

СУЪРТАШЦА ДОЛУ ДЕЛАН ЙОЗАНАШ

Делан Йозанаш гочдаран институт
2014

СУЪРТАШЦА ДОЛУ ДЕЛАН ЙОЗАНАШ

ХІоттийнарг: Борислав Арапович

Редакционни колеги: М. Васильева, А. Десницкий, Е. Калинина,
Н. Манзиенко (коърта редактор), А. Сучилина

ISBN 978-5-93943-197-2

© Институт перевода Библии, 2014

Суърташ:

© Standard Publishing. Used by permission

ДЕШХЪАЛХЕ

Хьоме ешархой!

Шуна хьалха — нохчийн маттахь *Сурташца долу Делан Йозанийн* керла арахецаз ду. 1983-чу шарахь Берийн Делан Йозанийн оьрсийн маттахь дубххьарлера киншка араьялла. 90-гIа шерийн чаккхенгахь Берийн Делан Йозанийн хийцамаш а бина, оццу хенахь *Берашна лерина Делан Йозанаш*, аьлла цIе хийцинера. Киншканан ткъе итт а сов арахецаз хилла, ткъа цуьнан тираж исс миллион гергга экземпляр яра.

Сурташца долчу Делан Йозанаша шашь Делан Йозанийн хаьржинчу текстийн дешнийн а, Делан Йозанийн тексташна юкьадахана доцчу дешнийн юхадийцаран а комбинациш гойту.

ХIара киншка кечъечу хенахь, тхуна хьалха лаьгташ йолу Iалашо вуно чIогIа дубххьалдIа яцара. Муьлха дакъош Делан Йозанашкара схьахаржа деза? ХIун дацдан деза, ткъа хIун кхоччуш дIахьедан деза ешархошна? Оха кхелъян ца деза, тхан харжам мелла а аьгто болуш хилла, амма муьлххачу хиламехь кху арахецазна, шуна кхачамечу Делан Йозанашкахь карор йолчу хазнин кIезиг долу дакъа а чу ца тарло.

Цитаташкахь 2012-чу шарахь зорбане даьхначу, нохчийн матте гочдиначу Делан Йозанех пайда эцна. Ялош йолчу Дезачу Йозанийн тексташна тIе хьовсор хIора декъан чаккхенгахь я кьовларшна юкьалаьцна ду.

Ваьш Делан Йозанийн дийцаршна тIе довлале хьалха, Делан Йозанаш бохург хIун ду бохучух лаьцна масех дош аьр вай. Сих-сиха цунах киншканийн Киншка олий, цIе йоккху. ХIунда?

Цкъа-делахь, иза коьртаниг а ду, Делан Йозанаш — дубххьалдIа киншка яц. Делан Йозанаш хоттаделла тептарийн цхьаьнатохар, иза адамашка бохуш долу Делера долу нуьцкъала дош ду. Цундела Делан Йозанех Деза Йозанаш олу. Делахь а, иштта цIе хиларх, Делан Йозанаш кхолларехь адам декъахь ца хилла бохург дац. Уьш яздинера пайхамарша а, назмаяздархоша а, векалша а... ТIаккха хIинца вайна церан агIонашна тIера Дала

делла долу Довзийтинарг хезна а ца Іаш, амма адамиин дийна аьзнаш а хеза.

Шолга-делахь, Делан Йозанаш дерриге а дуьненахь муьлхха а кхечу киншканал дукха деша а доьшу, гоч а до. Зорба туху станок йинчу хенахь, цу тІехь уггар а хьалха зорба тоьхнарг билгал Делан Йозанийн киншка хилира. Тахана дуьненан уггар а генарчу маьИгашкахь бен, цунах лаьцна цхьа а хІума ца хезна долу адамаш карадойла дац. Делан Йозанаш я церан къаьсттина долу дакъош дуккха а меттанашка гочдина ду. Ур-атталла динна генахь долу адамаш а сих-сиха Делан Йозанийн чулаца-машна а, васташна а тІедорзу. Дуккха а йолчу музейшкахь Делан Йозанийн теманашкара ИбрахІим а, Дауд а, Марем а, Дала леррина Къобалвинарг а гойтуш долу суьрташ а, скульптураш а нислойла ду вайна. Делан Йозанийн аГюнаш тІера дуккха а долчу меттанашна юкъадахна иштта долу дешнаш а, дешнийн цхьаьнатохарш а: «Нохьин тІорказ», «хьайн ахча лаьгтах дІа ма долла», «хьайн уллорниг веза». Делан Йозанийн а, КъорІанан а тексташна юкъахь дуккха а маьІнийн параллелаш ю.

Кхозлаг-делахь, киншканийн Киншка – Делан Йозанаш – ма-дарра аьлча, тайп-тайпаначу хенахь язъийнчу масех иттаннех киншканех хоттаелла ю. Делан Йозанаш барамехь цхьатерра доцчу шина декъе декъаделла ду – Товрат а, Инжил а.

ТОВРАТАН киншканаш Дала леррина Къобалвинарг дуьнен чу валале дуккха а хьалха (вайн зама тІеяле) ширачу жуьгтийн а, дуьззина доцуш арамхойн а маттахь яздинера. Товратан дий-царшкахь дуьне доладаларан хенара дуьйна, Дала дуьне а, адам а кхолларна тІера а, адам Делах дІа а къаьстина, шен дахар Иза а воцуш дІанисдар бакъахъара хетарна тІера схьа дерг дуьйцуш ду. Амма Дала адам Шен безамах а, гІайгІа барх а ца даьккхина. Цо даим а Шега кхойкхучарна жоп лора. Лаьтта тІера дерриге а халкъашна юкъара Цо цхьа халкъ хаьржина – Исраилан халкъ, тІаккха цуьнца барт а бина (аьлча а, договор хІоттийна). Дала хаьржиначу халкъан истори Товратан коьрта тема ю.

Товрата юкъа тайп-тайпана киншканаш йогІу. Цхьайолчара Исраил-мехкан историх а, цуьнан баьччанех а, пайхамарех а, кхечу халкъех а, мацахлерачу хенахь хиллачу сийлахьчу хиламех а лаьцна дуьйцу. Царех исторически киншканаш олу. Кхечу киншканаш тІехь – пайхамараллин йолчарна – халкъ шайн

Далла тешар лардарна тЕкхойкхучу а, тЕйогІун йолчу хенашкахь хинболчу кЪайленан хиламийн пайхамарша Јорадахар а гойтуш ду. Поэтически киншканаш а ю Товратехь, масала, Забур – назманаш аларан а, доІанаш даран а киншка; мацахлерачу хЪекЪалчаша аьларг вайга кхачош йолу агІонаш а ю (масала, Кицанаш).

Товрат масех бЕшераан дохалла тайп-тайпаначу авторша яздина ду, цундела цуьнан киншканаш дукха хЪолахь цхЪаь вукхунах тера яц. Амма уьш коьртачу цхЪана хІуманна тЕхь цхЪаалла долуш ю: Дала цкъа а адам дІа ца тосу.

ИНЖИЛ Дала леррина КЪобалвинарг дуьнен чу ваьлла (вайн заманан) І-чу бЕшераан шолгІачу эхангахь ширачу грекийн маттахь яздинера. Цо я царел хЪалха а, я тІаьхЪа а шайца дустар хуьлийла доцчу хиламех: Делан КІант волчу, Дала леррина кЪобалвинчу Іийсан дуьнен чу валарх а, Цуьнан гІуллакхарх а, Иза валарх а, денваларх а, Цо кхоьллина йолчу Динан тобанан дуьххЪарлерчу гІулчех а лаьцна дуьйцу. Цу хиламийн коьрта маьІна масех дашихь хазачу кхоан авторо ЯхЪьяс гайтина: «ХІунда аьлча Шен цхЪаь бен воцу КІант дІаваллал дезна Далла хІара дуьне, муьлхха а Цунах тешнарг, хІаллак а ца хуьлуш, Ша волчоь долчу хедар доцчу дахаре кхачийтархЪама» (*ЯхЪьяс 3:16*).

Цунах лаьцна болу хаам билггал Хаза КхЪаь бара. Билггал иштта цЕ йоккху Инжилан хЪалхарчу еа киншканийн – дуьнен тЕра берриге а Іийсах тешачийн коьртачу киншканийн, хІунда аьлча царна тЕхь Дала леррина кЪобалвинчу Іийсан лаьттарчу дахарх а, Цуьнан хЪехамех лаьцна а дуьйцуш ду. Уьш хазачу кхоан автораша Матгайс а, Марка а, Лакас а, ЯхЪьяс а язЪийна. Лакас язЪийна «Векалийн гІуллакхаш» цЕ йолу киншка йогІу царна тІаьхЪа. Цу тЕхь дуьххЪарлерачу Дала леррина КЪобалвинчунна тІаьхЪахІиттинчарах а, цара тайп-тайпаначу гІаланашкахь а, пачхЪалкхашкахь а, дуьненан Динан тоба кхолларехь, Іийсах тешаран хІу муха тосуш хиларх лаьцна а дуьйцу.

Инжилана иштта векалан ПахІалан а, кхечу цхЪаболчу векалийн (аьлча а, Дала леррина кЪобалвинчу Іийсас Хаза КхЪаь кхайкхо бахийтина болчу Цуьнан мурдийн) а ДахЪийтарш юкЪадогІу - дуьххЪарлерачу Дала леррина КЪобалвинчунна тІаьхЪахІиттинчарах болчаьрга яздина долу кехаташ. Царна тЕхь Дала леррина КЪобалвинчунна тІаьхЪахІиттинчарах берш муха баха беа боху хЪехамаш бу. Тахана а, ши эзар шо гергга дІадаьллагчул

тӀаьхьа, и Дахьийтарш шир а ца делла, вайн заманхой дуккха а долчунна Ӏамо таро йолуш а ду.

Инжилан «Довзийтинарг» (грекийн маттахь «Апокалипсис») цӀе йолу Яхььян тӀаьхьара киншка – чулацамца пайхамаралла долуш ю. Цу тӀехь заманан чаккхенах а, историн чаккхенах а лаьцна дуьйцу. И киншка сатийсарх юьзна ю: адамашна тӀе муьлхха а бохамаш багӀахь а, цкъа уьш совцур бу. ХӀара дуьне хӀаллакьхир ду, тӀаккха цуьнан метта Делан Йозанашкахь «Керла стигал а, керла латта а» цӀе яьккхина гӀоле а, абаденна а долу дуьне дӀахӀуттур ду (*Довзийтинарг 21:1*).

Юьхьенца Берийн Делан Йозанаш (Суьрташца долу Делан Йозанаш хьалха цӀе йоккхуш ма-хиллара) кьоначу ешархошна лерина дара, амма цаьрга сих-сиха баккхийнаш а хьовсар нислуш хилла дела, 1990-чу шарера дӀа тхо уьш дукха хьолахь баккхийчарна лерина долчу тӀетохаршца арахеца дуьйладелира. 2000-чу шарахь зорбане даьккхинчу оьрсийн арахецарехь дуккха а йолу тексташ юха зорбане кечийна яра.

Киншканан чаккхенгахь ешархошна исторически картанаш а, иштта Делан Йозанашкахь юьйцучу меттигийн суьрташ а карор ду.

Оха сатуьйсу, тхан Суьрташца долчу Делан Йозанаша нохчийн муьлххачу а хенашкарчу ешархошна баккхийбер дахьарг хиларх.

Хьалха Делан Йозанаш гочдаран институту нохчийн маттахь арахецнера хӀара киншканаш: Яхььяс дӀаязбина Гийсас беана Хаза кхаь / Векалийн гӀуллакхаш (1986); Лакас дӀаязбина Гийсас беана Хаза кхаь (1998, 2004); Доладалар / Рути / Юнус-пайхамаран киншка (2002); Устаз, Эсират, Ярми-ЯхӀун тийжам, Даниал (2005); Инжил (2007); Делан Йозанаш тӀера дийцарш (2010); Делан Йозанаш (2012).

Делан Йозанийн гочдаран институту баркалла боху Суьрташца долу Делан Йозанаш гочдархошна а, редакторшна а, арахеца кечам барехь дакъа лаьцначу массарна а.

Делан Йозанаш гочдаран институт

ТОВРАТАН ТЕПТАРИШ

Дуьненан кхолладар

Юьханца цхьа а хIума дацара — бутт кхетаза лаьттачу буйсанна, мархаша стигал дIа а кьевлина, цхьа а чиркх богуш а боцуш, бода бен бацара. ХIетахь хIинца а и бода гойла долу я стигала а, я серло а, я ораматаш а, я дийнаташ а, я адамаш а дацара. Амма Далла гуттаренна а иза иштта дуьсийла ца лаьара, тIаккха Цо хIара дуьне кхоьллира. Цхьа а хIума ша-шех ца кхоллало: цхьаьнадогIуш хиларх а, хазаллех а дуьзна долчу вайна гонахарчу дуьнено шен сийлахьчу а, хьекьалаллечу а Кхоллархочух лаьцна тоьшалла до. Делан Йозанашкахь Дала Шен Дешаца дуьне муха кхоьллина яздина ду.

Юьханца Дала кхоьллира стигалшший, латтий.

Ткъа латта даьсса а, кегарин а дара, гобаьккхина кIюрга хи а, Iаьржа бода а бара, ткъа Делан Са хиш тIехула лелаш дара.

Дала элира: хуьлийла серло. ТIаккха серло хилира.

Дела хьаьжча, Цунна и серло дика хийтира. ТIаккха Дала серло боданах къастийра.

Серлонах Дала «де» элира, ткъа боданах «буйса» элира. Иштта суьйре а дIаелира, Iуьйре а еара: дIаделира цхьа де.

Дала элира: хи юккьехула а доькьуш, дуькьа хIаваь хуьлийла.

Дала дуькьачу хIавааца хи шина декье дийкьира. Цхьа дакъа хIаваана тIехула хуьлуш, важа дакъа бухахь дуьсуш. Иштта хилла дIахIоьттира.

Цу дуькьачу хIаваах Дала «стигал» элира. Иштта суьйре а дIаелира, Iуьйре а еара: дIаделира шолгIа де.

ТIаккха элира Дала: стигална бухахь долу хи дерриг цхьаьна а кхетийла, екъа меттиг а хуьлийла. Иштта хилла дIахIоьттира.

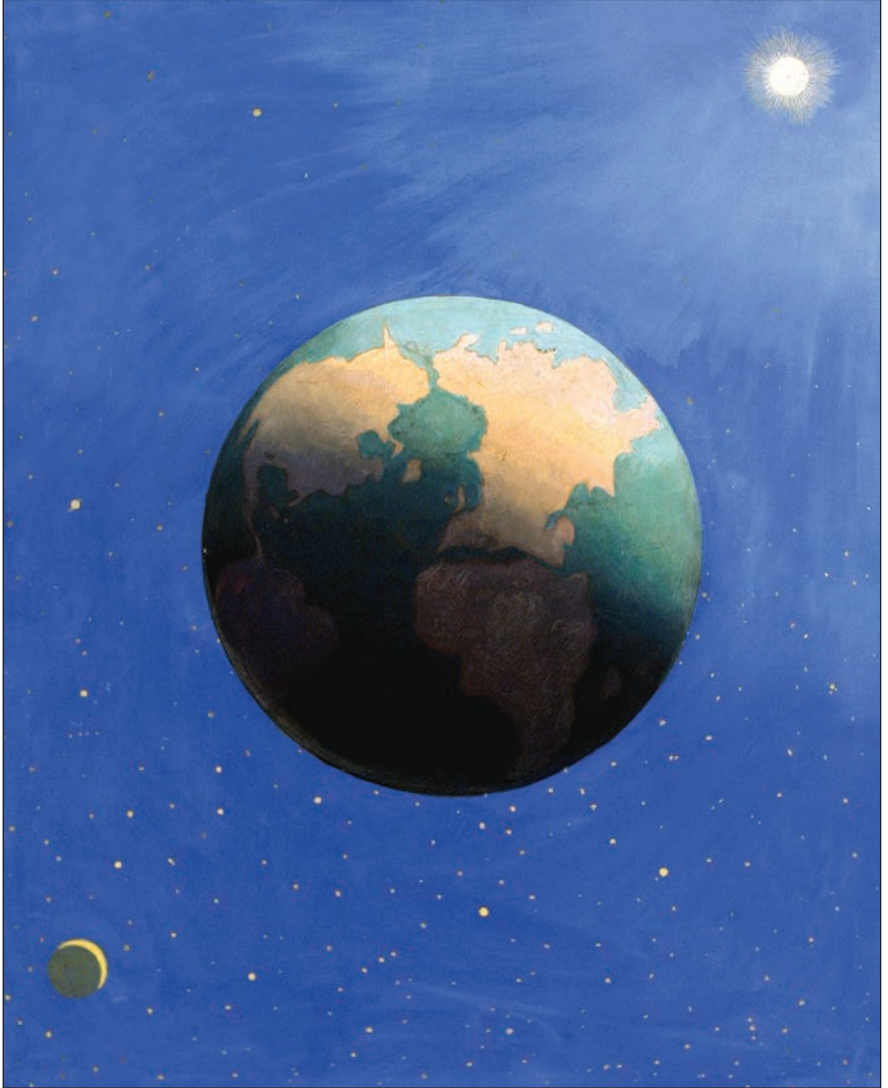
Екьачу меттигах Дала «латта» элира, ткъа цхьаьнакхеттачу хих «хIорд» элира. ТIаккха Далла иза дика хийтира.

ТIаккха Дала элира: лаьтта тIехь йолийла сийналла а, буц а, ялта а, шайна чохь хIу а долуш, стоьмаш ло дитташ а, шайн хIора стоьма чохь хIуш а долуш. Оцу хIух юха а изза тайпа ораматаш а хуьлуш. Иштта хилла дIахIоьттира.

Латто сийналла а елира: буц а, ялта а кхиира, шайн-шайн тайпана хIу а луш, дитташ а хьаладевлира, шайн стоьмаш чохь хIуш а долуш. ТIаккха Далла гира иза дика хилар.

Иштта суьйре а дIаелира, Iуьйре а еара: дIаделира кхоалгIа де.

ДОЛАДАЛАР 1:1–13

Дуьненан кхолладар

(*кхидIадахьар*)

Дала элира: хуьлийла стигалахь серлонаш, де буйсанах а къас-тош, хенан заманаш а йоккъуш, денош а, шераш а декъархьама.

Лаьтта тIе шайн серло ялархьама къуьданаш хуьлийла царех. Иштта хилла дIахIоьттира.

Шиь коьрта серло кхоьллира Дала: царех йоккxачо дийнан, ткъа жимчо буйсанан Iуналла а деш, иштта седарчий а кхоьллира.

Уьш Дала дIанисдина стигалахь, лаьтта тIе шайн серло ялийта а, дийнан а, буйсанан а Iуналла дан а, серло боданах къасто а. Дела хьаьжча, Цунна и дерриге а хазахийтира.

Иштта суьйре а дIаелира, Iуьйре а еара: дIаделира доьалгIа де.

Юха Дала элира: хуьлийла хи чохь дуккxа а, массо а тайпана садолу хIуманаш, хIаваэхь лаьтта тIехула тIема довлийла дуккxа а тайп-тайпана олхазарш а.

Иштта кхоьллира Дала хIордан чIерий а, массо а тайпана хи чохь йолу садолу хIуманаш а, хIаваэхь тIема девлира дуккxа а массо а тайпана олхазарш а. Дела, хьаьжча, Цунна иза хазахийтира.

Дала, уьш дерриш декъалдеш, элира: дебийла шу, тIаьхье беркxате а хуьлуш, хIордаш хих дузуш, дуккxа а олхазарш кхуьйла дуьнен чохь.

Иштта суьйре а дIаелира, Iуьйре а еара: дIаделира пxоьалгIа де.

Юха Дала элира: хуьлийла лаьтта тIехь массо а тайпана садолу хIуманаш — даьхни а, кегийра даьхни а, лаьттан акхарой а. Иштта хилла дIахIоьттира.

Тайп-тайпана акхарой а, даьхни а, лаьттан текхаргаш а, ериге тайпанашца кхоллаелира. Хьаьжча, Далла иза а хазахийтира.

Массо а ницкъ болчу Кхоллархочун дешаца кхоьллина латта тем болуш а, инзаречу хазаллица а лаьтташ дара. Амма кхоллар хIинца а чекхдаьлла дацара. Дала адамаш кхолла сацам бира, уьш кху инзаре хазачу дуьненахь дехаш а долуш, шайн Кхоллархочуьнца уьйр йолуш а хилийтархьама.

ДОЛАДАЛАР 1:14–25

Дуьххьарлера адамаш кхоллар

ала элира: кхуллур Вай адам, Вешан аматехь а, вастехь а долуш. Хуьлийла уьш олалла деш хЮрда чуьра чЕрашна тЕхь а, хАваэра олхазаршна тЕхь а, дерриге лаьтта тЕхь мел кхоьллинчу са долчу хЮманашна тЕхь а.

Иштта адам кхоьллира Дала – Шен вастехь а, аматехь а долу, стаггий, зудий кхоьллира Цо.

Уьш кьобалбеш, Дала элира: дебийла шу, тЕаьхье стам а луш, дузийла аш латта, шайн дола доккхийла аша иза, олалла дойла аш массо а хи чуьра чЕрашна тЕхь а, хАваэра олхазаршна тЕхь а, дерриге а лаьтта тЕра дийнаташна тЕхь а. ТАккха а элира Дала: шуна юучунна лаьттаьхь мел йолу ораматаш а, массо тайпана стом ло дитташ а ло; ткъа ерриге а лаьтта тЕра акхарошна а, масо а стигалара олхазаршна а, ерриге а садолчу хЮманна а – Аса юучунна ерриг а ораматаш ло. И дерриге а хилла дАхЮьбтира.

Оцу Ша мел кхоьллинчуьнга Дела резахиларца хьаьжира. Иштта суьйре а дАелира, Луьйре а сара: дАделира ялхалГа де.

Иштта кхолладелла стигалш а, латта а, царна тЕхь мел йолу хЮма а. ВорхАлгГа де тЕдале чекхдаьхна Дала дерриге а Ша мел дина гУуллакхаш, тАккха ворхАлгГачу дийнахь, Ша мел динчу гУуллакхех паргГат а ваьлла, Цо садаьбира.

Дала адамаш хаза а, ирсе а кхоьллира. Уьш шайн Кхоллархочуьнга а, вовшашка а безам болуш Iаш дара. Стеган цЕ Адам яра, ткъа зудчун – Хьава.

Дала кхоьллина долу латта цаьрга Iуналла дайта дАделира. Адам а, Хьава а декъал а дина, Везачу Дала, малхбалехь йолчу Iедан цЕ йолчу меттигехь беш а йийна, цига даха хаийра. Дала царна и беш лело а, Iалашъян а тЕдиллира.

ДОЛАДАЛАР 1:26–31; 2:7–22

Адам а, Хъава а ялсаманера дІаэккхор

Амма Адамо а, Хъавас а Деле ла ца дуйгГира, тІаккха Цо и шиъ ялсаманан бешара дІаэккхийра. Иза иштта хилира.

Везачу Эло царна массо а дитташна тІера стоьмаш баа магийнера, дика а вон а довзийтаран дитта тІера стом боцург. Дала, нагахъ цара и весет дохадахъ, уьш лийр бу аьллера.

Иблиса – Далла дуьхьалдаьллачу сино – Адам а, Хъава а хІаллакдан сацам бира. Цкъа лаьхьанан сибатехъ Хъавана гучу а даьлла, цо аьлла: «Бакъ дуй и, хІокху бешара цхьанна а дитта тІера Дала шуьга стом ма баа аьлла бохург?» Хъавас жоп делира: «Муьлххачу дитта тІера стоьмаш даа мега тхуна, амма ялсамане юккъехъ лаьттачу цхьана дитта тІера стом а ма баа, ур-атталла хьакха а ма ло царех аьлла Дала тхоьга, тхо дала ца далийтархьама». ТІаккха лаьхьано цуьнга элира: «ХІан-хІа, лийр дац шу, амма Далла хаьа, аша оцу дитта тІера стом биинчу дийнахъ дуьйна шун бІаьргаш дІабеллалур буй, дика-вон а девзаш, шу Цуьнга дІатарлур дуй».

Хъавана цу дитта тІера стоьмаш даа тамехъ а, тІехъаьжна хаза а, тІейзош а хилар гира, цара кхетам лург хиларна. Цо дитта тІера стом а баьккхина, ша а биира, шена юххехъ волчу майрачуьнга Адаме а белира, тІаккха цо а уьш биира. ТІаккха Дала Адаме элира: «Ахъа хъайн зудчо бохург а дина, ма баа аьлла стом баарна, хьо бахьанехъ неІалт хилла хир ду латта; хьо валлалц халонца а, кьинхьегамца а лохур ду ахъа хъайна напха. Хъацарлахъ доккхур ду ахъа хъайн бепиг, юха а, хьо схъаваьллачу лаьтта чу хьо верзалц. Ас хьо лаьттан ченах вина волу дела, юха а чан хир ю хьох». Адам а, Хъава а Іедан-бешара дІаэккхийра Везачу Дала, цаьршиннан цига кхин юхадерзийла дацара.

Иштта къа латийра дуьхьарлерачу адамаша.

ДОЛАДАЛАР 3:1–23

Кхаим а, Хъабул а

А даман а, Хъаван а ши кІант вара. Царех цхъаъ, Хъабул, уьстагІий дажош вара, ткъа цуьнан ваша, Кхаим латталелорхо вара.

Цхъана дийнахъ Кхаима шена лаьтто деллачу ялтанах дакъа Везачу Элана хъалха деара. Ткъа Хъабулас шен жена юкъара уггар тоьлла долу дуьххъарлера Іахарий деара. Везачу Эло Хъабул а, цо деанарг а тІейцира, ткъа Кхаим а, цо деанарг а тІе ца ийцира. Кхаим чІога оьгІазвахана, хъаьжа юккъе шад хІютгийра. ТІаккха Везачу Эло элира Кхаиме: «Хьо ма оллавелла ву? Хьо ма оьгІазе ву! Ахь диканиг деш хилча, ларамца тІеобцу хьо. Ахь диканиг деш ца хилча, хъан неІарехъ къа лаьтта. И хьо Іехо гІерташ ду, хьо цул тола веза». Делахъ а Кхаиман вешига хъагІ хилира. ТІаккха, вежарий аренгахъ болуш, Кхаима Хъабулна чу а гІоьртина, иза вийра. Латта Хъабулан цІийно цІийдинера.

Везачу Эло Кхаимна къинна тІера таІзар дира, кху лаьттахъ, меттиг ца карош, ваьлла лела эkkхийнарг вира цунах.

ДОЛАДАЛАР 4:2–12

Хи тЕдалар. Нохьин хинкема

ТЕшераш дІадевлира, тІаккха лаьттахь адамаш дехаш дІа-садаьржира – Адаман а, Хъаван а тІаьхьенаш. Юьхьенца царех дуккха а дерш Делах кхера а кхоьрура, Цунна Іамал а йора цара, амма тІаьхь-тІаьхьа Делан лаам бохо дуьйладелира адамаш. Нохьа цІе йолу цхьа стаг бен шен Кхоллархочунна тешаме а волуш, Цуьнан лаам кхочушбеш а ца виснера. Векало Кипас «бакъдолчун хьехамча» аьлла цІе яьккхинера цуьнан (2 *Кипин* 2:5). Нохьин даг чохь Делан Са дара.

ЧІога галдевлла хилар а, церан ойланаш а, дегнаш а, массо а ханна а зуламах дуьзна хилар а гира Везачу Элана. ТІаккха Везачу Эло элира: «Аса хІаллакдийр ду дерриге а лаьттара адамаш, хІунда аьлча Со дохковаьлла, Айса уьш кхолларна».

Цхьана Нохьина резахилла Веза Эла. ТІаккха Дала Нохье элира: «Адамаша латта зуламех а, таІзарех а дуьзна, иза бехдина хІаллакдо дела, Ас, хІаллак а дина, дІадоккхур ду и латта а, цу тІехь мел йолу садолу хІума а. Ткьа ахьа, хьайна зобзан-дечигах доккха хинкема а де, цу чохь кьаьстина чьонаш а е, тІаккха кемана чухула а, тІехула а силам а хьакха. Ткьа кема иштта де: кеманан йохалла кхо бІе дол барамехь, цуьнан шоралла шовзткье итт дол, ткьа лакхалла ткье итт дол хила еза. Кеманан тховх кор а даккха цхьа дол барамехь, ткьа агІо тІехь неІ а яккха. Цу кеман чохь тІех-тІехула а долуш кхо дакьа де. Ткьа Аса хи доуьйтур ду лаьтта тІе, стигалш бухара чохь са мел долу хІума а хІаллакьярхьама. Лаьтта тІехь мел долу хІума хІаллакьхир ду. Ткьа хьобца Аса Сайн барт бийр бу. Хьо а, хьан кІентий а, хьан зуда а, хьан кІентийн зударий а хьобца цу хинкеманна чу бевр бу».

ДОЛАДАЛАР 6:5–18

Хи тѣдаларан доладалар

III охъас Дала шега мел аьлларг кхочушдира. Хинкема кечдина даьлча, Везачу Эло Нохье элира: «Хьо хьайн доьзалца хинкеманна чу вала, хIунда аьлча цу заманан адамашна юкъахь хьо цхьаь Сайн лаамехь волу стаг хилар го Суна. Хьайца схьаэца хIора тайпанах ворхI боьрша а, ворхI стен а хьанал даьхнех, лаьттара хьарам долчу хIора тайпана дийнатех шишша схьаэца (боьрша а, стен а). ХIора тайпана олхазарех а схьаэца ворхI боьрша а, ворхI стен а, церан тIаьхье хилийтархьама дерриге а лаьтта тIехь. Ткъа ворхI де даьлча, шовзткъа дийнаххьий, шовзткъа бусий догIа доуьйтур ду Ас дерриге лаьтта тIе, Айса мел кхоьल्लीнарг лаьтта тIера хIаллак а деш».

Нохъас Везачу Эло шега мел аьлларг кхочушдира. Иза шен зудчуьнца а, кIенташца а, церан зударшца а хинкеман чу велира, цаьрца цу чу девлира ворхI шишша (боьрша а, стен а) хьанал дийнаташ а, шишша шайн-шайн тайпанашца, хьарам дийнаташ а. Уьш ерриш а кеманна чу яьлча, Нохьина тIаьхьа Везачу Эло Ша хинкеманан неI дIачIегIира. ВорхI де даьллачул тIаьхьа шовзткъа дийнахь а, шовзткъа буьйсанна а ца соцуш, догIа деара. Хи алсам а даьлла, хинкема хи чохь айа а делла, лаьттах къаьстира. Хи, кхин а чIагIлуш, дебара лаьтта тIехь, ткъа кема хин тIехула лелара. Хи гулдалар лаьтта тIехь тIех а даьлла, лаьттахь хIора сядоIуш мел йолу хIума хIаллакьхилира. ХIаллакьхилла дIадевлира адамаш а, даьхни а, текхаргаш а, стигалан олхазарш а. Иштта хIаллакдира Дала лаьттахь мел хилла хIума а. Нохьа а, цуьнца хинкеман чохь берш а бен дийна ца бисира.

ДОЛАДАЛАР 7:1–23

Хи тІедаларан чаккхе

Ткъа хи чІагІлуш лаьттира лаьттаь цхьа бІе шовзткъе итт дийнахь. Нохъа а, Нохъица хинкеман чохь йолу ерриге акхарой а, дерриге а даьхни а дагадеара Далла. ТІаккха Цо лаьтта мох а байитина, стигалара догІа сецира, хи лагІделира. Нохьин хинкема Арарат-ломаьхь сецира. Шовзткъа де даьлча, Нохъас ша динчу хинкеманан кор дІа а диллина, къиг арахийцира, лаьтта тІера хи дІадаьллий те хаархьама. Къиг тІема а йолуш, юха а йогІлуш лийлира, латта хих дакъадаллалц. Цул тІаьхьа Нохъас кхокха арахийцира. Амма кхокха юхабеара иза волчу хинкеман чу, хІунда аьлча хи хІинца а долуш дара дерриге а лаьтта тІехь. ВорхІ де даьллачул тІаьхьа, Нохъас кхокха юха а арахийцира кеман чуьра. Суьйренца кхокха юхабирзира, шен зІакар чохь керла зайт-диттан га а дахьаш. Иштта хиира Нохъина лаьтта тІера хи дІадаьллийла.

Кхин а ворхІ дийнахь собар а дина, юха а кхокха арахийцира Нохъас, цул тІаьхьа кхокха кхин юха ца бирзира. ТІаккха хинкеманан неІ дІайиллира Нохъас, дІасахьаьжча, латта декъа хилар гира цунна. ТІаккха Дала Нохъе элира: «Арадовла хинкеман чуьра хьо а, хьан зуда а, хьан кІентий а, церан зударий а хьобца. Массо а дийнаташ арадаха хьайца, массо а тайпана: олхазарш а, даьхни а, ерриге а лаьттан текхаргаш а. ДІасадовлийла уьш лаьтта тІехула. Лаьтта тІехь дебийла уьш, тІаьхье а луш».

ДОЛАДАЛАР 7:24 – 8:17

СтелаІад а, Дала адамца бина барт а

ШШШохъа а, цуьнан доьзал а арабевлира хинкеман чуьра, цара шайна тІаьххье ерриге а акхарой а, дерриге олхазарш а цу чуьра арахийцира. ТІаккха дийнаташ дерриге а лаьгтахула дІасадахара, олхазарш а тІемадевлла дІадахара.

Нохъас тІулгех Везачу Элана лерина сагІа доккху меттиг дІа-хІоттийра. Цул тІаьхъа даьхнин юкъара а, олхазаршна юкъара хъанал дерш, цхъацца къаста а дина, Далла сагІа даьккхира. Нохъин сагІа тамехь дара Далла, тІаккха Цо сацам бира: «Адамаш жимчохь дуьйна зуламах дуьзна делахь а, кхин цкъа а неІалт кхайкхор дац Аса лаьттана адам бахъанехь. Кхин цкъа а хІаллакхийир яц Ас лаьттара са мел долу хІума. ХІинца дуьйна, латта мел ду, цу тІехь ялта дІадер а, хъакхар а, шело а, йовхо а, аьхке а, Іа а, де а, буйса а хийцадалар сокур дац».

Дала Нохъа а, цуьнан кІентий а декъалбарца, элира: «ТІаьхье стам а луш, деба а дебаш, латта дузийла аш. Шух кхера а кхоьруш, шуна хъалха ега а еш, хуьлийла лаьтта тІехь мел йолу акхарой а, стигалахь мел долу олхазарш а, кху лаьттахь лелаш мел йолу текхаргаш а, хІурда чохь мел долу чІерий а. Шун кара дІаделла Ас и дерриге а. Массо а ораматаш еллера Ас шуна, ткъа хІинца дерриге а дийнаташ хир ду шуна юучунна. Лаьгтара са мел долу хІума а дІало Ас шуна юучунна. Амма цхъа хІума тІедуьллу ас шуна: шена чохь са долу, шех цІий дІадалаза долу жижиг ма далаш. Адаман цІий Іанорна Соьга жоп дала деза, цу цІийна чохь са долу дела. ХІора стага а жоп дала деза ша адаман Іанийначу цІийнах, муьлххачу акхароша а жоп дала деза, шаьш адаман цІий Іанийча. Цхъана стага адаман цІий Іанийнехь, цуьнан цІий а Іанор ду, цу стага Делан вастехь кхоьллинчуьнан цІий Іанийна дела. Ткъа шу деба а деба, шайн тІаьхье стам а е, дІаса а даржа лаьтта тІехь, алссам а довла цу тІехь».

ДОЛАДАЛАР 8:18–22; 9:8–17

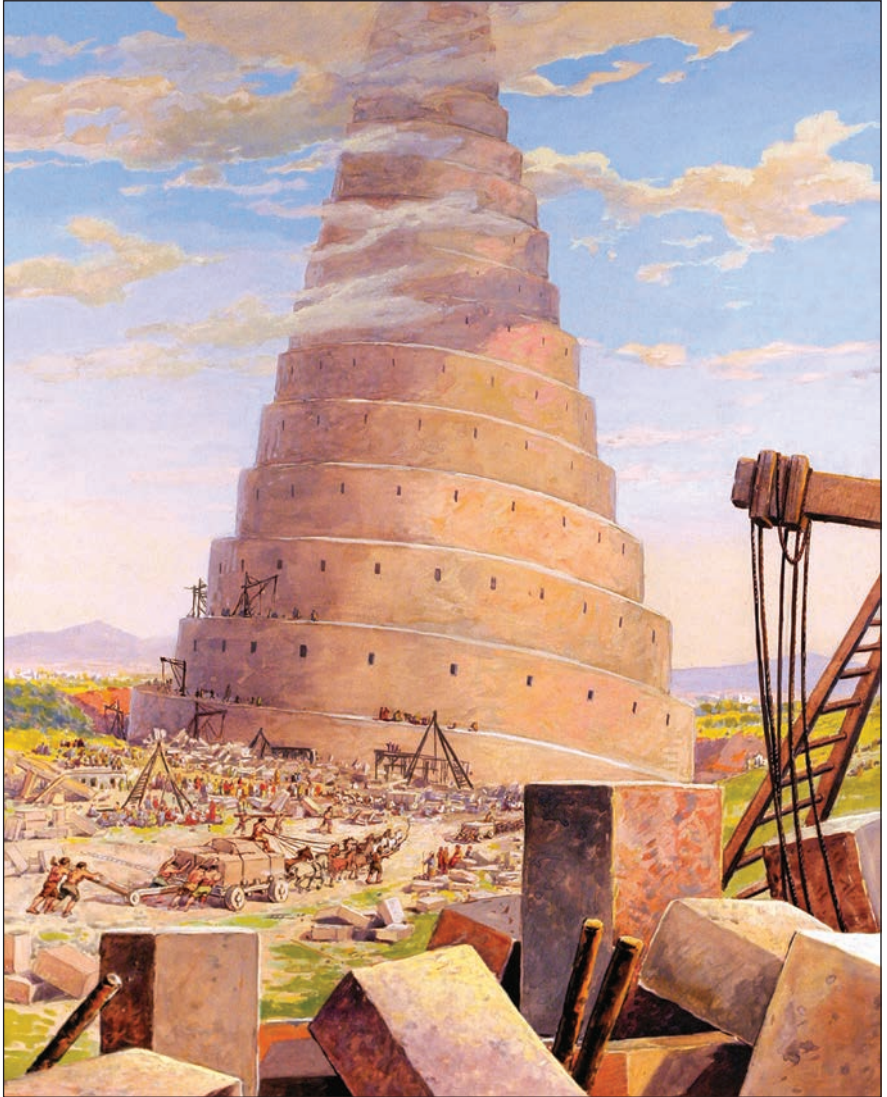
Бавелан бЮв хЮттор

Иохын кІентийн дуккха а тІаьхьенаш яра, тІаккха лаьтгара дерриге а халкъаш хи тІедаьллачул тІаьхьа царех схьа-девлла дара. Амма адамаш хи тІедаьллачул тІаьхьа дикачу аГІар хийцадемса дІа ца хІиттира.

Цу хенахь дерриге лаьтта тІехь цхьа мотт бара, тІаккха масса-ра а цу маттахь къамел дора. Цкъа адамаша цхьаьна гул а делла, вовшашка элира: «ГІала а, цу чохь стигала а кхочуш бЮв а хЮттор ю вай ваьшна, хЮкху лаьттаьхь массанхьахула дІаса ца даржадайта, цІе а йоккхуйтур ю вай вешан». Адамаша кхуллуш йолчу гІалане а, бІаьвне а хьажа охьавовьссира Веза Эла, Цо элира: «И массо адам цхьа халкъ а ду, массара а буьйцуш цхьа мотт а бу, ткъа хІун дан буьйлабелла уьш. ХІинца дерриге а шайна дан дага догІург ца далуш дуьсур дац церан. Дуьйло, охьа а диссина, цара буьйцу мотт дІаэбийр бу вай, уьш вовшаша дуьйцучух а ца кхобтуьйтуш». Цу меттигах иштта цІе а йоккху – Бавел, аьлча а «Эбина-ГІала».

Везачу Эло адамаш массо а лаьттахула дІасадаржийра, цара хЮттош йолу гІала чекх а ца йолуш йисира.

ДОЛАДАЛАР 11:1–9

Ибрам

Кху суьрта тѣхь Ибрам гойтуш ву. Тѣаьхь Дала цуьнан ИбрахИм цѣ йоккху, гочдарехь цуьнан «дуккха а долчу халкъийн да» аьлла маьІна ду. Ибрам чаккхе йоцуш Везачу Элах тешна а, Цунна муьтІахь а, Цуьнга ладугІуш а вара. Дала цунах Шен доттагІа олура. Дезачу Йозанашкахь Везачу Эло вайга а олу: «Шу Сан доттагІий ду, нагахь аша Ас тѣдиллина гІуллакх кхочушдахь» (*Яхьья 15:14*).

Везачу Эло цкъа Ибраме элира: «Хьайн мохк а, халкъ а, ден цІа а дІа а тасий, Ас хьайна гойтун болчу махка дІагІо. Ас хьох схьадаьлла доккха халкъ кхуллур ду, хьо декъал а вийр ву, хьан цѣ а ойур ю, наха а хьан цІарца вовшийн декъалбийр бу. Ас декъалбийр бу хьо декъалвеш берш, неІалт а эр ду хьуна неІалт кхайкхочарна, дуйнен чуьра массо а халкъ хьобгахула декъал а дийр ду».

Ибрама Везачу Эло шега ма-аллара кхочушдира. Цо шен зуда Сарет а, вешин кІант ЛутІа а вигира шеца, иштта, ша да мел волу хІума а схьаййцира, шен долахь болу леш а дІабигира цо. Уьш КанаІан цѣ йолчу махка бахара – Везачу Эло Ибрамна гайтинчу меттиге.

КанаІан махка схьакхаьчча, МорахІ цѣ йолу ножан хьун йолчохь, Ибрамна хьалха хІобттинчу Везачу Эло элира: «ХІара латта Ас хьан тѣаьхьенна дІалур ду».

ДОЛАДАЛАР 12:1–7

Ибрам а, ЛутІа а

Ибрам а, берриш цуьнца берш а Везачу Эло царна гайтинчу КанаІан махкахула дІаобхуш бара. Бетал-Галина улло баьхкича, уьш цигахь севцира.

Ибрам чІогІа хьалдолуш вара. Цуьнан деши а, дети а дуккха даьхни а дара. Цуьнан вешин кІант волчу ЛутІин а дукха уьста-гІий а, бежанаш а, дІахІиттийна четарш а дара. Цу шиннан долахь дукха хІума хиларна, царна цхьаьна Іан гатте хилира. Ибраман а, ЛутІин а Іуй вовшашца кьийса буйлабелира. ТІаккха Ибрама элира ЛутІе: «Товш дац вайшинна а, вайн Іуьнашна а вовшашца кьийсадала, хІунда аьлча вай вежарий ду. ДІасакъаьстар ду вай. Хьайна луьу меттиг харжа. Нагахь хьо аьрру агІор гІахь, со аьтту агІор гІур ву, нагахь хьо аьтту агІор гІахь, со аьрру агІор гІур ву».

ЛутІа гонахарчу лаькте хьаьжира. Цунна Йордан-хи догІу ер-риг а тогІи чІогІа ялта хьийкьина хуьлуш а, дика хи дуьллуш хилар а гира. ТІаккха. ЛутІас шена и меттиг хьаьжира. Ибрамах дІа а къаьстина, Седамана тІекхаччалц дІа а вахана, шен четарш хІиттийра цо. Седаман бахархой чІогІа зуламе а, Везачу Элана хьалха кьинош летош а бара.

ДОЛАДАЛАР 13:1–18

Дала Ибрамна дина вада

Шутга дІакъабстинчул тІаьхъа Везачу Эло элира Ибраме: «ДІасахъажал гонах, къилбаседехъа а, къилбехъа а, малхбалехъа а, малхбузехъа а хъажал. Дерриг а хъуна гуш долу хІара латта Ас хъуна а, хъан тІаьхъенашна а гуттаренна а дІалур ду. Ас алсамйоккхур ю хъан тІаьхъе, лаьтта тІера гІум санна, дукха хир бу уьш. Нагахъ санна гІамаран буъртигаш дагарлург хилча, хъан тІаьхъенаш а ягарлур яра».

Шен четарш дІа а озна, Мамари ножан хъуьнна уллохъ ваха охъахира Ибрам. Цигахъ Везачу Элана лерина сагІа доккху меттиг а кечйира цо.

Цхъа хан яьллачул тІаьхъа Дала Ибраме, цхъа сурт а хІоьгтина, элира: «Со хьо Іалашвен йолу гІап ю. Ас хъуна ден долу совгІат а доккха ду». Ткъа Ибрама Везачу Элана жоп делира: «Сан Хъалдолу Эла! Со ирс долуш хилийта хІумма а лойла дац хъан, хІунда аьлча сан кІант вац. Цундела со велча, сан лена, Дамасакхера ЭлиІазарна, кхочур ду дерриг а сан долахъ дерг». ТІаккха Везачу Эло элира Ибраме: «Хъан дерг дерриг а оцу лена кхочур дац. Хъан кІант хир ву, цунах хъан тІаьхъе а хир ю». Цул тІаьхъа, Ибрам четар кІелара ара а ваьккхина, Цо элира: «ДІахъажал стигале, дагардел цигара седарчий, хъайга дагардалахъ! Оццул дукха хир ю хъан тІаьхъе».

Ибрам тийшира Везачу Элах, цундела Цо иза Шена хьалха бакъвина лерира.

Дала ИбрахІиме элира: «Хъайн зудчух кхидІа Сарат ма ала, цуьнан цІе Сарет хир ю. Ас, иза декъал а еш, цуьнгахула кІант лур ву хъуна. Ас иза декъалйийр ю, цунах дуккха а халкъаш схъадевр ду, цуьнан тІаьхъенах берш халкъийн паччахъаш хир бу».

ДОЛАДАЛАР 13:14–18; 15:1–6; 17:15–16

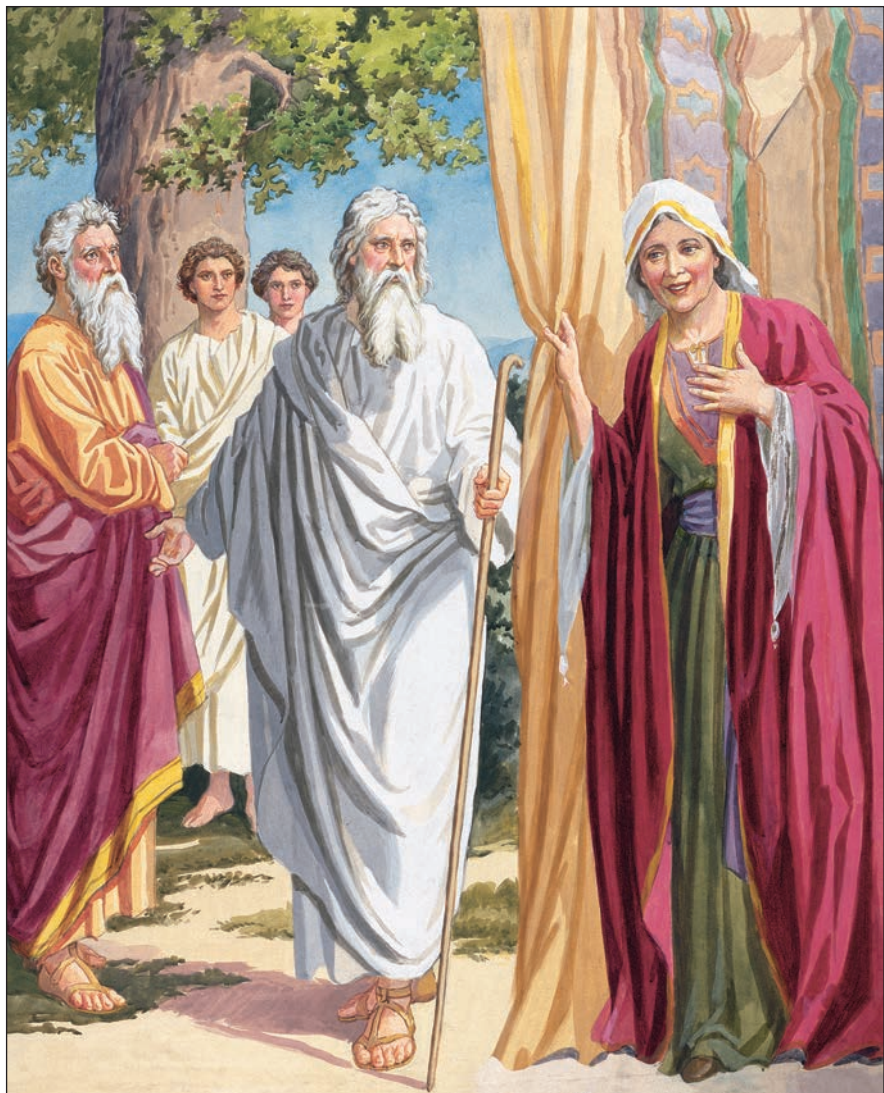
ИбрахІм волчу деана кхо Делан Малик

ИИкъа де дохделлачу хенахь шен четар кІелахь, араволучу меттехь Іаш вара ИбрахІм. ЦІаьххьана цунна шена хьалха лаьтта кхо некъахо гира. ИбрахІм уьш Везачу Эло дайитина маликаш хиларх кхийтира. Цо уьш тІе а эцна, царна кхача кеч-бира. Уьш юург йиъна бевлча, царах цхьаммо ИбрахІме элира: «Со бІаьста юхавогІур ву, цу хенахь хьан зудчун Саратан кІант хир ву». Сарата, и дешнаш а хезна, ела а йоблуш, ша-шега бохура: «Со къена ю, сан майра а ву къена. Оьший-те суна и ирс?»

Амма Везачу Эло элира ИбрахІме: «Сарата, ела а йоблуш, хІунда боху, шен бер хир дуй-те, ша къена ма ю? Везачу Элана дан хала хІумма а дуй? ХІан-хІа! Айса ма-аллара, Со бІаьста юхавогІур ву, цу хенахь Саратан кІант хир ву».

Йиллинчу хенахь Везачу Эло Шен ваІда кхочушдира, хІунда аьлча Иза даим а тешаме ву Шен нигат дарна, Цуьнан дан аьтто боцуш цхьа а хІума дац.

ДОЛАДАЛАР 18:1–19; 21:1–3

Седам а, Јамор а гГаланийн хГаллакьхилар

Мий гГала – Седам а, Јамор а, Адма а, Севоим а – стигаларчу цѐрца хГаллакйина яра. Делан дералла цу гГалин бахархойн нахаца леларна а, кхин а дуккха вочу кѐиношна тѐра а тѐеана яра. Дала ИбрахГиме Седам-гГала хГаллакйина хирг хилар дГакхайкхийча, цо гор а воьжна, цу кѐилахь йолчу гГаланах кѐинхетам бар дийхира, тГаккха Везачу Эло, нагахь цигахь итт мукъана а бакъахъара стаг каравахь, иза хГаллакйийр яц аьлла, чГалГо йира. Амма ур-атталла итт бакъахъара стаг а ца карийра Седам-гГалахь.

ТГаккха хилларг хГара ду. Седам-гГалахь бакъахъара стаг ЛутГа вара шен зудчуьнца а, шина йоѐаца а вехаш. Дала цу гГала ши малик дахийтинера адамийн аматехь. Иза суьйранна дара. Хъеший безаш волчу ЛутГас уьш тГеййцира, и шиь маликаш дуй а ца хууш.

Цу сарахь уьш дГабийшале, Седам-гГалара жимачо а, воккхачо а, массо а маьШера схъа а веана, ЛутГин цѐнна го бира. Цара ЛутГа ара а ххайкхина, цуьнга элира: «Мичахь ву хьо волчу сарахь веана ши стаг? Араваккха и шиь. Оха царах зударий бийр бу!» ЛутГас, ара а ваьлла, шена тГабьха неГ тГе а чГабГна, элира цу нахе: «Вежарий, ас добху шуьга, зулам ма дахъара аша! Бобрша стаг а вовзаза ши йоГ ю сан. Ас и шиь дГалур ю шуна, цаьрца шайна луьург де, амма ас добху шуьга, оцу шина стагана зе ма дахъара аш. Уьш сан хГусаме баьхкина бу, царах жоп дала декхарийлахь ву со». Амма вукхара элира: «Ларлолахь, хьуна царначул алсам кхета мегаш ю хьуна!» Седамхой ЛутГина тГегЮьртира, неГ кагъян дагахь. Маликаша ЛутГа чохъа а такхийна, неГ дГакъевлира. ТГаккха арахь болчу нехан, жимачун а, воккхачун а, бГабрса дайира цара. Маликаша элира ЛутГе: «Оха хГара гГала йохор ю, хГунда аьлча Везачу Элана тГекхобхьуш кху гГалара бахархошна дуьхьал дукха аьрзнаш ду. Цо дахкийтина тхо иза хГаллакьян». Цара ЛутГа а, цуьнан зуда а, ши йоГ а, куьйгаш а лаьцна, гГалех араьккхира. Уьш гГалех арабевлча, маликех цхъаммо элира: «Цхъана а меттехь тоГГи чохь ма совцалаш, лаьмнашка дГалГо, довдий. Нагахь совцахь, гГалица цхъабна хГаллакьхир ду шу!»

Малх хъалагГабттинера, ЛутГа ЦЮлар-гГали чу кхочуш. Оцу хенахь Везачу Эло йохийра Седам а, Јамор а гГаланаш, стигалара цѐ а, саьнгал а чу а хецна. Везачу Эло хГаллакйира цигахь йолу гГаланаш а, ерриг тоГГи а, дерриг ораматаш а, цу гГаланашкахь Гийна дерриг адамаш а. ЛутГаГар бевдда боьлхучу хенахь юахаьбаьжначу цуьнан зудчух туьхан бЮгГам хилира.

ДОЛАДАЛАР 19:1–26; КАРЛАБАЬККХИНАРГ 29:23

ИбрахИма Исхьякх саГина валар

ИбрахИм волчу Делан кхо малик деанчул тІаьхьа шо дІа-делира, тІаккха Саратан кІант хилира. ИбрахИма цунна Исхьякх аьлла цІе тиллира.

Исхьякх хьалакхиъначул тІаьхьа, ИбрахИман Шех тешар а, муьтІахь хилар а зен сацам бира Дала. Цо цуьнга элира: «Хьайн цхьаь бен воцу, хьайна дукхавезаш волу кІант Исхьякх, Мори-махка дІа а вигий, Ас гойтун болчу лома тІехь, вен а вей, саГина вагаве».

Дала шега де аьлла долу омра кхочушдан хала дара ИбрахИмна. Амма цхьа дош ца элира цо Везачу Элана дуьхьал. Іуьйранна хьалххе хьала а гІаьттина, шен вираца, Исхьякх а, ши ялхо а эцна, саГІа деш даго дечиг а даьккхина, Дала шега гІо аьллачу метте дІавахара ИбрахИм.

Дас саГІна хІун дала деза ца хуучу Исхьякха цуьнга хаьттира: «Дада! Суна дечиг а, цІе а го, ткъа саГІа доккхуш вай багор болу Іахар мичахь бу?» ИбрахИма жоп делира: «Дала Ша боуйтур бу саГІа даккха Іахар, сан кІант».

Дала билгалъяьккхинчу метте схьякхаьчча, ИбрахИм, ялхой лахахь а битина, Исхьякхаца лома тІе хьала а ваьлла, саГІа даккха меттиг кечйира. Царна тІе дечиг а диллина, вехка а вихкина, цу дечигна тІе шен кІант Исхьякх охьавиллира цо. Урс схьа а эцна, шен кІантана иза хьакха кечвелира иза. Амма Везачу Элан Малико саційра ИбрахИм, стигалара охьа а кхайкхина: «Ва ИбрахИм! Ма велахь кІант, цунна зе ма делахь. ХІинца го Суна, хьо Дела лоруш а, Цунна муьтІахь а вуйла. Суна го, хьайн цхьаь бен воцу кІант Сан дуьхьа ахь ца кхоор. Цундела Ас хьо декьалвийр ву. Стигалахь долу седарчий санна, хІордан берда тІехь йолу гІум санна, дукха тІаьхье лур ю Ас хьуна. Хьан тІаьхьенехула дуьнен чуьра дерриг а халкъаш декьала хир ду. И дерриг а хьо Суна муьтІахь хиларна дийр ду Ас хьуна».

ДОЛАДАЛАР 22:1–18

Ребикха

Уан дІаихира. ИбраІим кѡанвеллера, ткѡа цуѡнан кІантах Исхѡакхах ГеметтаІоѡттина стаг хиллера. Цѡѡа ИбраІима, шен тешаме ялхо сѡба а кхайкхина, шен даймахка, НахІарайме, шен ваша Нахѡир Іаш волчу Гала а Гой, цигара Исхѡакхана зуда а ялош, схѡавола аѡлла омра дира.

Цу Гала дІакхѡѡчча, иза доІа дан волавелира Везачу Эле шена Исхѡакхана лерина йолу йоІ каро гІодар доѡхуш: «Веза Дела, – аѡлла, дийхира ялхочо, – Хѡо сан элан ИбраІиман Дела ву, цунах кѡинхетам а бай, таханлерачу дийнахѡ цуѡнан кІантана зуда каро аѡтто бехѡа сан! ХІокху шовданна йистехѡ лаѡгташ ву со. Галара мехкарий богІу кхуза хи эѡа. Исхѡакхана леринарг муѡлха ю хѡѡжущ, цѡѡана билгалоне сатуѡйсущ Іа со. Ас эр ду йоІе: „Хѡайн кхаба охѡаерзаехѡа, хи мер дара ас“. Нагахѡ цо: „Мала ахѡ, ас хѡан эмкалшна а лур ду хи“, – алахѡ, суна хуур ду, иза цунна леринарг юйла а, Хѡо сан элах кѡинхетам беш вуйла а».

Цуѡнан и кѡамел чекх а далале, хѡоста долчохѡ чІогІа хаза а йолуш, Ребикха цІе йолу йоІ гучуелира. Шен кхаба хѡала а юѡзна, юѡаеара иза. Цунна тІе а вахана, ялхочо элира: «Хѡайн кхаби чуѡра хи малиѡтахѡа соѡга», – аѡлла. ЙоІа жоп делира: «Мала хѡайна, сан эла», – аѡлла. Иза хи мелла ваѡлча, йоІа элира: «Ас тоѡал хѡан эмкалшна а малор ду хи». Ялхо, цо эмкалшна мала хи кхѡѡхѡучу хенахѡ, вист а ца хуѡлуш, хѡѡбжура цуѡнга, шен доІина Везачу Эло жоп а делла, ша арабаѡккхина некѡ кхѡѡшхиллий хаа лууш. Юѡа цо йоІе хаѡттира: «Хѡо хѡенан ю? Хѡан ден хІуса-мехѡ тхуна буѡйса яккха меттиг хир ярий?» – аѡлла. Ребикхас ша Малкас Нахѡирна винчу Бетаалан йоІ ю аѡлла, жоп делира. Иза а хезна, лохха охѡа а таѡІна, Везачу Элана хастам бира ялхочо, Цо ша нийсса ИбраІиман вешин цІа валорна.

Бетаалан цІа а веана, цо массаѡрга а ша ИбраІима даймахка, шен гергарнаш болчу, цуѡнан цѡѡѡ бен воѡчу кІантана зуда яло вахийтарх лаѡцна дийѡира. Дас-нанас, йоІ сѡба а кхайкхина, цуѡнга хаѡттира: «Хѡуна хІокху стагаѡа хІинѡа дІаяха лаѡий?» Ребикха резахилира. Берриг цуѡнан доѡзал а иштта тІетайра, тІаккха цара иза декѡѡлѡярѡа дІаяхийтира.

ДОЛАДАЛАР 24:1–60

Исхъакх а, Ребикха а

Ребикха а, ИбраһИман ялхо а эмкалш тІехъ бехха некъ беш боґура, тІаккха эххар а, цаьрга Исхъакх сатуьйсуш волчу махка схъакхечира уьш.

Суьйранна Исхъакх аренга ваьлча, цунна геннахъ шена нускал далаш йоґу эмкалш гира. Дахъаьжча, Исхъакх а гина, эмкал тІера чуиккхира Ребикха. Цо ялхочуьнга хьаьттира: «И мила ву?» Вукхо жоп делира: «Иза сан эла ву». Ялхочо дерриг а хиллачух лаьцна дийцира Исхъакхе.

Ребикхех Исхъакхан зуда хилира. Везачу Эло царна ши кІант велира, дас-нанас Іесав а, Якъуб а аьлла, цІераш техкира царна. И шиь шала вина вара, амма Іесав Якъубал хьалха дуьнен чу ваьллера, цундела иза дуьххьарлераниг вара.

КІентий баккхий хилира. Іесавах говза таллархо хилира, аренашкахъ хан йоккхуш самукъадолура цуьнан. Якъуб тийна, таьІна стаг вара, дукхаха йолу хан шен четара кІелахъ йоккхура цо. Исхъакхана Іесав дукха везара, хІунда аьлча Іесава дахъаш долу экханан жижиг тайнера цунна. Ткъа Ребикхина Якъуб дукхавезара.

ДОЛАДАЛАР 24:63–67; 25:24–28

Якъуба Исхъакхе ша декъалвойту

Исхъакх къанвеллера, цуьнан баърса дикка телхинера. Ша валале хьалха шен воккхаха волу кІант Іесав декъалван лиира цунна. Исхъакха, Іесав схъа а кхайкхина, шена дукхаеза экханан жижигах яа хІума кечъе элира. Цул тІаьхъа кІант декъалварна чІагІо йира цо.

И къамел хезначу Ребикхас, Якъуб схъа а кхайкхина, дерриг а цуьнга дийцира. Цунна дас, Іесав а ца веш, Якъуб декъалвойла лавара. Цундела цо Исхъакх Іехо сацам бира. Іесав талла вахача, Ребикхас Якъубе гезарий лелочу меттера ши буьхьиг схъа а ийитина, Исхъакхана хазахеташ йолу яа хІума кечйира. ТІаккха Іесаван араволуш тІедухуш долу духар Якъубана тІедуьйхира. Ткъа Іесаван дегІ чо болуш долу дела, нагахь баърса дика доцуш волчу дена цунах куьг Іотта лаахь а, аьлла, Ребикхас Якъубан куьйгех а, логах а буьхьиган кхакха хьарчийра.

Ребикхас кечйина яа хІума схъа а эцна, да волчу а вахана, Якъуба элира: «Дада! Ахъа ма-аллара, дерриг а кхочушди ас. Хьала а гІаттий, хьайна ас дийначу экхан жижиг даахъа, цул тІаьхъа со декъал а вехъа». Дас кІанте элира: «Схъавола суна тІе, ас куьг Іуттур ду хьох, сан кІант, хьо Іесав вуй хъажа».

Якъуб цунна тІевахара, вукхо, цунах куьйгаш а хъаькхна, элира: «Якъубан санна, аз ду хьан, амма куьйгаш тІехь, Іесаван санна, чобш ду». Исхъакхана иза ца веззира, хІунда аьлча буьхьигийн кхакханаш хьарчийна долу Якъубан куьйгаш цуьнан вешин куьйгех тера дара. Цул тІаьхъа дас шена юург охъайилла элира. ХІума йиьна а ваьлла, цо кІант декъалвира.

Иштта Іехорца Іесавана догІу декъалвар хилира Якъубна. Цу тІехула Іесавана шен ваша ца везавелира, тІаккха цо иза вен сацам бира.

ДОЛАДАЛАР 27:1–41

Якѳубан гІан

Ребикхина хиира Іесавна цуьнан дукхавезаш волу Якѳуб вен дагадеана хилар. Цо цунах лаьцна Якѳубе дІа а дийцина, ХІаран-гІалахь Іаш волу шен ваша Лабан волчу дІавада аьлла хьехар дира цунна, Іесаван дарвалар дІателлалц, иза цкѳачунна цигахь Іайтархьама.

Якѳуб шена тІе а кхайкхина, иза декѳалвинчул тІаьхьа Исхьакха шаьш дехаш долчу меттера канаІанхойн зуда ца ялор, ткѳа кхузара Падан-Арам олучу метте дІа а гІой, хьайн ненада Бетаал ваьхначу цІийнера зуда ялае аьлла тІедожийра цунна. Цул тІаьхьа цо кІант декѳалвира, иштта а олуш: «Аса нуьцкѳалчу Деле добху, Цо хьо декѳал а вина, хьан дуккха а бераш хилийта бохуш. Ас добху, хьо дуккха а халкѳийн да хилийта бохуш. Дала хьо а, хьан бераш а декѳалдойла, ИбрахІим ша декѳал ма-варра. Дала ИбрахІимна делла долу, хьо хІинца тІевеана стаг а хилла Іаш волу латта, хьан дола долийла». ТІаккха Якѳуб Падан-Араме ваха новкѳавелира.

Дуккха а деношкахь дІаихира Якѳуб. Новкѳа вольуш, суьйре тІе а еана, цхьана меттехь буьйса йоккхуш сецира иза. Цхьа тІулг а карийна, цу тІе корта а биллина, дІавижира иза. ТІаккха Дала цунна инзаре гІан гайтира. ГІенах лаьгтара стигала хьалакхаччалц болу лами а, цу тІехула хьала-охьа лелаш долу Делан маликаш а гира цунна. Стигалахь, цу лами тІехула лаьгтачу Везачу Эло цуьнга элира: «Со Веза Эла ву, хьан деден ИбрахІиман а, ден Исхьакхан а Дела. ХІинца хьо тІехь Іуьллу латта хьуна а, хьан тІаьхьенна а лур ду Ас. Со хьоьца ву, Ас Іалашвийр ву хьо, миччанхьа вахача а».

Сама а ваьлла, Якѳуба элира: «ХІюкху меттехь Веза Эла билггала ву, амма суна ца хаьара Іза кхузахь вуйла. Ма сийлахь меттиг ю хІара! ХІара Делан цІа ду, стигалан ков ду». ТІаккха Іуьйранна, хьалххе хьалагІаьттина, ша дІавуьжущ коьрта кІел биллина тІулг ирхберзийна дІахІоттийра цо. И тІулг Далла лерина битира Якѳуба. Цо дуй биира: «Нагахь Дела соьца хир велахь, со дІа а, схьа а вогІучу новкѳахь Іалаш а веш, нагахь Цо суна даар а, духар а лахь, нагахь со могуш-маьрша сайн ден цІа юха а верзахь, Веза Эла сан Дела хир ву. Ас кхузахь хІара тІулг хІоттийна, цо хІара меттиг, кхузахь Дела волуш, сийлахь юйла хоуьйтур ду. Ахь сайна деллачух уьтталгІа дакѳа Цунна юха а лур ду ас».

ДОЛАДАЛАР 27:41–46; 28:1–5, 10–22

Якъубан Рахьалца цхьаьнакхетар

ул тӀаьхьа Якъуба кхидӀа а бира шен некъ малхбалехьарчу кӀаьмнийн махка, эххар а цунна шера аре гира. Иза, го дӀакъевлина Юьллуш боккха тӀулг болчу, гӀунна уллохь сецира. Дерриг а жаш хи мала гулделча, Юша, тӀулг дӀа а карчабой, уьстагӀашна хи маладора. Юха и тӀулг ша хиллачу метте охьабуьллур.

ГӀуна уллохь хи тӀе даьхкина кхо жа дара. Якъуба хаьттира цу Юшка: «Нахьиран кӀант Лабан вевзий шуна?» Цара элира: «Вевза. Хьуьлла йогӀуш ю цуьнан йоӀ Рахьал, уьстагӀий а далош». Якъуба цаьрца кӀамел дечу юкьана, ша дажош долу шен ден уьстагӀий а далош, Ю йолу Рахьал еара уьш болчу.

Шен ненаवेशин Лабанан йоӀ Рахьал а, Лабанан уьстагӀаш а гина, тӀевахана, гӀуна тӀера тӀулг дӀа а карчийна, уьстагӀашна хи малийра Якъуба. Юха, Рахьална барт а баьккхина, вилхира иза. Цо дийцира Рахьална, ша цуьнан ден доьзалера хилар а, ша Ребикхин кӀант хилар а. Рахьала, едда цӀа а яхана, дега дийцира цунах лаьцна. Шен йишин кӀантах и кхаь беача, Якъубана дуьхьалвеана, иза мара а воьллина, барт а баьккхина, шен цӀа чу вигира Лабана.

Якъуба ворхӀ шарахь болх бира Лабанна, цо шега цуьнан йоӀ Рахьал маре яийтарна дуьхьал. Амма и хан масех де долуш санна бен ца хийтира цунна, хӀунда аьлча Рахьале болу безам чӀогӀа бара цуьнан. Лабана цуьнга шен ши йоӀ маре яхийтира – Леа а, Рахьал а. Кхузахь, Месопотамехь, Якъубан цхьайтта кӀант а, цхьа йоӀ а хилира, ткъа тӀаьхьа, КанаӀанехь кхин а цхьа кӀант хилира.

Якъуб чӀогӀа вехаш стаг хилира. Иза шен зударшца а, берашца а четар чохь Ӏаш вара. Цуьнан дуккха а леш а, гӀарбашаш а бара, иштта дуккха даьхни а дара: уьстагӀий а, эмкалш а, варраш а.

ДОЛАДАЛАР 29:1–28

Якъуб Делах латар

къа Дала Якъубе Месопотамера шен даймахка, Кана-
Иан-махка дагю аьлла омра дира. Шен зударий а, бераш а
эцна, берриг бахам схьа а гулбина, новкъа велира Якъуб. Иесаван
обгъазло дАяьлла я ца яьлла шена ца хаьа дела, цо цунна дуккха
а совгIаташ дахьийта сацам бира, иза къинхетаме хилийтархьама.

Даймахка вьодуш Якъубан ковра хи тIе кхечира. Берриш
а шен гергарнаш хи чухула буйлабелла дехьа а бовлийтина,
ткъа ша дуьхьаларчу хин берда йистехь висира Якъуб. Иза ша
висинчу хенахь сахиллалц цхьаь лийтира цунах. Шега Якъуб
эша ца велча, цу стага, кхуьнан хенах чIогIа куьг а тоьхна, иза
чуьрадаьккхира. Юха цо элира: «Дахеца Со, арахь серлайолуш
ю». Амма Якъуба жоп делира: «Ахь со декъалваллалц дIахьцур
вац». Вукхо хаьттира: «Хьан цIе хIун ю?» «Якъуб», элира Якъуба.
ТIаккха цуьнца леташ хиллачо элира: «ХIинца дуьйна хьан цIе
Якъуб хир яц, Израил хир ю, хIунда аьлча хьо Делах а, нахах а
летта, кIел ца висира».

Якъуба Цуьнга хаьттира: «Дохьу хьььга, хьайн цIе йийцахь су-
на». Амма стага хаьттира: «Сан цIе хIунда хььтту ахь?» Цо Якъуб
декъалвира.

ДОЛАДАЛАР 32: 9–31

Якъуббий, Иесаввий тар

КанаІан-махкана улло кхочуш, дІахъаьжначу Якъубана гира шеца виъ бІе стаг а валош воГу Иесав. Хьалхаваьлла дІа а волавелла, шен вешина тІекхочуш, ворхІазза лаятта тІекхаччалц охьатаьІира иза. Амма Иесав, Якъубана дуьхьал а ведда, иза ма-ра а воьллина, барташ даха хІоьттира. И шиь вилхира. ТІаккха Якъубан зударий а, бераш а, ялхой а тІебаьхкина, охьатаьІира Иесавана хьалха.

Иесав хаяттира Якъубе: «И дерриг а даьхни суна дуьхьал хІунда даййтира ахь?» «Хьо резаван лаьара суна, сан эла», — аьлла, жоп делира Якъуба. Иесав элира: «Сан дерриг а долуш ду, сан ваша. Хьайниг хьайна дита». «ХІан-хІа, ас доьху хьоьга! — дуьхьалвелира Якъуб. — Нагахь хьо суна резавелахь, доьху хьоьга, дІаэца соьгара и совГаташ, хІунда аьлча Дела соьца дика а хилла, оьшург дерриг а сан долуш ду». Якъуба чІоГІа дехарна Иесав хьайцира цуьнан совГаташ.

Цул тІаьхьа Иесав шен цІа юавахара, ткъа Якъуб Падан-Арамера араваьллагьхана дуьйна, кхин хьовзам боцуш КанаІан-махкарчу Шехем-ГІала сьхакхечира. Цигахь латта ийцира Якъуба. Цу тІехь цо шен четар а дІахІоттийра. Цигахь Везачу Делан цІарах саГІа доккху меттиг а кечйира цо.

Якъуб шен вешех Иесавах ведда Месопотаме воьдуш Дала инзаречу ГІенах цунна делла долу декъалалла иштта кхочушхилира. Везачу Эло дерриг а Ша лур ду аьлларг дайитинера Якъубана, тІаккха иза Цунна баркалле хила виц ца велира.

ДОЛАДАЛАР 33:1–20

Юсуп – Якъубан хьоме кІант

Мштта, Якъуб юха а КанаІан-махкахъ Іаш вара. Кхузахъ Рахъалан кхин а цхъа кІант, Бенъяман, хилира. ХІинца Якъубан кхойтта бер дара: шийтта кІант (Раабан, ШамІа, Леви, ЯхІуд, Дан, Наптал, Гада, Ашар, Иссархан, Забул, Юсуп, тІаккха уггар жимах верг, Бен-Яман) а, цхъа йоІ Дина а. Берриг а шен кІентех Якъубана уггар а дукха Юсуп везара, хІунда аьлча иза ша воккха стаг волчу хенахъ дуьнен чу ваьлла хилар бахъанехъ.

ВуьрхІитта шо долу Юсуп шен вежаршца уьстагІий дажош вара. Юсупа шен вежарша дина вон хІума дега дІадуьйцура. Цкъа цо Юсупна хаза кечдина духар делира. Шайл а алсам дена дукха-везийла хиъча, вежарийн Юсупе цабезам кхоллабелира.

ДОЛАДАЛАР 37:1–4

Юсупан гѣнаш

къа Юсупна гѣан гира, тѣаккха цо иза вежаршна дийцира. Цо элира цаѣрга: «Ладогѣийша, суна хѣлун гѣан гина. Вай кха тѣехъ цѣвнаш доьхкуш дара. Цѣххъана сан цѣов, айа а белла, дѣанисбелира, шун цѣвнаш, цунна гонах а хѣиттина, цунна охъатаѣира».

Вежарша элира цуьнга: «Хъо паччахъ а хилла, тхуна тѣехъ куьйгалла деш хир ву моьтту хъуна?» Цуьнан гѣан а, иза дийцар а бахъана долуш кхин а чѣога ца вийзира царна иза.

Кхин цхъа гѣан а гира Юсупна, иза а вежаршна дийцира цо: «Ладогѣийша, кхин цхъа гѣан а гира суна: хѣинца суна хъалха охъатаѣаш малх а, бутт а, цхъайтта седа а бара».

Вежаршна дийцина ца ѣаш, дена а дийцира цо и гѣан. Дас бехк баьккхира цуьнга: «И хѣлун гѣан ду хъуна гинарг? Со а, хъан нана а, хъан вежарий а, дахка а даьхкина, хъуна хъалха охъатаѣар ду ткъа?»

Вежарий оьгазъоьхура цунна, амма дас дагахъ латтадора цо дийцинарг.

Цкъа Юсупан вежарий шайн ден жаш дажош шайн цѣнна геннахъ болчу хенахъ, Исраила Юсуп вахийтира вежарий хѣлун деш бу а, жа муха ду а хъожуш, юха цунах лаций шена жоп да а олуш. Юсуп воккхаверца новкъавелира.

Шен вежарий карабале хъалха вехха аренгахула лийлира Юсуп. Геннахъ хѣара тѣвогѣуш а гина, шайна и тѣкхачале вежарша барт бира иза вен. «Хъуьлла вогѣуш ву хѣара гѣнаш гуш верг! – элира цара. – Вен а вийна, гѣуна чу кхосса веза вай иза, цѣахъ иза экхано виьна эр ду вай. Тѣаккха хуур ду вайна цуьнан гѣенех хѣлун хуьлу».

ДОЛАДАЛАР 37:5–20

Вежарша Юсуп лолле вухку

Мкъамел хезча, Юсупан вежарех уггар а воккхах волчу Раабана, иза кІелхъара а ваьккхина, да волчу дІавахийта сацам бира. Цундела цо вежарий бертабалийра, иза вен а ца вуьш, ткъа цхъана гІу чу а кхоьссина вита. Юсуп вежаршна тІевеача, цунна тІера еза, хаза кечийна бедарш схъаехира цара. Юха чохъ хи доцучу, яьссачу гІуна чу кхоьссира иза вежарша.

ЦІаьххъана царна Мисар-махка йоьду эмкалийн къепалца богІу нах гира. Вежарех цхъаммо, ЯхІуда, Юсуп совдегаршна дІавохкар дІахъедира. Берриге вежарий резахилира цо аьллачунна. ТІаккха совдегарш тІехбовлучу хенахъ, вежарша шайн ваша, гІуна чуьра хъала а ваьккхина, царна воьхкира.

Совдегарша Юсуп Мисар-махка дІавигира, ткъа вежарша, бож а йийна, цуьнан цІий хъаькхира Юсупан куча тІе. Юха, и коч шайн дена тІе а яхъна, цара элира: «ХІара карийна тхуна. Хъажахъ, хъан кІентан юй хІара?» Коч евзинчу дас элира: «ХІара сан кІентан коч ю! Иза эххано виьна! Юсуп цистина дІаваьккхина». Шена тІера бедарш а этІийна, Іаьржа духар а дуьйхина, дуккха а деношкахъ кІантах белхар дира Якъуба, кІенташа ша левинийла а ца хууш.

ДОЛАДАЛАР 37:21–35

Юсуп — паччахъан ца лелош волчуьнан урхалча ву

Еовдегарша Мисар-махка валийра Юсуп. ПирІунан гІаролан хъабкам а волуш, цунна уллорчех цхъаь волчу мисархочунна Патипарна воьхкира цара иза. Даим а Везачу Эле доьхуш волчу Юсупан дика аьтто хилира. Хьолахо волчу мисархочун хІусамех вехаш вара иза.

Цуьнан хІусаман дена гора Веза Эла Юсупца хилар а, цо дечу гІуллакхаш гІехь гІо деш Иза хилар а. Патипар реза вара Юсупна. Цунах хъалхара ялхо вира цо, ца а, берриг бахам а Юсупе дело дІа а белла. ХІусамдас Юсуп куьйгалла дан хІоттийчхъана дуьйна, Везачу Эло декъалйира мисархочун хІусам Юсупан дуьхъа. Везачу Элан беркат доьссира Патипаран долахь долчунна дерригенна а тІе: ценна а, аренна а. Цундела цо Юсупах тешна дитинера доллу хІума а. Юсуп бахъана долуш цхъана а хІуманна гІайгІа яцара цунна.

Юсуп хаза юьхьсибат а, куц долуш а вара. Патипаран зудчунна иза везавелира. Ша деланийхойх йолу дела а, Веза Эла а, Цуьнан весеташ а шена девзаш доцу дела а, цо Юсупе шеца дІавижа элира. Амма Юсуп реза ца хилира, цо бохура: «Со волчохь сан эло цхъанна а ца чохь йолчу хІуманна гІайгІа бан ца оьшу, шен долахь дерг дерриг а сох тешна дитина цо. Кху ца чохь со коьртаниг ву. Сан эло оьшург дерриг а луш ду суна, цхъа хьо йоцург, хІунда аьлча хьо цуьнан зуда ю. Ас муха бийр бу вон болх, Далла хъалха къа муха латор ду?»

Юхатеттинчу Патипаран зудчо Юсупна дІадекха сацам бира. Цо шен майрачунна хъалха мотт бира, цуьнга иштта а олуш: «Ахь валийна Іебархойн лай со йолчу а веана, со хьийзо гІерташ вара, амма ас мохь хъабкхча, шен бедар соьгахь а йитина, ведира иза». Юсупан олахочунна и дешнаш хезча, иза чІогІа оьгІазвахара, гІаккха Патипара, схъа а лаяцна, паччахъан тутмакхаш болчу набахти чу воьллира Юсуп.

ДОЛАДАЛАР 39:1–20

Юсуп набахти чу кхочу

Амма цигахь а Веза Эла вара цуьнца. Гуттар а кхуьнан до-
ла деш Ша хиларна, набахтин коьртачу хьаькамана хІара
дикачу агІор гайтира Везачу Эло. Набахтин коьртачу хьаькамо
массо а тутмакхашна тІехь куьйгалла дан а, набахтехь долчу хьолах
жоп дала а хІоттийра Юсуп. Цунна ша тІедиллинчу гІуллакхна
сагатдан ца оьшура набахтин коьртачу хьаькамо, хІунда аьлча,
Юсупан массо а хІуманна тІехь аьгто беш Веза Эла вара цуьнца.

Юсуп чувобллина волчу набахти чу паччахьан ши ялхо воьл-
линера. Царех цхьаь хьалха паччахьан кеда чу чагІар дуттуш
гІуллакх деш хилларг вара; цунах чагІардуттург олура. Важа
паччахьан стоьла тІе юург юьллубьтуш верг вара, тІаккха цунах
бепигдоттург олура. Паччахьна хьалха бехке хилла волу и шиь
ший а набахти чу кхаьчнера.

Чувобллинчул тІаьхьа цу шина ялхочунна кхета хала долу гІе-
наш гира. Юсупа элира цаьрга: «Кхетор Делера дац ткъа? Дий-
цал суна шайн гІенаш». Хьалха чагІардуттучо дийцира Юсупна
шен гІан. Цунна гІенах кхо га долу кемсийн таьлланг гира. Цул
тІаьхьа таьлланго заза даьккхира, юха зазанах цу сохьта кемсийн
хорханаш хилира. Цуьнан карахь пирІунан кад бара. Цо, кемсаш
а яьхна, кеда чу мутт а даьккхина, пирІуне кад дІабелира.

Юсупа сихха маьІна дира оцу гІенан: «Кхо га — иза кхо де ду.
Кхо де даьлча, пирІуно хьо лаккха айина, хьалха хиллачу метте
дІахІоттор ву. Ахьа, хьалха ма-баллара, пирІуне кад дІалур бу.
Амма ас доьху хьоьга, и дика хан тІеэача, со дага а ваийтий, суна
дика болх хилийтархьама пирІуне со хьахавелахь, набахти чуьра
араваккха алий».

Цул тІаьхьа бепигдоттучо а дийцира цуьнга шен гІан. Цунна
гина хилла цуьнан коьрта тІехь лаьтташ долу кхо тускар. Уггар
а лакхарчу тускар чохь пирІунна деттина бепиг дара, амма иза
олхазарша, зІакарш а етташ, дууш дара.

Цуьнга ла а доьгІна, Юсупа элира: «Кхо тускар — иза кхо де ду.
Кхо де даьлча, хьо а пирІуно лаккха хьалаойур ву — хьокханна
тІе а хаййна, ткъа олхазарша хьан дегІах зІакарш еттар ю».

Кхо де даьлча, Везачу Эло Юсупна дІадиллинарг дерриг а
ма-дарра кхочушхилира. Амма чагІардуттучунна Юсуп дага ца
веара, цунна иза вицвеллера.

ДОЛАДАЛАР 39:21–23; 40:1–22

Юсупа пирлунан гленаш кхетадо

III

къа пирлунна глан гира. Иза Нил цѣ йолчу хи йистехъ лавташ, цѣаьххъана хи чуъра берстана а, хаза а ворхІ етт, хъала а баьлла, эрзашкахъ бажа хЮьгтира. Цул гѣаьхъа кхин ворхІ гИйла етт схъабелира Нил чуъра, цара дерстанаш диира. Эццахъ пирлун самавелира. Юха иза дѣавижча, кхин глан гира цунна. Цъхъана гЮда гѣехъ буьззина а, хаза а ворхІ кан бара. Юха царна гѣаьхъе хъалабелира кхин ворхІ кан. Уьш гИйла а, малхбалерчу мохо багийна а бара. ГИйлачу кенаша дуьззина долу кенаш дѣадиира.

Самаваьлла пирлун синтем байна вара. Мисар-махкара массо а бозбунча а, хъекъал долу стаг а схъа а кхайкхина, царна шен гленаш дийцира цо. Амма цъханна а церан маьІна дан ца хиира.

Гѣаккха чаглардуттучо элира пирлуне, шена шеца цъхъаьна чувовьллина гѣаролан хъаькаман ялхо волу Юсуп цѣ йолу къона гѣбархо дагавеана. Чаглардуттучо а, бепигдоттучо а шайн гленаш дийцира, ткъа Юсупа церан маьІна дира. Цо ма-дийццара нисделира дерриг а. Пирлуно Юсупна гѣаьхъа нах бахийтира, цара иза сихонца набахтера схъавалийча, пирлуно элира Юсупе: «Суна хезнера хъох лаьцна, хъо гѣенех дерг девзаш а, церан маьІна дан хууш а ву бохуш». Амма Юсупа жоп делира: «Соьга далалур дац, Дала лур ду пирлунна дика жоп». Пирлуно ший а глан дийцира Юсупна. Юсупа элира пирлуне: «Дала хъуна схъадиллина Ша дан воллург. ВорхІ дика етт а, ворхІ дика кан а — иза ворхІ шо ду. И ший а глан цъханнах лаьцна ду. Ткъа вукхарал гѣаьхъа хъалабаьлла болу ворхІ гИйла а, ирча а етт а, ворхІ гИйла а, малхбалерчу мохо чакчийна кан а — иза ворхІ шо ду. Мацалла хЮьгтина ворхІ шо. Дала пирлунна Ша дан воллург схъадиллина аьлла, ас бохург хІара дара. Мисар-махкахъ шорто йолуш, токхе ворхІ шо гѣекхочуш ду. Юха гѣедоглу ворхІ шо мацалла йолуш хир ду. Шорто хилла хилар дицлур ду — мацалло дерриг а латта дассор ду. Шорто йицлур ю цунна гѣаьххъе йоглун йолу мацалла бахъана долуш, хІунда аьлча мацалла луьра хир ю. Пирлунна глан шозза гаран маьІна ду Делан сацам хилла чекхбалар а, Цо иза кестта кхочушбийриг хилар а».

Гѣаккха Юсупа пирлунна, Мисар-махкахъ ялта хир долчу ворхІ шарахъ гѣаьхъалонна ялта гулдархъама, хІума хууш а, хъекъал долу а стаг дѣахЮтто веза аьлла, хъехар дира.

ДОЛАДАЛАР 41:1–36

Юсуп – Мисар-мехкан куыйгалхо хуьлу

ПирІун реза хилира Юсупа цуьнан гІенаш тидарна. Цо шен элашка хаьттира: «ХІара стаг санна верг вайна кхин мила карор ву, шена чохь Делан Са а долуш?» ТІаккха пирІуно Юсупе элира: «Дала и дерриг а хьуна схьадиллина хилча, хьол хьекьал долуш а, хІуманах кхеташ а стаг вац. Ас сайн цІенна тІехь куыйгалла дан хІоттаво хьо, дерриг а сан халкъ хьан омранаш кхочушдеш хир ду. Паччахьан дарже хьаьжна бен, со хьол лакхара хир вац».

ПирІуно шен пІелга тІера схьадаьккхина мухІар Юсупан пІелга тІе доьллира, дуткъачу кІадинах дина духар цунна тІе а дуьйхина, цуьнан коча дашо зІе оьллира. Шен шолгІа гІудалкха чохь лелаве иза аьлла, омра дира пирІуно. Юсупна хьалха боьлхучу ялхоша, цунна некъ бита бохуш, маьхьарий деттара. Иштта пирІуно Мисар-махка тІехь куыйгалхо хІоттийра Юсуп.

Иштта Юсуп берриг а Мисар-махкана тІехь урхалла деш хилира. Шорто йолчу ворхІ шарахь лаьтто дуккха а ялта делира. Оцу ворхІ шарахь кхиьна ялта, гул а деш, гІаланашкахь охьадуьллура Юсупа. Луларчу аренашкахь кхиьна ялта хІора гІалахь охьадуьллура цо.

ДОЛАДАЛАР 41:37–48

Мацаллин ворхІ шо

ВорхІ шо даьлча дерриг а лаьтта тІехь мацалла хІобьтира. Массо а пачхьалкхашкара адамаш Мисар-махка эха дуьйладелира, Юсупера бепиг эцархьама, хІунда аьлча цо массо а Мисар-мехкан Галанашкахь дуккха а ялта гулдинера.

Мисарахь кІа дуйла шена хиъча, Якъуба шен итт кІант вахийтира кІа эца, цхьа Юсупан нанас вина волу Бен-Яман цІахь витира цо.

Мисар-махкахь куьйгалхо Юсуп волу дела, махкахь дерриг а халкъана кІа духкуш верг а иза вара. Кхуьнан вежарша, лаьтта охьакхаччалц Юсупна хьалха охьа а таьІна, шайна бепиг дохар дийхира. Юсупна шен вежарий бевзира, амма царна иза ца вевзира. Юсуп кхара воьхкинчул тІаьхьа царна цунах лаьцна цхьа а хІума хезна ма дацара, тІаккха церан дагахь а дацара цо иштта лаккхара дарж дІалаьцна хирг хилар.

Юсупна шен вежарий бевзинехь а, царна иза ца вевзира, тІаккха цо цаьрга уьш ямартхой бу а, шайн пачхьалкхан ледара аГІо-наш хаа а, долчун терго ян а даьккина ду элира. Ткъа вежарша шаьш хьанал лелаш нах ду, шаьш дерриш а цхьана ден кІентий а ду, жимаха верг хІинца деца а ву бохура. Юсупа вежарий кхаа денна чубокка аьлла омира дира. Кхо де дІадаьлча, Юсупа вежаршка элира: «Шу бакъ ду я дац иштта къастор ду ас: дийна волчу пирІунах дуй буу ас, шу кхузара дІагІур ма дац, шун жимаха волу ваша кхуза схьаваллалц. Цхьаь вешина тІаьхьа вахийта, вуьш набахти чохь Гийр бу. ТІаккха хуур ду суна, аш дуьйцург бакъ ду я дац. Нагахь даций, дийна волчу пирІунах дуй буу ас, шу ямартхой ду аьлла!»

Иза хезча, вежарша элира вовшашка: «Дала билггал до вайна таІзар вешина дуьхьал латийна къа бахъанехь. Вайна гора Юсуп холчохь хилар, цо вайга дехар дечу хенахь, амма вай цуьнга ла ца дуьйгіра. ХІинца вайна бохам хилла». Царна дагахь а дацара Юсуп шайх кхеташ хилар, хІунда аьлча цо цаьрца къамел гочдархочуьнгахула дора. Юсуп церан дешнаш а хезна, кхечу чобнна чу а ваьлла, вилхира, юха, схьа а веана, царех ШимІа Мисар-махкахь бухахь а витина, ткъа вукхеран тІоьрмигаш чу кІа а диллий, дІабахийта уьш аьлла, омира дира цо.

ДОЛАДАЛАР 41:54–57; 42:1–25

Юсупа вежаршна ша вовзуйту

Иа баьхкича, Юсупан вежарша дега шайца хиллачух лаьцна дийцира. Якъуба жимах волу кІант, шен дахаран тІаьхъара тевириг волу Бен-Яман, цаьрца Мисар-махка ваха дахеца хаддош реза ца хилира.

Амма кестта доьзалера вежарша Мисар-махкара деана долу бе-пиг чекхделира, тІаккха Якъуб юха а уьш цига бахийта кечвелира, иштта вист а хуьлуш: «Даха а гІой, кхин а ялта эца вайна». Амма ЯхІуда элира, мисархойн лаьттан урхалчас тхобга жимаха волу ваша воцуш гуча ма довла аьлла ома дина. Вехха Гийра Якъуб Бен-Яман дахеца ца лууш. Амма мацалла чІагІьелча, цо уьш новкъабовла декъалбира, иштта а олуш: «Нуьцкъалчу Дала гІо дойла шуна, мехкан куьйгалхочунна хьалха шу хІиттича, шун вукху вешина а, Бен-Яманна а шуьца цІа ван пурба лойла Цо».

Иштта, вежарий Бен-Яманца цхьаьна Мисар-махка баьхкира. Шена Бен-Яман гича, Юсуп кхечу чоьнна чу а ваьлла, вилхира. Цул тІаьхъа, бІаьрхиш дадохуш юьх а йилина, Юсупа ялхошка вежаршна тоьлла яахІума ло аьлла ома дира. Вежарий цецбевлира цо шайна иштта ларам стенна бо ца хууш. Юсупан кхин ницкъ бацара шен дагахь дерг сецо. Цо, гІогІа аьлла, велха а воьлхуш, вежаршка элира: «Со Юсуп ву! Дийна вуй сан да?» Амма инзарбевлла а, кхерабелла а болчу вежаршка дуьхьал жоп ца далалора. ТІаккха Юсупа элира: «Суна тІедуьйлийша». Уьш тІебаьхкича, цо элира: «Со аша Мисар-махка воьхкина шун ваша Юсуп ву! Амма дохий а ма хьийза, шайна оьгаз а ма эха, шаьш со Мисар-махка вохкарна. Адамаш кІелхьардахархьама, шул хьалха со кхачийтира Дала кхуза. Ши шо ду кху махкахь мацалла йолу, кхин пхеа ша-рахь а хир дац ялта дуьйш а, дерзош а. Амма Дала ваийтина со шул хьалха, кху лаьтта тІехь шун тІаьхъе хилийта а, шун дахар инзаре кІелхьардаккха а. Аша ца ваийтина со кхуза, Дала ваийтина. Цо сох пирІунан да вина, цуьнан цІийна тІехь эла а, берриг а Мисар-махка тІехь куьйгалхо а вина. Сихо яй, сан дена тІе а кхачий, ала цуьнга: Хьан кІанта Юсупа хабар доуйту хьобга: „Дала со Мисар-махкахь куьйгалхо вина. Со волчу схьавола, хан ца йолуьйтуш. ГІашан цІе йолчу меттхь Гийр ву хьо, суна уллохь. Хьан бераш а, берийн бераш а, берриг а бахам а, дерриг а даьхни а схьадаладе. ГІашанехь хьо а, хьан доьзал а кхобур бу ас, хІунда аьлча тІедогІуш мацаллин пхи шо ду. Иза ца дахь, хьо а, хьан цІа а, хьан долахь дерг дерриг а эшамехь хир ду“». И дешнаш аьллачул тІаьхъа шен ваша Бен-Яман, мара а воьллина, вилхира Юсуп. Цул тІаьхъа, массо а ваша мара а вулуш, царна барташ а дохуш, воьлхура Юсуп.

ДОЛАДАЛАР 42:36–38; 43:1–34; 45:1–15

Юсуп деца цхъаьнакхетар

Юсупан вежарий баьхкина аьлла, хабар хезча, пирлуно царна оьшшучул даа хлума КанаІан-махка дІадахьа кеч а дай, новкъабовла духар а, гІудалкхаш а ло аьлла омра дира. Цо цаьрга шайн да а, доьзалш а кхуза, Мисар-махка, схьабалабар дІахьедира.

Юхабирзича, вежарша Юсупах лаьцна дерриг а дІадийцира Якъубе. Шена уггар а везаш волу кІант Юсуп дийна вуйла а, иза гойла дуйла а хиьча, Якъубан дог хазахетта тохаделира, тІаккха цо кІант гархьама Мисар-махка ваха сацам бира. Цул тІаьхьа Дала Якъубе гІенах элира: «Со Дела ву, хьан ден Дела. Кхера а ца кхоьруш, Мисар-махка гІо, цигахь Ас хьох доккха халкъ схьа-долуьйтур ду. Со хьобца Мисар-махка дІа а воглур ву, цигара Ас хьо юха а валор ву».

Якъуб дерриге шен берашца а, берийн берашца а, берриг ба-хамца а Мисар-махка дІавахара. Юсуп, шен гІудалкх дІа а йо-жийтина, царна дуьхьал веара. Израил ган ма-гинна, тІеведда, иза мара а воьллина, вехха вилхира иза.

Пирлуно, Юсуп волчу гергарнаш баьхкина аьлла шена хез-ча, иза шена тІе а кхайкхина, элира: «Хьо волчу да а, вежарий а баьхкина. Мисар-махкара латта хьуна хьалха ду. Оцу лаьттан тоьллачу меттехь охьаховшабе хьайн гергара нах».

Да а, вежарий а Мисарахь баха ховшийра Юсупа, царна гІалина уллохь тоьлла латта а делла. Шен ден а, вежарийн а хІусамашкара берашка хьаьжжина, массарна а юучуьнца кхачо йира Юсупа.

Якъуб, КанаІан-махка юха а ца воьрзуш, Мисарахь висира. Ша валале хьалха цо Юсупан кІентий Маннаш а, Эпрам а декъалби-ра, цул тІаьхьа шен кхин кІентий а декъалбира. Якъуб веллачул тІаьхьа кІенташа цуьнан весет кхочушдира. КанаІан-махка дІа а ваьхьна, ИбрахІим а, Сарат а, Исхьакх а, Ребикха а дІабоьхки-на болчу Махпела олучу арахь лаьттачу хьеха чохь дІавоьллира цара иза.

ДОЛАДАЛАР 45 – 50

Исраилан халкъ Мисар-махкахь лоллехь латтар

укха шераш дIадевллера. Якъуб а, цуьнан берриге кIен-
тий а дIакхелхинера.

Якъуб Месопотамера КанаIан-махка воьдуш Делаца леттачу хенахь, Везачу Эло, иза декъал а вина, цунна керла цIе тилли-ра – Исраил, гочдича цуьнан маъIна «Делах леттарг» ду. Цундела Якъубан тIаьхьенах – жуьгтийн халкъах – хIинца а Исраил цIе йоккху.

Юха Мисар-махкахь керла пирIун хIоьгтира, цунна хьекъалаллечу Юсупах а, цуьнан дикачу гIуллакхех лаьцна а хIумма а ца хаьара. Керлачу пирIунна Исраилан халкъ доккха а, ницкъ болуш а хилла хилар гира. ТIаккха цо шен халкъе элира: «Исраилхой ца дебийта хьовса деза вай. Нагахь тIом балахь, уьш вайн мостагIех дIа а кхетта, вайх лата а летта, кху махкара дIагIур бу».

Мисархоша шайн хьаькамаш хIиттийра, исраилхойх леш а бина, цаьрга беза белхаш байта. Амма оцу халкъана тIехь гIело мел йо а, иза тIеттIа дебара, цу махкахула дIасадаьржара. Цундела кхин а чIогIа беза а, хала а белхаш бойтура цара исраилхошка. Мисархоша къахьдинера исраилхойн дахар беза белхаш бойтуш, муьлхха а болх бойтура цара исраилхошка, кьинхетам боцуш.

Амма Далла дIахезира Шен халкъан узарш а, делхар а, тIаккха Цо царна кIелхьардохург вахийтира.

АРАДАККХАР 1:6–14

Тускар чуъра жима бер

ИирГунна Исраилан халкъ беза белхаш бича а Гюрасиза а ца хуьлуш, амма кхин тIе а стам а луш, чIагIлуш хиларх хиира. ТIаккха цо хIора керла вина волу кIант-исраилхо хи чу кхосса аьлла овра дира.

Цхъана исраилхочо, доьзалхочух а хилла, кIант вира. Кхаа баттахъ лелийра цо иза лечкъош, амма кхидIа иза лечкъо а ца яьхъна, эрзах тускар а дина, цунах силам а хьаькхна, кIант чу а виллина, тускар Нил-хинан эрзашкахъ берда йистехъ дитира цо. Ткъа кIентан йиша геннара цунах хIун хуьлу хьоьжуш яра.

АРАДАККАР 2:1-4

Муса пирлуанан йоӀ йолчу кхочу

Поха пирлуанан йоӀ еара Нил-хи тӀе лийча. ЦӀаьххьана йоӀана эрзаш юкьахь тускар гира, цо шен гӀарбаш яхийтира иза схьаэца.

Тускар схьадиллича, пирлуанан йоӀана цу чохь доьлхуш Ӏаш долу бер гира. Иза и бер исраилхойн хиларх кхийтира. Къа а хетта, цунах шен бер хилийта сацам бира йоӀа. Цу хенахь тӀеанчу кӀентан йишас кӀант вакхо зуда оьший те аьлла, хаьттира. Пирлуанан йоӀа кӀант вакхо зуда оьшу элира. Вукхо кӀентан нана схьаалийра. Пирлуанан йоӀа элира зудчуьнга: «ХӀара бер, схьа а эций, кхаба. Ас мах лур бу хьуна кхунах». Зудчо шен кӀант, дӀа а ваьхьна, кхебира. КӀант воккха хилира, тӀаккха нанас иза пирлуанан йоӀе дӀавелира. Вукхо иза, шен волуш санна, лелавора. КӀентан цӀе Муса тиллира пирлуанан йоӀа.

Муса пирлуанан цӀахь кхуьуш а, мисархо санна хьалакхиош а вара, амма цо цкъа а ша исраилхойн халкъах хилар диц ца дора. Ша воккхахилча исраилхой болчу нисвелира иза, тӀаккха цунна гира, шен халкъ мисархоша дацош хилар а, цуьнга беза белхаш байтар а. Цкъа цунна цхьана мисархочо шен къомах волчу Ӏебархочунна етташ гира. Дарвеллачу Мусас, и мисархо вен а вийна, гӀамарла воьллира.

ШолгӀачу дийнахь Мусана дов даьлла воллуш ши Ӏебархо гира. Мусас царех цхьаьнга хаьттира: «Хьайн вешина хӀунда етта ахь?» Вукхо жоп делира: «Тхуна тӀехь хьаькам а, кхелахо а хьо хьан хӀоттийна? Айхьа вийна мисархо санна, со вен-м ца гӀерта хьо?» ТӀаккха Мусас, кхера а велла, оила йира: «ХӀинца ас динарг массарна а хиьна», аьлла. И гуллакх шена хиьча, Муса вен гӀерташ вара пирлун. Амма пирлун волчуьра ведда, маданхойн лаьгта тӀе веара Муса. Цигахь цунна динан да, Итар (РаӀал) дуьхьалнисвелира, тӀаккха иза церан доьзалехь сецира. Итара (РаӀала) шен йоӀ Ципара яхийтира цуьнга.

АРАДАККАР 2 – 3

Летта йогу коканан колл

уккха а шерашкахъ шен стунден, маданхойн махкахъ динан да волчу Итаран, уьстагИий дажош вара Муса. Цкъа уьстагИий дажош, генна яьссачу арахула дIавахна, Хьариб цIе йолчу Делан лам тIе кхечира иза. Цигахъ Везачу Элан малик дуьхьалхIоьтттира цунна йогучу коканан кулла юккхехъ. Коканан куллах цIе леттера, амма иза яьгна ца йолура. ТIаккха Мусас элира: «ТIеваха веза со оцу инзаречу хIумане хьажа. Колл хIунда ца йогу?»

Муса тIевогIуш Шена гича, Веза Эла кулла юкъара кхайкхира: «Ва Муса! Кхуза тIе ма воьллахъ. Хьайн когара мачаш дIаяха, хьо лаьтта меттиг, Со кхузахъ хиларна, деза латта ду. Со хьан ден Дела ву, ИбрахIиман а, Исхьакхан а, Якъубан а Дела». Мусас шен юьхъ дIакъевлира, хIунда аьлча иза кхоьрура Деле хьажа.

Везачу Эло цуьнга элира: «Мисарахъ Сайн халкъо хьобгу бала гина Суна, тIехIиттиначара ницкъ барна, цуьнан узарш а хезна. Суна хаьа Сайн халкъан лазам. ТIевахана, иза мисархойн Iазапах кIелхъара а даьккхина, цу махкара арадоккхур ду Ас. Дикачу а, боккхачу а, шуьрех а, мазах а буьзначу токхечу, канаIанхойн а, хьетахойн а, эмархойн а, перезахойн а, хьаввихойн а, явсайхойн а махка дIадуьгур ду Ас Сайн халкъ. Израилхойн белхарш хезна Суна, мисархоша церан Iазапехъ бахкор а гина. ХIинца Ас хьо пирIунна тIе вохуьйту. Ваха а гIой, Сан халкъ долу израилхой, Мисарара арабаха».

Амма Муса ойла керчаш лаьтгара. Цунна ша цу тайпана гIуллакх дан хьакъ долуш вац аьлла хетара. Мусас Деле элира: «Со мила ву, пирIунна тIеваха а, Мисарара израилхой арабаха а?» Амма Дала цуьнга жоп делира: «Со хьобца хир ву».

АРАДАККХАР 3:1–12

Муса а, АхIарон а пирIун волчу вобду

Везачу Эло Муса Делан халкъ парIатдаккха пирIунна тIедилларца вохуьйтучу хенахь, Мусас жоп делира: «Веза Эла! Со дашана говза вац, гуттар а иштта хилла а ву. ХIинца Хьобца къамел динчул тIаьхьа а дешан говзалла яц соьгахь. Со маттана шера вац». ТIаккха Везачу Эло элира: «Левин тIаьхьенах а волуш, АхIарон цIе йолуш ваша вац хьан? Суна хаьа иза къамел далуш вуйла. Иза хьуна дуьхьал вогIур ву, хьо гича цунна хазаетар ду. Ахьа шега аьлларг цо дIаэр ду. Къамел дечу хенахь Со шуьца хир ву, Ас Iамор ду шуна аша дан дезарг. Хьан метта АхIарона нахаца къамел дийр ду. Иза хьуна хьалхара къамел деш хир ву, ткьа хьо цунна Делан метта хир ву. И Iаса хьайн кара схьаэца, цуьнца тамашийна хIуманаш гойтур ду ахь».

Цул тIаьхьа Мусас а, АхIарона а пирIун волчу а веана, элира: «Везачу Эло, Израилан Дала боху: „ДIахеца Сан халкъ яьссачу арахь Сан дуьхьа деза де хIотто“». Амма пирIуно элира: «Мила ву И Веза Эла, ас, Цуьнга ла а доьгIна, Израилан халкъ дIахеца? Суна Веза Эла а ца вевза, исраилхой ас дIа а хобцур бац. Муса, АхIарон, халкъ шен балхах юхадоккху аша. ДIа а гIой, шайн гIуллакх де». ТIаккха пирIун исраилхошца кхин тIе а кьиза хилира, цо тIехьовсуш болчаьрга цаьрга кхин а алсам болх байта аьлла, омра дира.

Дуккха а билгалонаш а, тамашийна хIуманаш а кхочушдира Везачу Эло пирIунан бIаьргашна а гуш, амма иза, дог а чIагIдина, Делан халкъ дIахеца лууш вацара.

Везачу Элан исс ирча таIзар хилира дерриге мисархойн халкъана: Нил-хи чуьрчу хих цIий хилира, пхьидарчаша дерриг а Мисаран латта дуьзира, ченах кегийра чуьркаш хилира, Мисарахь дуккха а жIалийн мозий гучудевлира, адамашна а, даьхнина а кхераме ши цамгар кхийтира: кIомарш дийлар а, ноткъа яр а. Кьора а тоьхна, дерриге а мисархойн лаьтта тIехь, иза дасса а деш, цIоз даьржира. Эххар а берриг а Мисар-махка бода беара. Амма пирIунан дог кхин тIе а чIагIлора, тIаккха цу таIзарх ша бала хьобгушшехь, исраилхойн халкъана дIадаха бакьо ца лора цо. ТIаккха Муса а, АхIарон а пирIунна тIаьхьарчу итталгIа таIзар даран кхерам тийса хIобьтира.

Пасахъан Іахаран цІий

ИрІунан дог кІад ца делира шена Делан дерриге а сийлахъ тамашийна хІуманаш гина доллушехъ. ТІаккха Мусас пирІуне элира: «Везачу Эло иштта боху: „Буйса юккѣ яхача, Со Мисарахула чекхвер ву. Мисар-махкахъ хІорра а дуюххъарлера кІант лийр ву, паччахъан гІанта тІехъ Іаш волчу пирІунан кІантана тІера дуйна кІа оруш йолчу гІарбашан кІантана тІекхаччалц. Дахних а хІора хъалха дуйнен тІе даьлла боьрша хъайба лийр ду“».

Ткъа дерриге а исраилхойн халкъе Везачу Эло Мусагахула кху буйсанна хІора доьзало цхъа а сакхт доцу Іахар бе аьлла, омра дира. Иза къаьхъачу бецашца а, совсазчу баьпкаца а даа деза. Бийначу Іахаран цІий Дала массо а исраилхошка неІаран гуран шинна а агІор, иштта неІаран дукъо тІе а хъакха аьлла омра дира. Везачу Эло элира: «Шун цІенош тІехъ долу цІий Суна билгалло хир ю. ЦІий гича, Со шуна уллохула тІехвер ву. Ас Мисар-махкана таІзар дечу хенахъ, шуна цхъа а зулам хир дац».

Исраилан кІенташа Делан омра кхочушдира. Буйсанна мисармахкахой, гуттара санна, дІабийшира, ткъа буйса юккѣ яхча берриге а церан дуюххъарлера доьзалхой белира. ПирІунша а, цуьнан уллорнаш а, ерриг Мисар а хъалагІаьттира. Доккха белхар хІоьгтира Мисар-махкахъ, хІунда аьлча чохъ велла стаг воцуш цхъа а доьзал бацара.

Цу хенахъ дуйна Везачу Эло исраилхошна Пасахъ олу деза де дІахІоттийна. «Пасахъ» (жуьгтийн маттахъ «песахъ») бохучу дешан «юххехула чекхвалар» аьлла маьІна ду – Веза Эла исраилхошна юххехула тІехваьлла мисархошна таІзар дечу хенахъ. ХІора шарахъ и дезде долуш исраилхоша совсазчу бепигца Іахар баа безаш бара, шайн кІелхъардахар дага а доуьйтуш.

АРАДАККАР 11; 12:1–17, 30

Везачу Эло исраилхой Мисар-махкара арабоху

у буссехъ тIе а кхайкхина, Мусага а, АхIароне а пирIуно элира: «Шу а, исраилхой а, хьала а гIовттий, дIадовла сан халкъана юкъара. Даха а гIой, Везачу Элана гIуллакх де, шашь ма-аллара. Кегий а, даккхий а даьхни а шайца дIадига. ДIа а гIю, со декъал а ве!»

Берриг а мисархоша доьхура цаьрга, сихонца дIагIахъара шу бохуш. «Шу дIа ца гIахъ, тхо массо а хIаллакьхир ду!» – бохура цара.

Исраилан кIентий Мисар-мехкан дозане дIабахара – уьш ялх бIе эзар гергга стаг вара, царна юкъара бераш ца лерича. Дуккха а кхечу къаьмнех болу нах арабевлира цаьрца Мисарара, иштта дIадуьгуш дуккха а кегий а, даккхий а даьхни дара.

Новкъахъ Мисарара схъабахъачу бедах совсаза хьокхамаш дира цара. Сихонца цу махкара арабевлла дела, церан бод ца севсинера, шайна новкъа довлуш яа хIума кечъян а ца кхиънера уьш.

Исраилхоша Мисарахъ диъ бIе ткъе итт шо даьккхинера.

Дала исраилхой яьсачу аренгахула ЦIен хIорд болчу боьдучу новкъахула бигира. Везачу Элана бен Шен халкъ мича дуьгуш ду ца хаьара. Цундела Иза царна хьалхаваьлла дийнахъ марханех хиллачу бIогIамна юкъахъ, ткъа буьйсанна – цIеран бIогIамна юкъахъ вогIура, царна серло а луш. Марханийн бIогIам сецначу хенахъ, исраилхоша шайн четарш дIа а хIиттадай, садоIура, ткъа иза дIаболабелча, цара шайн некъ кхидIа бора. Марханийн бIогIам дийнахъ, цIеран бIогIам буьйсанна Делан халкъана уллора дIаболуш бацара.

АРАДАККХАР 12:31–40; 13:20–22

Исраилхой Цечу хЈордах дехъабовлар

Исраилхой Мисар-махкара шайн Делана саҒа даккха арабевлла а ца Іаш, амма хІинца кхин цкъа а юха ца берза арабевлла хиларх кхийтира пирІун. ТІаккха иза берриг шен берешца а, гІудалкхашца а, дерриг а шен эскарца а исраилхошна тІаьхваваьллера.

Исраилхой Цечу хЈордан берда йисте кхаьчча, церан кхидІа гІойла дацара, ткъа мисархой царна тІекхуьуш бара. Шайна хьалха болу хЈорд а, тІехъа болу мисархой а гича, Делан халкъ Мусана хамталла ян доладелира, цо шавш Мисар-махкара яьсачу аренгахь дала далийна бохуш. Амма Мусас халкъе элира: «Кхера а ца кхоьруш, дІахІиттий латта, Везачу Эло тахана шавш кІелхьардахар гур ду шуна. ХІинца гуш болу мисархой кхин цкъа а гур бац шуна. Везачу Эло шун дуьхъа тІом бийр бу, шун хІумма а дан ца деза».

Везачу Эло Мусага хЈордехъа куьг кховдаде элира. Мусас хЈорда тІехула куьг лаьцца, Везачу Эло малхбалера чІоҒа мох хьакхийтира. Буьйса чекхъяллалц хьекхначу мохо, хЈорд дІаса а бекъабалийтина, латта дакъийра. ХЈорда юккъерачу лаьтта тІехула дІабахара исраилхой. Пен а хилла лаьтташ, аьрру а, аьтту а аҒор хи дара царна.

АРАДАККАР 14:5–22

Мисархойн эскар Цечу хЮрда чохь хАллакхилар

Табьхабевлла боГу мисархой а шайн ерриг а говрашца, гУдалкхашца, дошлошца хЮрда юккье бевлира. Гуьйранна Везачу Эло мисархой, бохийна, баржийра, чкьургаш дЛайовлийтина дела, мисархойн гУдалкхаш хала текхайора цара. Иза а гина, мисархоша вовшашка элира: «Исраилхой болчуьра довда деза! ... Цаьргахьа волу Веза Эла вайна дуюьхал леташ ву!»

Дерриг а Делан халкь екьачу меттехула санна, хЮрда юккьехула дехьадаьлча, Везачу Эло Мусага элира: «Хьайн куьг хЮрда тЕхула лаца, тЕтГта хьаьддачу хино мисархой шайн гУдалкхашца а, дошлошца а дЛажуьлбийр бу». Мусас Везачу Элан омра кхочушдира, тАккха шен метте юхаданчу хино берриг а мисархой хАллакхира.

Цу дийнахь Везачу Эло исраилхой мисархойх иштта кЕлхьарбехира. Везачу Эло мисархой эшийча, хиира исраилхошна Цуьнгахь мел ницкь бу, цундела Везачу Элах а, Цуьннан ялхочух Мусах а кхера а белла, цуьшиннах тийшира уьш. тАккха Мусас а, исраилхоша а Везачу Элана лерина назма элира:

«Ас Везачу Элана назма олу, И сийлахь-воккха хиларна. Дин а, бере а цьхаьна Цо хЮрда чу кхоссина. Веза Эла сан ницкь бу, Цуьннан дуюьхьа ас назма олу, Цунахь суна кЕлхьарвоккхург хилла дела. Иза сан Делу ва, Цунна хастам бо ас. Сан ден а Дела ва Иза, цундела ас лору Иза. Веза Эла сийлахь тЕмало ву, Цуьннан цЕ Яхлува ю. Пирлуна эскар а, гУдалкхаш а хЮрда чу кхисина Цо, тоьлла болу пирлуна тЕман хьаькамаш Эрзан хЮрда чу бахана. КЮргачу хиша уьш кьайлабехира. тУлгаш санна, хи буха а бахана, байна уьш. Веза Эла, Хьан аьтту куьм ба сийлахь ницкь болуш ду. Хьан аьтту куьйго, ва Веза Эла, мостагЛа хАллаквина. Хьайн возаллица Ахь эшийна Хьайна дуюьхалбевлларш. Хьайн оьгГазалла царна тЕ а ерзийна, ча санна, багийна Ахь уьш. Ахь хьакхийтинчу мохо хи декьа а декьна, пен санна, дЛажоттийра. ХЮрдан кийрара хи дукьделира. МостагЧо элира: „Царна тЕаьхьа а ваьлла, уьш схьалоцур бу ас, церан хьал схьа а доккхур ду. Тур а даьккхина, сайн дог Лабош, сан куьйго уьш хАллак а бийр бу“. Амма Ахь царна тЕ мох хьаькхира, тАккха уьш, даш санна, хи буха а бахана, хЮрдан буьрсачу хиша дЛажуьлбира. Веза Эла, Хьобьга кхочуш мила ву деланашна юкьахь? Хьо санна Шен возаллица а, хастам хилла а, инзаре хУманаш кхуллург а мила ву? Ахь аьтту куьг тесча, уьш Лабтто дЛажуьлбира. Хьайн хедар боцучу безамца Ахьа мах белла кЕлхьардаьккхина халкь, онда гЮ лоцуш, езачу Хьайн хУсаме дигна хир ду Ахь. Иза хезна халкьаш кхоьруш хир ду. Шелаштамхойн халкь кхерамо Ладийна хир ду. Цу хенахь Эдомера элий боьхна хьийзаш хир бу, Муабера баьччанаш дага тЕ кхерам тесна хир бу, Каналанера бахархой, кхерабелла, ша санна, бешна хир бу. Кхерамо Ладор бу уьш! Хьан сийлахь куьг а гина, тУлгаш санна, дЛатуьйр бу уьш, Хьан халкь, Веза Эла, тЕхдаллалц, мехах парГатдаьккхина халкь тЕхдаллалц. ДЛ а дигна, Хьайн цЕНна хаьржинчу метте охьахаор ду Ахь и халкь, Веза Эла, Хьайна хУсам Ахь йинчу метте, Хьайн куьйгашца Ахь кхоьллинчу дезачу ЦИийне! Веза Эла гуттар а хир ву олалла деш, абаде яллалц».

АРАДАККХАР 14:23–31; 15:1–18

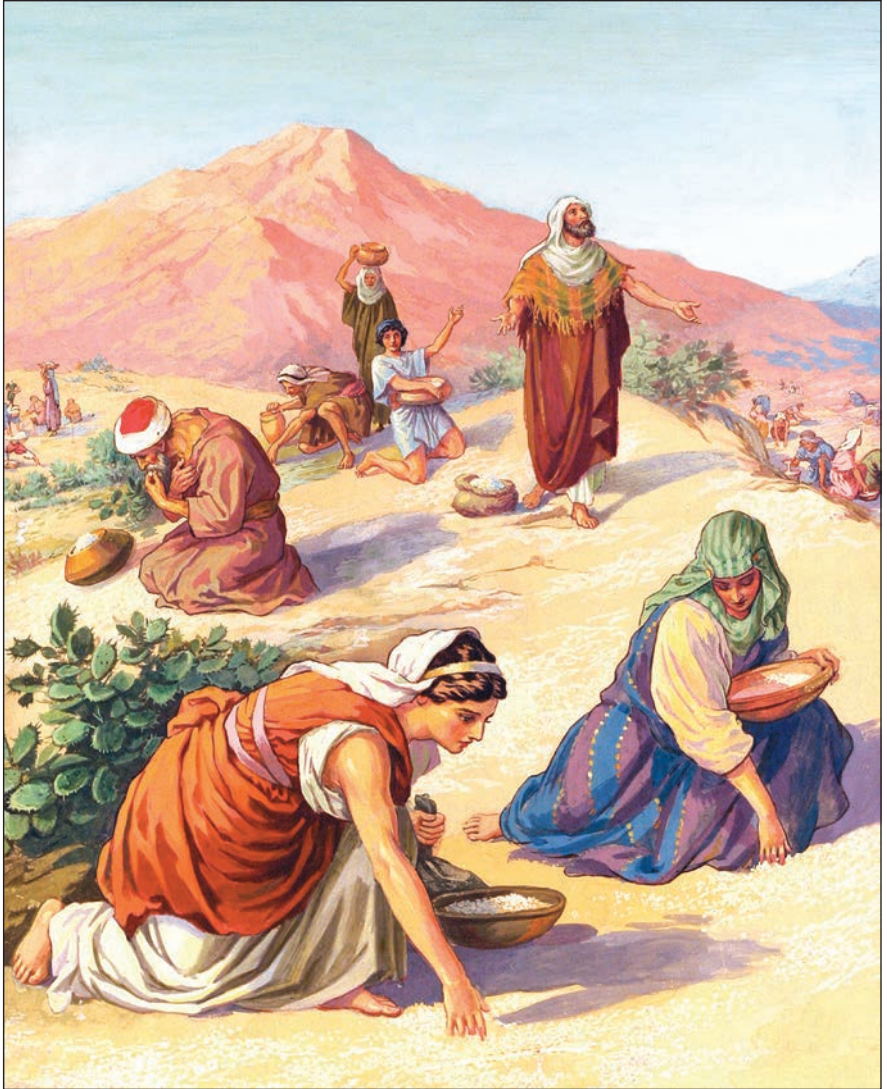
Стигалара манна

Еинай це йолчу яьссачу аренгахула исраилхойн бехха некъ дІаболабелира, Везачу Эло буйгуш а бара уьш. Цу араьх Мусага а, АхІароне а лен буйлабелира нах, Мисар-махкахь Везачу Элан куьйгах деллехь гІолехь дара шайна, кху яьссачу араьх мацалла лечулла, бохуш.

Мусас халкъе элира: «Везачу Элана хезна Шена шу резацахилар, цундела Цо сарахь даа жижиг лур ду шуна, ткъа Іуьйранна бепиг а лур ду. Сан а, АхІаронан а карахь хІумма а дац! Шу резацахилар тхойшинна дуьхьал дац, Везачу Элана дуьхьал ду». ТІаккха Везачу Эло Мусага элира: «Суна исраилхоша, резабоцуш, ен хамталлаш хезна. ДІаала цаьрга: „Тховса сарахь жижиг дуур ду аш, ткъа кхана Іуьйранна Іаббалц бепиг а хир ду шуна. ТІаккха хуур ду шуна, Со Веза Эла, шун Дела вуйла“».

Цу сарахь исраилхой севцначу метте лекъарчий даьхкира. Уьш атта схъалецалора, тІаккха халкъан тоьал мерзачу жижигх дузийла дара. Іуьйранна церан меттаматтана гобаккхина Іуьллуш тхи дара. Тхи дІадаьлча, лаьтта тІехь кегийра, лайн чимаш санна а, йис санна а, цхьа хІуманаш йисира. Иза Везачу Эло Шен халкъана делла долу стигалара бепиг дара. Исраилхоша цу бепигх «манна» элира. Цуьнан чам мезаца болу хьокхам дагабоуьйтуш бара. Везачу Эло иза нийсса цхьана дийнахь даалуччул лахьаде аьлла овра динера. Нагахь цхьаммо сов лахьадахь, диснарг буйсанна вон хуьлура. Ткъа пІераскандийнахь Дала шина дийнахь даалун долччул схъалахьаде аьлла овра динера, хІунда аьлча шобтаде Везачу Эло садаІа хІоттийна дара, цу дийнахь цхьаммо а цхьа а гІуллакхаш ца дора. ПІераскандийнахь шина денна гулдина долу ялта бен ца телхаш ца дуьсура.

АРАДАККАР 16:1–31

Мусас тархах хи доккху

Мсраилан халкъ Рапидам олучу меттехъ сецира, амма цигахъ мала хи дацара. Мусана дуьхьал а бевлла, цуьнга бехкаш дохуш, шайна хи ло бохура наха. «Со хIунда хьийзаво аша? Везачу Элан собар кхачо а хIунда гIерта шу?» – жоп делира Мусас цаьрга. ТIаккха иза гIо доьхуш Везачу Эле доIа дан волавелира. Везачу Эло тархах шен Iаса тоха аьлла омра дира. Мусас Дала шега ма-бохху дича, тархах хи схьаделира, ТIаккха дерриге а халкъо хьогалла дIаяьккхира.

Цу меттиган цIе Масса а, Мериба а тиллира цо, церан маьIна «зер» а, «лер» а бохург ду, хIунда аьлча цигахъ исраилхой, Везачу Элана дуьхьал а бевлла, Цунна луйьш а, Иза зуьйш а бара: «Веза Эла тхобца ву я вац?» – бохуш.

АРАДАККХАР 17:1–7

Делера болу итт хъехам

Муса Дала хаържина а, Цунна тешаме а, муьтIахь а вара, цундела Везачу Эло цуьнгахула халкъе къамел дора.

Исраилан халкъ, меттамотт а бина, Синай-ломана уллохь сецча, Муса лам тIе хъалавелира. Цигахь Везачу Эло цуьнга тIулгийн экъанаш елира. Царна тIехь Делан халкъо ларбан безаш болу Итт хъехам язбина бара:

Со Веза Эла ву, шун Дела, шу Мисарара, лоллехь долчуьра Арадаьнарг. Со воцург кхин Дела ма хуьлийла шун.

Цхъана а тайпана лакхахь стигалахь, я лахахь лаьттахь, я лаьттал лахарчу хиш чохь хIуманан вастехь сурт кхуллуш, шайна цIуш а ма белаш. Царна корта а ма бетта, Ибадат а ма де.

Везачу Элан, шайн Делан, цIе эрна ма яккха, хIунда аьлча Шен цIе эрна йоккхуш верг Везачу Эло таIзар ца деш вуьтур вац.

Шоьтан де дагахь латтаде, иза Сан дуьхъа дIа а къастош. Ялх дийнахь болх а бе, дерриг а шайн гIуллакхаш а нисде. Ткъа вор-хIалгIа де шайн Везачу Далла лерина садоIу де хилийта.

Шайн дай-наний а лара, шайн Везачу Дала шуна лун долчу лаьтта тIехь дехха дахар шун хилийтархъама.

Адам ма де.

Нахаца ма лела.

Къола ма де.

Шайн уллорачунна дуьхъал харцтовшалла ма де.

Шайн уллорачун цIа ма деза, цуьнан зуда а ма еза, цуьнан лай а, гIарбаш а, сту а, вир а, цуьнан цхъа а хIума а шайна ма деза.

АРАДАККАР 20

Дашо старгІа

Везачу Эло Синай-лома тІехъ дуккха а деношкахъ Мусаца кѣамел дира. Исраилхоша, Муса юха ца воГуш хъевелча, АхІарон волчу а баьхкина, элира: «Тхо Мисарара арадаьхначу Мусана хІун хилла тхуна ца хаьа, цундела, хьалха а ваьлла, тхо дІадуьгун долу дела ве тхуна». АхІарона цаьрга элира: «Шайн зударийн а, кІентийн а, йоІарийн а лергех йохку дашо чІагарш, схьа а яхий, со волчу схьяя». Дерриг а халкъо, шайн лергашкара дашо чІагарш схьа а яьхна, уьш АхІаронна схьаеара. Нехан карара уьш схьа а эцна, лала а йина, царах старгІин сурт дира цо, уьрсаца иза то а деш. СтаргІа а гина, исраилхоша бохура: «Хьо Мисарара арадаьккхина, хьан дела ву хІара, Исраилан халкъ!» ШолгІачу дийнахъ цара, хьалххе хьала а гІевттина, цунах шайн олахо аьлла, цІе а йоккхуш, саГІанаш деара. ТІаккха халкъ хІума яа а, малар мийла а, самукъадаккха а хІоьттира.

Ткъа Везачу Эло лам тІехъ Мусага элира: «Кхузара чувосса сихло, ахъ Мисарара арадаьккхина хьан халкъ телхина ду. Аса тІедиллинчун новкъара сиха юхабевли уьш». Дела и кьиза дог долу а, кьар цалуш долу а халкъ хІаллакдан лууш вара, амма Мусас шен Везачу Деле дехар дира: «Веза Эла, Айхьа боккхачу ницкъаца а, ондачу куьйгаца а Мисарара арадаьккхинчу Хьайн халкъана тІе Хьайн обгІазалла иштта хІунда юссуьйту Ахъ? Мисархошка хІунда бохуьйтур ду: „Уьш Мисарара Цо мекарлонца арабаьхна, лаьмнашкахъ уьш байа а, лаьтта тІера хьаьккхна дІабаха а“. Хьайн обгІазло дІа а яккхий, дохко а валий, хІаллак ма дехьа Хьайн халкъ».

ТІаккха Веза Эла дохковелира Ша иштта ойла ярна. Ша халкъана дийр ду аьлла зулам ца дира Цо.

Мусас шен карара экьанаш ламанан кІажехъ охьа а кхисина, йохийра. Цара йина старгІа, схьа а эцна, иза яга а йина, цунах бухадисина дерг ахьа а аьхьна, хи чу тесира цо. Юха и хи исраилхошка дІамалийтира цо.

АРАДАККАР 32:1–20

Гуламан четар

Юайн меттаматтана юбстаха четар хЮоттийра Мусас. Цунах цо гуламан четар элира. ХЮора Везачу Элах дагавала лу-уш верг шайн меттаматтана арахъа долчу цу четарна чу вобдура.

Муса гуламан четарна тЕволавелча, дерриг а халкъ хъалагЮоттура. ХЮорра а, шен четарна хъалха а хЮуттий, Мусана тАъхъа хъобжуш тара, иза четарна чу ваххалц. Муса четарна чу вахча, мархийн бЮогАм, охъа а богИий, четарна чу вобдучохъ соцура, тАаккха Везачу Эло Мусаца къамел дора. ХЮоразза а гуламан четарна хъалха лабтта мархийн бЮогАм халкъана гича, хЮорра а лохха охъатабАара шен-шен четарна хъалха лабтточохъ.

Везачу Эло Мусаца юбхъ-дубхъл къамел дора, цхъаммо шен доттагЮчуьнца деш санна. Юуха Муса шайн меттамотт болчу схъавогЮра, ткъа цуьнан гЮьнча, Нунин кАнт ЮшаI, гуламан четарна уллора цкъа а дIа ца волура.

АРАДАККАРА 33:7–11

Делан четарна лерина совГаташ

къа Дала Мусагахула исраилхойн совГаташ дайта а, Иза даим цигахь волуш хилийтархъама а, Шен халкъе кхин четар дар тЕдуьллуш овра дира.

Дерриг а Исраилан халкъе Мусас элира: «Везачу Эло тЕдиллинарг хАра ду: шайгара Везачу Элана совГаташ да. Даггара саГла дала лууш волчу хАора стага Везачу Элана лерина совГат да: деши а, дети а, цАста а, сийна а, сирла-цЕн а, таЫна-цЕн а эханг а, дуткъа кАди а, газанан тАргА а, цЕн басар хъаькхна йолу уьстаГийн цАоканаш а, хАордан дийнатийн кЕда тАьрсиг а, акацин дечиг а, къуьданашна зайтдаьтта а, къобалваран даьттанаш а, хаза хьожа йогЛучу сегЛазых а туху хаза хьожа йогЛу хАуманаш а, оникс цЕ йолу тАулг а, ийпадна чухИтто а, некха тЕ уллучу безачу тАьрмагна тЕтосу деза тАулгаш а».

Мусага ла а доьГна, исраилхой дерриг а оьшуш дерг тЕкхехъа буьйлабелира. Даггара лууш а, сино и гАуллакх къобалдеш а волу хАора стаг воГура Везачу Элана лерина совГат дахъаш. Гуламан четарна а, цуьнан берриг а гАирсана а, дезачу духаршна а лерина хАуманаш яхъара цара. Шен даггара саГла дала лууш долчу хАора адамо – божарша а, зударша а – мАерий а, лергах ухку чАгарш а, мухАарш а, туйтеш а, кхин йолу дашо хАуманаш а яхъара. ХАораммо а дашо совГат, шатайпа саГла санна, хъалаойура Везачу Элана. Шен долчо сийна а, сирла-цЕн а, таЫна-цЕн а эханг а, дуткъа кАди а, газанан тАргА а, цЕн басар хъаькхна йолу уьстаГийн цАоканаш а, хАордан дийнатийн кЕда тАьрсиг а дахъара. Детин я цАастанан совГат луш болчу массара а иза Везачу Элана саГина дахъара, ткъа белхан муьлхха а декъана акацин дечиг шен йолчо хАораммо а Везачу Элана саГина яхъара иза.

АРАДАККАР 35:4–29

Гуламан четар кьобалдар

Гуламан четарна гонах 50 метр еха а, 25 метр шуьйра а керт-аре яра. Керт-арена гобаьккхина цестанах кхелина бЮгамашна те оькхина дуьхьалгьухкурш яра. Ша гуламан четар биьсаболуш дара, дохалла 15 метр, шоралла 5 метр, лакхалла 5 метр а йолуш. Чуволийла малхбалехьа яра.

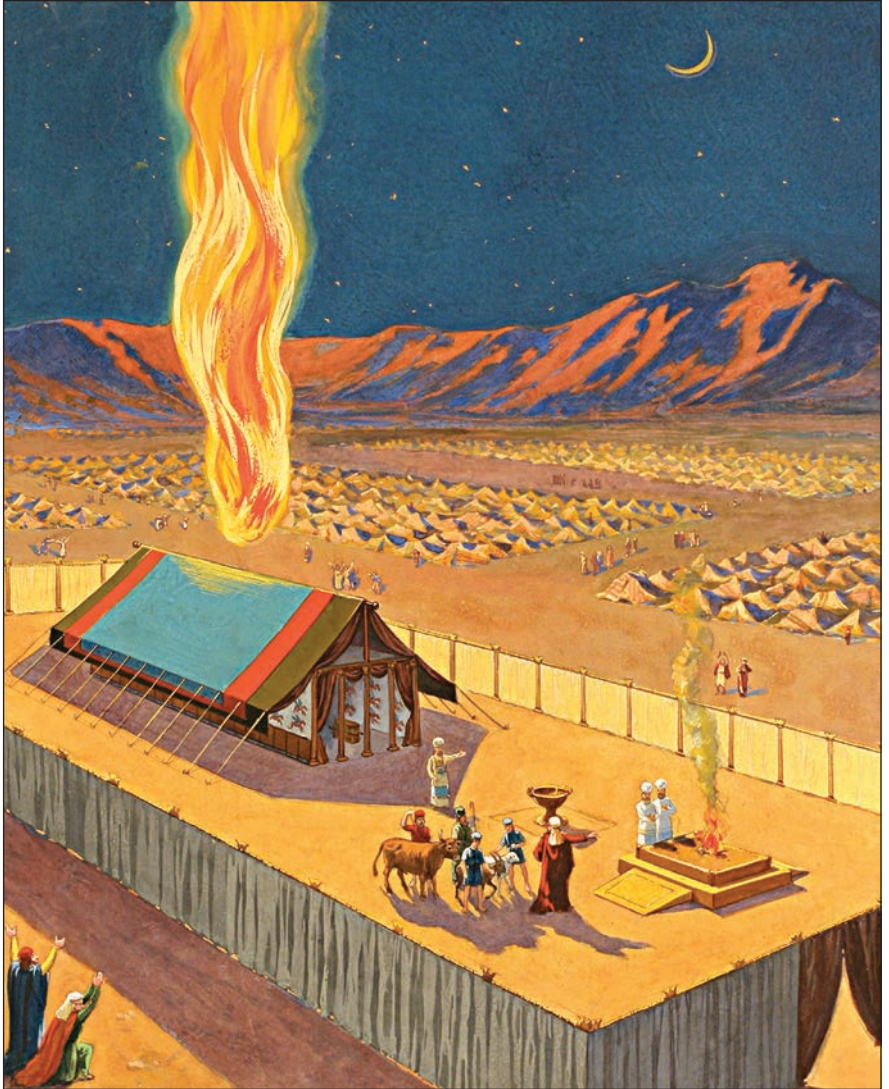
Гуламан четаран ши дакъа дара. Еза чох олуш йолу хьалхара чох шен барамца йоккхо яра, цу чохь шена тЕхь хаза хьожа йогу хЮманаш ягош болу дашо кхерч бара. Цунна уллохь лаьтташ шена тЕхь шийтта бепиг долу дашо стол яра. Цу баьпкех деза бепигаш я Везачу Элана хьалха дохку баьпкаш олура. Оцу езачу чохнна чохь ворхIанхьа кьуьданаш болу дашо стогар бара. Шолга чохьбара чох хьалхарчух шаршуца дакъастийна яра. Цу чохь дашо тоьшаллин тЮрказ дара – шина дашочу маликийн суьрташ тЕхь долу яьшка. Цу чохь ларьеш шайна тЕхь Итт весет дIаяздина йолу тЮлгийн экьанаш яра. Барт баран тЮрказ чохь долчу чохнах Уггаре еза чох олура.

Езачу чохнна чудовла динан дайшна бен магош дацара, ткъа уггаре а Езачу чохнна чувала шарахь цкъа динан коьртачу дена бен магош дацара.

Гуламан четар дина даьллачул тIаьхьа, Мусас иза а, цу чохь динан гЮллакх дан дезаш болу динан дай а базбира. Цул тIаьхьа Делан сийлаллин серлоно дуьзира иза, тIаккха мархано дакъевлира дерриг а гуламан четар. Буьйсанна четарна тЕхула йолу марха цIе санна йогура. Мархано массо а хенахь дакъевлина латтадора гуламан четар. ЦкъацIа иза гуламан четарна леккха хьалайолура. Иза, Везачу Эло Мисар-махкара инзаречу КанаIанан лаьтта тIе далош долчу халкъана, хьала а гIаьттина, новкъа даларан Делан билгало яра.

Делан Йозанашкахь Делан четарх иштта Довзийтаран четар а, Гуламан четар а олу, хIунда аьлча халкъ цунна гонаха Далла гЮллакх дан гуллора.

АРАДАККАХАР 40:17–38

КанаІане латта талла бахийтина нах

Зххар а исраилхой КанаІан-махкана улло кхечира. Уьш Паран олучу яьссачу аренгахь севцира. Цигара Мусас КанаІане шийтта исраилхо вахийтира, цаьрга иштта а олуш: «НегІаб-яьссачу арендахула а гІой, лаьмнаш тІе довла. Цигара латта муха ду а хьовса, цу тІехь дехаш долу халкъ муха ду а талла: иза ницкъ болуш ду я дац, дукха ду я кІезиг ду? И халкъ дехаш болу мохк муха бу а хьовса: иза хаза бу я декъаза бу те? Церан гІаланаш муха ю а хьовса. Халкъ четарш чохь Іаш ду я дика чІагІийнчу гІаланаш чохь дехаш ду талла. Латта муха ду а хьовса: токхе ду я ледара ду? Цигахь дитташ ду я дац хьовса. Даггара гІерталаш, шаьш юхадобьрузш цу махкахь кхуьуш болу стоьмаш шайца схьабалаш». Шийтта талламча новкѳа велира. Шовзткъа дийнахь хьийжира уьш канаІанхойн лаьтте. Шайн меттамотт болчу юхабирзича, цара шайца нараш а, инжиран диттийн стоьмаш а, кхиболу стоьмаш а беара, иштта кемсийн кан а, иза оццул боккха хиларна, шина стага гІюжа тІехь бохьура. Талламчаша шайна гинарг а дуьйцуш, элира, цу махкахь «билггал шуьрех а, мазах а дуьзна токхе латта ду», амма цу махкахь дехаш долу халкъ ницкъ болуш а ду, церан гІаланаш чІагІийна а ю, дикка яккхий а ю. Цара бохура: «Цу халкъана дуьхьалдовлалур дац вай, хІунда аьлча иза вайл ницкъ болуш ду!»

Цара массаьрга а дуьйцура исраилхойн ницкъ кхочур бац, цу махкарчу халкъана дуьхьалбовла бохуш, Дала шайна гІю дан ваІда дина хилар диц а дина. Ши талламхо, Нунин кІант ЮшаІ а, Епунин кІант Килаб а бен тешаме вацара Везачу Элана, царна халкъана кхерам тийса ца лабара. Килаба бохура: «Вай, даха а дахана, и латта ваьшна схьадоккхур ду, хІунда аьлча иза вайга схьадаккхалур долуш ду». Амма халкъана цаьрга ладогла ца лаьара. Берриш а, маьхьарий а хьобкхуш, Мусана а, АхІаронна а шаьш Мисар-махкара арадахар дуьхьалдетта буйлабелира. ТІаккха цара вовшашка элира: «Ваьшна тІехь хьабкам а хІюттийна, Мисар-махка юхадобьрузр ду вай». Лаьтте хьовса баханчу нахана юкьарчу Нунин кІанта ЮшаІа а, Епунин кІанта Килаба а, шайн бедарш а этІийна, нахе элира: «Тхо хьовсуш чекхдевлла латта вуно чІогла хаза ду. Нагахь Веза Эла вайна реза велахь, Цо и латта вайна схьалур ду. Шуьрех а, мазах а дуьзна токхе латта ду иза. Амма Везачу Элана дуьхьал ма довла. Цу махкахь Іачу халкъах а ма кхера, цунах вайна ижу хир ю. Уьш ларбан цхьа а вац, ткъа вайца Веза Эла ву. Ма кхера царях». Наха хьобкху маьхьарий а, церан дуьхьалдалар а хезна, Муса а, АхІарон а гІайгІане хилира. Царна исраилхойн юяхьа хилар а, цатешар а ган лазаме дара. ТІаккха Везачу Эло Мусага элира: «ХІара халкъ мел Гийр ду Суна дуьхьалдаьлла? Аса шайна гайтинчу тамашийначу билгалонех ца тешаш мел Гийр ду иза? Лен ун а кхетийтина, хІаллакбийр бу Аса уьш, ткъа хьох а, хьан ден цІийнах а цул доккха а, нуьцкъала а халкъ кхуллур ду». Амма Мусас Везачу Эле аьрхачу исраилан халкъана доккха къа латорна гечдар дийхира. Дала юха а гечдира аьрхачу халкъана, амма царна таІзар деш, царех цхьа а, исраилхойн керла чкъор бен, ваІда дина долчу КанаІан-махка а кхаьчна, цигахь вехар вац. Ткъа хІинца бе-хаш болчу исраилхойх Епунин кІант Килаб а, Нунин кІант ЮшаІ а бен вер вац цу лаьтта тІехь, хІунда аьлча и шиь висина Везачу Элана тешаме.

ЛЕЛАР 13:1–34; 14:1–30

Кхорахъна а, Датанна а, Абирамна а таІзар дар

Везачу Эло дерриге исраилхойн халкъана Мусага ладоІа а, цо ма-бохху лела а овра динера, хІунда аьлча Цо Ша иза харжа а хаьржина, дерриге а халкъана тІехъ баьчча дІахІоттийнера. Амма цкъа исраилхойн гІаттам хилира. Кхорахъ а, Датан а, Абирам а куьйгаллехъ а волуш, ши бІе шовзткъе итт стаг Мусана дуьхьалвелира. Царна кхин цунна муьтІахъ хила ца лаъара, Муса ша кхечарел лакхара хІоттош хиларна бехке а веш.

Иза шена дІахезча, Мусас Везачу Эло шега овра ма-дарра, дерриге а исраилхойн халкъана Кхорахъан а, Датанан а, Абираман а четаршна уллора дІадовла а, церан хІуманех ца хьакхадаларна а буьйра дира. Цул тІаьхъа Мусас элира: «ХІинца хІокхунах хуур ду шуна Везачу Эло со и дерриге а гІуллакхаш кхочушдан къобалвина хилар, ткъа уьш аса сайн лаамца деш ца хилар а: нагахъ санна церан массо а адамийн санна балар нислахъ, церан кхоллам кхидолчу адамийн санна хилахъ, со Везачу Эло ваийтина вац-кх. Ткъа нагахъ санна Везачу Эло цхъа керла хІума дахъ, нагахъ лаьтто, бага дІа а гІаттийна, уьш а, церан долахъ мел долу хІума дІа а кхаллахъ, нагахъ уьш дийна боллушехъ эхарте а гІахъ, тІаккха хаалаш, оцу нахана Вега Эла дола хетийла».

Муса и дешнаш аьлла ма-велли, царна бухара латта дІасадекъаделира. Лаьтто и нах, церан хІусамаш, Кхорахъан берриге а нах, церан долахъ мел долу хІума а дІаийцира. Шайн долахъ мел хиллачу хІуманца, дийна боллушехъ, лаьттан кийра а бахана, эхарта чу бахара уьш. Лаьтто дІахьулбира уьш. Халкъана юкъара, хІаллак а хилла, дІабевлира уьш. Царна гонах хилла болу исраилхой, хІокхара маьхьарий хьаькхча, дІабевдира, шаьш а лаьтта буха дахарна кхерарна. Ткъа бисинчу ши бІе шовзткъе итт дуьхьалгІевттинчу стагана тІе Везачу Эло стигалара цІе йоссийра, тІаккха уьш а белира.

ЛЕЛАР 16:1–3, 23–35

Цестан лаьхьа

Дьссачу аренгахула дIабоьлхуш, нехан юха а собар кхачий-ра. Далла а, Мусана а лен буйлабелира уьш: «Кху яьссачу араьхь далийта даьхна аша тхо Мисарара ара? Кхузахь я бепиг а, я хи а дац. Тхуна бIаьрга бан а ца беза и декъаза кхача». Цу хамталлина тIера Везачу Эло халкъана тIе дIаьвше лаьхьарчий хийцира. Цара лецна, исраилхойх дукха нах белира. Мусана тIе а баьхкина, исраилхоша элира: «Везачу Элана а, хьуна а лен а лийна, къа латийна оха. ДоIа дехьа Везачу Эле, Цуьнга лаьхьарчий дIадахахьара алий».

Мусас нахана тIера доIа дира Везачу Эле, тIаккха Везачу Эло Мусага жоп делира: «Цестан лаьхьа а бай, хьокхана тIе тоха иза. Лаьхьано це тоьхнарг, цIестан лаьхьане хьаьжча, дийна вуьсур ву». Мусас, цIестан лаьхьа а бина, иза массарна хьалха хьокхана тIехь хьалаайира. Лаьхьано це тоьхна стаг, цIестан лаьхьане хьаьжча, дийна вуьсура.

ЛЕЛАР 21:4–9

БалиІам а, малик а

кѡа исраилхоша Йордан-хина уллохъ, Ерихон-Галана герг-га шайн меттамотт дІаХІоттийнера. Цу меттигашкахъ бе-хаш муабахой бара. Исраилан халкъ алссам хиларна, уш чІогІа кхерабеллера. Муабахойн паччахъо Балакха БалиІам-пайхамар вало шен геланчаш бахийтинера. Балакха иштта дІаала аьллера: «Мисар-махкара арадаьллачу цхъана халкъо, ша дукха хиларна, хІара латта дуьзна. Цо суна юххехъ шен меттамотт дІаХІоттийна. Со волчу схъа а волий, оцу халкъана неІалт кхайкхадехъа, хІунда аьлча иза сол ницкъ болуш ду. ТІаккха сан таро хила тарлора, цунна тІехъ толам а баьккхина, кху махкара иза дІаэккхо. Суна хаьа, хъо боккха ницкъ болуш вуйла. Нагахъ ахъ цхъаь декъалвича, иза декъалвина хуьлу, ткъа ахъа неІалт кхайкхийча, цунна тІехъ неІалт лаьтта».

БалиІам новкъа велира. Иза виркхела тІе хиъна воГура, цуьнца ши ялхо а вара. ЦІаьххъана виркхелана, карахъ тур а долуш, новкъахъ лаьтта малик гира, ТІаккха иза новкъа тІера дІа а яьлла, аренга дІайирзира. Ткъа БалиІам виркхелана етта волавелира, иза некъа тІе яккха гІерташ. Цхъа хан яьлча, виркхелана юха а гира Везачу Элан Малик. Виркхел лаьтта охъайжира. БалиІам, дар а велла, виркхелана гІаж етта волавелира.

Оцу меттехъ Везачу Эло виркхела йистхилийтира. Виркхело БалиІаме элира: «Аса хІун дина хъуна? ХІунда йитти ахъ суна?» Везачу Эло БалиІаман бІаьргаш дІабиллира, тІаккха цунна а гира карахъ тур долу малик. Иза цунна хъалха лаьтта бертал охъавуьйжира. Везачу Элан Малико БалиІаме хьаттира: «ХІунда йиттира ахъ кхузза хъайн виркхелана? Хъуна дуьхьало ярхъама араделира со, хІунда аьлча ахъа схъалаьцна некъ дегаса бу Суна, иза бохамна тІебоьдуш хиларна». БалиІама Везачу Элан Малике жоп делира: «Аса къа латийна, хІунда аьлча суна ца хаьара, хъо некъа тІехъ лаьтташ дуйла, суна дуьхьало ярхъама. Нагахъ ас дийриг хъуна гергахъ нийса дацахъ, со юхавоьрзур ву». Малико БалиІаме элира: «ХІан-хІа, хъо ваха мегар ду цу нахаца, амма варелахъ, аса хъайна магийна дешнаш бен ма алалахъ».

Муабхой схъавеанчу БалиІама исраилхошна неІалт кхайкхорна сатуьйсуш бара. Амма БалиІама элира: «Дала уш декъалбина хилча, сан йиш яц иза хийца». ТІаккха БалиІама Исраилан халкъана неІалт кхайкхочу меттана, иза кхузза декъалдира.

ЛЕЛАР 22:3–35; 23:7–20

Нунин кІант ЮшаІ – Мусан метта къобалвар

Муса чоґІа къанвеллера, тІаккха Дала цуынга иза кестта лийр ву аьллера. Ша валале хьалха Мусас Везачу Эле шел тІаьхьа Делан халкъана тІехь куьйгалла ден дерг дІахІоттор дий-хира – тІаккха иза тІехь Іу воцу жа санна хир дацара.

Везачу Эло Мусага элира: «Шена чохь доьналлин са долуш волчу Нунин кІантана ЮшаІана хьайн куьйгаш тІедахка. Иза, динан дена ЭлиІазарна хьалха а, дерриге а халкъана хьалха а дІа а хІоттавай, царна хьалха урхаллин гІуллакх дан къобалве. Хьайн олаллин дакъа ло цунна, Израилан дерриге а халкъ цунна муьтІахь хилийтархьама. ЮшаІ динан да волчу ЭлиІазарца воьзна хир ву, хІунда аьлча ЮшаІана тІера ЭлиІазара Везачу Эле хаттар дийр ду Урим цІе йолчу безачу тІулгаца. Везачу Элан тІедилларца ЮшаІ а, дерриге а Израилан халкъ а тІаеме дІагІур ду я юхадоьрзур ду». Везачу Эло шена тІедиллинарг кхочушдира Мусас.

Нунин кІант ЮшаІ израилхойн халкъана Дала КанаІан-махкана чу довла гІо дийриг хиларх тешна волчу шина талламчех цхьаь вара. Цара хІетахь халкъ иракарахІиттадора иштта а бохуш: «Цу махкахь Іачу халкъах а ма кхера, цунах вайна ижу хир ю. Уьш ларбан цхьа а вац, ткъа вайца Веза Эла ву. Ма кхера царах!» ХІетахь дуьйна дуккха а хан дІаяьлла. Шовзткъа шарахь даьлла лелаш дара израилхойн халкъ яьссачу аренгахула. Оцу хенахь берриге а Мисар-махкара арабевлла болу израилхой дІакхелхинера, шайна ваІда дина долу КанаІанхойн латта а ца гуш. Дерриг а Дала аьлла ма-хиллара хилира: «ХІокху яьссачу арахь оьгур ду шун догІмаш. Дерриш а шу дагардина ду. Ханна ткъа шарал тІехдевлларш, Суна лувйш хилларш, Ас куьг а айина, даха ховшор ду аьлладу лаьтта тІе шу кхочур дац, Епунин кІант Килаб а, Нунин кІант ЮшаІ а воцург. Аш мостагІашна кхочур ду баьхна шун бераш Ас цу лаьтта тІе дуьгур ду. Шу ца даьшна долчу лаьтта тІехь уьш дехар ду. Ткъа шун декъий кху яьссачу арахь оьгур ду. Шун кІентий шовзткъа шарахь яьссачу арахь бевлла лелар бу. Шу массо а делла дІадовлалц, цара бала ловр бу шун бехкана. Керладу лаьтте хьовсуш, аш даьккхинчу шовзткъа денна лерина шовзткъа шарахь шайш латийна къа бахъана долуш бала хьоьгур бу аш, цхьа шо цхьана дийне а нислуш. ТІаккха хуур ду шуна, Со шуна дуьхьал хилар хІун ду».

ЛЕЛАР 14:29–30, 34; 27:12–23

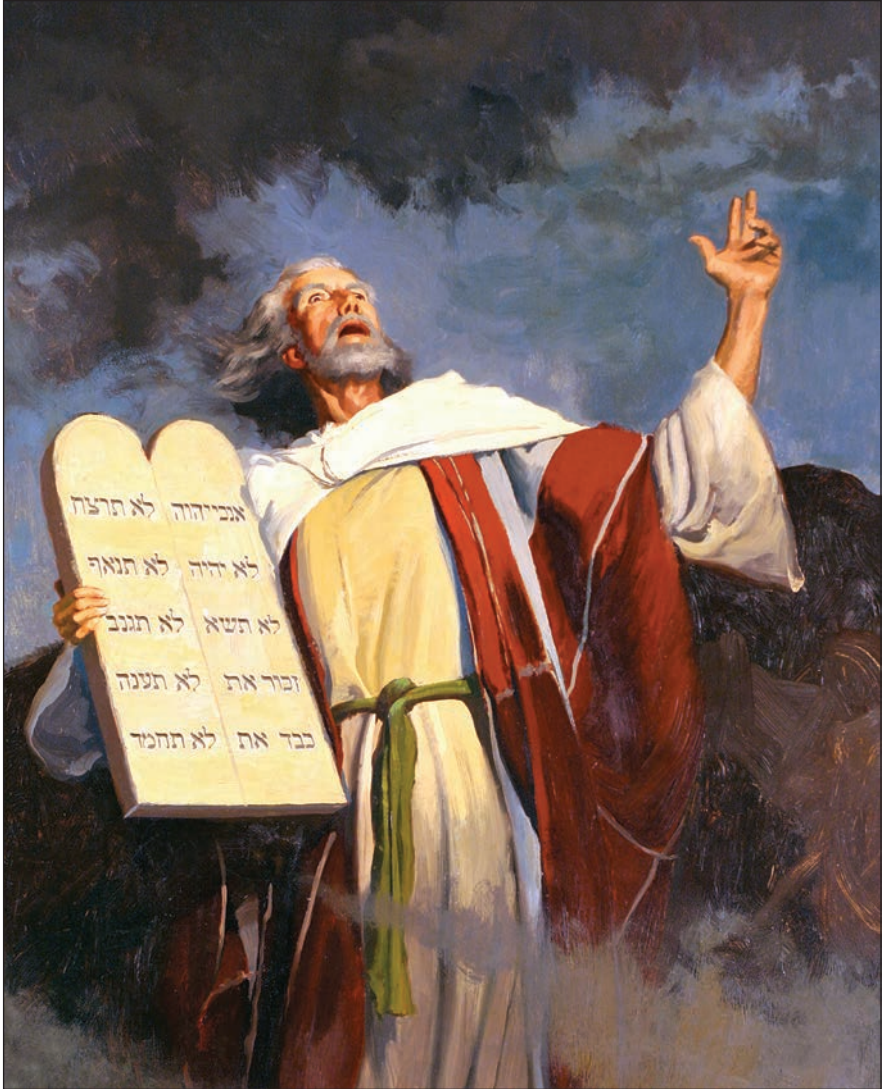

ТӀаьхьенна весет: Веза Эла виц ца вар

Мусас иштта хьобхура халкъана: «Варелаш, шайн Везачу Дала шайна тӀе-ма-диллара лелалаш. Я аьтту, я аьрру аГор дӀа ма дерзалаш. Шун Везачу Дала шайна тӀедехкинчу некъашца лелалаш, шайна дола дан лун долчу лаьтта тӀехь шаьш дийна хилийтархьама а, шуна дика хилийтархьама а, шаьш дуккха а дахийтархьама а. ЛадогӀа, Исраилан халкъ: вайн Веза Дела – цхьа Веза Эла ву. Хьайн Веза Дела доггах, доллучу синца а, берриге а ницкъаца а веза».

Мусас исраилхошка весет дира шайн тӀаьхьенашка Везачу Эло царна Мисар-махкахь а, яьссачу аренгахь бевлла лелачу хенахь гайтинчу сийлахьчу билгалонех а, тамашийначу хӀуманех а лаьцна дийцар. Цо иштта царна тӀедиллира берашна Делан весеташ а, Ӏедалш а, дӀахӀоттораш а кхочушдан Ӏамор. Мусас цаьрга элира: «Варелаш, лоллин цӀа долчу Мисар-махкара шу арадаьхна волу Веза Эла виц ма велаш! Шайн Везачу Деле ларамах дуьзна хила, Цунна бен гӀуллакх а ма де, Цуьнан цӀарах бен дуйнаш а ма баа. Цхьана а кхечу деланашна тӀаьхьа ма хӀитталаш, цхьана а шайна гонах хир долчу кхечу къаьмнийн деланашна а тӀаьхьа ма хӀитталаш, хӀунда аьлча шуна юкъахь хуьлуш волу Веза Дела эмгаралла йолу Дела ву. Шу кхечу деланашна тӀедержахь, Иза, латийна цӀе санна, дарлур ву, Цо дуьнен тӀера дӀадохур ду шу. Шайн Веза Дела зен ма гӀерта, шаьш Массехь иза ма-дарра. ЧӀогӀа ларделаш шайн Везачу Делан весеташ, цуьнан сацамаш а, парзаш а, шайна тӀедехкина долу. Шайн Везачу Далла хьалханыйса а, дика а дерг делаш шайна диканна хилийтархьама а, Везачу Эло, шайн дайшна чӀагӀо а еш, шайна лур ду аьллачу лаьтта тӀе а девлла, иза дола даккхархьама а, берриш а шайн мостагӀий, Везачу Эло ма-бохху, аша шайна гучуьра дӀабахийтархьама а».

КАРЛАБАЬККХИНАРГ 5:32–33; 6:4–25

СагIадаккхар

Мусас хIора исраилхочуьнга элира: «Шун Везачу Дала шуна кхочуьйтур долчу лаьтта тIе а даьхкина, и латта шайн дола а даьккхина, шу цигахь даха охьахевшича, шун Везачу Дала шуна луш болчу мехкан лаьтто кхиййна мел долчунна тIера дуьххьарлерчух цхьадеьрг, схьа а эчна, тускар чу дилла. Цаьрца шун Везачу Дала Ша Iайтархьама къастор йолчу метте дIагЮ. Оцу деношкахь гIуллакх деш хин волчу динан дена тIе а гIой, аш иштта дIаала: „Ас тахана шун Везачу Далла хьалха дIахьедо, Везачу Эло тхан дайшна, ваIда а дина, лур ду аьллачу лаьтта тIе со схьавеана хилар“, – алий. Динан дас и тускар, шун карара схьа а эчна, шун Везачу Делан сагIа доккхучу кхерчана хьалха дIахIоттор ду. Иштта а алий, и тускар охьа а диллий, шайн Везачу Далла суждане гЮ.

ТIаккха шун Везачу Дала шуна а, шун цIенна а деллачу рицкьах даккхийде – шу а, левихой а, шуна юкьахь Iаш болу тIебаьхкина нах а. Шайн лаьтто схьаделлачу массо а хIуманых уьтталгIа дакьа дIакъастийча, кхозлагIчу шарахь, уьтталгIа дакьа дIадаларна леринчу шарахь, иза левихочунна а, тIевеанчунна а, бона а, йисинчу зудчунна а дIало, цаьрга шайн гIаланашкахь юург яийтархьама а, уьш бузийтархьама а.

ХIокху дийнахь шун Везачу Дала весет до шуьга, хIара парзаш а, тIедехкинарш а кхочушде аьлла. Мел долчу даггара а, шайн мел долчу синца а кхочушделаш уьш. Аша тахана шайн Везачу Эле дIахайитина, Иза шун Дела вуйла а, Цуьнан некьашца шу лелар дуйла а, Цуьнан парзаш а, весеташ а, тIедехкинарш а аша лардийр дуйла а, Цуьнан озе шаьш ладугIур дуйла а. Везачу Эло тахана чIагЮ йина, шу Цуьнан долахь долу жовхIар ду аьлла, Цо ма-аллара, Цуьнан дерриш весеташ аша лардан деза. Цо чIагЮ йина, Ша мел кхоьллинчу халкьел шу лакхара а дина, сий а, сий-лалла а, исбаьхьалла а долуш дIахIиттор ду аьлла. Хьан Везачу Далла хьалха, Цо ма-аллара, деза халкь хир ду хьо».

КАРЛАБАЬККХИНАРГ 26:1–19

Муса кхалхар

Муаби-аренашкара Набу-лам тІера Пасга цІе йолчу бохъ тІе хълавала омра дира Мусага Везачу Эло. И бохъ Ерихон-гІалина дуьххъал бара. Муса цу тІе хълаваьлча, Везачу Эло цунна дерриг а Ша ИбрагІиме а, Исхъакхе а, Якъубе а церан тІаьхъенашна дІалур ду аьлла латта гайтира. Везачу Эло элира: «И латта Ас хъайн бІаьргашна гайти хъуна, амма цу тІе хъо вер вац».

Везачу Эло ма-аллара, цигахъ кхелхира Везачу Элан лай волу Муса. Муаби-мехкан тогІи чохъ Байт-ПаІар цІе йолчу юьртана дуьххъал дІавоьллина, амма таханлера де тІекхаччалц, цхъанна а ца хаьа иза дІавоьллина йолу меттиг мичахъ ю. Мусан бІе ткъа шо дара и лечу хенахъ, амма цуьнан бІаьрса а ца телхинера, цуьнгара гІора дІа а ца даьллера. Муаби-аренашкахъ ткъе итт дийнахъ цунна тезет хІоттийра исраилхоша. Мусах белхар даран а, халахетаран а денош цул тІаьхъа чекхдевлера. Везачу Элана юьхъ-дуьхъал вевзаш хилла волу Муса санна, кхин пайхамар ца хилира исраилхойн. Везачу Эло билгалонаш а, тамашийна хІуманаш а гайта вахийтинера иза Мисар-махка. ПирІунна а, цуьнан ялхошна а, дерриг а халкъана а гинера и тамашийна хІуманаш. Исраилан халкъан бІаьргашна хъалха Мусас гайтинера сийлахъ а, инзаре а хІуманаш, кхин цхъаммо а гайтина доцу.

Ткъа Нунин кІант ЮшаІ, Мусас шена тІе куьйгаш дехкинчул тІаьхъа, хъекъалаллин са тІе а доьссина, цуьнгара гІуллакхаш схъаэцнарг хилла дІахІоьттира. Исраилан кІенташа цунна муьтІахъ а болуш, Везачу Эло Мусагахула схъакховдийнарг дерриг а дора.

КАРЛАБАЬККХИНАРГ 34:1–12

Рахъаба меттиг талла баъхкинарш кЈелхъарбоху

Муса кхелхинчул тЈаъхъа Везачу Эло Мусан гЈоьнча хилла волчу Нунин кЈанте ЮшаЈе элира: «Сан ялхо Муса кхелхина. Хинца хьо а, дерриг а хЈара халкъ а, хъала а гЈаттий, Йордан-хил дехъадала, Ас шуна, исраилхошна, дала билгалдаьккхинчу лаьтта тЈе. Шун ког тЈебер болу муьлхха а меттиг Ас дЈало шуна, Мусага Айса ма-аллара. Хъан дахарехъ хъуна дуьхъало ялуш цхъа а хир вац. Мусаца ма-хиллара, хир ву Со хъоьца а, хъох къаьстар а вац Со, хьо дЈа а тосур вац Ас. ЧЈогЈа а, къонахалла йолуш а хила. ХЈокху халкъе Ас церан дайшна лур ду аьлла латта дола доккхуьйтур ду ахъ. ЧЈогЈа а, йоккха къонахалла йолуш а хила, Сан ялхочо Мусас кхочушбе аьлла болу берриг а товрат-хъехам леррина Јалаш а бе, кхочуш а бе. Цунна тЈера аьтту а, аьрру а агЈор ма верза, тЈаккха айхъа дечу муьлххачу а гЈуллакха тЈехъ ларош хир ву хьо».

Шайн кестта схъадаккха дезар долчу КанаЈанхойн лаьттана улло богЈура исраилхой. Хинца чЈагЈийнчу йоккхачу Ерихон-гЈалин пенаш гучудевллера. Нунин кЈанта ЮшаЈа къайлаха ши стаг вахийтира цу гЈала таллам бан. Рахъаб цЈе йолуш, нахаца делаш йолу цхъа зуда яра Ерихонехъ Јаш. Цуьнан цЈийне а веана, буйса йоккхуш сецира и ши стаг. Цхъаммо Ерихонан паччахъе хаам бира, кху буса исраилхойх цхъа нах баьхкина вайн лаьтта дерг талла, тЈаккха уьш Рахъаб йолчохъ севцна, аьлла. ТЈаккха Ерихонан паччахъо ялхой бахийтира уьш берриш, дЈаса а ца болуьйтуш, сацабе аьлла, омра а деш.

Рахъабна Дала исраилхойн дуьхъа дина тамашийначу хЈума-нех лаьцна хезнера, тЈаккха иза тешара Везачу Эло царна Ерихон дЈалург хиларх, хЈунда аьлча иза исраилхошна лур ду аьлла ваЈда дина долчу лаьтта тЈехъ яра. Цундела, Делах тешна хиларца, цо баьхкина болу талламчаш къайлабаьхнера, ткъа паччахъан ялхошка уьш суьйранна ша йолчуьра дЈабахана элира. ТЈаккха ялхой Ерихонера Йордана тЈе боьдучу новкъахула тЈаьхъабевлира царна. Сарахъ цо и ши стаг корехула муьшаца чувоссийтира. Цо малхбузехъа, лам тЈе дЈагЈо, шайна тЈаьхъабевлларш тЈе ца кхачийта, тЈаккха кхаа дийнахъ цигахъ дЈаловчкъий Је, шу лобхуш болу и нах юхабахккалц, цул тЈаьхъа шайн новкъа дЈагЈур шу, элира.

ЮШАЈ 1:1–7; 2:1–16

Йордан-хих дехьадовлар

Ерихоне боьдучу новкъахь исраилхойн халкъан Йордан-хих дехьадовла дезара.

Тлаккха Везачу Эло ЮшаӀе элира: «Таханлерчу дийнахь дуьйна исраилхошна хьалха хьо вазван волалур ву Со, Мусаца санна, хьобца а Со вуйла царна хайита. Ахь тӀорказ эцна боьлхучу динан дайшка омра де, шаьш Йордан-хи чу ма-девлли, совца алий». ЮшаӀа элира исраилхошка: «Те а дуьйлий, шайн Везачу Делан дешнашка ладогӀа. Шуна хуур ду, шайна юкьахь дийна Дела вуйла. Цо шу долчуьра лохкур бу канаӀанхой а, хьетахой а, хьаввихой а, перезахой а, гиргӀашахой а, эмархой а, явсайхой а. Дерриг а дуьненан Да волчу Везачу Элаца бинчу бертан тӀорказ, шуна хьалха а даьккхина, Йордан-хи чу доккхур ду. Шийтта стаг харжа шайна – исраилхойн хӀора тайпанах цхьацца. Дуьненан Да волчу Везачу Элан тӀорказ эцна боьлхучу динан дайн когаш Йордан-хи чу бовлушехь, и хи лекьар ду. Тедогуш долу хи, пен а хилла, дӀахӀуттур ду». ТӀорказ эцна боьлхучу динан дайн когаш Йордан-хи чу бовлушехь (кӀа хьокхучу хенахь Йордан, деста а дестий, бердаш чуьра арадолу), лакхара догу хи, саца а сецна, гennaхь, Цартан-гӀалина уллора Адам-гӀала йолчохь, пен а хилла, дӀахӀоьттира. Шерачу аренашка а, Дуьрачу хӀорда чу а доьдуш долу хи, дӀа а дахана, дӀаделира.

Нах Ерихон-гӀалина дуьххьал хих дехьабовлуш бара. Везачу Элаца бинчу бертан тӀорказ дахьаш богӀу динан дай Йордан юкьехь декьачу лаьтта тӀехь севцира, берриш а исраилхой декьачу лаьтта тӀехула Йорданах дехьабовллалц. Исраилхойн хӀора тайпанна юкьара ша хаьржина шийтта стаг тӀекхайкхира ЮшаӀа. Цо элира цаьрга, хӀораммо а цигара шайн белшаш тӀе цхьацца тӀулг билла аьлла. ХӀора тайпанна цхьацца хир бу уьш. ЮшаӀа шайна тӀе-ма-диллара, кхочушдира исраилхоша дерриг а. Везачу Эло ЮшаӀе ма-аллара, Йордан-хина юккьера шийтта тӀулг, исраилхойн хӀора тайпанан цӀарах цхьацца, схьа а эцна, шаьш буйьса йоккхучу метте дӀа а баьхьна, охьабиллира цара. Цул тӀаьхьа, дерриг а халкъ Йорданах чекхдаьлча, Везачу Эло ЮшаӀе элира: «Бартбаран тӀорказ эцна богӀучу динан дайшка, Йордан чуьра схьабовла алий, омра де». Бертан тӀорказ эцна богӀу динан дай, Йордан чуьра хьала а бевлла, декьачу лаьтта тӀе бовлушехь, Йорданан хи, ша гуттар а ма-хиллара, охьадоладелира, шен бердашна тӀехула а дуьйлуш.

Йордан-хи чуьра шаьш схьаэцна шийтта тӀулг Галгал олучу меттехь дӀахӀоттийра ЮшаӀа.

ЮШАӀ 3:7–17; 4:1–24

Ерихон-Гала схъаяккхар

Исраилхой Ерихонна улло кхаьчча, ерихонхойн паччахьо Галин дерриге а кевнаш дІакъовла аблла омра дира. Везачу Эло ЮшаІе элира: «Ас хъан кара дІало Ерихон-Гала шен паччахьца а, тІемалошца а. Хьо а, хъан тІемалой а, дийнахь цхьа го а боккхуш, ялх дийнахь Галина гонах лела. ВорхІ динан дас ворхІ маІа дІаяхьа еза дезачу тІорказна хьалха. ВорхІалГачу дийнахь аша Галина ворхІ го баккха. Ткъа динан дайша, шаьш Галина гонах мел лела, маІаш локхур ю. Локхучу маІан деха аз шайна хезча, дерриге а халкъо чІогГІа мохь хьакха беза, тІаккха Галина гонахара пен охьабужур бу. Цул тІаьхьа шу массо а Гали чу Гур ду».

Герзашца берш маІаш локкхуш богІучу динан дайшна хьалха-бевлла бара, кхиберш тІорказна тІаьхьаГиттина богІура. Ерриг а цу хенахь локкхуш маІаш а яра. ЮшаІа халкъе омра динера: «Маьхъарий а ма хьекха, шайн аз а ма хазийта. Багара цхьа дош а ма далийта, ас мохь тоха бакъо лур йолу де тІекхаччалц, тІаккха маьхъарий тухур ду аша». Иштта Везачу Элан тІорказ, Галех цхьа го а боккхуш, дІадаьхьира. Цул тІаьхьа уьш, шайн меттамотт болчу юха а баьхкина, цигахь буййса йоккхуш севцира. Ялх дийнахь дира цара иза. ВорхІалГачу дийнахь, малхан зІаьнарш гучуйовлучу хенахь, хьала а Гевттина, Галина цу кеппара ворхІ го баьккхира цара. Цу дийнахь бен ца баьккхира цара Галина ворхІ го. Динан дайша ворхІалГІа а маІаш лекхначул тІаьхьа, ЮшаІа халкъе омра дира: «Мохь тоха! Везачу Эло дІаелла шуна Гала!» Локхучу маІийн аз ма-хеззи, халкъо цхьаьний чІогГІа мохь туйхира – Галин пен охьабуйжира. Берриг а исраилхой шаьш лаьтташ болчуьра Гали чу бахара, цара схъаяьккхира иза.

Кху Галахь хІун ду хьажа хьалха вайитинчу шина жимачу стага, шаьш тІаьхьабевллачарех кьайла а даьхна, кІелхьардахарна, нахаца лелачу зудчунна, иза а, цуьнан гергара нах а, Гала схъайоккхучу хенахь, арабаха чІагІо йина хиллера. Цара Рахьабе исраилхой Галина чу баьхкича, коре цІен муш таса аблла омра динера. Цо изза дан а дира, тІаккха цуьнан да а, нана а, вежарий а, и йолчохь болу берриг а гергара нах а, ара а баьхна, исраилхойн меттаматтана улло дІабигира. Юха Гала а, цу чохь долу хІума а цІергахь дагийра.

ЮШАІ 6:1–24

Эмархошца бина тIом

кѳа ГавIон олучу меттѳхь израилхойн, цѳран мостагIий болчу эмархошца боккха тIом хилира. ТIом болабалале хѳалха Везачу Эло ЮшаIе элира: «Ма кхѳера цацах, Ас хѳан кара дIабелла уьш: хѳуна дуьхѳало ялур яц цаьрга цѳхѳаьнгге а». Буьй-санна сахиллалц Галгалара схѳаихна волу ЮшаI, цIаьххѳана тIелетира эмархошна. Израилхошна хѳалха эмархой бохийтина, цѳран дегнаш чу кхѳерам тѳсира Везачу Эло. Израилхойн эскаро ГавIонехь дукха мостагIий хIаллакбира. Юха, царна тIаьхѳабевлла, Байт-Хьорон цIе йолчу лам тIе боьдучу новкѳахула дIабахара уьш. Iазекхи а, Макхеда а цѳѳераш йолчу меттигашка кхаччалц, хIаллакбеш, дIабигира цара эмархой.

Дѳлахь а, и толам сихха баьккхина бацара: кѳовсам цу дийнахь бахбеллера. ТIаккха ЮшаI Везачу Эле кхѳайкхира, малх чу а ца бузуш, де дахдалийтар доьхуш. Массарна а гуш, ЮшаIа израилхошна хѳалха элира: «Малх, ГавIонана тIѳхула сацалахь, бутт – Айлон-тогIи тIѳхула!» Малх а, бутт а сецна лаьгтира, халкѳо шен мостагIашна бекхам баллалц. Цул тIаьхѳа ЮшаI а, израилхойн берриг а тIемалой а Галгала, шайн меттамотт болчу, юхабирзира.

Малхбузехѳа дIабаха сих ца луш, стигална юккѳехь лаьгтира малх цѳхѳана дийнахь гергга. Везачу Эло адамо бохучуьнга иштта ладоьгIна де я хѳалха а, я цул тIаьхѳа а хилла дацара, хIунда аьлча Веза Эла Израилан халкѳан дуьхѳа тIом беш вара.

Дала ЮшаIе вайх хIорранга а Шѳех тѳѳаш волчуьнга бохуш долу дешнаш аьллера: «Ас тIѳѳуьллу хѳуна: чIогIа а, кѳонахалла йолуш а хила, кхѳера а ма кхѳера, воха а ма воха. Хьо миччанхѳа вахча а, хьобца хѳан Веза Дела ву».

ЮШАI 1:9; 10:6–15

Исраилхойн кхелахой

Исраилхой бахкале КанаІанехъ тайп-тайпана кхин къаьмнаш дехаш дара: хьетахой а, ГиргІашахой а, эмархой а, перезахой а, хьаввихой а, явсайхой а. Цу дерриге а халкъех наггахъ канаІанхой олу. Дукха къиношна тІехула Везачу Эло канаІанхой хІаллакбан сацам бира. КанаІанхойн коьрта цІуш бара БаІал а, Іаштарта а. БаІална Іамальяр эхье хІуманаш лелорца дІадоьдура. БаІална Іамальечу гунаш тІехъ сагІа доккху меттигашкахъ сагІанаш дохура, ур-атталла адамаш а дохура сагІина.

Исраилхой КанаІанехъ баха охъахевшира, цуьнан дозанаш хІинцалера Палестина (Исраил-пачхьалкх) а, Йордан-хинан малхбалехъара цхьадолу латтанаш а юкьалоцуш ду. Мусас латта шийтта исраилхойн тайпанашна юкьахъ декънера – Якъубан шийтта кІентах цхьайттаннан тІаьхьенна: Раабанан а, ШимІин а, ЯхІудан а, Данан а, Напталан а, Гадин а, Ашаран а, Иссарханан а, Забулан а, Юсупан (Юсупан тайпа шен роГІехъ цуьнан шина кІантах Эпрамах а, Маннашах а шина гарана декъалора) а, Бен-Яманан а. Кхин а цхьана Левин тайпанах долчу гаранан шайн латта дола ца делира: левихой Дала Цуьнан Дезачу цІийнахъ ГІуллакхдан хаьржинера, тІаккха уьш кхечу исраилхойн долахъ долчу лаьттарчу гІаланашкахъ бехаш бара.

КанаІане баьхкинчу хьалхарчу 300–400 шарахъ исраилхойн шийтта гаранан цхьа олалла дацара. Уьш стигалан а, лаьттан а Кхоллархо волчу цхьана Делах тешаро цхьаьнатухура. ХІетте а цара шашь юкьахъ дехаш долчу халкъийн цІушна а, церан деланашна а Іамал йора, Делан весетех дІа а къаьсташ. Зуламаш дарна а, цІушна Іамальярна а Веза Эла дера а вара, Цо таІзар а дора Исраилна: Исраила шайца тІом беш болчу мостагІаша – муабахоша а, Іамминхоша а, Іамалекхахоша а, пІелаштамхоша а, канаІанхоша а, маданхоша а талораш а дора, даца а дора исраилхойн халкъ. Цу халкъийн дукъа кІел исраилхоша дукха баланаш хьобгура, тІаккха уьш Везачу Эле хкойкхура, шашь кІелхьардаха бохуш. Везачу Эло Шен кьинхетамаллица царна юкьара кхелахой аратоттура, цара халкъ мостагІийн карара кІелхьардохура. Амма кхелахой дІакхелхича, халкъ юха а цІушна Іамал а еш, кхин тІе а хьалхачул вон лелара, шайна тІе Делан дералла а йоуьйтуш.

Исраилхойн кхелахой бара: Іотниал а, АхІуд а, Шамгар а, пайхамаралла долуш йолу Дебира а, Баракх а, ГадІан а, Абу-Малик а, ТовлаІ а, Яир а, Яптахъ а, Ивцан а, Эйлон а, Іабдани а, Шамшон а, Шамъал а. Кху киншки тІехъ вай царех цхьаболчарех бен дуйьцур дац.

Иштта, цу заманахъ Исраилехъ паччахъ вацара, тІаккха хІораммо а шена нийса ду аьлла хеттарг дора.

КХЕЛАХОЙ

ГадІан

Иунин кІант ЮшаІ веллачул тІаьхьа исаилхоша, цІушна гІул-лакхарца даим а шайна тІе Делан дералла йоуьйтура. Исаиран халкъ юха а Везачу Элана зуламе хеташ долу гІуллакхаш лело доладелира. Цундела Везачу Эло уьш ворхІ шарна маданхойн кара дІабелира. Исаилхошца чІогІа кЪиза бара маданхой. Исаиран халкъо, мохъ туххуш, Везачу Эле орца дехира. Везачу Элана уьш дІа а хезна, Цо царна баьчча дІахІоттийра – ГадІан.

ГадІана ша ницкъ болуш ца лорура, амма Везачу Эло цуьнга элира: «Со хир ву хьоьца. Царех цхьа стаг бен воцуш санна, эшор бу ахьа маданхой». Везачу Эло ГадІане цуьнан ден йолу БаІална саІа доккху меттиг йохае аьлла, омра дира. ГадІана, шен ялхойх итт стаг схьа а वालीна, Везачу Эло шеге аьлларг кхочушдира, цара цигахь уллохь хьаладолуш долу деза дитт а хадийра. ГадІана Везачу Элана лерина керла саІа доккху меттиг йира, цу тІехь саІа а доккхуш. ТІаккха Везачу Элан Деза Са тІе а доьссина, ГадІан Исаиран мостагІашна дуьхьал дуккха а эскар гулдан волавелира. ТІом болабале хьалха ГадІана Деле элира: «Ахьа соьга Исаиран къам кІелхьардаккха гІо дийр ду аьллера. Аса хьаьттахь уьстагІийн тІаргІа дІабаржор бу. Нагахь санна цу тІаргІана тІехь диллина тхи хилахь, ткьа гонахьа долу латта тІехь декъа хилахь, суна хуур ду, Ахьа ма-аллара, со бахьана а долуш, Исаиран къам кІелхьардер дуйла». Иза иштта хилира. ШолгІачу дийнахь Іуьйранна хьалххехь хьалагаьттина волчу ГадІана, и тІаргІа, Іовда а Іавьдина, цунах цхьа кад буьззина хи даьккхира. ГадІана Деле элира: «Суна оьгІаз ма гІа-хьара Хьо, аса кхин а цхьа дехар кхочушдар Хьайга дехча. Суна кхин цкъа а уьстагІан тІергІаца билгало хуьлийла луур дара. ТІаргІа бекъа а болуш, массо а меттехь тхи хилийтахьара Ахьа». Дала цу буса, ГадІана ма-аллара, хилийтира: тІаргІа бекъа а болуш, дерриг а лаьтта тІехь тхи диллира Цо.

ГадІан шен эскарца маданхойн меттаматтана дуьхьал дІахІоттича, Везачу Эло ГадІане элира: «Хьоьца цхьаьна тІех дукха халкъ хилар бахьана долуш, маданхой шун кара дІабала ца лаьа Суна. Суна ца лаьа, исаилхоша дозалла а деш: „Тхо тхашь кІелхьардевлла“ – бохийла а. Хьайца схьабаьхкинчаьрга дІаала: „Кхеравелла вегош мел верг ГалІадарчу лам тІера шайн цІа юхаверза мегар ду“». Ткъе шиь эзар стаг ГадІан волчуьра цІа вахара, итт эзар стаг бухависира. Цул тІаьхьа Везачу Эло ГадІане элира: «ХІинца а тІех дукха адам ду кхузахь. Уьш хи долчу дІабига. Цигахь Аса уьш зуьйр бу хьуна. Нагахь санна Аса: „Хьоьца ваха мегар ду“ – алахь, иза гІур ву. Ткъа Аса: „Иза хьоьца гІур вац“ – алахь, цуьнан хьоьца ваха йиш яц». ГадІана шеца болунах хи йисте охьабигира. Везачу Эло ГадІане элира: «ЖІаьло санна, маттаца хи молуш берш цхьана агІор дІахІиттабе, ткьа хи молучу хенахь, голаш тІе охьа а таьІна, хи молуш верг вукху агІор хІоттаве». Куьйгашца хи шайн юьхь тІе а кхобхуш, мотт ара а баьккхина, хи молуш верг кхо бІе стаг vara. Ткъа вукхара хи, голаш тІе охьа а таьІна, молура. Везачу Эло ГадІане элира: «Мотт ара а баьккхина, хи мелла волчу кхаа бІе стагехула шу кІелхьара а даьхна, маданхой шун кара дІалур бу Ас. Вуьш шайн-шайн цІа бахийга».

Иштта хила а хилира. Везачу Эло сийлахь тамашийна хІума дира: кхаа бІе исаилхочо маданхойн а, Іамалекххойн а эскар эшиьра, ткьа уьш, цІоз санна, дукха бара.

КХЕЛАХОЙ 6 – 7

Ницкъ болу Шамшон

Мсраилхой юха а Везачу Элана зуламе хеташ долу гІуллакхаш лело буйлабелира. Цундела Цо уьш шовзткъа шарна пелаштамхойн кара длабелира. Уьш йийсарехъ болчу хенахъ, Везачу Эло царна тІехъ Шамшон цІе йолу куьйгалхо хІоттийра. Иза чІоҀҀа боккха ницкъ болуш стаг вара, и ницкъ цуьнан месашца а бара. Иза дуьнен чу а валале, Дала цуьнан дега-нене беран месаш дІа ма ларга аьллера, хІунда аьлча иза кийрахъ волчу хенахъ дуьйна Дала къобалвина назархо хир ву, иза Исраилан халкъ пелаштамхойх кІелхьардаккха волалур ву.

Шамшонан ницкъ оццул дукха хилар кху тІехъ гора: цкъа цунна дуьхьал, гІигІ деш, къона лом делира, Шамшонна тІе Везачу Элан Са доьссира, тІаккха цо и лом, буйхьиг санна, этІийна, цистина, дІадаьккхира. Кхечу цхьана хиламехъ, еллачу виран мочхалца цо цхьана дийнахъ цхьа эзар пелаштамхо вийра. Цо атта уггар а чІоҀҀа машшаш а, буржалш а хедадора.

Цкъа Шамшон, Іази-Ҁала а веана, цигахъ буййса йоккхуш сецира. Пелаштамхой гІалин ков дІа а къевлина, таба а тебна, Іуьйре тІеяре хьобжуш бара, иза верхьама. Буййса юккье яххалц вижина Іиллира Шамшон. Цул тІаьхьа, хьала а гІаьттина, катохна, гІалин ков шен гураца, боьллинчу гІуйца цхьаьна схьа а даьккхина, шен белшашна тІе а диллина, Хьевронана малхбадехъа болчу ломан буйхье хьаладаьккхира цо.

КХЕЛАХОЙ 13:1–5; 14:5, 6; 15:14, 15; 16:1–3

Шамшонан кхалхар

кѡа шарахъ Израилехъ кхелахо хилла лаѡттира Шамшон. Дукха сингаттамаш бора цо шен халкъан мостагИй болчу пелаштамхошна. Уѡш иза вен лууш бара, амма цуьнгара ницкъ мичара баьлла ца хиъча, цунна хлумма а ца далора цаьрга.

Цкъа цара Делила цѢ йолу Шамшонна езаш йолчу зудчуьнга дийхира, цуьнан инзаре боккха ницкъ мичара бу а хайй, и къайле гучуяккхяхъара аьлла. Кхузза хаьттира цо Шамшоне, амма цунна бакъдерг дийца ца лаъара. Де дийне мел долу и къайле йийцахъара шега бохуш, дехарш деш, хьийзавора Делилас иза. Шамшонан дог, са ца тохадаллал холча хЮьттира, тІаккха цо и къайле, иштта а олуш, дІайиллира: «Сан корта дІабашахъ, соьгара ницкъ дІабер бу. ТІаккха со массо а нах санна хилла дІахІуттур ву».

Делилас, цо шен къайле гучуяккхинийла хиъна, Шамшонна наб озийначу хенахъ, пелаштамхойн куьйгалхошка кхайкха стаг вахийтира. Пелаштамхоша цуьнан корта бешира, тІаккха Шамшонан ницкъ дІабелира. Везачу Эло иза витинера, тІаккха Шамшон гІорасиза хилла, дІахЮьттира.

Пелаштамхоша, схъа а лаьцна, цуьнан ши бІаьрг баьккхира. Цул тІаьхъа Іази-гІала дІа а вигна, цІестан шина зленаца цунна буржал туьйхира цара. Цунна тутмакхийн цІа чохъ кІа ахъар тІедожийра. Цу хенахъ цуьнан коьртара дІахедийна йолу месаш тІейовлуш яра, тІаккха цуьнан ницкъ юхаберза болабелира.

Пелаштамхойн куьйгалхой вовшахкхеттера сакъера а, шайн дела волчу ДагІонна доккха сагІа даккха а. Цара бохура: «Вайн дала Шамшон вайн кара схъавелла. Вайна юкъара дуккха а нах хІаллакбеш, вайн мохк бассош хилла волу вайн мостагІ вайн дала вайн кара схъавелла». Шайн сакъераделлачу меттехъ цара элира: «Схъакхайкхал Шамшоне вайн самукъадаккхийта». Тутмакхийн цІа чуьра Шамшон кхайкхина схъавалийра. Церан самукъадоккхуш вара иза. Шамшон цара шайна тІехъ тхов лаьтташ болчу шина бЮгІамна юккъехъ дІахЮттийра. Везачу Эле дехар дира Шамшона: «Сан Хьалдолу Эла! Дагавайтахъа со Хъайна! Цкъа мукъана а ницкъ лохъа суна сайн ши бІаьрг бахъана долуш пелаштамхошна бекхам бан». Катоьхна, дерриг цІа тІехъ а долуш, юккъехъ лаьтташ болу ши бЮгІам схъа а лаьцна, аьтту а, аьрру а куьйгашца и ши бЮгІам дІасатеттира цо. Шамшона элира: «Сан а пелаштамхошца са долиьла!» Шен ницкъ мел бу дІасатеттира цо и ши бЮгІам. Дерриг а цІа пелаштамхойн куьйгалхошний, цу чохъ хиллачу адамашний тІедуьйжира, уѡш берриш байа а бойуш.

КХЕЛАХОЙ 16:14–30

Рути а, НуІмат а

Мехкан куьйгалхоша Исраил-махкахь урхалла дечу заман-чохь лаьтга тӀехь мацалла хӀобттинера. ТӀаккха Элималик цӀе йолу цхьа стаг ЯхІуд-махкара Байтлахам-гӀалара шен зудчуьнца а, шина кӀантаца а Муаби-аренашка хан яккха вахара. Оцу стеган зудчун цӀе НуІмат яра, ткьа шина кӀентан цӀераш Махьлан а, Халин а яра.

НуІматан цӀийнда Элималик дӀакхелхира, ткьа иза шен шина кӀантаца йисира. Цу шина кӀанта шашшинна Муаби-махкара зударий балийра: цхьаьннан цӀе Іарипат яра, ткьа вукхуьннан цӀе Рути яра. Цигахь иттех шарахь бехаш Іийра уьш. Цул тӀаьхьа цуьннан кӀентий дӀакхелхира, тӀаккха НуІмат ша йисира. Муаби-махкахь йолуш НуІматана хезира, Далла, Шен халкъана дика дан а лиьна, цунна рицкъа делла аьлла. Шена и хезча, НуІмат Муаби-махкара шен цӀа юхаерза кечъелира.

НуІматца новкъа цуьннан ши нус а елира. Новкъахь НуІмата элира: «Яло, юхаерза ший а шайн ненан цӀа. Везачу Эло диканиг дойла шуна, аша а шайн беллачарна а, суна а дина дика санна! Везачу Эло хӀоранна а хӀусам нисйойла шуна шайн цӀийндайшца ирсе даха!» Царна шинна а барт баьккхира НуІмата. Ткъа уьш шийлачу маьхьарца белха хӀиттира. ТӀаккха цара элира: «ХӀан-хӀа, тхо хьобца хьан махка а доьрзур ду, хьан халкъана тӀе а гӀур ду». Амма НуІмата цаьрга элира: «Юхаерза, дӀагӀо, сан ши йо! Со чӀогӀа гӀайгӀанехь ю шуна. Везачу Эло шен кхел йина суна». Ши нус маьхьарца юха а елха хӀобттира. ТӀаккха Іарипат, шен марнанна барт а баьккхина, цунах дӀакъаьстира, ткьа Рути шен марненаца йисира. Цо НуІмате элира: «Ма гӀертахьа со нуьцкъах хьайх къасто. Хьо йобдучу со а гӀур ю. Хьо ехар йоллучохь со а ехар ю. Хьан халкъ а сан халкъ хир ду. Хьан Дела а сан Дела хир ву. Хьо лийр йоллучохь со а лийр ю, циггахь дӀа а юллур ю. Везачу Эло Шен лааме хьаьжжина луьра таІзар дойла суна, Іожалло бен со хьох къастор яц». НуІмат, цо чӀогӀа сацам беш а гина, кхин цуьннан дог-ойла юхаерзо ца гӀиртира.

РУТИ 1:1–17

Рути Болазан аренгахь

Эххар а НуІмат а, Рути а Байтлахаме дІакхъачча, ерриг гІала меттах а яьлла, массара бохура: «НуІмат яц хІара?» Ткъа НуІмата цаьрга жоп делира: «Ма алийша сох НуІмат („мерзаниг“), алийша сох Марет („къаьхъаниг“). Нуьцкъалчо белла суна хІара беа бала. Кхузара араялале рицкъа а долуш яра со, ткъа Везачу Эло со яьсса юхаялийна».

Цкъа Рути НуІматан цІийнден Элималикан тайпанара а волуш, БоІаз цІе йолу цхъа гергара стеган кха тІе дисина мекхан кенаш лехъо яхара.

Кха долахь долчу БоІазна, иза шен гергарнаш а битина, хийрачу махка а еана, марненан НуІматан дола деш, цуьнан нус юйла хиира. ТІаккха цо Рути тІе а кхайкхина, хІора денна шен кха тІе ян магійра. Шен ялхошка цо овра дира: хаа а хууш, маьрскошна тІаьхъара мекхан кенаш дита, цунна цхъа а халахетар а ма де, аьлла.

Цул тІаьхъа БоІаза Рутига элира: «Хъайн марнанна ахъа мел динарг суна дийцина. Хъайн цІийнда веллачул тІаьхъа, хъайн да-нана а дитина, хъайн мохк а битина, хъайна девзаш доцучу къомана тІееана хъо. Везачу Эло декъала йойла хъо, ахь бина и дика болх бахъана долуш! Буьззина мах хадабойла Исраилан халкъан Везачу Дала, Цуьнан тІома кІел хъо ларъяйта еанчу хъан!»

«Сан эла, хъо суна резахилар ма хедийла, — элира дикачу а, эсалачу а Рутис, — хъайн цхъанна а ялхочун мехах йоцучу соьга, хъайн лай йолчу сан даге а хъаьжна, боху-кх ахь иза, сан дог тедархъама».

Дукха хан ялале БоІаза и шена йига а йигира, цунах цунна зуда а хилира, цо кІант а вира. Байтлахамерачу зударша НуІмате бохура: «Хастам бу Везачу Элана! Цо ца йити хъо, йоккха хилча, Іалашъян а, гІо дан а стаг воцуш. ЦІе йоккхуш стаг хуьлийла цунах Исраил-махкахь. Хъан дог доккхадийр ду хІокху кІантах, ворхІ кІантал а тоьлуш йолчу, хъо езаш а йолчу, хъан несо и вина дела». И бер, схъа а оьций, марахь леладора НуІмата, цунна баба а хилла, кхебира цо иза. Лулахоша Іабади аьлла, цІе а тиллинера цунна. «НуІматан кІант ву-кх хІинца», — олура цара. И Іабади Дауд-паччахъан да волчу Юшаян да вара. Цунах лаьцна кхин а дуйцур ду кху киншки тІехь.

РУТИ 1:19–21; 2:1–16; 4:13–17

Хъанатан доӀа

Мсраилхойн Раматайм-Цупам-гӀалахь Ӏаш хилла Элкхан цӀе йолу цхьа стаг. Цуьнан зудчун цӀе Хъанат яра. Цуьнан бераш дацара, тӀаккха и хӀума бахьана долуш чӀоӀгӀа гӀайгӀане хуьлура. ХӀора шарахь, билгалдаьхначу деношкахь, Элкхан Шилун-гӀала вьдуш хилла, массо а ницкъашна тӀехь волчу Везачу Элана лерина долу гӀуллакх дан а, Цунна сагӀа даккхийта а. Цара доӀа дечу хенахь, Хъанат даим а, елха а йьолхуш, шен хьал далхош хуьлура. Элкханна езара шен зуда, тӀаккха цунна цунах къахетара.

Цкъа уьш Везачу Элан цӀийне баьхкича, Хъанат юха а елха йьолаелча, Элкхана цуьнга элира: «Хъанат, хьо хӀунда йьолху? Ахь яа хӀума хӀунда ца йьоу? Хъан дог стенна Ӏийжаш ду? Со хьуна итт кӀантал ца тоьлу?»

Цхьана дийнахь, Шилунахь шаьш яа хӀума йиьна а, мелла а девллачул тӀаьхьа, Хъанат, чӀоӀгӀа дог доьхна, йьолхуш, Везачу Эле доьхуш яра. Цо шен доӀанехь нигат дира: «Массо а ницкъашна тӀехь воьлу Веза Эла! Тидам бехьа сан деган лазама! Со хьайна дагаийтахьа! Йиц ма ехь! Ахь суна божабер лахь, аса иза Хьуна массо а йьолчу ханна дӀалур дара. Цуьнан коьртарчу месех урс а хьакхалур дацара».

Дехха доӀа дира Хъаната. Цу хенахь Ӏела Хъанатан балдашка хььбжуш вара. Иза шен дагахь доӀа деш яра: цуьнан балдаш хьуьйш дара, амма цо дуйьцург хезаш дацара. Цундела Ӏелина иза мелла ю моьттира. Цо цуьнга элира: «Хьо мелла ю! Малар дита деза!» Хъаната жоп делира: «Иза иштта дац, сан эла. Аса я чагӀар а, я йий а ца мелла. Со сайн кийрара бала Везачу Эле дӀабелхош ю. Хъан ялхо йьолчу сох вон зуда ма хеталахь. Аса оццул деха доӀа даран бахьана соьгахь лаьтташ болу бала бу». Ӏелас цуьнга элира: «Марша гӀойла хьо. Исраилан Дала хъан доӀанна жоп лойла». Хъаната цуьнга элира: «Хьо суна реза хуьлийла лаьара суна!» Иза шен новкъахула дӀаяхара. Цо яа хӀума а йьоура, хӀинца хьалха санна сингаттаме а ца хетара иза.

Везачу Элана Хъанатан доӀа дӀахезира, тӀаккха цуьнан кӀант хилира.

ШАМЪАЛ 1:1–18

Хъаната Шамъал Далла д'авала лору

Хъаната шен к'антана Шамъал аьлла, ц'е тиллира. К'ант воккха хилча, иза Делан ц'а динан да Йела волчу а валийна, Хъаната элира: «Сан эла! Хьо дийна хилар санна бакъ ду хьуна, тоххара х'оккхуза д'а а х'юьттина, Везачу Эле доьхуш до'а деш хилларг со хилар. Х'ара хьуна гуш долу бер ду хьуна аса Цуьнга дехнарг. Везачу Эло суна жоп делира, аса дехнарг к'очуш а деш. Аса х'ара к'ант Везачу Элана д'ало. Ша дуьнен чохъ мел йоккхучу хенахъ Везачу Элана г'уллакх деш хир ву х'ара». Иза а аьлла, цо цигахъ Везачу Элана до'анца Гибадат дира:

«Сан дог Везачу Элах доккхаде! Везачу Эло Шен ницкъаца соьца болу ларам лакхабаккхина! Ахъа со к'елхъаръяккхарх йоккхаеш, со сайн мостаг'ех йоьлу. Везачу Элал веза ц'хъа а вац, Хьох тераниг дуьнен чохъ а вац! Ч'харо санна, адам Галашдеш, тхан Дела воцург ц'хъа а вац. Деза дегташ, к'амелаш ма де, ма ала к'оршаме деш-наш! Веза Эла массо а х'ума гуш ву. Нехан массо а г'уллакхашна нийсонца т'е а хьожу. Ницкъболчеран секха'ад кагло! Эг'аза верг ницкъ болуш хуьлу. Буьзна хилларш, леш санна, к'ахъоьгуш бу, меца лелларш, буьзна, садо'уш бу. Бер ца хуьлуш йолчо ворх'азза бер до, ткъа дукха к'ентий болуш хилларг синца эшна ю. Везачу Эло вен а воь, чу са а к'хуллу, стаг Южалле д'а а хъажаво, веллачуьра ден а во. Везачу Эло ц'хъаьнга къелла к'ховдайо, вукхунна хьал ло, ц'хъаннан ц'е йожайо, вукхуьнан ц'е хьала а йоккху. Везачу Эло къен верг чена юккъера хьалаайаво, овкъарш юккъера мисканиг схъавоккху. Иза хьалдолчарца нийсса д'ах'оттаво, цаьрга паччахьаллин сийнна шерет дойту. Дуьненан бух Везачу Элан ма бу, цу т'ехъ Латта Д'ах'оттийнарг а Иза ву. Везачу Эло шен нехан лар Галашйо, хъарамалла лелорш х'аллакбо, уьш боданехъ к'айла а бохуш. Церан ницкъ хиларх пайда бац, и ницкъ цаьргара шайгара бен бацахъ. Шена дубьхалваьлларг Везачу Эло дуьнен чуьра войу, стигалара схъа царна оьг'азло а еш. Делан к'хел дуьненан массо а маь'не к'очур ю. Ша хаьржинчу паччахъе Цо оалалла а лур ду, Ша к'ьобалвинчуьнца болу ларам лакха а боккхур бу».

Хъаната жима Шамъал Делан ц'а чохъ динан деца Йелица витира, т'аккха иза цигахъ хьалакхуьуш а вара; Везачу Элана а, нахана а иза дукха а везара. Х'ора шарахъ нанас цунна керла духар дахъара, т'аккха цо Везачу Элана хьалха г'уллакх а дора.

ШАМЪАЛ 1:25–28; 2:1–10, 18, 19, 26

Шамъале кхойкху аз

Кхиъна воглуш волу Шамъал Делан ца чохь гуллакх а деш, хъалакхуьуш вара. Цу деношкахь Делера хаам нахе наггахь бен хуьлуш бацара, Делера долу сурт а наггахь бен ца хIуттура.

Цхъана буса Йела шен меттахь вижина Гуьллуш вара. Сатасале, богуш болу Делан къуьда дIабаза болчу хенахь, Шамъал Везачу Элан дезачу четар чохь вижина Гуьллуш вара. Цу четар чохь лаьтташ Делан деза тIорказ а дара. Веза Эла Шамъале кхайкхира. Цо жоп делира: «Кхузахь ву со!» Ведда, Йела волчу а вахана, цо элира: «Со кхузахь ву. Хьо соьга кхайкхирий?» Амма Йелас элира: «Со хьоьга ца кхайкхира. Вало, дIавижа». Шамъал, дIа а вахана, шен метта дIавижира.

Веза Эла юха а цуьнга кхайкхира. Иза шолгIа а, Йела волчу схъа а веана, вистхилира: «Со кхузахь ву. Хьо соьга кхайкхирий?» Амма вукхо элира: «Сан кIант, со хьоьга ца кхайкхира. ДIа а гIой, дIавижа». Шамъална цу хенахь Везачу Элан аз ца девзара, хIунда аьлча Цуьнан дош Шамъална схъа ца делладеллера.

КхозлагIа а Веза Эла Шамъале кхайкхира. Иза юха а, хъала а гIаьттина, Йела волчу а веана, вистхилла: «Со кхузахь ву. Хьо соьга кхайкхирий?» Таккха Йелина хиира, кIанте кхойкхуш Верг Веза Эла вуйла. Йелас Шамъале элира: «Юха а, дIагIой, дIавижа. Нагахь санна хъайга юха а цхьаммо кхайкхахь, цуьнга ала: „Вистхила, Веза Эла, Хъан лай Хьоьга ладугIуш ву“». Шамъал, шен метте дIа а вахана, дIавижира. Веза Эла, схъа а веана, дIа а хIоьттина, хъалха санна кхайкхира: «Ва Шамъал!» Шамъала элира: «Вистхила, Веза Эла, Хъан лай Хьоьга ладугIуш ву!»

Везачу Эло Шамъале Ша Йелин доьзална ден долчух лаьцна элира. Цо бохура, Ша цу динан дена таIзар дийр ду, хIунда аьлча цо шен кIенташа лелош долчу къинойх лаьцна а, цара лелош долчу дастамечу хIуманех лаьцна а шена хуьушехь, уьш саца ца бина дела.

ШАМЪАЛ 3:1–14

Динан да Јела дІакхалхар

Везачу Эло юха а тІазар дира исраилхойн халкъана цуьнан зуламаш бахъана долуш, пІелаштамхошка тІамехь царна тІехь толам баккха а могуьйтуш. ПІелаштамхошца болчу тІамехь исраилхойн виь эзар гергга стаг вийра. Эшийна эскар шен меттаматта юхадирзича, Исраилан къаноша элира: «Везачу Эло хІунда белла техъа пІелаштамхошка вай эшадан ницкъ? Вай Шилунера Везачу Элаца бинчу бертан тІорказ схъаэца деза. Иза вайца хир ду, цо вай мостагІийн куьйгех кІелхъара а дохур ду». Нах Шилуне а бахийтина, цигара массо а ницкъашна тІехь волчу Везачу Элаца бина барт дагабоуьйтуш долу тІорказ схъадайтира. Цу тІорказна уллохь Јелин ши кІант вара, Хъапний, Пайнехъассий. Амма пІелаштамхошца болчу керлачу тІамехь исраилхой юха а эшийра, ткъе итт эзар гІашло вен а вуьш. Делан тІорказ пІелаштамхойн карадахара, ткъа Јелин ши кІант, Хъапний, Пайнехъассий, велира.

Оццу дийнахь цхъа хаамча, тІом болчуьра ведда, Јела Іаш волчу Шилуне кхечира, исраилхой ирча эшабаран шийла кхаь а бахъаш. И керланиг хезна гІалин бахархоша боккха белхам хІюттийнера. Цу хенахь динан да Јела гІали чу воьдучохь лаьгташ долчу кевнан неІарехь хиьна Іаш вара. Шена и белхар хезча, Јелас хаьттира: «И хІун гІовгІа ю?» Цу стага, тІе а веана, шадерг а дІадийцира. Цу хенахь Јелин дезткъе берхІитта шо дара. Цуьнан бІаьргаш, са ца гуш, кхоьлина дара. Цу стага цуьнга элира: «Исраилхой пІелаштамхойх бевдда. Вай цара эшийна. Хъан ший а кІант велла. Делан тІорказ мостагІийн карахь ду».

Цо Делан тІорказ хъахошшехь, Јела ша Іаш волчу гІанта тІера аркъал охъа а воьжна, велира.

Јелин тайпанна Везачу Эло Шамъале дуюхъара кхайкхинчу буйьсанна аьлларг хилира.

ШАМЪАЛ 4:1–18

Шаул – Исраилан паччахь

IIII амъалах сийлахь пайхамар хилира Исраилехь. Цо халкъ хийра цу-деланаш дIа а тийсий, дийначу Делана тIедерзаре кхойкхура. Ша къанвеллачу хенахь, Шамъала шен кIентий Исраилан махкахь кхелахой бина дIахIиттийра. Амма уьш шайн ден новкъахула ца бахара: цара кхаьнаш ий-деш хилла, къайлаха ахча схьа а оьций, харцкхелаш еш хилла. Массо а Исраилан къано, схьа а гулвелла, Шамъал волчу Раме а баьхкина, цара аьлла: «Хьо воккха хилла, ткъа хьан кIентий ахьа схьабечу некъа тIера галбевлла. Ахьа тхуна тIехь паччахь дIахIоттавойла луур дара тхуна, цо тхайна тIехь куьйгалла дойла а луур дара, вукху къаьмнашна тIехь ма-дарра». Шамъална хаьара церан дехар Везачу Элана тамехь доцийла. ТIаккха иза Везачу Эле доIа дан хIоьттира. Цо жоп делира: «Хьайга наха бохург де. Цара дIатеттинарг хьо вац, Со ву. Царна ца лаьа Аса шайна тIехь паччахьалла дойла. Аса уьш Мисар-махкара арабехира. Амма уьш, Со дIа а теттина, кхечу деланашна гIуллакх дан хIиттира. Иштта гIиллакх хьобца а хIоттийна цара. Цаьрга ла а догIий, цара бохург де. Амма нахе мел дерг а ма-дарра дIахьеде, паччахьан бакьонаш муха ю царна дIа а дуьйцуш».

Шамъала шена Везачу Эло делла долу жоп ма-дарра дIахайиттира паччахь вoьхуш ша волчу схьагулбеллачаьрга. Цо цаьрга элира, нагахь царна тIехь паччахьо урхалла дийр делахь, цо уьш бацор бу, тIаккха аша, шашь хаьржина волчу паччахьан куьйга кIелара дIадаха бохуш, Деле орца дохур ду, амма Везачу Эло шун доIанна жоп лур дац. Амма наха Шамъале ла ца дуьйгIира – цара кхидIа а паччахь вoьхура шайна.

Цкъа Везачу Эло Шамъал волчу леккха а, чIогIа хаза а волу Шаул цIе йолу къонаха вайитира. Везачу Эло Шамъале элира: «ХIара ву хьуна Аса хьобга вийцинарг. Цунах Сан къомана куьйгалхо хир ву». Шамъала, зайтдаьтта чохь долу пхьегIа схьа а эцна, цу чуьра даьтта Шаулна коьрта тIе доьттира. Цунна оба а яьккхина, цо элира: «Везачу Эло Шен тIаьхьенна тIехь куьйгалхо ван хьо къобалвина». Иштта Шаул Исраилехь паччахь хилла дIахIоьттира.

ШАМЪАЛ 8:1–22; 9:2, 17; 10:1

Іу Дауд – хин волу паччахь

амъала паччахьалла дан даьтта хьаькхна волчу Шаула цкъа доккха къа латийра. Пелаштамхошца тЮм болабале хьалха сагІа даккха дезаш волу Шамъал-пайхамар схъаваре хьобжуш Іаш вара иза. Цо ворхІ дийнахь схъаваре ладуйгІира цуьнга, амма Шамъал ца веара, тІаккха Шаулан эскар дІасадала доладелира. ТІаккха Шаула Шамъал варе хьобжуш а ца Іаш, ша сагІа даккха сацам бира, иза динан дас бен дойла доццушехь. ТІаккха Шамъал схъавеача, цо Шауле элира: «Ахьа иза чІогІа вон дина. Ахьа хьайн Везачу Дала хьайна тІедиллинарг кхочуш ца дина. Иза хьобгара ца даьлলেখь, Ибраилан махкахь хьан паччахьалла Дала массо а ханна чІагІдийр дара, амма хІинца хьан паччахьалла лаьттар дац. Везачу Элана хьан метта Шен даго къобалвеш волу стаг карор ву, иза Цо Шен халкъана тІехь баьчча вина дІа а хІоттор ву, хІунда аьлча ахьа Везачу Эло хьайна тІедиллинарг кхочуш ца дина».

Дукха хан ялале Везачу Эло Шамъална хьаьрса месаш а йолуш, хаза ши бІаьрг а болуш, юьхьца товш волу жима стаг гайтира. Къонахчун цІе Дауд яра. Иза шен ден жа дажош волу дика Іу вара. Цо уьстагІийн гІайгІа а беш, уьш акхаройх лардора.

Везачу Элан омрица Шамъала Даудана паччахь хила даьтта хьаькхира, цуьнга исраилхойн халкъана тІехь урхалла дайтархьама. Цу дийнахь дуййна Делан Са Даудана тІе охьадоьссина дара. Ткъа Шаулах Везачу Элан Са дІа а къаьстина, жино хьийзо волийра иза. ТІаккха Шаула шен ялхошка дечиган пондар дика лакха хууш волу стаг схьа а лахий, ша волчу схъавалаве, элира. Ялхоша и волчу Дауд валийра. Иштта Дауд Шаул волчохь гІуллакх дан волавелира. Шаулна Дауд тайра, тІаккха цо иза шен герзлелорхо дІахІоттийра. Вочу жино Шаул хьийзо волийча, Дауда, схьа а обций, дечиган пондар локхура, тІаккха Шаулан са паргІатдолура.

ШАМЪАЛ 13:13–14; 16:11–23

Дауд а, Гюлиат а

къа Пелаштамхоша шайн эскар тІамана сьхагулдира. Ткъа Шаул, исраилхошца цьхьаьна Эла-тоГи чохь шен меттамотт дІа а хІоттийна, пелаштамхошна дуьхьал тІом бан кечвелера. Даудан воккхаха волу кхо ваша Шаулан эскарехь вара. Цьхьа хан яьлча дас Дауд исраилхойн меттаматте вахийтира, вежаршна бепиг дІадахьа, иштта церан могушаллех дерг довза а, царна хІумма а оьший хьажа а.

Исраилхойн меттаматте а кхачьна, Дауд шен вежаршца къамел деш волчу хенахь, цунна Гюлиат цІе йолу лекха а, доккха деГІ долу а Пелаштамхо гира. Цуьнан коьртахь цІестах дина ГІем дара, тІедуйьхина цІестан пелагех дина гІаГІ дара, каралаьцна боккха гоьмукь а, турс а дара. Гюлиат Делан халкъана тІехь воьлуш а, Дела емалвеш а вара. Исраилхойх вела а воьлуш, тІемалошна хьалха дІа а хІоьттина, цо бохура, нагахь царех цьхаммо цунах лата а летта, иза веьхь, Пелаштамхой шун леш хир бу. Амма исраилхойх цьхьа а, ара а ваьлла, Гюлиатах лата ца хІуттура, деккъа цуьнан гуш долчу вастах кхоьруш. Дауда Гюлиат Делан халкъах воьлуш а хезна, Дела а, исраилхойн эскар а емалдеш хилар а гина, Шаула тІе а вахана, ша Гюлиатца лата магор дийхира. Амма Шаула Дауде элира: «Хьо ларор вац цу Пелаштамхоуьнца, хІунда аьлча хьо хІинца а жима ву, ткъа иза кога ирахІоьттинчу хенахь дуьйна тІеман гуллакх девзаш хилла ву». Дауда Шауле элира: «Хьан лай шен ден уьстаГІий дажош лелла ву. Нагахь санна, я лом, я ча а еана, цара жа юкьбара уьстаГІ дІабавьхьча, царна тІавьхьа а воьдий, тІекхетий, церан багара иза сьхабоккхура ас. Амма иза сайна тІекхетча, аса цуьнан кхес сьха а лойц, оьха а тухий, йоьра. Лом а, ча а йоьра хьан лай волчо. Изза хир ду оцу сунтваза волчу Пелаштамхоцунна а, дийна волчу Делан эскарна кхиссарш еш волчу». ТІаккха Шаула Даудна лата магийра, цунна шен бедарш тІе а юьйхира, коьрта цІестан ГІем а тиллира, тІе гІаГІ а дуьйхира. Амма Дауд ишттачу духарца лела Гемина вацара. Цо и хІуманаш шена тІера дІаехира. Коьжалг шен кара а лавьцна, татол чуьра пхи шера тІулг а хаьржина, уьш шагахь болчу тІоьрмаг чу а дехкина, и тІоьрмаггий, ширдолаггий карахь а долуш, иза Пелаштамхоцунна дуьхьалвахара.

Пелаштамхо Дауде цавашарца сьхавьаьжира, цо элира: «Хьо суна дуьхьал Гюжаца ма ваьлла. Со жІаьбла ду-м ца моьтту хьуна?» Дауда Пелаштамхоуьнга элира: «Хьо суна дуьхьал тур а, гоьмукь а, горга тур а карахь воГІуш ву, ткъа со ахьа сийсаздохуш долчу Исраилан халкъан массо а эскарийн Дела волчу, массо а ницкъийн Везачу Элан цІарах араваьлдера». Пелаштамхо шена тІеволавелча, Дауд сикха цунна дуьхьалведира. Шен тІоьрмаг чу кьуг а дахийтина, тІулг сьхайицира цо. Ширдолагца ластийна, цо иза Пелаштамхоцунна хьажа юккье туйьхира. И тІулг цунна нийсса хьажа юккье богІабелира, ткъа Пелаштамхо бертал охьавуьйжира. Иштта тІулгаций, ширдолагций Пелаштамхо эшийра Дауда. Пелаштамхой, шайна юкьбара ницкъберг велла гича, бевдда дІабахара, ткъа исраилхойн эскаротам баьккхира.

ШАМЪАЛ 17:1–53

ЯхІунат

ауд, ша вийначу ГЮлиатан корта а бахъаш, Шаулана тЕ-веча, цо цуьнга хьаттира: «Жима стаг, хьо хьенан кІант ву?» – аьлла. Дауда жоп делира: «Со Байтлахам-ГІалара хьан лай волчу Юшайн кІант ву». Цушиммо кьамел дечу хенахь, царна юххехь Шаулан кІант ЯхІунат вара. Иза онда а, доьналла долу а кьонаха вара. ЯхІунатана даггара везавелира Дауд, тІаккха даггара доттаГІалла лело барт бира цо. Цушинна юкьахь хиллачу бертан тоьшалла деш, ЯхІунатас шена тЕхула йоьхна йолу бедарш схьа а яьхна, Дауде дІаелира. Иштта тЕман бедарш а, тур а, секхаІад а, доьхка а дІаделира цо. Даудана а чІоГІа везавелира ЯхІунат.

Делахь а, Шаулна ца дезара церан доттаГІалла. Пелаштамхошна тЕхь толам баьккхина исраилхой цІа богІучу хенахь, халкьо Даудана хастамаш беш, бохура: «Шаула эзарнаш байина, ткьа Дауда – итт эзарнаш». Шаулна и дешнаш чІоГІа ца дезаделира. Цу дийнахь дуьйна Шаул Дауде хьогІаца хьобжура, иза вен аьтту а лобжура цо.

ШолгІачу дийнахь Делера долу жин цІаьххьана Шаулна тЕ доьссира. Иза шен цІахь хьераваьлча санна лелара, ткьа Дауд, кхечу деношкахь санна, дечиг-пондарх пІелг а туьйсуш, Іаш вара. Шаулан карахь гоьмуьк бара. Цо иза Даудана тЕ кхоьссира. Амма Дауда, шозза а, дІа а таьІна, иза тЕхбалийтира. ЯхІуната мосийттазза ларвира Дауд шен ден дераллех. Дика дешнаш элира ЯхІунатас Шауле Даудах лаьцна. Цо бохура: «Хьайн лай волчу Даудаца хьарам ма хилахьа. Цо хьуна дуьхьал цхьа а вон хІума ца дина, боккха пайда болуш дерг бен. Пелаштамхочунна дуьхьал иза, шех лаьцна ойла а ца еш, велира, шен дахар боккхачу кхерам кІел а хІоттийна. Везачу Эло боккха толам баййтира Исраилан махка. Иза гина волу хьо а ма вара воккхавеш. Стенна гІерта те хьо, цхьа а бахьана доцуш, Дауд вен а вийна, бехк боцу цІий а Іанийна, зулам даккха?» ЯхІунате ла а доьГІна, Шаула чІаГІо йира: «Дийна волчу Везачу Элах чІаГІо йо ас, Дауд лийр вац аьлла».

ШАМЪАЛ 17:57–58; 18:1–11; 19:1–6

Вижна Іуьллучу Шаулна хьалха волу Дауд

III аулан даг чуьра хьагІ де дийне мел долу алсам юьйлур, тІаккха цо хІетте а Дауд вен сацам бира. ЯхІунатана цунах лаьцна хиира, тІаккха цо хьалххе дІахьедеш хаам бира шен везачу доттагІчуьнга. ТІаккха Дауд Шаулах дІа а ведда, шена муьтІахь долу адамаш вовшах а тоьхна, цаьрца лаьмнашкахь кьайлавелира. Шаул цунна тІаьхьаваьлла лелачуьра ца соцура, амма Дела Даудаца волу дела, иза цунна тІе ца кхуьура. Ткьа Даудан мосийттазза Шаул вен аьтту белира, амма цунна Шаулна цхьа а зулам дан ца лаьара, хІунда аьлча Даудана Дела веза а везара, иза Цунах кхера а кхоьура.

Шаул а, цуьнца цхьаьна исраилхошна юкьара тоьлла волу кхо эзар тІемало а Дауд лаха лаьмнашка бахара. Дауда, цига шен тергамча а вахийтина, ладоьгІча, цунна хиира, и веьнарг билггал Шаул вуйла. Хьала а гІаьттина, Шаул шен эскарца сецначу метте вахара Дауд. Иза Абушайца цхьаьна буьйсанна уьш болчу вахача, царна гира четар кІелахь вижина Іуьллуж волу Шаул. Цуьнан гоьмуькь гІовланна уллохь лаьттах боьллина бара. Абушайс Дауде элира: «Дала хьан мостагІа хьан кара схьавелла. Соьга иза, цкьа гоьмуькь тоьхна, лаьттах дІалатавайтахьа. Аса цунна шолгІа тухур яц хьуна». Амма Дауда Абушайга элира: «Ма ве иза. Мила висина Везачу Эло кьобалвинчунна тІе куьг даьхьнарг бекхам ца хуьлуш? Дийна волчу Везачу Элах чІагІю йо ас, Цо Ша цунна бекхам бийр бу. Иза лийр волу де тІекхочур ду, я, тІам тІе а вахана, цигахь лийр ву иза. Ткьа Везачу Эло суна доьхкийла Ша кьобалвинчунна тІе куьг дахьар. Схьаэца цуьнан гІовлангахь болу гоьмуькь а, чохь хи долу кхаба а, вай хиллачу дІагІур ду вай». Дауд, Шаулан гІовлангара гоьмуькь а, цигахь, чохь хи а долуш, лаьттина йолу кхаба а схьа а эцна, ша хиллачу дІавахара.

ТогІин дехьа агІор а ваьлла, геннахь лаьтташ болчу гунна тІе а ваьлла, мохь туххуш Шауле а кхайкхина, цуьнга цуьнан хІуманаш дІагайтира. ТІаккха Шаула, ша динчу вонна дуьхьал Дауда бекхам ца бинийла гича, элира: «Кьа латийна аса сайх. ЦІа верза, сан кІант Дауд. Аса сайгара кхин зулам долуьйтур дац хьуна. Тахана ахьа гайти, сан са хьуна деза хетийла. Корга боцуш долу хІуманаш лелийна хилла аса, сайх дукха кьинош а летош». Шаула кхин Даудана тІаьхьаваьлла ца лела чІагІю йира, амма цуьнга йолчу хьогІах иза кІелхьара ца велира.

ШАМЪАЛ 20:1–43; 26:2–21

Дауд берриг а Исраилан махкана тІехь паччахь хилла дІахІутту

РогІерачу пІелаштамхошца болчу тІамехь исраилхой эшийра, тІкІа Шаул а, цуьнан кІентий а хІаллакьхилира. КхоалгІачу дийнахь Шаулан меттаматтера волу цІхІа стаг кхечира Дауд волчу. Лайтта охІа а воьжна, цунна сужда а дина, цо хаам бира, пІелаштамхошца болчу тІамехь Шаул а, цуьнан кІант ЯхІунат а вийна, аьлла. Цу стагана шен мостагІ волу Шаул вийна аьлла хезча, Дауд воккхавийр ву моьгтура. Амма Даудана Шаула дина дерриг а волах лаьцна дага ца деара. ЧІогІа халахетта вилхира Дауд Шаул а, ЯхІунат а валарна, тІаккха цо царах лаьцна назма язйира:

«Шаул а, ЯхІуната а, шайшшиь вехачу хенахь хьоме а, нехан безам болуш а вара, Іожаллехь а ца кІаьстина и шиь вовшех. Аьрзунел сиха а, лоймел ницкь болуш а вара и шиь. Исраилхойн мехкарий! Шайш таьІна-цІен бедаршца кечдеш, дешица шун духар кхелина волчу Шаулна тІаьхІа делхалаш. Ма хІаллакьхили и кІонахий тІеман аренгахь! Ма вийна-кх ЯхІуната, лакхенашкахь Іуьллун волу! Ма гІайгІане ву со, сан ваша ЯхІуната! Суна хьо чІогІа хьомсара вара. Зударийн соьца болчу безамал а, хьан безам суна беа бара».

Иштта белхам бира Дауда церан Іожаллина. Цул тІаьхІа Дауд Везачу Элан омрица Хьевронехь ваха хиира. ЯхІуд-махкарчу божарша, схІа а баьхкина, шайн цІенна тІехь паччахьалла дан кІобалвира иза цунна тІе зайтдаьтта доттарца. ВорхІ шо ах шо даьллачул тІаьхІа Дауд берриг а Исраилан махканна тІехь паччахьалла деш вара. Дала цунна ШамІал-пайхамаралехула ваІда динарг кхочушдира.

ДАУД 1:1–4, 23–27; 2:1–4

Даудан назманаш

аудана хІинца а Іу волчу хенахь ша дечигпондар лакхар а, ша даьхна долу назманаш олуш а хазахетара. Сийлахь паччахь хилла дІахІоьгттича а, цо кхидІа а назманаш дохура. Делан Йозанашкахь дуккха а Даудан назманаш ду яздина. Уьш Деле болчу беамаха дуьзна а, Цуьнан цІе язъеш а ду.

Даудана жена дика Іу везийла хаьара. Цундела цо шен назманех цхьанна тІехь Везачу Элах лаьцна локху:

Веза Эла сан Іу ву.

Суна мел оьшуш дерг хир ду сан.

Цо сийначу бай тІехь дІа а вижаво,

тийначу хи тІе а вуьгу со.

Сан синна ницкъ а луш,

Шен цІеран дуьхьа со нийсачу новкъа воккху Цо.

Южаллин ІиндагІ долчу тогІи чухула со дІагІахь а,

вонах кхоьрур вац со, хІунда аьлча Хьо соьца ву.

Хьан некъан Іасано синтем ло суна.

Сан мостагІашна а гуш, суна хьалха кхача биллина Ахь.

Сан коьртах даьтта хьаькхна Ахь.

Сан кад а тІехь буьзна бу.

Дикалла а, безам а хуьлийла соьца сан дахаран дерриг а де-ношкахь,

тІаккха Везачу Элан цІа чохь сайн тІейогІу хан чекхйоккхур ю ас.

ЗАБУР 22

Даудана хьалха лаьгта Ната-пайхамар

аудана Веза Эла везара, тIаккха иза Цунна муьтIахь а вара. Амма цкъа Дауда доккха къа латийра. Цъхана дийнахь вижначуьра гIаьгтина волу Дауд паччахьан цIийнан шерачу тхов тIехула волавелла лелаш вара. Цигара дIахьаьжча, цунна хи чохь луйчущ йолу цхьа зуда гира. Иза чIогIа езаелира цунна. Амма Даудан иза ялайойла дацара, хIунда аьлча иза марехь яра. Зудчун цIе Бат-Шабал яра. ТIаккха Дауда Бат-Шабалан майра, УрьяхIу, тIам тIе вохуйту, цигахь иза воь, тIаккха Дауда и зуда шена ялайо.

Цъхьа хан яьлча Везачу Эло Ната-пайхамар Дауд волчу вахийтира. Цо, паччахь волчу а веана, элира: «Цъхьана гIалахь Iаш ши стаг хилла. Царах цъхьаь хьал долуш хилла, ткъа важа къен хилла. Хьалдолчун дуккха а уьстагIий а, бежанаш а хилла. Ткъа къен волчун, ша эцна цхьа жима Iахар бен, кхин хIумма а ца хилла. Цо, яа хIума а луш, дола а деш, кхиош хилла иза. Жима Iахар цуьнан берашца цхьаьна хьалакхиьна. Цу стага дIакховдийна долу бепиг дууш хилла Iахаро, цуьнан кед а чуьра молуш а хилла, цуьнан некха тIехь дIабуьжущ а хилла иза. Цу стагана шен йоI санна хеташ хилла иза. Хьал долуш верг волчу ваьлла лелаш волу цхьа стаг веана. Амма хьолахочунна ца лиира шен уьстагIашна а, стерчашна а юкъара, цхьаь схьа а къастийна, цунах ваьлла лелаш волчу стагана яа хIума кечъян. Цо, къечу стеган уьстагI схьа а лаьцна, цунах хьешана пхьор кечдира».

И дийцар хезча, цу стагана чIогIа оьгIаз а вахана, Дауда элира: «Дийна волчу Делах дуй боу аса, и хIума дина волу стаг вен ма веза! Цу уьстагIна дуьхьал цо доьазза дукха мах бала ма беза, хIунда аьлча цуьнан даг чохь къинхетам ца хилла, и хIума ша деш».

ТIаккха Ната-пайхамаро Дауде элира: «Хьо ву-кх и стаг!» Пайхамара чIогIа Юрадаьккхира Даудан къа латор. Дауда, дохко а ваьлла, элира: «Везачу Элана хьалха аса къа латийна». Даудан дохковалар а гина, Натас цуьнга элира: «Везачу Эло ахьа латийначу къиношна гечдо хьуна. Хьо лиьр вац. Амма, хьайгара далийтинчу цу хIуманехула хьо Везачу Элах чIогIа ца ваьшна дела, хьуна вина волу кIант лиьр ву». Иштта гечдира Даудан къинна, амма таIзар ца деш ца висира иза. ТIаьхьа Дауда хIокху дешнашца дохковаларан назма яьккхира: «Веза Дела, Хьайн хедар боцучу безамца гечдехьа суна. Ярийн курсаца цинцаш тохахьа суна тIе, тIаккха со цIена хир ву, хих ваккхяхьа со, тIаккха лайл а кIайн хир ву со... Суна чохь цIена дог кхоллахьа, Дела, суна чуьра тешаме са карладаккхяхьа».

ДАУД 11:2–17; 12:1–14; ЗАБУР 50:9, 12

Абушаламан валар

Абушалам Даудан кІентех цхьаъ вара. Иза чІогІа яхь йолуш а, товш а стаг вара. Къаьсттина хаза яра цуьнан исбаьхьа еха месаш. Абушаламна ца везара шен да Дауд, тІаккха иза цуьнан паччахьан гІант дІалаца лууш вара. Израилхоша лара а лорура, веза а везара иза, хІунда аьлча цо харцлерца а, шалхонца а, моттаргІанашца а, моттаргІанийн комаьршаллица а, гІайгІа барца а нехан дегнаш шена тІедерзийра. Даудан, эскар а гулдина, Ярушалайм дІа а тесна, геннарчу меттехь къайлавала дийзира шен хьомечу кІантах.

Абушалам, да мичахь ву а теллина, доккхачу эскарца цунна тІе вахара. Цунах лаьцна шена хиъча, Дауда цунна дуьхьал шен эскар дахийтира, амма Абушаламна зулам ца дан а, иза дийна вита а овра дира. Даудана везара шен кІант, цо шена оццул дукха бала бинехь а.

Къовсам хьуьнах хилира. Дала Даудан эскаршна гІо а дина, цара толам баьккхира. Абушаламан тІемалой дІабевдира. Шена дагахь а доцуш, Абушалам Даудан тІемалошна дуьхьалкхийтира. Иза шен вирбІарзанна тІехь дІавоьдуш вара. ВирбІарза доккхачу ножан диттан генашна кІелхула дІайоьдучу хенахь, Абушаламан месаш гаьннех дІатасаелира. Иза лаьттаний, стигалний юккьехь кхозуш висира, ткъа цуьнгахь хилла йолу вирбІарза едда дІаяхара. Даудан эскаран хьаькмамо, пхерчий схьа а эцна, ножан дитта тІехь валаза кхозуш волчу Абушаламан дагах чекхдехира.

Хиллачух дерг хиъча, паччахь, воьхна хьаьвзина, вилхира. Цо бохура: «Сан кІант Абушалам! Сан кІант, сан кІант Абушалам! Хьан метта со велла велара, сан кІант Абушалам!» Дала Абушалам, цуьнан дахар уггар а хазлучу хенахь охьавиллира.

Делан Йозанашкахь аьлла ду: «Дена а, нанна а стага неІалт олуш хилча, цуьнан дахаран серло Іаьржачу боданехь дІайовр ю».

ДАУД 14:25–26; 15:1–6; 18:2–14, 32–33;

КИЦАНАШ 20:20

Хьекъалалле Сулим-паччахь

ауд дІакхелхинчул тІаьхьа Везачу Эло Исраилан паччахь вина цуьнан кІант Сулим дІахІюгтийра. Цкъа, Сулим-паччахь вижна волуш, гІенах, Дала, дуьхьал а хІюьгтина, деха хьайна луьбург элира цуьнга. ТІаккха Сулима шена хьекъалалла дийхира, дуккха а долчу халкъана тІехь куьйгалла дархьама. Везачу эло цуьнга жоп делира: «Ахьа хьайн дуьненахь йоккху хан яхьяр а ца доьхуш, хьайна хьал хилийтар а ца доьхуш, хьайн мостагІийн синош хІаллакдар а ца доьхуш, хьайна хьекъал-кхетам балар дехарна, кхел ечу хенахь нийса сацам бархьама, лур ду Ас хьуна ахьа доьххург. Ас лур ду хьуна хьекъаллий, кхетаммий, кхин хьо саннарг хьол хьалха цкъа а ца хиллачу тайпана а, кхин хІинца чул тІаьхьа хьо саннарг хир а воцучу тайпана а. Ахьа ца дехнарг а лур ду Ас хьуна. Алссам хьал а, сийлалла а лур ду Ас хьуна, хьо велла дІаваллалц, хьо санна паччахь кху дуьненахь кхин хир воцучу тайпана. Нагахь хьо Сан некъашца а лелахь, Ас тІедехкинарш а, Сан весеташ а кхочушдеш лелахь, хьан да Дауд ма-леллара, Ас яхійийр ю хьан вахаран хан а».

Цкъа, Сулим-паччахьна тІе а еана, цунна хьалха дІахІюьгтийра, жима бер а дахьаш, ши зуда. Царех хІюраммо а чІагІдора и бер шен-шен ду бохуш. Билггал бакъдерг хаархьама, паччахьо и дийна долу бер, хада а дай, цунах ши дакъа де, тІаккха хІюра зудчунна цхьацца дакъа дІало, аьлла, дІахьедира. Ма-дарра аьлча, иза и жима бер ден воллуш вацара, амма цо иза и шиь зерхьама аьллера. ТІаккха царех цхьана зудчо элира: «Я суна а, я цунна а ма кхочийла и кІант. Вей, дІаваккха иза!» Ткъа вукху зудчо мохь хьаькхира: «Ма дейша и бер, иза дийна а долуш дІалойша оцу зудчунна».

Иштта хиира Сулимна беран баккъал йолу нана муьлханиг ю, хІунда аьлча нана дукха сиха шен бер дІадала реза хир ю, цуьнан са доккхучул.

СУЛИМ 3:5–28

Делан цІа

ала Дауде Делан сийлалла чохь хин долу Везачу Элан цІа цуьнан кІанта Сулимас дийр ду аьллера.

Сулимас Везачу Элан омра кхочуш а дина, Цунна исбаьхьа цІа дІахІоттийра. Чухула долчу пенашна тІе лаьтгара дуьйна тхов тІе кхаччалц баганан диттийн аннаш туьйхира, ткьа цІенкьа зобзан диттийн аннаш туьйхира. ЦІийнан тІехьа агІор, йистера ткьа дол барамехь дІахилош, оганаш а хІиттийна, чохь йира, цуьнан пенех а, тхевнах а баганан диттийн ханнаш туьйхира. Иза уггар еза чохь яра. Оцу чохьна хьалха агІор йолу чохь яхалла шовзткьа дол яра. Чухула агІор пенах тоьхначу аннашна тІехь гІабакхийн а, дІаделладеллачу зезагийн а куьцехь суьрташ дара дечигна тІехь аьгна дина. Массо а агІор баганан ханнаш тоьхнера, ткьа тІулг гуш а бацара. Везачу Элаца бина барт дагабоуьйтуш долу тІорказ чудиллархьама, йинера и уггар еза чухулара чохь. И уггар еза чухулара чохь яхалла а, шоралла а, лакхалла а ткьа дол яра. И чохь ерриг а цІеначу деших йира. Баганан ханнех бинчу сагІа доккхучу кхерчана а деши диллира. Иштта дерриг цІа а, чохь цІена деши а диллина, дІахІоттийра. Уггар езачу чухуларчу чохьна хьалха зІенаш ехкира, царна тІе а деши диллира. Дерриг цІенна а, уггар езачу чухуларчу чохьна а хьалха лаьтташ болчу сагІа доккхучу кхерчана а деши диллира. Уггар езачу чухуларчу чохьна чохь зайт-диттийн дечигах дина шина каруб-маликан сурт дара. Церан цхьаннан тІам цхьана пенах хьакхалора, ткьа вукхуьнан тІам дуьхьал болчу пенах хьакхалора. Ткьа важа чухула долу тІемаш чохьнан юккьехь вовших хьакхалора. Царна тІе а Сулим-паччахьо деши диллийтира.

Оцу цІийнан дерриг а пенашна тІе, чухула а, тІехула а, гобаккхина аьгначу тІамаршца цу тайпана каруб-маликийн а, хурмин диттийн а, дІаделладеллачу вастехь долчу зезагийн а суьрташ дехкира. Шина цІа чуьра цІенкьана тІе а деши диллира.

СУЛИМ 6:14–36

Сулимас Делан цІа чохь доІа до

елан цІа дина даьллачул тІаьхьа, динан дайша бертан тІорказ схьа а эцна, Делан цІийнан чухуларчу а, уггар езачу а чоьнна чохь йолчу шен метте дІахІоттийра. Цхьаннан а цу чу воедийла дацара, шарахь цкЪа ша а, халкЪо а Везачу Элана хьалха летийначу кЪиношна тІера сагІа даккхархьама, динан коьртачу ден бен. Уггаре а езачу чоьнна чохьхаволийла доккхачу кирхьано дІакЪовлура.

Динан дай, барт баран тІорказ охьа а диллина, оцу езачу чоьнна чуьра Кхоллархочунна хастамаш а беш, арабевлча, Везачу Элан цІа чохь марха а хІоьттина, Цуьнан олаллин нуьрах дуьзнера. ТІаккха Сулим-паччахьо, сагІа доккхучу Везачу Элан кхерчана хьалха дІа а хІоьттина, гулделлачу массо а Израилан халкЪана хьалха, куьйгаш стигала хьала а дахийтина, элира: «Ва Израилан халкЪан Веза Дела, вац Хьох тера волу Дела я лакхахь стигалшкахь, я лахахь лаьтта тІехь! Вайна юкЪахь болу барт лар а беш, цунна Хьо тешаме хуьлу доггах Хьайна тІаьхьахІиттинчу Хьайн лешна. Ахь кхочушдина Хьайн лай волчу сан дена Даудана Айхьа делла дош. Ахьа иза Хьайн багара даьккхинера, ткЪа тахана Хьайн куьйгаца кхочушдина. Амма, бакЪдерг аьлча, Іойла а дуй те, Дела, кху Лаьттахь? Стигала а, я стигалан лакхенашка а ца тарлуш волу Хьо, хІокху ас дІахІотийначу Хьан цІа чу-м тарлойла а дац. Делахь а, дІахозийла Хьуна сан доІа а, Хьан лай волчун дехар а, ва сан Веза Дела! Тергам бойла Ахьа, Хьайга тахана дехарш деш кхойкхуш волчу Хьайн лен кхайкхаман а, доІанан а. Аьлла-кх Ахьа: „Сан цІе кху чохь хир ю“. Добху Хьоьга, хьожуш хилахьара Хьо Хьайн бІаьргашца хІокху цІенна тІе дийнахь а, буса а! ЛадугІийла Ахьа Хьайн лай волчун доІане, иза, хІокху меттехьа а вирзина, Хьоьга кхойкхучу хенахь. ДІахозийла Хьуна Хьайн лай волчун доІа а, Хьайн Израилан халкЪан доІанаш а, цара, хІокху метте схьа а бирзина, Хьайга доІа дечу хенахь. Хуьлийла хьан лергаш а, Хьан бІаьргаш а сема Хьайн лай волчу сан а, Хьайн Израилан халкЪан а доІанашна, уьш Хьайга кхойкхучу хенахь даим а Хьуна дІахазархьама».

СУЛИМ 8:3–11, 22–25

Сулим а, Шеба-махкара зуда-паччахь а

Теннахь кьилбехьа бара шен коьртехь зуда-паччахь йолу Шеба-мохк. Цунна хезира Везачу Элан сийлаллина хилла долу Сулим-паччахьан цIе яхар. И зуда-паччахь Сулим-паччахьна тIеeара, иза чолхечу хаттаршца зерхьама. Шеба-мехкан зуда-паччахь Ярушалайм-ГIала еара, шеца йоккха ковра а ялош. Оцу эмкалшна тIехь доьттина деара хаза хьожа йогIучу бецех дина хьакхарш а, дуккха деши а, деза тIулгаш а. Сулим-паччахь волчу а еана, шен дагахь мел долчух лаьцна кьамел дира Шеба-махкара еанчу зуда-паччахьо. Ткьа Сулим-паччахьо цо шега деллачу массо а хаттаршна жоп делира, цхьа а хаттар ца дисира Сулим-паччахье жоп ца далалуш.

Шеба-махкара еанчу паччахьна гира Сулим-паччахьан хьекьал хилар а, цо дина паччахьан цIа а. Иштта цунна гира кхузахь боу кхача а, паччахьан уллоранаш Iаш болу меттиг а, ялхой оьзда хилар а, церан духар а, цо хIотто чагIар а, Везачу Элан цIийнан кертахь Сулим-паччахьо дохуш долу дийнаташ дагоран сагIанаш а. И дерриг а шена гича, чIогIа инзарьяьллера иза. Цо элира Сулим-паччахье: «Сайн махкахь суна хезнера хьан гIуллакхех лаьцна а, хьан хьекьалаллех лаьцна а. Иза бакь хилла. Амма со тешар яцара цунах, со ян а еана, сайн бIаьргашна иза галлалц. ХIинца суна го, сайна гинчух ах а соьга дийцина ца хиллийла. Хьан хьекьал а, хьан хьал а соьга дийцинчул дуккха а сов ду. Мел ирс долуш хила деза хьан адамаш. Ма ирс долуш хила беза хьан ялхой, хIора денна хьуна гIуллакх деш, хьан хьекьале кьамел хезаш болу! Декьала хуьлда хьан Веза Дела, хьо Израилан халкъан паччахь ван лиьна волу. Израилан халкъе Шен гуттаренна а болу безам хиларна Везачу Эло хьох паччахь вина, хьобга кхел яйтархьама а, нийсо лелайтархьама а». ТIаккха цо Сулим-паччахьна цхьа бIе ткьа гали деши а, дуккха хаза хьожа йогIучу бецийн хьакхарш а, деза тIулгаш а делира. Шеба-мехкан паччахьо елла хаза хьожа йогIу хIуманаш, Израил-махка хьалха мел еанчарел дуккха а сов яра. ТIаккха Сулим-паччахьо а элира Шеба-махкара еанчу паччахьна цунна езнарг а, цо еххнарг а, цо ша совгIатна еллачул а сов. Цул тIаьхьа зуда-паччахь ялхошца шен махка юхайирзира.

СУЛИМ 10:1–13

Сулимас Дела дIатосу

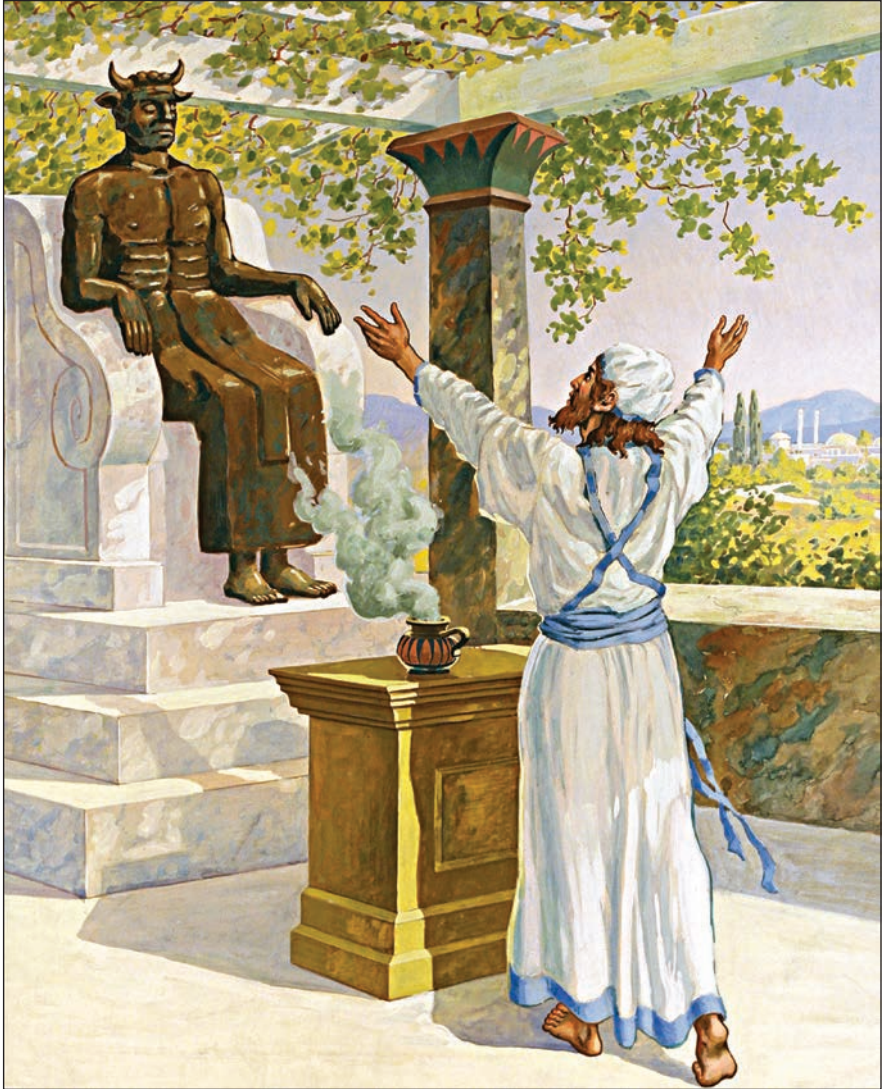
Сулимас Делан цIа дIахIотточу хенахь, Дала цуьнга аьллера: «Иштта, Сан цIа деш ву хьо. Нагахь хьо Сан хьехамашца а лелаш, Ас билгалдаьккхинарг а деш, Сан весеташ кхочуш а деш лелахь, Ас кхочушдийр ду Айса хьан дега, Дауде, делла ваIда. Со хир ву Сайн исраилхошна юкбахь. Ас дуьтур дац Сайн долахь долу Исраилан халкъ». TIаккха Сулимас даггара кхочушдора Делан Весеташ.

Амма дуккха а шераш дIадевлира, тIаккха къанвеллачу Сулимас Дела дIатесира. Цуьнан хийрачу мехкашкара зударий бара, уьш берриш а дийна волу Дела вовзаза, цIушна Iамальеш бара. Деланийхой-зударша ша Сулим-паччахь шайна тIе верзийра, тIаккха цо церан цIушна сагIанаш доху кхерчаш бира.

Дала Сулиме весет динера харц деланашна Iамал ма е аьлла, амма цо Везачу Элан и весет кхочуш ца дира, шен даг чохь шена шозза веана волчу Везачу Элана ямартло а еш. Цу тIехула Дала, Сулимана обIаз а вахана, элира: «Хьо иштта леларна а, ахьа Соьца бина барт лар ца барна а, Аса хьайна бина хьехамаш ахь кхочуш ца барна а, Аса хьобгара пачхьалкх билггала схьайоккхур ю, иза хьан уллорачарах цхьаннан кара дIа а луш. Амма хьан ден Даудан дуьхьа Аса иза, хьо дийна мел ву, дийр дац. Хьан кIентан карара дIайоккхур ю Ас и пачхьалкх. Ерриг а пачхьалкх йоккхур яц Ас цуьнгара схьа. Сан лай хилла волчу Даудан дуьхьа а, Айса хаьржина йолчу Ярушалайм-гIалин дуьхьа а цхьа дакъа лур ду Ас хьан кIантана».

Иштта хила а хилира. Паччахьо къа латор бахьана долуш пачхьалкх шина декъе екъаелира, тIаккха царна юкбахь къовсам болабелира.

СУЛИМ 6:12–13; 11:1–13

Пачхьалкхан екъяялар

Гийлахь Исраилан пачхьалкх 120 шарахь бен ца лаьттира: цу чохь хІораммо шовзткъа шарахь паччахьалла дира – Шаула а, Дауда а, Сулимас а. Сулим дІакхелхинчул тІаьхьа пачхьалкх шина декъе екъяелира – Исраилан а, ЯхІудан а пачхьалкхашна. Иза иштта хилира. ДІакхелхинчу Сулиман кІант, РахьбуІам, Шехем-гІала дІавахара, хІунда аьлча берриге а исраилхой цига дІабаханера, иза паччахь вина дІахІотторхьама. Гулделлачу халкъо цуьнга элира: «Хьан дас тхуна тІе деза дукъ диллира. Цо тхобга дайтина къиза гІуллакхаш а, тхан коча диллина деза дукъ а ахь хІинца дайдехьа. ТІаккха оха хьуна хьалхара гІуллакх дийр дара».

РахьбуІам-паччахь къанойх дагавелира. Оцу къаноша цуьнан дена Сулимна хьехамчаша санна гІуллакх дора иза дийна волчу хенахь. Къаноша цуьнга жоп делира: «Нагахь, таханлерчу дийнахь хьо оцу халкъана, ялхо а хилла, ахьа царна гІуллакх а дахь, цаьрца ахьа эсала къамел а дахь, уьш массо а хенахь хьуна ялхой хилла лелар бу». Амма шега къаноша бина хьехам РахьбуІама дІатеттира. Шеца кхиьна болчу а, шена гІуллакх деш болчу а кегийрхойх дагавелира иза. Цара цунна вон хьехам бира: «Сан цІазапІелг сан ден гІодаюкьал а стомма бу. Сан дас шун коча деза дукъ диллинера, ткъа аса и дукъ кхин а даздиур ду. Сан дас шед еттарца таІзар дора шуна, ткъа аса, сту лоцучу гезго къовзош санна хетадолуйтуш, таІзар дийр ду шуна».

Исраилхойн шийтта гар дара Якъубан кІентийн терахьца доьзна. Керлачу паччахьан РахьбуІаман дешнаш а хезна, иза шайн дехар кхочушдан ца воллийла хиъча, исраилхойн итт гар цунна дуьхьал а даьлла, шайн паччахь РахьбуІаман мостагІ волу ЯрбаІам дІахІоттийра. Кхоллаеллачу пачхьалкхах Дезачу Йозанашкахь Исраил олура. Цунах иштта Къилбаседехьара пачхьалкх а олура, хІунда аьлча иза къилбаседехьа йолу дела. Юьхьенца цуьнан коьрта гІала Шехем, цул тІаьхьа Тирца яра, тІаккха, эххар а, Шамран-гІала хилира. Исраилан пачхьалкх шина бІе шарахь лаьттира, тІаккха вайн зама тІекхачале 721-чу шарахь ашурхойн паччахьо Шалманесара хІаллакйира.

Сулиман кІантана РахьбуІамна, ЯхІудан гар а, жима Бен-Яманан гар а бен, тешаме кхин цхьа а гар ца дисира. Царах ЯхІуд-пачхьалкх хилла дІахІоьттира, я дуьхьалдІа, цунах ЯхІуд олура. Иза Исраилан къилбехьа йолу дела, цунах иштта Къилбехьара пачхьалкх а олура. Цуьнан коьрта гІала Ярушалайм яра. ЯхІуд-пачхьалкх 350 шарахь лаьттира, тІаккха вайн зама тІеяле 586 шо хьалха Бавело хІаллакйинера.

СУЛИМ 12

ЯхІуд-мохк — Къилбехъара пачхъалкх

ЯхІуд, я кхечу тайпана аьлча, Къилбехъара пачхъалкх, кхоь ах бІе шо гергга лаьттинера. Иза Къилбаседехъара пачхъалкх йоьжначул тІаьхъа бІе ткъе пхийтта шо даьлча дІаелира. Къилбехъарчу пачхъалкхехь 20 паччахь хийцавелира: РахъбуІам а, Аби-ЯхІу а, Аса а, ЯхІушапти а, ЯхІурам а, Ахъаз-ЯхІу а, зуда-паччахь йолу Іатал-ЯхІу а, Юаш а, Амци-ЯхІу а, Іузи-ЯхІу а, Йовтам а, Ахъаз а, Хъузакх-ЯхІу а, Маннаш а, Амин а, Юши-ЯхІу а, ЯхІу-Ахъаз а, ЯхІу-Якхам а, ЯхІу-Яхин а, ЦІадукъ-ЯхІу а.

Дукхах болчу къилбехъарчу паччахъаша Веза Эла дІа а тесна, цІушна Іамал а еш, къилахь долу дахар дІакхоьхъуш хиллехь а, царех цхъаберш хІетте а Далла тешаме бисира. Масала, Хъузакх-ЯхІу а, Юши-ЯхІу а паччахъаш болуш, Къилбехъарачу пачхъалкхехь паччахъаша цІушна лерина долу цІенош доха а деш, Делан Дош лар а деш, вочу гІуллакхех хер а луш, дерриге Делан весеташ а, Іадаташ а, ламасташ а лардеш йолу самадовларан зама тІейогІуш яра.

ЯхІуд-пачхъалкхан халкъ Исраил-пачхъалкхан халкъал ялхазза кІезиг дара. Амма гонаха йолчу пачхъалкхашца юьстича, ший а пачхъалкх жима яра. Кхара вовшашца кыйсам латтош хиллехь а, церан коьрта мостагІий кхин къаьмнаш дара: къилбаседехъа — Арам-мохк, малхбалехъа — чІогІа ницкъ болу пачхъалкхаш Ашур-мохк а, Бавел-мохк а, къилба-малхбузехъа — пІелаштамхой, ткъа къилба-малхбалехъа — муабахой.

ЯхІуд а, Исраил а пачхъалкхаш Везачу Элана тешаме йолчу хенахь, цара тІемашкахь толам боккхура, ткъа церан паччахъаш а, халкъ а къилахь дехачу хенахь, Везачу Эло царна таІзар а деш, уьш мостагІийн кара дІалора.

СУЛИМ 12; КАРЛАБАЬККХИНАРГ 32:10

Исраил – Къилбаседехъара пачхъалкх

Угара пачхъалкх ши бӀе сов шарахъ лаьттира. Паччахъан гӀанта тӀехь ткъобссана паччахъ хийцавелира: ЯрбаӀам а, Надаб а, БаӀша а, Эли а, Зимари а, Гумари а, Ахъаб а, Ахъаз-ЯхӀу а, Йорам а, ЯхӀу а, ЯхӀу-Ахъаз а, ЯхӀуаш а, ЯрбаӀам II а, Закри-ЯхӀу а, Шалум а, Менахъим а, Пакхихъ-ЯхӀу а, Пикхахъи а, ХӀушаӀ а. Кху пачхъалкхан истори – цӀийлахъ ю. Иза даим а ЯхӀуд-пачхъалкхаца а кхечу халкъашца а тӀом беш яра. Паччахъаш церан кӀенташа а, церан уллорчара а бойура, шаьш паччахъаш хилархъама, ткъа уьш паччахъаш хилла дӀахӀиттича, уьш а бойура. Иштта Къилбаседехъарчу пачхъалкхан паччахъан гӀанта тӀехь исс тайпа хийцаелира. Ткъа Къилбехъарачу пачхъалкхехь оццу цхъана тайпано куьйгалла дира – Дауд-паччахъан тайпано.

Къилбаседехъара пачхъалкхан паччахъаша Везачу Элана тамехь доцу хӀуманаш леладора. Уьш Делан некъа тӀера дӀа а бевлла, му-непакъаш бара, церан пачхъалкхехь Гиллакх-оьздангалла талхор а, цӀушна Ӏамалгъяр а дара. Къилбаседехъарачу пачхъалкхан харцхъарчу паччахъаша дерриг а шайн халкъе а къинош летадойтура. Духхъарлера паччахъ ЯрбаӀам куьйгаллехь волуш, халкъ хӀинцале а цӀушна Ӏамалгъян доладеллера. Иза иштта дара. ЯрбаӀам-паччахъо шен дагахъ ойла йора: «Паччахъалла дар юха а Даудан тӀаьхъенан карадерза там бу. Нагахъ халкъо, Ярушалайме а оьхуш, Везачу Элан цӀийнан кертахъ сагӀа даккха доладахъ, адамиьн дегнаш юха а яхӀудхойн паччахъ волчу РахъбуӀамна тӀедоьрзур ду. Тпаккха цара со вуьйр ву». ЯрбаӀама, ойла а йина, деших ши эса а дайтина, халкъе элира: «ТӀех дукха ихира шу Ярушалайме. Ва Исраилан халкъ, хьо Мисар-махкара арадаьккхина хъан деланаш хӀорш бу». Цхъа дашо эса Бетал-гӀалахъ, важа – Дан-гӀалахъ дӀахӀоттийра цо. Тпаккха иза къинош леторан юьхийг яра: дашо эсанаш доцург, халкъ деланийхойн дала БаӀална Ӏамалгъян хӀоьттира.

Цу заманехъ Исраилан пачхъалкхехь вехаш вара Делан пайхамар АхъяхӀу. Цуьнан пайхамараллаш ЯрбаӀамна а, цуьнан паччахъаллина а духхъал дара: «Иштта боху Исраилан халкъан Везачу Дала: Дерриге а халкъана юкъара хьо лакха а ваьккхина, Сайн Исраилан халкъан баьчча вина дӀахӀоттийра Аса. Ткъа хьо хъайл хъалха хиллачу массо а паччахъел а сов зуламаш деш хили. Со оьгӀаз а вохуьйтуш, лалийначу хӀуманаш цӀуш а бина, хъайна кхин деланаш дӀахӀиттийна ахъ, ткъа Со-м кхоччуш дӀатеттина ахъ. Цундела Аса ЯрбаӀаман ценна тӀе бохам боуьйтур бу». ТӀаьхъа иштта хила а хилира.

СУЛИМ 12; 14

Эли-ЯхІу-пайхамар

Иераш дІаобхура. Паччахъаш хийцалора, Израил-махкахъ цул хъалха хиллачарел уггаре а дог цІена доцу паччахъ — Ахъаб дІахІоѳтира. Цуьнан зуда Изабал деланийхо яра. Цо Ахъаб БаІал-цІунна Іамал ян а, БаІал-харцделан цІа дан а тІеверзийра, иза берриге а билггал бакъволчу Делана тешаме буьсуш берш хІаллакбан гІертара.

Ахъаба паччахъалла дечу хенахъ Израил-махкахъ вехаш вара Эли-ЯхІу — Делан тешаме пайхамар, цо берриш а Далла тІеберзаре кхойкхура. Цу хенахъ израилхойн халкъ Везачу Элан некъа тІера дІа а даьлла, цІушна Іамал еш дара. И хІума бахъана долуш Дала таІзар динера израилхошна: Эли-ЯхІу-пайхамаран дешаца Израил-мехкан лаьттахъ кхоъ ах шарахъ догІа дацара, тІаккха йоккха йокъа дІахІоѳтира. Везачу Эло Эли-ЯхІуна овра динера Ахъабан тІаьхъаваьлла леларх яьссачу аренгахъ Іинна уллохъ къайлавала. Къийгаша бепиг а, жижиг а дохъура Эли-ЯхІуна Іуьйранна а, суьйранна а. Іин чуьра хи а молура цо.

СУЛИМ 16:29 – 17:6

Йисина Іаш йолчу зудчун кІант денвар

хья хан яьллачу хенахь, доґланаш ца дар бахьана долуш, Эли-ЯхІус хи молучу Іин чуьра хи лекъира. ТІаккха Везачу Эло Эли-ЯхІуга ЦІадан-ґГалин уллохь йолчу Сарпат-ґГала дІа а ґГой, цигахь йисина Іаш йолу цхьа зуда йолчохь саца аьлла омра дира. Эли-ЯхІус цу зудчун цІа кхаьчча, мала хи а, баьпкан юьхк а лахьара, аьлла, дийхира. Йисина Іаш йолу зуда шен кІантаца ехаш яра, чІоґІа миска а яра. Цуьнан цхьа а хІума дацара тІаьхьара дисина цхьа кана дама а, кхабичохь жимма даьтта бен. Цо цунах лаьцна Эли-ЯхІуга дІадийцича, цо цуьнга жоп делира: «Ма кхера, зуда. Хьан текхара дама а хедар дац, кхаби чуьра даьтта а жимлур дац, Везачу Эло лаьтта доґІа даййтталц».

Эли-ЯхІу йисина Іаш йолчу зудчун цІахь ваха хиира, ТІаккха Везачу Эло тамашийна хІума кхочушдира: цара бепиг хІора денна доттура, амма Эли-ЯхІус хир ду ма-аллара, даьтта а, дама а лах ца лора.

ЦІаьхьхьана йисина Іачу зудчун кІант цомгуш а хилла, велира. Бала беана, Дала шен къинош бахьана долуш таІзар дина моьттуш йолу нана, елха а йоьлхуш, велла кІант вахьаш, пайхамарна тІе еара. Эли-ЯхІус цуьнга элира: «Схьалол соьга хьайн кІант». Цуьнан карара кІант, схьа а эцна, оцу цІийнан лакхарчу тІехь долчу шен цІа чу а вигна, ша дІавуьжучу маьнги тІе вилира Эли-ЯхІус. Цо Везачу Эле доІа дира: «Сан Веза Дела! Со шен хІусамехь волчу йисина Іаш йолчу хІокху зудчунна а дийр ду те Ахьа зулам, цуьнан кІант а валийтина?» ТІаккха Эли-ЯхІус кхузза шен дегІ цу кІантана тІедиллира. Цо доьхура: «Ва сан Веза Дела, юхадерзадехьа цу кІентан дегІа чуьра дІадахана са!» Везачу Элана дІахезира тешамечу пайхамаран доІа. Оцу кІентан дахаран са юхадеара, иза денвелира. Эли-ЯхІус и кІант, схьа а эцна, лакха тІера охьавалийра. Цо, иза нене дІа а велла, элира: «Хьажал, хьан кІант дийна ву!» Йоккхаечу оцу зудчо Эли-ЯхІуга элира: «ХІинца хаьа суна хьо Делан стаг хилар а, Везачу Эло хьоьгахула бакъдерг олуш хилар а».

СУЛИМ 17:7–24

Эли-ЯхIу а, БаIалан пайхамарш а

къа Везачу Эло Эли-ЯхIуна, Ахъаб-паччахъна те а вахана, БаIалан а, кхиболу деланийн а пайхамарш а, иштта дерриг Израилан халкъ а Кармал-лома те схъагулде аьлла, омра дира. Паччахъо и кхочуш а дина, берриш а лома те схъагулбелча, Эли-ЯхIу цаьрга вистхилира: «Шу дукха лелар дуй те шинна а когана астагIа делхаш? Нагахъ санна Веза Эла Дела велахъ, Цунна тIаьхъахIитта. Ткъа Иза БаIал велахъ, цунна тIаьхъахIитта». Халкъо цхъа а дош ца элира цуьнга. ТIаккха Эли-ЯхIу-пайхамаро халкъе элира: «Везачу Элан пайхамарех со цхъаь висна, ткъа БаIалан виь бIе шовзткъе итт пайхамар ву. Тхуна ши старгIа схъаялае. Цу шиннах шайна луьург цхъаь аша дIаэца. Оцу старгIина урс а хъакхий, дакъош а дей, дечигна тIедахка, амма цунна буха цIе ма латае. Ткъа аса, важа старгIа кеч а йина, дечигна тIеюьллур ю, цунна буха цIе а латор яц. ТIаккха шу шайн Деле кхайкха. Ткъа со Везачу Эле кхойкхур ву. Це латаярца доIанна жоп Делларг билггал волу Дела хир ву». Дерриг а халкъ реза хилира.

БаIалан пайхамарш, шаьш схъакъастийна старгIа кеч а йина, дечигашна те а йиллина, БаIал-деле кхойкхура: «Ва БаIал, дIахазахъа тхо!» Дерриг а дийнахъ, эсах бовлалц, иштта мохъ хбийкхира цара, амма дуьхьал цхъа а жоп дацара хезаш. ТIаккха Эли-ЯхIус дерриг а халкъе шена тIехила элира. Дерриг халкъ цунна тIехилира. Цо шийтта тIулг схъайцира, Якъубан шийтта кIантах девллачу тайпанийн барамехъ. Оцу тIулгех Везачу Элана лерина сагIа доккху меттиг йира Эли-ЯхIус. Ткъа оцу меттигна гонах саьнгар яьккхира, шена чу ши сахъ хIу тарлуш йолу. Эли-ЯхIус сагIа доккхучу меттиге дечиг диллира. Ткъа урс хъаькхначу старгIанах дакъош а дина, уьш цу дечигна тIедехкира. ТIаккха цо кхузза йиь кхаба хих а юьзна, и хи сагIина ягош йолчу старгIина а, дечигна а тIедотта, аьлла, омра дира. Цара Эли-ЯхIус боххург дира. ТIаккха Цо доIа дира: «Ибра-хIиман а, Исхъакхан а, Израилан а Дела волу Веза Эла! Таханлерчу дийнахъ дIахайтахъа Израилан халкъан Дела Хьо цхъаь вуйла а, со Хъан лай вуйла а, аса и дерриг а Ахъа ма-аллара динийла а! Жоп лохъа суна, ва Веза Эла, дIахазахъа со, Веза Эла волу Хьо Дела хилар а, Ахъ церан дегнаш Хъайна тIедерзош хилар а хIокху нахана хайитархъама». ТIаккха Везачу Эло, Шен пайхамаран доIа дIа а хезна, цIе охъахъажийра. Оцу цIеро сагIина еана хIума а, дечиг а, тIулгаш а, кхерчана гонахара латта а дагийра. Саьнгар чохъ долу хи а дакъий-ра цо. И хилларг шена гича, дерриг а халкъо, лаятта кхаччалц охъа а таьIна, бохура: «Веза Эла – Дела ву! Веза Эла – Дела ву!» Иштта Везачу Эло массарна а гайтира Ша – цхъаь бен воцу Дела хилар, ткъа БаIалан пайхамарш – ледийраш хилар а.

СУЛИМ 18:18–39

Хица а, дайтганца а дина тамашийна хІуманаш

Зли-ЯхІул тІаьхьа Дала ЭлишаІах сийлахь пайхамар а вина, цуьнгаула дуккха а тамашийна хІуманаш дина. Цкъа Ерихон-Галарчу бахархоша ЭлишаІ-пайхамаре элира: «Гой хьуна, тхан эла, хІара Гала лаьтта меттиг, хьуна ма-гарра, дика ю, амма, кхузара хи дика цахиларна, зударий остабовлу». ТІаккха пайхамаро, чу туьха а диллий, цІена кад ло шега элира. Цуьнга кад дІабелира. ЭлишаІ хин коьрте тІевахара. Оцу хи чу туьха а тесна, Везачу Элан дашца хІара хи цІандина, элира цо. Цул тІаьхьа кхин цу хинехула я валар а, я зударий остабовлар а ца хилира. ЭлишаІа аьлла ма-хиллара, и хи хІинца а цІена ду.

Юха пайхамарийн тобанера волчу цхьана стеган зудчо, шен бала балхийра. Майра веллачул тІаьхьа цу зудчуьнга декхарш дІа ца такхалора, цундела иза декхарийлахь хилла волу стаг, ван а веана, цуьнан ши кІант дІавига воллуш вара, царах шена леш бан дагахь. ЭлишаІа цунна гІо дан лууш, хаьттира: «Хьан цІахь хІун ю, дийцахьа соьга». Зудчо жоп делира: «Сан цІахь хІумма а яц-кх, зайтдаьтта чохь долу цхьа жима кхаба йоцург». Пайхамаро элира: «Яло, ара а ялий, массо а хьайн лулахошкара яьсса кхабанаш а ехий, уьш дуккха а сьхагулЪе. Цул тІаьхьа, хьайн цІа чу а гІой, хьайна а, хьайн шина кІантана а тІаьхьа неІ дІакъовла. ТІаккха хьайн зайтдаьтта оцу массо а кхабанаш чу дотта, юз-юьзнарг юьстах а йоккхуш».

И зуда ЭлишаІ волчуьра дІаяхара. ЦІа а еана, шена а, шен шина кІантана а тІаьхьа неІ тІечІегІира цо. Шина кІанта яьсса кхабанаш нанна тІейохура, ткъа цо уьш зайтдаьттанах хьалаюзура.

Массо а кхабанаш хьалаюьзча, нанас шен кІанте дехар дира: «Схьакховдаехьа соьга кхин а цхьа кхаба». КІанта цуьнга жоп делира: «Кхин яьсса кхабанаш яц», – аьлла. ТІаккха даьтта догІучуьра сецира. И зуда Делан стаг волчу еара. Цо дерриг а дІадийцира цуьнга. ЭлишаІа цуьнга элира: «Яло, и зайтдаьтта дІа а дохий, хьайн декхарш дІало. Ткъа дисначу ахчанах хьо хьайн берашца ехар ю».

ТІАЬХХЪАРНАШ 2:19–22; 4:1–7

Арамхойн тѐмалойн хьабкам НаІаман

Арам-мехкан паччахьан тѐмалойн хьабкам вара НаІаман. Иза ладаме а, ларам болуш а стаг вара, амма дІа ца йобьрзу чкъуран цамгар яра цуьнан дегІаца.

Арамхой шайн тобанащца исраилхошна тѐлеттера. Цкъа ишт-та уьш цига бахана болуш, цара Исраил-махкара цхьа жима йоІ йийсаре ялийнера. Иза НаІаманан зудчунна хьалхара гІуллакхаш деш яра. Цу йоІана Везачу Эло ЭлишаІ-пайхамарехула деш долчу тамашийначу хІуманех лаьцна хьара. Цкъа оцу йоІа НаІаманан зудчуьнга элира: «Нагахь сан олахо НаІаман Шамран-ГІалахь Іаш волчу пайхамарна тѐкхачахьара, цо цамгарх товийр вара иза». НаІамана шен паччахье дІадийцира исраилхойн йоІа шега аьлларг. «Хьо хІинцца дІавало цига, аса исраилхойн паччахье яздина кехат дохьуйтур ду хьобца» – элира паччахьо.

НаІаман, зудчуьнан Јудика а йина, Исраил-махка дІавахара. Паччахьна тѐ а веана, цо цуьнга хІара чулацам тѐхь болу кехат дІаделира: «ХІокху кехатца аса сайн ялхо волу НаІаман воуьйту, цунна тѐра чкъуран цамгар хьобга дІаяккхийтархьама». Исраилхойн паччахьо, кехат дІа а дешна, шена тѐра бедар а этІийна, элира: «Со Дела-м вац, адам дер я дендар карахь долуш? Суна тѐ хІунда ваийтина цо дІа ца йобьрзу чкъуран цамгар йолу стаг, иза тове аьлла? ХІинцца хаа ду шуна, иза суна тІамца дуьхьалвала бахьана лобхуш хилар».

Делан стагана ЭлишаІана дІахезира, исраилхойн паччахьо шена тѐра бедар этІийна аьлла. ТІаккха цо паччахьна тѐ ялхо вахийтира, ахьа хьайна тѐра бедар стенна этІийна аьлла. «И стаг суна тѐваийта, Исраил-махкахь пайхамар вуйла хайтархьама» – элира ЭлишаІа.

ТІАБХХЪАРНАШ 5:1–8

НаАаман туовар

Таккха НаАаман, дой а далош, шен гУдалкха тЕхь сьхакхе-чира. Иза ЭлишаАан цийнан кевнехь сецира. ЭлишаАа шен ялхо вахийтира цуьнга дАаала: «Ваха а гЮй, Йордан-хи чохь ворхАазза лийча, тАаккха хьан дегI, карла а даьлла, цАанлур ду». НаАаман, чЮгАа оьгАаз а вахана, дАавахара. Цо элира: «Суна-м мовттура, ЭлишаАа, суна дуьхьал а хЮьттина, шен Везачу Деле а кхойкхуш, сан дегIах куьг а хьаькхна, цамгар дАайоккхур ю. Дамасакхера Амана а, Парпар а це йолу хиш хУмма а оьшуш дац-кх массо а Израил-махкарчу хил? Оцу хиш чу ваьлчхана, цАанлур вацара со?» Иза а аьлла, оьгАаз а вахана, юха а вирзина, дАавахара НаАаман.

Амма цуьнан ялхоша, тЕ а бахана, элира цуьнга: «Тхан эла, нагахь санна пайхамар цхьа доккха хУма хьобга ала воллуш хиллехь, ахьа ладугIур дацара цуьнга? Цо хьобга де аьлларг-м оццул хала хУма а ма дац: „Хи чохь лийча, тАаккха цАанлур ву хьо“, — алар бен». ТАаккха НаАаман, хин тогIи чу охьа а воьсси-на, ворхАазза Йордан-хи чу велира, Делан стага шега ма-аллара. Цуьнан дегI, жимачу беран санна, карла а даьлла, цАанделира.

НаАаман, шеца хилла болу нах а балош, ЭлишаА волчу юхавеара. Цо, пайхамарна хьалха дАа а хЮьттина, элира: «Хинца хиьна суна хЮкху дуьнен чохь, Израилан халкъан Дела воцург, кхин дела воцийла. ДАэцахьа хьайн лай волчуьнгара хАара совгIат». НаАамана мел дехарш дарх а, ЭлишаА реза ца хилира совгIат сьхазца. Юдика еш, НаАамана пайхамарна дош делира, кхин цкъа а доккхур дац дагоран сагIа а, сагIина хУма а яхьар яц цхьанна а кхечу деланашна, Веза Эла воцчунна, аьлла.

ТIАБХХЪАРНАШ 5:9–17

БӀаьрзе бина даккхархой

Арамхойн исраилхошца тӀом болчу хенахь, ЭлишаIа арамхойн эскар долу меттамотт лаьтта меттиг гойтура паччахьна, хIунда аьлча Дала дIадоьллура цунна иза. Иштта Исраило толамна тIаьхьа толам боккхура. Арамхойн паччахь чIогIа синтем байна вара шен тIемалошна юкъахь исраилхошка тIеман къайленаш йовзуйтуш волу ямартхо ву моьттуш. «Тхох-м цхьа а вац, сан паччахь. Амма исраилхойн ЭлишаI-пайхамар ву, цо шайн паччахье ур-атталла ахьа хьайн охьавувьжучу цIа чохь аьлларг а дIадуьйцу», – жоп делира паччахьан тIеман хьаькамех волчу цхьаммо.

ЭлишаI-пайхамар муьлхачу гIалахь ву а хиьна, Арамхойн паччахьо цига доккха эскар дахийтира, иза йийсаре валорхьама. Цара буйсанна, схьа а баьхкина, гIалина го бира. Амма арамхой ЭлишаI волчу баьхкича, цо доIа а деш, элира: «БӀаьрзе бехьа уьш», – аьлла. Везачу Эло, ЭлишаIа ма-деххара, бӀаьрзе бира уьш. ЭлишаI-пайхамаро уьш шаьш долчу гIалара Шамран-гIалина тIебигира, иза цу хенахь Кьилбаседехьарачу пачхьалкхан коьрта гIала яра. Шаьш Шамран-гIала схьакхаьчча, ЭлишаIа элира: «Веза Эла! Церан бӀаьргаш схьаделлахьа, царна са гайтархьама». Везачу Эло церан бӀаьргаш схьадиллира, тIаккха шаьш Шамран-гIалахь хилар гира царна. Шена уьш гича, исраилхойн паччахьо ЭлишаIе хаьттира: «Сан да, уьш байа безий те аса?» ЭлишаIа жоп делира: «ХIан-хIа, ма байа ахьа уьш. Ахьа-айхьа туьраца а, Юдаца а йийсаре бигнарш бойур ма бацара. Царна бепиг а, хи а ло. Юург а яййна, хи а малийна, цIа дIахеца ахьа уьш шайн паччахьна тIе». Исраилхойн паччахьо царна доккха той дIахIоттийра. Цара йиьна а, мелла а чул тIаьхьа, цо уьш цIа дIахьажийра шайн паччахьна тIе. Цул тIаьхьа кхин ца яьхкира арамхойн эскарин ардангаш исраилхойн лаьтта тIе.

ТIАБХХЪАРНАШ 6:8–23

Юаш паччахь дIахIоттар

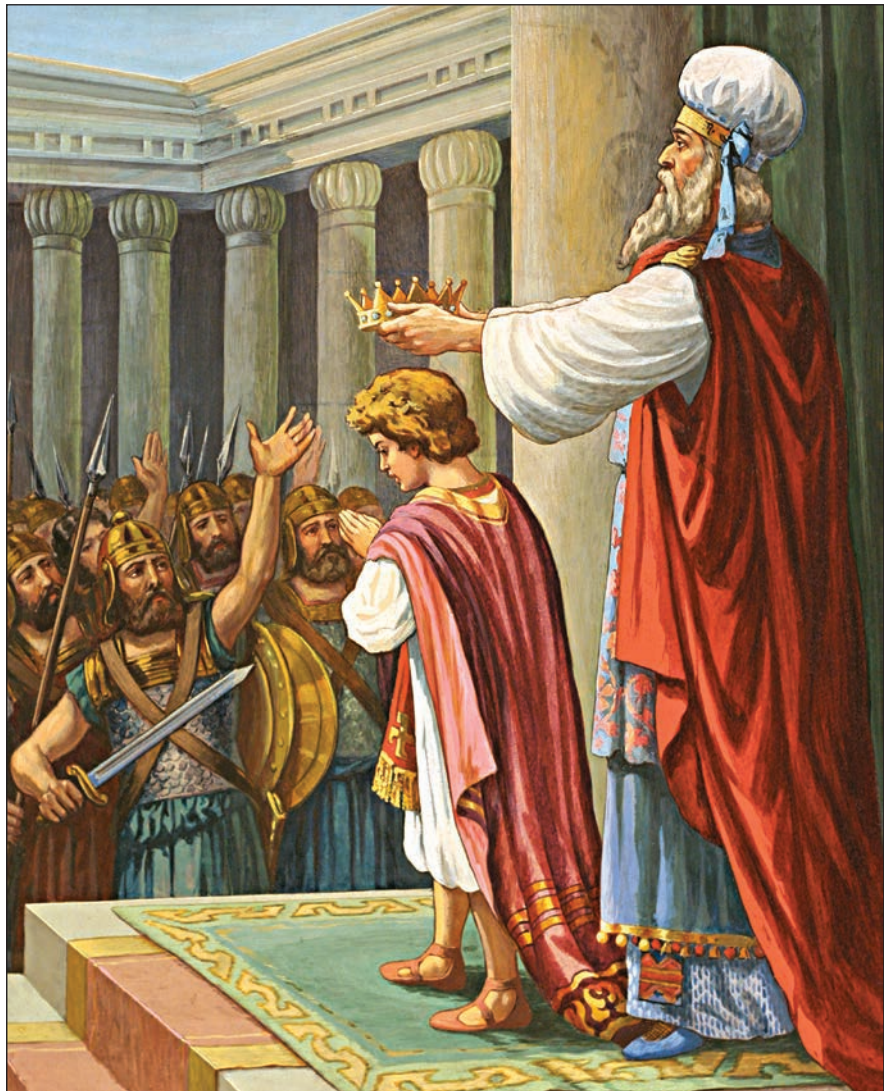
Ахьаз-ЯхIу яхIудхойн паччахьех цхьаь вара. Шен кIант тIа-мехь велла аьлла шена хезча, Ахьаз-ЯхIун нанас Iатал-ЯхIус ша паччахь хилла дIахIоттархьама, сацам бира паччахьан тIаьхьенах верг массо а хIаллакван. Амма Ахьаз-ЯхIун йиша йолчу, ЯхIурам-паччахьан йоIа ЯхIу-ШебаIа Ахьаз-ЯхIун кIант Юаш, паччахьан байа безачу кIенташна юкъяра схьа а ваьккхина, дIавигира. Иштта, Iатал-ЯхIух къайла а ваьккхина, дийна висира Юаш. Iатал-ЯхIу цу махкахь паччахьаллехь йолчу ялх шарахь, оцу кIентан дола дечу зудчо Везачу Элан цIа чохь къайлаваьккхира иза.

Цуьнан ворхIалгIа шо долуш, динан дас ЯхIу-ЯдаIа, паччахьан гIаролхошна а, паччахьан цIийнан гIаролхошна а юкъяра хьаькамаш схьакхайкха нах а бахийтина, уьш Везачу Элан цIийне ша волчу схьабалийра. ЯхIу-ЯдаIа цаьрца барт бира. ТIаккха динан дас, Везачу Элан цIа чохь цаьрга чIагIо а яйтина, паччахьан кIант Юаш гайтира царна. ЯхIу-ЯдаIа, паччахьан кIант ара а ваьккхина, цунна тIе таж а диллира, паччахьалла дарх лаьцна болу хьехамаш шена тIехь язбина тептар а дIаделира. ТIаккха иза паччахь дIахIотто даьтта тIе доттарца къобалвира. Наха, тIараш а детташ, маьхьарий хьоькхура: «Вехийла паччахь!» — бохуш. Иза дIахезча, дерриг а исраилхойн халкъ даккхийдеш дара. Ткъа Юашан нана Iатал-ЯхIу йийра.

Динан дас ЯхIу-ЯдаIа шена хьехамаш бечу массо а ханна Везачу Элана нийса хеташ дерг леладора Юаша. Ша хьалакхийгъча, цо хьалха Делан цIа чохь дохийна хилларг дIанисде аьлла, омра динера. Делахь а, ЯхIу-ЯдаI веллачул тIаьхьа паччахь, вон хьехамаш беш болчаьрга ладогIа а волавелла, дийна Дела дIа а тесна, цIушна Iамалгъян волавелира. Иза Везачу Элан лаамна дуьхьал долу хIуманаш лело волавелира.

Цкъа ЯхIу-ЯдаIан кIанта Закри-ЯхIус халкъан къа латор Iорадаьккхира. Иза дIахезча, Юаша иза Делан цIийнан кертахь вей дIаваккха аьлла омра дира. Цул тIаьхьа пачхьалкхана тIе бохамаш баькхира: арамхоша Исраил-мохк басса а бина, Делан цIийнан еза хIуманаш хIонс йина, дIаяьхьира. ТIаккха Юаш-паччахь, цомгуш а волуш, вижина Iуьллучу хенахь, шина ялхочо ван а веана, иза вийра.

ТIАЬХХЪАРНАШ 11; 12; 2 ШЕРАШКАХЬ 24:1–25

Кураваларна Іузи-ЯхІуна дина таІзар

Иузи-ЯхІу ЯхІуд-пачхьалкхан итталгІа паччахь вара. Цуьнан ялхитта шо бен ца кхаьчнера, иза шен ден метта, паччахь а вина, дІахІоттийча. Іузи-ЯхІус Ярушалаймехь шовзткъе шийтта шарахь паччахьалла дира.

Шен дас Амци-ЯхІус лела мел динарг санна, Іузи-ЯхІус а леладора Везачу Элана нийса хетарг. Деле болчу ларамах дуьзна хила дезар хьехна волу Закри-ЯхІу волчу заманахь, Іузи-ЯхІу Дела лобхуш лелара. Везачу Эলেখь вирзина иза мел лела, Дала цуьнан аьтто болуьitura. Блаьвнаш чІагІьйтира цо. Яьссачу аренгахь а блаьвнаш дІахІиттийра цо. Иштта дуккха а гІунаш яхийтира цо, хІунда аьлча дуккха а жаш а, бажанаш а дара цуьнан акъарешкахь а, шерачу аренгахь а. Лаьмнашкахь а, Кармал-лома тІехь а латталелорхой а, кемсашлелорхой а бара Іузи-ЯхІун, цунна латта дукхадезарна. Іузи-ЯхІун тІом балуш волу а, доьналла долу а кхо бІе ворхІ эзар ах эзар стаг юкьавогу доккха эскар дара. Оцу дерриге а эскарна лерина Іузи-ЯхІус тІеман гІирс кечбайтира: турсаш, говмукъаш, гІемаш, гІаьгІнаш, секхаІедаш, ширдолаган тІулгаш. Ярушалаймехь говзаллица бина гІирсаш байтира цо. Уьш гІалин пенан блаьвнаш тІехь а, сенаш тІехь а дІахІиттийнера, пхерчий а, даккхий тІулгаш а кхиссархьама. Цуьнан цІе геннарчу мехкашкахь а йоккхура, хІунда аьлча, тамашийначу тайпана гІо а хилла, ницкъ болуш дІахІоьттинера иза.

Ша, ницкъ а болуш дІахІоьттича, Іузи-ЯхІун дог шена бохамна кураделира. Шен Везачу Далла дуьхьал къа латийра цо, хІунда аьлча иза ша чувелира Везачу Элан цІа чу, цу чохь хаза хьожа йогу хІума ягорхьама. Динан да Іазар-ЯхІу а, цуьнца Везачу Элан тоьлла волу везткъа динан да а вахара паччахьна тІаьхьаІоьттина. Цара, Іузи-ЯхІу-паччахьна дуьхьало а йина, цуьнга элира: «Іузи-ЯхІу, ахьа яго ца еза Везачу Элана лерина хаза хьожа йогу хІума. Иза оцу гІуллакхна къобалвинчу АхІаронан тІаьхьенах болчу динан дайн гІуллакх ду. Аравала Делан цІа чубра, хІунда аьлча ахьа къа латийна, ткъа иза Везачу Элана гергахь хьан сийнна хир дац». Іузи-ЯхІу чІога оьгІазвахара. Ткъа цуьнан карахь яра хаза хьожа йогу хІума чохь ягош йолу пхьегІа. ТІаккха, иза динан дайшна оьгІазвахча, цуьнан хьаж тІехь дІа ца йоьрзу чкъуран цамгар гучуелира. Иза хилира динан дайшна хьалххажь, Везачу Элан цІа чохь, хаза хьожа йогу хІума ягочу кхерчана уллохь. Коьрта динан да волу Іазар-ЯхІу а, берриге а динан дай а Іузи-ЯхІуга дІахьажча, царна цуьнан хьаж тІе даьлла чкъуран цамгаран даІ гира. Цара паччахь араваккха хьовзийра, ткъа иза-м ша а вара аравала сихвелла, шена Везачу Эло таІзар дина дела. Ша велла дІаваллалц и цамгар текхира Іузи-ЯхІус. Везачу Элан цІийнах дІа а къастийна, юстах лаьттачу цІа чохь Іийра иза. Ткъа паччахьан кІанта Йовтама паччахьан цІенна тІехь куйггалла а дора, мехкан халкъана тІехь урхалла а дора.

2 ШЕРАШКАХЬ 26

Исраил-мохк Делах дІабоьрзу

Мдерриг а хилира, шаьш Мисар-махкарчу паччахьан карара а, оцу махкара а арадаьхна волчу шайн Везачу Далла дубьхал исраилхоша кьинош летийна дела. Исраилхоша кхечу деланашна Ибадат дора, Везачу Эло шайн лаьтгара дІалелхийначу къаьмнаша леллийна долу хІума а леладора, иштта исраилхойн паччахьаша хІиттийна зуламе ламасташ цара а леладора. Шайн Везачу Далла нийса хеташ доцу гІуллакхаш кьайлаха леладора исраилхоша. Цара шайн массо а Галанашкахь тІехь сагІа доккху гунаш дІахІиттийра, ха деш йолу бІов лаьтгачу жимачу гІалина тІера дубийна чІагІийнчу йоккхачу гІалина тІекхаччалц. Исраилхоша шаьш Іаш болчохь харцделанашна хІиттийна тІулгаш а, Ашера-харцдалла лерина долу дечиган бІоуГамаш а хІиттинера хІора гуна тІе а, хІора ИндагІлуш долчу диттана кІел а. Шаьш долчуьра Везачу Эло лелхийнчу къаьмнаша санна, оцу массо а сагІа доккхучу гунаш тІехь хаза хьожа йоугу хІуманаш ягайора цара. Иштта, Веза Эла оьгІазвохуйту зуламе гІуллакхаш дора цара. Цара цІу-деланашна Ибадат дора, ткьа Везачу Эло исраилхошка аьллера: «Иза ма леладелаш».

Везачу Эло Шен массо а пайхамаршкахула а, хиндерг гуш волчуьнгахула а, Исраилан халкъе а, ЯхІудан халкъе а, дІахьедар а деш, аьллера: «Шаьш лелачу зуламечу некъаш тІера юхадовла, Аса шун дайшна тІедиллина долу а, Сайн ялхой болчу пайхамаршкахула шуна дІабеллачу товрат-хьехамна тІехь долу а Сан весеташ а, парзаш а ларде». Амма цара ла ца дугІура. Уьш а, шайн Везачу Делах тешар доцу шайн дай санна, аьрхабевллера. Уьш дІабирзира Везачу Элан парзех а, церан дайшца Цо бинчу бартах а. Цара ла ца дубийГира Везачу Эло шайга, дІахьедар а деш, аьллачуьнга. Цара цІу-деланашна Ибадат дора, уьш хІумма а йоцург боллушехь, цу тайпана шаьш а хІумма а боцурш а хилла. Шайна гонах долу къаьмнаш санна бехаш бара исраилхой, Везачу Эло шайга, весет а деш, иза ма де аьлла доллушехь. Халкъо шайн Везачу Делан весеташ дІатеттира. Цара шайна деших доьгтина ши эса а дІахІоттийра, Ашера-харцдалла лерина болу дечиган бІоуГам а бира. Цара стигалшкахь мел болчу ницкъашна Ибадат а дора, БаІал-харцдалла Іамал а йора. Цара шайн бераш цІерах чекхдохуйтура. Иштта бозбунчаллаш а леладора, пал а туьйсуре. Везачу Элана зуламе хеташ долу гІуллакхаш леладора цара, Иза оьгІаз а вохуйтуш.

Веза Эла чІоуГІа оьгІазвахара исраилхошна, тІаккха Цо уьш Шена уллора дІатеттира. ЯхІудан цхьа тайпа доцург, царах цхьа а ца висира, амма цара а шайн Веза Эла волчу Делан Іедал лар ца дора.

ТІАБХХЪАРНАШ 17:7–18

Ашур-пачхьалкхо Израил-мохк схьабоккху

ХушаI Израилан Къилбаседехьарачу пачхьалкхан тIаьхьара паччахь вара. Цо исс шарахь – вайн зама тIеяле 730–721 шерашкахь паччахьалла дира Везачу Элана зуламе хеташ долу гуллакхаш а лелош. Израилан къилбаседа-малхбалехьа боккха Ашур-мохк бара шен коьрта Нунав-гIала а йолуш. Ашур-мехкан урхалчаш чIогIа къиза а, оллалла дезаш а бара. 724-чу шарахь нуьцкъала ашурхойн эскар, шен коьртехь Шалманесар-паччахь а волуш, Израил-махка чохьаделира. ТIаккха ХIушаIах, Шалманесарна ял а луш, цуьнан ялхо хилира.

Амма Ашур-мехкан паччахьна хааделира ХIушаIа шена дуьхьал барт бина хилар. ХIушаIа Мисар-мехкан Су-паччахьна тIе геланчаш хьажийнера, ткъа Ашур-мехкан паччахьна, ша хьалха луш ма-хиллара, ял ца еллера цо. Цундела Ашур-мехкан паччахьо, ХIушаI дIа а лавцна, иза набахти чу воьллира. Берриг а Израил-махкана тIегIоьртира Шалманесар. Шамран-гIалина тIе а веана, кхаа шарахь го бина латгийра цо и гIала. ХIушаIа паччахьалла до иссалгIа шо долуш дIалецира Ашур-мехкан паччахьо Шамран-гIала. Израилхой, Ашур-махка дIа а бигна, Хьалахь-гIалахь а, Газун-кIюштахь долчу Хьабур-хина йистехь а, Мадай-мехкан гIаланашкахь а баха охьаховшийра цо. Иза Къилбаседехьарачу пачхьалкхан хиларан чаккхе яра.

Иштта таIзар дира Везачу Эло Шен халкъана зуламе хIуманаш лелорна. Иза вайн зама тIеяле 721-чу шарахь хилира. Ши бIе шо даьллачул тIаьхьа бен цхьаболу израилхой шайн махка ца баьккира, оццу яхIудхой, аьлча а Къилбехьарачу пачхьалкхера жуьгтий, йийсарера юхабирзинчу хенахь.

ТIАЬХХЪАРНАШ 17:2–6

Шамранхой

Къилбаседехъарачу пачхъалкхера исраилхой геннарчу Ашур-махка йийсаре дIабигча, церан мохк бассабеллера. Цхъа хан яълча, ашурхойн паччахьо исраилан гIаланашкахь Бавелера а, кхечу мехкашкара а адамаш даха ховшийра. Шамран-мохк шайн дола а баьккхина, схьадалийна долу и халкъаш цигара гIаланашкахь даха охъахевшира. Цигахь даха доладелча, и халкъаш Везачу Эле ларамах дуьзна ца хилла. Цундела Везачу Эло царна юкъа лобмаш дохуйтура. Лобмаша цхъаберш хIаллакбора. ТIаккха Ашур-мехкан паччахьна тIе хабар даьхьира: «Шамран-мехкан гIаланашка схьа а далийна, ахьа охъаховшийначу халкъашна цу махкарчу Дала тIедехкинарш ца девза. Цундела Цо царна юкъа лобмаш дахийтина, ткъа цу лобмаша и халкъ хIаллакдо, царна цу махкарчу Дала тIедехкинарш ца девза дела», – аьлла. Ашур-мехкан паччахьо, омра а деш, цигара арабаьхна болчу динан дайх цхъаь оцу махка вахийтира, цу мехкан Дала тIедехкинарш а дозуйтуш, иза цигахь вахийтархьама.

ТIаккха Шамран-махкара арабаьхначарах цхъа динан да, Бетал-гIала схьа а веана, Везачу Элана Iамал муха ян еза а хьобхуш, цигахь вехаш вара. Амма хIора халкъо шайн-шайн деланийн цIуш бора. И цIуш сагIа доккхучу гунаш тIехь шамранхоша динчу харцделанийн цIеношкахь дIахIиттатора цара. Иштта, шаьш даха охъахевшинчу хIора а гIалахь дира цара. Цара Везачу Элана Iибадат дора, амма, шаьш арадаьхначу къаьмнийн ламасташка хьаьжжина, шайн деланашна а Iамал йора цара.

Инжила тIехь хьахийна долчу цу адамех жуьгташа шамранхой олура. Цу заманыхь шамранхоша хIинца Веза Эла бен лоруш ца хиллехь а, уьш дуккха а долчу хIуманца къасталуш бара жуьгтех, тIаккха цара мостагIалла а латтадора цаьрца. Церан шайн динан дай а бара, тIаккха уьш шайн Iадаташна тIегIерташ а бара. Цара ур-атталла Гаризим олучу лома тIехь шайна къаьсттина Делан цIа динера, тIаьхьа иза жуьгташа дохийнера.

ТIАБХХЪАРНАШ 17:24–33

Хьузакх-ЯхIу-паччахьан доIа

721-чу шарахь ашурхоша, Кьилбаседехьара пачхьалкх сьха а яьк-кхина, израилхой Ашур-махка дехьабаьхначул тIаьхьа, Делан Гоьнца жимо Кьилбехьара пачхьалкх кхин а 130 шарахь лаьттира.

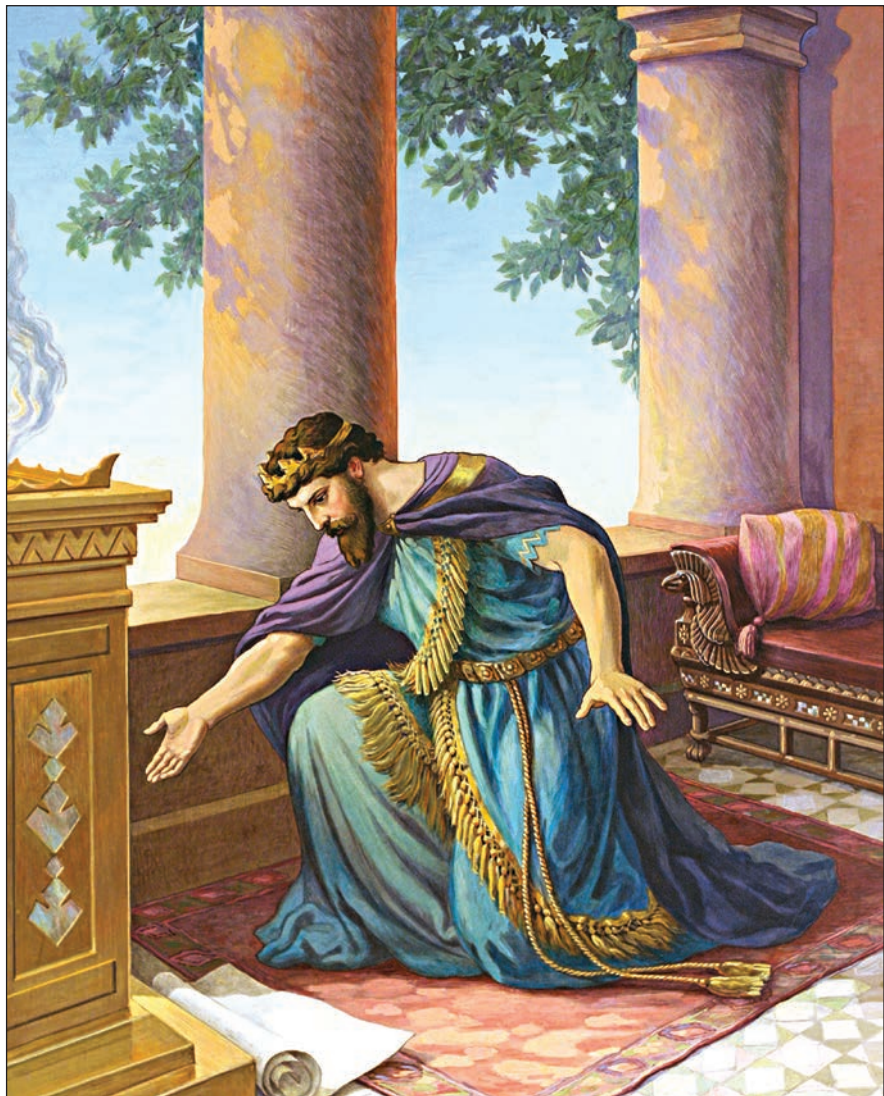
Хьузакх-ЯхIу яхIудхойн паччахьех цхьаь вара. Цо Ярушалаймехь тке исс шарахь паччахьалла дира. Иза яхIудхойн паччахьех уггаре а Голехь верг вара, хIунда аьлча ша сьхаваьллачу Дауд-паччахьо лела мел динарг санна, Хьузакх-ЯхIус а леладора Везачу Элана нийса хеташ дерг. Везачу Элана тешаме а волуш, цкIа а Цунах дIа ца вирзира Хьузакх-ЯхIу. Мусагахула Везачу Эло бина хьехамаш кхочушбора цо. Веза Эла гуттара а вара цуьнца, ткIа ша дечу массо а гIуллакхаш тIехь аьтто хуьлуш вара Хьузакх-ЯхIу. Хьузакх-ЯхIус цIушна Iамалгьярца кыйсам болийра. Цо берриге цIуш боха а бина, халкь дийначу Делах дегайовхо йолуш хиларна тIекхайкхира. Ашур-мехкан паччахьна дуьхал а волуш, цунна муьтIахь вацара Хьузакх-ЯхIу.

ТIаккха Санхьариб-паччахь Хьузакх-ЯхIуна кхерамаш тийса волавелира, цунна шен олаллина кIела вар тIе а дуьллуш. Паччахьо яхIудхойн паччахье кехат яздинера, хIара чулацам а болуш: «Хьан Шех дегайовхо йолчу хьайн Деле хьо ле ма вайта, Цо: „Ярушалайм ашурхойн паччахьан кара дIалур яц“, – хьайга аьлча. Хьуна-х ма хезна, ашурхойн паччахьаша массо а мехкашна хIун дина, уьш хIаллак а деш. ТкIа хьо кIелхьарвоккхур ву ткIа? Сан дайша хIаллакдинчу кьаьмнийн деланаша уьш кIелхьарбаьхний?»

Хьузакх-ЯхIус, геланчашкара кехат сьха а эцна, дийшира. ТIаккха, Везачу Элан цIийне а вахана, Далла хьалха и кехат сьхадаржийра цо. Везачу Элана хьалха доIа а деш, Хьузакх-ЯхIус элира: «Каруб-маликашна тIехула йолчу Iаршна тIехь охьахиьна Iаш волу, Израилан халкьан Веза Дела! Дуьнен чуьра массо а пачхьалкхийн Дела Хьо цхьаь ву. Ахь кхоьллине стигал а, латта а. Хьайн лерг тIе а дай, ладогIахьа, Веза Эла, Хьайн бIаьргаш сьха а беллий, хьажахьа, Веза Эла. ЛадогIахьа Санхьариба, дийна Дела волу Хьо емалвеш, дуьйцучуьнга. Ва Веза Эла, бакь ду-кх ашурхойн паччахьаша, и халкьаш хIаллак а деш, церан латтанаш а дассийна, церан цIу-деланаш цIерга кхиссина бохург. ТкIа уьш-м деланаш а боцуш, адамийн куьйгаша дечигах а, тIулгах а дина суьрташ дара, цундела уьш хIаллакдан тарлора. ТкIа хIинца, тхан Веза Дела, кIелхьардахьа тхо цу паччахьан куьйгех, тIаккха дуьнен чуьра массо а пачхьалкхашна хуур дара, Веза Эла волу Хьо воцург, кхин Дела воцийла».

Везачу Элана Хьузакх-ЯхIу-паччахьан тешаран доIа дIа а хезна, ашурхошна Шен езачу цIерана дуьхал кIоршаме хиларна таIзар дира. Уьш тIамехь ийшира.

ТIАБХХЪАРНАШ 18:1–7; 19:9–19

Юши-ЯхӀу-паччахьан весет

Юши-ЯхӀу а, иштта, яхӀудхойн паччахьех цхьаь хилла. Цуьнан бархӀ шо хилла иза паччахь дахӀутгучу хенахь. Ярушалаймехь Iаш а волуш, цо ткъе цхьайтта шарахь паччахьалла дира. Везачу Элана нийса хеташ дерг леладора цо. Шен дайх хилла волу Дауд санна, нийсачу новкъа тӀехь лелла Юши-ЯхӀу. Цу некъа тӀера я аьтту, я аьрру агӀор да ца ваьлла иза.

Паччахьалла деш долу борхӀалгӀа шо долуш, ша къона стаг воллушехь, шен ден дайх хиллачу Даудан Дела леа волавелира Юши-ЯхӀу. Ткъа ша паччахьаллехь волу шийтта шо кхаьчча, ЯхӀуд-мохк а, Ярушалайм а цӀанйира цо цигахь хиллачу халкъо Ибадат деш схьакъастийначу гунех а, цу гӀуллакхна билгалдаьхначу диттех а, куц далош боьттинчу цӀуйх а. Цо берриге ЯхӀуд-махкахь цӀу-деланашна лерина йолу сагӀа доккху меттигаш а, дечиган бӀогӀамаш а, кхиболу цӀуш а, дина суьрташ а доха а дина, царах чан йира. Ша паччахьалла дечу берхӀитталгӀачу шарахь, Везачу Элан цӀа карладаккха белхаш боло омра дира цо. Цу лалашонна халкъо дуккха а дети делира сагӀина.

Цара Везачу Элан цӀа карладаккхаран болх болочу хенахь, динан дена Хьалкхи-ЯхӀуна Везачу Эло Мусагахула делла долу товрат-хьехамаш тӀехь болу тептар карийра. Цо и тептар йозанча волчу Шапанига делира, ткъа вукхо иза паччахьна тӀедаьхьира. Юши-ЯхӀу-паччахьо иза шена дӀадеша аьлла, омра дира. Цу тӀехь яздина дерг шена схьахезча, паччахьо шен тӀехулара бедарш этӀийра. Иза ладийнера: уьш, дерриге халкъо дӀатесна долу Товрат-хьехамийн дешнаш дара.

Юши-ЯхӀу-паччахьо, даггара велха а воьлхуш, Везачу Эле гечдар доьхуш дола а деш, ЯхӀуд-мехкан а, Ярушалайм-гӀалин а берриге а къаной схьагулбайтира. Паччахь Везачу Элан цӀийнан керта вахара. Цуьнца цхьаьна цига дахара ЯхӀуд-мехкан дерриге а халкъ а, Ярушалайман берриге а бахархой а, динан дай а, левихой а, доллу халкъ а, уггаре ладам доцучу адамашкара дуьйна уггаре лараме долчу адамашна тӀе кхаччалц. ТӀаккха паччахьо Везачу Элан цӀенна уллохь карийначу Дала халкъаца бинчу бертан тептар тӀера дерриг а дешнаш дӀадийшира, уьш цигахь лаьтташ долчу массо а халкъана дӀа а хозуьйтуш. Цигахь паччахьо Везачу Элана хьалха Цуьнца бина болу барт карлабаккхира — цо дош делира Везачу Элана тӀаьхьагӀотта а, шен доллучу даггара, доллучу синца Цуьнан весеташ а, бакьонаш а, парзаш а лардан а, оцу тептар тӀехь яздина долу бертан дешнаш кхочушдан а. Шаьш и барт тӀеобцуш паччахьо чӀагӀо яр тӀедиллира берриг а Ярушалаймерчу бахархошна а, бен-яманхошна а. Иштта, Ярушалайман бахархой шайн дайн Дела волчу Делаца бинчу барте хьаьжжина, лела буьйлабелира.

Исраилхойн долахь болчу берриге а махкара дегаза болу цӀуш дӀабехира Юши-ЯхӀус. Исраил-махкахь дехачу дерриге а халкъана тӀедиллира цо шайн Везачу Далла ламальяр. Юши-ЯхӀу-паччахь вехаш хиллачу массо а хенахь, шайн дайн Дела волчу Везачу Элана тӀаьхьагӀиттинчуьра дӀа ца бевлира уьш.

2 ШЕРАШКАХЬ 34:1–8, 14–19, 29–33

Ярми-ЯхIу-пайхамар

Ярми-ЯхIу даим а Делаш лаьшна тоьшалла деш вара. Цкъа иза Ярушалайма а, Тупатера а адамаш Юрадохуш вара, цара хийрачу цIу-деланашна Iамалъярна а, царна саIанаш дахарна а. Цкъа хьалха Ярми-ЯхIус Тупат-ГIалахь царах лаьшна пайхамаралла дира. Цул тIаьхьа Ярушалайме а веана, Делан цIийнан керта а вахана, дерриге а халкъе вистхилира: «Иштта боху массо а ницкъийн Веза Эла волчу Исраилан Дала: „Хьовсал! ХIюкху гIалина а, цунна гонах йолчу ярташна а Аса хьалха аьлла болу массо а бохамаш бийр бу, хIунда аьлча уьш бухахьа а бевлира, Сан дешнашка царна ладогIа а ца лиира“».

Динан дас, Везачу Элан цIийнахь шена Ярми-ЯхIус Делера болу и хаамаш беш хезча, Ярми-ЯхIу-пайхамарна етта а йиттина, буржалш тохийтира. Амма шолгIачу дийнахь буржалш дIа а даьхна, иза дIахий-цира. Ярми-ЯхIус цуьнга элира: «Везачу Эло хьан цIе Пашихур аьлла ца тиллина, амма Массанхьа а долу къемат аьлла тиллина. ХIунда аьлча иштта боху Везачу Эло: „Аса хьох хьуна хьайна а, хьан доттагIашна а хьалха къемат дийр ду. Уьш шайн мостагIчун туьро хIаллакбийр бу, и хIума хьан бIаьргашна гур а ду. Аса дерриг а ЯхIудан халкъ Бавелан паччахьан кара дIалур ду, цо цхьаберш Бавел-махка дIабуйгур бу, кхиберш хIаллакбийр бу. Кху гIалин массо а бахам церан мостагIийн кара дIалур бу Аса. Къахьегарца гIалин халкъо мел гулдинарг а, гIалин массо а еза хIуманаш а, яхIудхойн паччахьийн хазна а мостагIийн кара дIалур ю Аса. Цара и массо а хIума, хIюнс санна, Бавеле дIахьур ю. Хьо а, Пашихур, хьан цIахь мел верг а йийсаре вуьгур ву. Бавеле дIавигначул тIаьхьа хьо лийр ву, цигахь хьо а, хьан массо а доттагIий а, ахьа шайна харцахьа пайхамаралла дина болу, дIабухкур бу“». Юха Ярми-ЯхIус Деле хIара дешнаш элира: «Веза Эла, Ахьа со Хьайна тIеозийна, ткъа со Хьох Iехавелла. Хьо сол ницкъ болуш ву, Ахьа со эшийна. Со массарна а хьалха белам хилла, нах сох массо а дийнахь кхаьрдаш бу. Со вист мосазза хуьлу, Аса, мохь а бетгаш, кхойкху: „Къизалла а, хIаллакхийлар а хир ду“, бохуш. Везачу Элера болу и хаам ас барна, наха со сийсаз а во, сох массо а дийнахь уьш кхаьрда. ТIаккха аса сайга элира: „Вицвийр ву аса Веза Эла, бийр бац аса Цуьнан цIарах хаамаш“. Амма сан кийрахь Цуьнан дош, цIе санна, догура, сан даьIаккашкахь дIахьулийна цIе санна иза летара. Со хIобттинера иза сайгахь сецо Герташ, соьга иза кхин сеца а ца лора».

Дуккха а тIаьхьабевларш бара тешамечу пайхамарна, амма Дала даим а цIагIвора иза. Цундела Ярми-ЯхIус аьлла: «Соьца Веза Эла ву, Иза ницкъболу тIемало санна ву. Цундела сан мостагIийн ког тасалур бу, цаьрга со эшалур а вац. Церан Iалашо кхочушхир яц, уьш юхьIаьржачу хIуьттур бу. Церан эхь цкъа а дицдийр дац, иза абаденналц лаьттар ду. Массо а ницкъийн Веза Эла! Хьо бакъахьара леларш зуьйш ву, нехан даг чохь дерг Хьуна дика го. Айхьа царна бекхам беш гайтахьа суна, сан гIуллакх аса Хьан кара дIаделла дела. Лекхийша эшарш Везачу Элана! Хастамаш бейша Везачу Элана! Цуьнга бен ваккхалур вац мисканиг зуламечу стеган карара».

ЯРМИ-ЯХIУ 19:13–15; 20:1–13

Баруха Ярми-ЯхІун пайхамараллаш дІаяздар

кѡа Ярми-ЯхІуга Везачу Элера иштта хаам кхечира: «Хѡарчийна тептар схѡа а эцій, Исраилан кѡомах а, ЯхІудан кѡомах а, массо а кхечу кѡаѡмнех а лаѡцна Аса хѡайга мел дийцинарг дІаязде. Юши-ЯхІу паччахѡаллехѡ волуш Со хѡоѡга дуѡххѡара вистхиллачу хенахѡ дуѡйна хІара де тІекхаччалц Аса хѡайга бина хаамаш дІаязбе. ЯхІудан кѡомана дІахаза а мега, Ас царна мел бан леринчу бохамах лаѡцна, тІаккха шаѡш лелош долчу вочу некѡаш тІера дІабовла а тарлора уѡш. Иза иштта хилча, Ас церан массо а кѡиношна а, зуламашна а гечдийр дара».

ТІаккха Ярми-ЯхІус Нери-ЯхІун кІант Барух сѡакхайкхира. Везачу Эло шега мел аѡлла дешнаш Ярми-ЯхІус дІа а олуш, Баруха уѡш хѡарчийначу тептар тІе дІаяздора. Цул тІаѡхѡа Ярми-ЯхІус эѡира Барухе: «Со Везачу Элан цІийнан керта ваха йиш йолуш вац; цу чу вахар суна дихкина ду. Цундела наха марха кхобучу дийнахѡ Везачу Элан цІа долчу гІо, ас дІадуѡйцучу хенахѡ айхѡа дІаяздина Везачу Элан дешнаш гулбеллачарна дІа а деша. Уѡш ахѡа дІадеша деза шайн гІаланашкара Ярушалаѡме сѡагулбеллачу массо а яхІудхошна. Цара Везачу Эле шайн дехарш дан ма мега, уѡш шайн вочу новкѡах дІабовла а ма мега, хІунда аѡлча Везачу Эло оцу кѡомана дІакхайкхийна оѡгІазалла а, дералла а чІогІа йоккха ю».

Нери-ЯхІун кІанта Баруха дерриг а шега Ярми-ЯхІу-пайхамаро ма-аллара дира. ЯхІудхойн паччахѡ волу Юши-ЯхІун кІант ЯхІу-Якхам паччахѡаллехѡ волчу пхобалгІачу шеран уѡссалгІачу баттахѡ Ярушалаѡман бахархошка а, иштта ЯхІуд-махкарчу гІаланашкара Ярушалаѡм-гІала даѡхкинчу массо а адамашка а Везачу Элан хѡалха марха кхаба дІакхайкхийра. Цу хенахѡ Баруха, гулбеллачу массо а нахана а хезаш, Везачу Элан цІа долчоѡх хѡарчийначу тептар тІера Ярми-ЯхІун дешнаш дІадийшира.

ЯРМИ-ЯХІУ 36:1–10

ЯхІу-Якхам-паччахьо пайхамараллин тептар дагадо

Баруха дІадешначу тептар тІехь дерг шайна хезча, баьччанаша, кхерамца вовшашка а хьаьвсина, Барухе элира: «И дерриг а паччахье дІадийца деза оха». Цара и массо а хІума паччахье дІадийцира. Паччахьо ЯхІуди вахийтира, и тептар схьада аьлла. Паччахьан йозанча волчу Эли-ШамаІера и тептар схьа а эчна, ЯхІудис иза схьадеара. Цо, паччахьна а, цунна уллохь лаьтгаш болчу массо а баьччанашна а хозуьйтуш, иза дІадийшира. Иза, шена хьалха кхерчахь йогуш це а йолуш, Іаш вара. ЯхІудис хьарчийначу тептар тІехь яздинчух кхоь-биь бІоІІам дІа мосазза боьшу а, паччахьо цо дІадешнарг, жимачу уьрсаца схьа а хададой, цІерга кхуссура. Цо иштта дира, и дерриг а тептар цІергахь дагийна дІадаллалц. Я паччахь а, я цуьнан берриг ялхой а, цу тептар тІера дешнаш шайна хезча, кхера а ца белира, цара шайна тІера бедарш а ца этІийра. Эли-Натас а, Дали-ЯхІус а, Гамар-ЯхІус а, паччахье и тептар ма дагаде бохуш дехарш динехь а, цо царга ла ца дубьгІира. Паччахьо шен кІанте Ярахьмиале а, Іазриалан кІанте Сари-ЯхІуга а, Іабдиалан кІанте Шалам-ЯхІуга а омра дира, йозанча волу Барух а, Ярми-ЯхІу-пайхамар а схьалаца аьлла, амма Везачу Эло и шиь кьайлаваьккхинера.

ЯхІу-Якхам-паччахьо Ярми-ЯхІун багара схьадаьлла а, Баруха дІаяздина а дешнаш тІехь долу тептар дагийначул тІаьхва, Везачу Элан дош кхечира Ярми-ЯхІуга: «Керла хьарчийна тептар схьа а эций, цу тІе яхІудхойн паччахьо ЯхІу-Якхама дагийначу тептар тІехь хилла долу дешнаш дІаязде. ЯхІудхойн паччахь волчу ЯхІу-Якхаме дІаала: „Иштта боху Везачу Эло: ахь хІара тептар дагийна: ‘ХІунда яздина ахьа кху тІе Бавелан паччахь схьа а веана, цо хІара латта хІаллакдийр ду, цу тІехь мел долу адамаш а, хьайбанаш а дойуш?’“ – аьлла. Цундела иштта боху Везачу Эло ЯхІу-Якхамах лаьцна: „Цуьнан тІаьхьенах цхьаммо а, Даудан тІаьхьенах волчо санна, паччахьалла дийр дац. Цуьнан дакьа дийнахь хуьлучу йовхоне а, буьйсанна хуьлучу шелоне а охьакхуссур ду. Ас таІзар дийр ду ЯхІу-Якхамна а, цуьнан тІаьхьенна а, иштта цуьнан ялхошна а, цара лелийна харцо бахьана долуш. Ас царна а, Јерушалаймерчу бахархошна а, иштта ЯхІуд-махкарчу нахана а Айса мел бийр бу аьлла болу бохамаш бийр бу“».

Ярми-ЯхІус, хьарчийна тептар схьа а эчна, йозанча волчу Нери-ЯхІун кІанте Барухе дІаделира. Цул тІаьхва яхІудхойн паччахь волчу ЯхІу-Якхама дагийначу тептар тІехь мел хилла дешнаш Ярми-ЯхІус дІа а олуш, Баруха уьш керлачу тептар тІе дІаяздира. Цу дешнаш тІе цу тайпана кхин а дуккха а кхидолу хІуманаш а дара дІаяздина.

ЯРМИ-ЯХІУ 36:14–32

Бавел-махко ЯхІуд-мохк схьабоккху

берриг а Везачу Эло Ярми-ЯхІу-пайхамарехула хир ду ма-аллара хилира: яхІудхой бавелхойн паччахьо Набухди-Нецара йийсаре бигира. И таІзар царна, халкъо Дала ша Јора а дохуш, шегалар а ца луш, Далла хьалха дохко дала деза боххушехь, цІушна Іамалъяр а, зулам дар а, кьинош летор а ца дитарна хиллера. Кьилбехьара пачхьалкхан бахархой Везачу Эло Кьилбаседехьара пачхьалкхана таІзар даран теш бара, амма хІетте а кхидІа а зуламаш лелош бехаш Іаш бара. ТІаккха Везачу Эло 130 шо хьалха Исраил-махкана бавелхойн эскарш тІе а дахкийтина, таІзар дар санна, хІара пачхьалкх а хІаллакьян сацам бинера.

ЯхІу-Яхинан, ЯхІу-Якхаман кІентан, берхІитта шо дара иза паччахь хилла дІахІобьттича. Цо а, шен дас ЯхІу-Якхама санна, Везачу Элана зуламе хеташ долу гІуллакхаш леладора. Цуьнан паччахьалла дар доладелла кхо бутт баьллачул тІаьхьа Бавел-мехкан паччахьан Набухди-Нецаран тІеман хьаькамаша, Јурушалайм-гІалина тІе а гІоьртина, цунна го бира. ТІаккха Бавел-мехкан паччахь волу Набухди-Нецар гІалина тІевеара, шен тІеман хьаькамаша гІалина го бинчу хенахь. ЯхІудхойн паччахь волу ЯхІу-Яхин а, цуьнан нана а, цуьнан ялхой а, цуьнан тІеман хьаькамаш а, цуьнан кертара хьаькамаш а шаьш Набухди-Нецаран кара бахара. Иштта, Бавел-макарчу Набухди-Нецар-паччахьо олалла ден борхІалгІа шо долуш, цо ЯхІу-Яхина йийсар дира. ТІаккха Набухди-Нецар-паччахьо Јурушалаймехь долчу Везачу Элан цІийнан хазни чохь мел йолу хІума а, паччахьан кертара мехала мел йолу хІума а дІаяьхьира. Везачу Эло аьлла ма-хиллара, хьалха исраилхойн паччахь хиллачу Сулима Везачу Элан цІенна лерина яйтина хилла йолу массо а дашо хІуманаш дІаяьхьира Бавел-мехкан паччахьо. Цул тІаьхьа берриг а јурушалаймхой арабехира цо, берриг элий а, доьналла долу эскархой а дІабигира. Иштта, йийсаре дІадигна долу дерриг адам итт эзар дара. Царна юкгахь бара дечиган а, эчиган а говза пхьераш. ЯхІуд-махкахь, уггаре а миска нах боцуруш, цхьа а ца висира.

Бавел-мехкан паччахьо ЯхІу-Яхинан метта Јурушалайм-гІалахь керла паччахь дІахІоттийра. Иза вара ЯхІу-Яхинан ден ваша волу Матан-ЯхІу. Матан-ЯхІун цІе а хийцина, ЦІадукь-ЯхІу аьлла, цІе тиллира цунна Бавел-мехкан паччахьо. ЦІадукь-ЯхІун ткье цхьаь шо дара, иза паччахь хилла дІахІуттуш. Јурушалайм-гІалахь Іаш а волуш, цхьайтта шарахь паччахьалла дира цо. ЦІадукь-ЯхІу-паччахьо а, шен да ЯхІу-Якхама санна, Везачу Элана зуламе хеташ долу гІуллакхаш леладора. Јурушалайм-гІалина а, ЯхІуд-мехкан а бахархой Шена уллора дІататтал чІогІа оьгІазваханера Веза Эла.

ТІАЬХХЪАРНАШ 24:8–20

Ярушалайм а, Делан цІа а хІаллакдар

Вай хІинца, Сулимас Делан омрица Ярушалаймехь инзаре Везачу Элан цІа дарх лаьцна дешна. Амма хашадхойн (бавелхойн) эскарш, дуьххъара Ярушалайм схъаяьккхинчул цхъайтта шо тІаьхъа, юха а оцу гІали чу а даьхкина, Сулимас дІахІоттийна долу Делан цІа хІаллакдира. ХІара ду цунах лаьцна Делан Йозанаш тІехь яздинарг.

ЦІадукъ-ЯхІус паччахьалла до уьссалгІа шо долуш, шеран уьтталгІачу беттан уьтталгІачу дийнахь, Бавел-мехкан паччахь Набухди-Нецар, шен дерриг эскар а эцна, Ярушалаймана тІамца тІевахара. ГІалина уллохь меттамотт дІа а хІоттийна, ерриг а ГІалина гонах гунаш дира цо, иза схъаяккха кечам бархъама. ЦІадукъ-ЯхІус паччахьалла до цхъайтталгІа шо тІекхаччалц гІала го бина лаьттира. Цу шеран боьалгІачу беттан уьссалгІа де тІекхаьчча, дІахІоьттина мацалла гІалин бахархошна даа хІумма а ца дуьсуш цІогІа яра. МостагІчо гІалин пенах доккха Іуьрг даьккхича, Ярушалаймерчу берриг а тІемалоша дІабовда кечам бира. Хашадхой гІалина го бина лаьттинехь а, буьйсанна паччахьан бешана уллохь болчу шина пенна юккхъехь долчу кевнехула массо а эскар гІали чуьра араделира. Иза дедда Іариба-тогІи чу дІадахара. ТІаккха хашадхойн эскар паччахьна тІаьхъаделира. Ерихон-гІалин аренашкахь уьш ЦІадукъ-ЯхІуна тІаьхъакхиира. Ткъа паччахьан эскарера массо а тІемало цунна уллора дІасаведира. ЦІадукъ-ЯхІу, схъа а лаьцна, Бавелан паччахь волчу Рабила-гІала схъавалийра. Цигахь цунна хвел йира. ЦІадукъ-ЯхІун кІентий цунна хьалха байира. Ткъа иза, ши бІаьрг а баьккхина, цІестан буржалш а тоьхна, Бавеле дІавигира.

Набухди-Нецара паччахьалла дечу ткъайоьсналгІачу шеран пхобалгІачу беттан ворхІалгІачу дийнахь паччахьан гІаролхойн хъаькам волу а, Бавелан паччахьан ялхо волу а Набузар-Адан Ярушалайме веара. Цо Везачу Элан цІа а, паччахьан цІа а, Ярушалаймера массо а цІа а, цІе тесна, дагийра. Иштта, Ярушалаймехь долу дерриг а коьрта цІенош дагийра. Оцу хъаькаман куьйгаллехь долчу хашадхойн эскаро Ярушалаймана гонах долу пенаш а дохийра. Паччахьан гІаролхойн хъаькамо Набузар-Адана Ярушалаймехь дисина кхидолу халкъ а, говза гІишлош йийраш а, Бавелан паччахьан агІор бевларш а йийсаре дІабигира. Оцу махкара къечу халкъана юкъара цхъадолу адамаш дитира цу хъаькамо, цаьрга кемсийн бошмашкахь а, кхашкахь а болх байтархъама. Хашадхоша дохийна дІадехира Везачу Элан цІенна хьалха долу цІестан Бю-ГІамаш а, цІийнан кертахь метгахіохуш йолу цІестан бухахІотторгаш а, иштта цІестан хІорд а. Дерриг а цІаста цара Бавеле дІадаьхъира. Цара иштта дІадаьхъира тесаш а, белаш а, тукарш а, хаза хьожа йогІу хІума чу юьллу кедаш а Везачу Элана лерина гІуллакх дечу хенахь лелош хилла йолу цІастанах йина мел йолу пхьегІаш а. Деших а, детих а мел йина хІуманаш а дІаьхъира паччахьан гІаролхойн хъаькамо, царна чуйогІура богуш болу кІора дІасакхобху нойш а, цІий чу дутту боганаш а.

Иза хиллера вайн зама тІеяле 587–586 шерашкахь. Сулимин Делан цІа 400 шо сов лаьттира.

ТІАЬХХЪАРНАШ 25:1–16

Даниал а, цуьнан кхо доттагIа а

15авелхойн паччахьо Набухди-Нецара ома дира шен кертарчу хьабкамын куьйгалхочуьнга, исраилхойн тоьллачу паччахьийн а, элийн а цIийнах бевлла болу кьонахой шена тIе схьабалабе аьлла. Уьш хила безара шайн догIмашца цхьа а сакхталла йоцуш, юьхьсибатца хаза а болуш, муьлхха а Илма Iамо кхетам а болуш, Илма девзаш а болуш, кIорггера хьекьал а долуш, паччахьан цIа чохь гIуллакх дан ларор болу кьонахой. Царна Iамор ду хашадийн мотт бийца а, цу маттахь долу тайп-тайпанара тептарш деша а. Иштта паччахьо тIедиллира хIора дийнахь царна шен цIа чуьра мала чагIар далар а, яа хIума ялар а. Иштта тIедиллира цо и кьонахой кхаа шарахь кхетош-кхиор.

Цу кьонахошна юкьахь бара ЯхIудан тIаьхьенах болу Даниал а, Хьанан-ЯхIу а, Мишаал а, Iазар-ЯхIу а. Паччахьан кертара хьабкамын коьртачу куьйгалхочо церан цIераш хийцира. Даниалх – Бел-Ташацар элира, Хьанан-ЯхIух – Шадрак элира, Мишаалах – Мешак элира, ткьа Iазар-ЯхIуна Iабди-Нага аьлла цIе тиллира. Даниална паччахьан стоьла тIера юург кхаьллина а, чагIар мелла а бехвала ца лаьара: и юург Мусан Iедалехь жуьгташна даа ца мегачу дийнатийн а, олхазарийн а жижигах кечийна хила тарлора. Цундела Даниала куьйгалхочуьнга дийхира Далла гергахь хьарам йолчу юучух а, маларх а шаьш хьакха ца далийтар. Цо шайна хасстоьмаш а, хи а бен ма лахьара аьлла дийхира. Юьхьенца паччахьан кертара хьабкамын куьйгалхочунна цуьнан дехар кхочушдан ца лиира, хIунда аьлча иза кхоьбура и кьонахой гIелбелла гича паччахь оьгIазвахарна. ТIаккха Даниала ша а, шен кхо накьост а ларван коьртачу куьйгалхочо хIоттийначу тIаролхочуьнга дехар дира, шаьш итт дийнахь зехьара аьлла. Балийтахьа шайна баа беккьа хасстоьмаш а, мала хи а, бохуш. Итт де даьлча, церан яхьаш а, догIмаш а паччахьан кхача бууш Ийначарел хаза хилла карийра.

Цу веа а кьонахчунна массо а тайпана тептарех кхетар а, Илма хаар а, хьекьал а делира Дала. Ткьа Даниална, цул совнаха, гина гIенаш а, самах духььалхIуьтту суьрташ а тида хаар делира.

Ийисарехь болчарна юкьара хаьржина массо а кьонахой паччахьна гайта йиллина хан тIекхьачначу хенахь, паччахьан кертара коьртачу куьйгалхочо уьш паччахьна тIебалийра. Ша царца кьамел дича, паччахьна билгалделира цу массо а кьонахошна юкьахь цхьа а Даниале а, Хьанан-ЯхIуга а, Мишаале а, Iазар-ЯхIуга а кхочуш цахилар. ТIаккха хIорш бисира паччахьан кертахь гIуллакх дан. Муьлххачу а хьекьал-кхетам оьшучу гIуллакхехь а, паччахьо хIуьа хаттар дича а, цунна карабора уьш уьттазза алсам хууш, шен пачхьалкхера мел болчу бозбунчел а, эвлаяэл а.

ДАНИАЛ 1:3–20

Дашо сурт а, кхо майра кьонаха а

абухди-Нецар-паччахьо деших цхьа сурт дайтира, лакхалла кхузткъа дол (ткъе итт метр) барам болуш, ткъа шоралла ялх дол (кхо метр) барам болуш. По иза дIахIоттийра Бавел-махкара Дура олучу шерачу арахь. ТIаккха туркхо зевне мохь туйхира: «Хаам бо шубга, массо а къаьмнийн а, халкъийн а, меттанийн а болу нах! Нагахь маIийн, шедагийн, дечиг-пондарийн, мерз-пондарийн, зурманийн иштта кхин массо а тайпана эшарийн гIирсийн аз шайна хезча, охьа а эгий, сужда де Набухди-Нецар-паччахьо дIахIоттийначу дашочу суьртана. Ткъа, охьа а вьожна, суждане ца ваханарг, цу сохьта цIе летта йогучу пеша кхуссур ву».

Цъхаммо паччахье мотт туйхира: «Ахь Бавел-махка тIехь гIуллакх дан хIоттийначу кьонахоша кхочуш ца до, ва паччахь, хьан омра. Уьш бу Шадрак а, Мешак а, Iабди-Нага а цIе йолу яхIудхой. Хьан деланаш а ца лору цара, ахь дIахIоттийначу деших динчу суьртана Iибадат а ца до цара». ТIаккха Набухди-Нецара, ша луйра дарвеллачохь, тIедожийра Шадрак, Мешак, Iабди-Нага а шена тIевалор. И нах паччахьна тIебалийра. Набухди-Нецара цаьрга элира: «Нагахь санна хIинца дуййна шашь кийча хилахь, шайна маIийн, шедагийн, дечиг-пондарийн, мерз-пондарийн, зурманийн а, иштта кхин йолу массо а тайпанарчу эшарийн гIирсийн аз ма-хеззинехь, охьа а эгий, сужда делаш аса дIахIоттийначу деших диначу суьртана. Амма аша Iибадат ца дахь, цу сохьта цIийиначу пеша кхуссур ду шу. ТIаккха муьлхачу дала кIелхьардохур ду шу сан куййгах?» Шадрака а, Мешака а, Iабди-Нагас а иштта жоп делира Набухди-Нецар-паччахье: «Цуна лаьцна хьобга жоп дала оьшуш меттиг бац тхан. Нагахь санна тхо цIийина йогучу пеша кхийсахь а, оха Iибадат деш волу Дела ницкъ болуш ву тхо цунах кIелхьардаха. Хьан куййгах а, ва паччахь, кIелхьардохур ду Цо тхо. Нагахь санна Цо и ца дахь а, хаа ду хьуна, ва паччахь, хьан деланаш оха лорург цахилар а, ахь дIахIоттийначу дашо суьртана корта беттарг цахилар а». И хезча, хIинццалц чул ворхIазза чIогIа пеш лагае аьлла, омра дира цо. Шен эскарера уггаре а онда болчу кьонахошна тIедожийра паччахьо Шадрак а, Мешак а, Iабди-Нага а, дIа а вихкина, цIийиначу пеша кхоссар.

Цул тIаьхьа уьш, дIа а бихкина, чухулара а, тIехулара а бедаршца а, коьртарчу хIу-манашца а, церан кхин йолу тIерачу хIуманашца а цIе летта йогучу пеша кхиссира. Паччахьо дина и омра чIогIа а хилла, пеш сов тIех цIийина йогуш хилар бахьана долуш, цIеран алуно багийна байира Шадрак а, Мешак а, Iабди-Нага а пеша чу кхиссина болу нах. Ткъа хIара кхо стаг, Шадрак, Мешак, Iабди-Нага а, вихкина а волуш, цIе летта йогучу пеша вуьйжира. Жимма хан яьлча, пеша чу хьаьжначу Набухди-Нецара, инзар а ваьлла, сихха хьала а иккхина, шена гонах болчу элашка хьаьтира: «Кхо стаг вацара вай вихкина цIерга кхоьссинарг? Цара аьллачунна дуйхьал паччахьо элира: ХIан-хIан, вихкина воцу виь стаг го суна цу чохь цIарна юккъехула лелаш, цхьа а тайпана зен ца хилла царна, ткъа воьалгIачун васт маликичух тера ду» – аьлла.

Йогучу пешан кевне а вахана, Набухди-Нецара элира: «Шадрак, Мешак, Iабди-Нага, Веза Воккхачу Делан леш, арадовла, схьадуьйла!» ТIаккха Шадрак, Мешак, Iабди-Нага а цIеран юккъера арабевлира. Схьагулбеллачарна гира хIокху нехан догIмаш даго и цIе ницкъ болуш ца хилар. Коьртарна месаш а ца ягийнера, тIера бедарш а хийца ца еллера, ур-аттала, цIеран хьожам яцара царех йоглуш. ТIаккха Набухди-Нецара элира: «Хастам бу Шадракан а, Мешакан а, Iабди-Нагин а Далла, царна гоьнна Шен малик дайитина волчу. Шех тешна, паччахьан омра кхочуш а ца дина, шайн Дела воцург лара а ца лерина, шайн Дела воцунна цхьана а кхечу дала Iибадат а ца дина, шайн догIмаш цIерга тесна болу Iорш кIелхьарбаьхна Цо. Ас сайгара омра луш ду муьлххачу а къаьмнийн а, халкъийн а, меттанийн а болчу нахах Шадракан, Мешакан, Iабди-Нагин а Дела сийсазвинарг, аьтта, кескаш йина карор ву, цуьнан цIа саьлнаш йина карадойтур ду, цу Деле санна, кхин цхьана а Деле кIелхьарваккхалур воцу дела». Цул тIаьхьа Шадрак, Мешак, Iабди-Нага а паччахьо Бавел-махкаьхь даржеьхь лакхабехира.

ДАНИАЛ 3

Даниала йозанан маъна дар

абухди-Нецарал тӀаъхъа Бавел-махкахъ паччахъ хилла дӀахӀоьттира цуьнан кӀант Белшацар. Эзарнашкахъ болчу шен уллорчу куйӀгалхошна доккха той хӀоттийнера Белшацар-паччахъо. ЧагӀаро вахийначу Белшацара шен дас, Набухди-Нецара, Ярушалаймера Делан цӀийнан чуъра араяхна еана йолу дашо а, дато а пхьегӀаш чуяр тӀедиллира, царна чуъра шегӀа а, шен уллорчу куйӀгалхошка а, шен зударшка а, шен гӀарбашашка а маларш мийлийтархъама. ЧагӀар а муьйлуш, деших а, детих а, йобзах а, эчигах а, дечигах а, тӀулгах а бина болу шайн деланаш базбан хӀиттира паччахъ а, цуьнан уллорнаш а, церан зударий а.

Оццу хенахъ цӀеххъана, пена чуъра схьадолуш санна, адаман куйӀган пӀелгаша, ара а девлла, паччахъан цӀа чохъ къуьдана дуйхъал болчу пена тӀера кирана тӀехъ йозанаш хӀоьттина гира паччахъна. Юьхъа тӀера хийца-велира иза. Ойланаша хъовзийра иза. Цуьнан настарш малъелира, голаш, бегош, вовшахбеталора. ЧӀогӀа мохъ туйхира паччахъо, бозбунчаш а, седа-жайна хъовсурш а, палтуйсурш а схьабалабе аьлла. Уьш чубалийча, паччахъо Бавел-мехкан хьекъалалла долчаьрга элира: «ХӀара йоза деша а дешна, цуьнан маъна соьга дийцинчунна паччахъниг санна долу цӀен духар а лур ду, цуьнан коча дешин зӀе а уллур ю. Пачхъалкхехъ даржехъ кхоалгӀаниг лоруш олахо а виьр ву аса цунахъ». Амма оцу чубаьхкинчу хьекъалалла долчех цхъанна а и йоза деша а, цуьнан маъна дан а ца хиира.

Ткъа паччахъан нана, паччахъан а, цуьнан уллорчу куйӀгалхойн а къамелаш шена хазар бахъана долуш, чуеара. Къамел долош, цо элира: «Паччахъ, вехийла хъо даим! Хъан ойланаша ма хъийзавойла хъо, юьхъ-сибат ма хийцалойла хъан! Шеца Делан Са долуш цхъа къонахъ вухъан пачхъалкхехъ. Деланашкара долуш санна, серло, хьекъал, хьекъалалла цуьнгахъ карийнера, хъан дас олалла динчу хенахъ». Даниал паччахъна тӀевалийра, тӀаккха цо цуьнга цакхеташ долчу дешнех кхетор дийхира.

ТӀаккха Даниала Белшацар кхетийра, Дела паччахъна цуьнан кураллина оьгӀазвахана хиларх, хӀунда аьлча цо цӀуш базбархъама, чуъра чӀагӀар мийла еза пхьегӀаш схьаэцарна. Цундела даийтина Цуьнгара хӀара дешнаш. Цул тӀаъхъа Даниала элира: «ХӀара ду яздинарг: „МАНЕЙ, МАНЕЙ, ТАКХЕЛ, УПАРСИН“. Цу дешнийн маъна хӀара ду: „МАНЕЙ“ бохург – хъуна паччахъалла дан Ша делла денош, дагар а дина, Дала чекхдаьхна бохург ду. „ТАКХЕЛ“ – хъо, Делан терзана тӀехъ оьзча, буьззина мах боцуш карийна бохург ду. „УПАРСИН“ – хъан пачхъалкх, екъа а екъна, мадайхошна а, парсихошна а дӀаелла бохург ду». ТӀаккха, Белшацаран омрица, Даниална, и вазвеш, паччахъниг санна долу цӀен духар а тӀекхоьллира, коча дашо зӀе а оьллира, иза пачхъалкхехъ даржехъ кхоалгӀа олахо ву аьлла, дӀа а кхайкхийра. Ткъа хашадхойн паччахъ Белшацар цу бусехъ виьра. Цул тӀаъхъа паччахъалла кхузткъе ши шо долчу мадайхойн махкара Дари-Ваша цӀе йолчу паччахъна карадеара.

ДАНИАЛ 5:1–31

Даниала дола до

Белшацаран паччахъан глант дола даьккхина волу Дари-Ваша-паччахъ а вара кура а, цушна Тамалъеш а. Амма цунна Даниал везара шен хъекъалаллица а, синца а лекха хиларна.

Пачхъалкхан массо а маьПехъ шен олалла чIагIдан, Дари-Ваша-паччахъа шен пачхъалкхана тIехъ цхъа бIе ткъа тхъамда хIоттийра. Паччахъо оцу тхъамданашна тIе кхо эла дIахIоттийра, царех цхъаь Даниал а волуш. Цу тхъамданашка пачхъалкхехъ долу хъал элашка дIадийцийтархъама а, шена болучу пайданах ца валархъама а динера цо иза. Даниал кхечу элел а, тхъамданел а къаьсташ вара: цуьнгахъ къаьсттина тIехъ долу хъекъалалла дара. Ерриге а пачхъалкхана тIехъ иза коьртаниг а вина, дIахIотто дагадеанера паччахъна. Цундела пачхъалкхана тIехъ урхалла дарехъ Даниал бехке ван бахъана лобхуш бара элий а, тхъамданаш а. Амма иза тешаме волу дела, царна цхъа а бахъана ца карадора. Цуьнгара цхъана а тайпанара ледарло ца йолура, цхъа а бехк баккха хIума а ца нислора.

Эххар а цу эланаша а, тхъамданаша а хIиллане барт бира, Даниал паччахъна хъалха бехвархъама. Царна хаъара Даниал сих-сиха шен Деле дола деш хилар. Цундела цара, паччахъ волчу а баькхина, цуьнга иштта элира: «Дари-Ваша-паччахъ! Вехийла хьо даим! Массо а эланаша а, тхъамданаша а, мехкан дайша а, хъехамчаша а, коьртачу кхелахоша а, вовшашлахъ барт бина хьогара паччахъан омра далийта, ткъе итт дийнахъ хьогга, паччахъ воцучуьнга, цхъаьнгга а кхечу деле я адаме дехар динарг лобмашна даьккхинчу ор чу кхосса аьлла. И омра, цхъа а хийцамаш бан йиш йоцуш хилар билгал а доккхуш, дIаязде. ТIаккха, мадайхойн а, парсхойн а Iедалехъ санна, и чIагIю йохо йиш хир яц». И омра, дIа а яздина, Дари-Ваша-паччахъо шена цуьнан даккхаран билггал долу бахъана ца хуу дела, тIечIагIдира.

Ткъа Даниал, паччахъо и омра чIагIдинийла шена хиъча, шен цIа чу вахара. Цуьнан лакха тIехъ йолчу чобнан кораш Ярушалаймехъа дIадиллина дара. ХIинцалц ша дийнахъ кхузза ма-дарра, гора а хIоьттина, Делан цIа дохадале хъалха Цуьнан сийлаллин нур къегаш хиллачу шен хьомечу Ярушалайм-гIалехъа а вирзина, Далла доIанаш а дина, Цунна хастамаш бира Даниала.

Къайлаха барт а бина, Даниал тергалвеш лелачу адамашна, Далла хъалха дола а деш, шена Делера гIо доьхуш гира хIара. ТIаккха цара сихха паччахъе иза дIахайта сацам бира.

ДАНИАЛ 6:1–11

Даниал лобмаш чохь долчу ор чу кхоссар

Тлаккха, паччахь волчу а баьхкина, йийсарехь болчу яхIудхойх волчу Даниала, я паччахь а, я цо чIагIбина болу сацам тергал ца беш, дийнахь кхузза доIанаш до, гора а хIуттий, аьлла, дийцира цара. И шена хезча, паччахьна чIогIа халахеттера. Даниал кIелхьарваккха дагахь, малх бузале цунна чIогIа гIо дан гIоьртира иза. Амма цу наха, цхьаьна а кхетта, чIогIа хьовзийра паччахь. Цара бохура: «Хаа ду хьуна, паччахь, мадайхойн а, парсихойн а Iедалехь цхьаьна а билгалдаккхаро я сацамо паччахьо чIагIдинарг хийца йиш йоцийла». Тлаккха паччахьо Даниал, шена тIе а валавайтина, лобмаш чохь долчу ор чу кхоссийтира. Даниале паччахьо элира: «Гуттара а ахь Шена Iибадат деш волчу хьан Дала хьо кIелхьарвоккхур ву!» Тлаккха, тIулг а беана, оран бертиг дIакъевлира. Цул тIаьхьа паччахь, шен цIийнан гIишло чу а вахана, юург а ца юуш, дIавижира, ур-атталла цхьана а тайпана шен самукьадаккхар а ца магош. Амма наб яйнера цуьнан. Iуьйранна сатоссуш, хьала а гIаьттина, сихха лобмийн орана тIевахара паччахь. Орана тIе а веана, иза латкъамечу озаца Даниале кхайкхира: «Даниал! Дийна волчу Делан лай! Ахьа Шена гуттара а Iибадат деш волчу хьан Деле кIелхьарваккхавеллий хьо?» Тлаккха Даниала паччахье элира: «Паччахь! Вехийла хьо даим! Сан Дала Шен малик даийтина. Цу малико лобмийн батош дIакъевлина. Со Далла хьалха цIена волу дела, лобмаша цхьа а тайпана зен-зулам ца дина суна. Ткъа хьуна хьалха а, паччахь, аса цхьа а тайпана зулам ца дина».

Паччахьна иза чIогIа хазахийтира. Ор чуьра Даниал хьалаваккхийтира цо. Даниална тIехь цхьа а тайпана хилла чов яцара, иза шен Делах тешаш хилла дела. Паччахьо омра дира, Даниал бехке вина болу и нах а, церан бераш а, церан зударий а, сьха а балабай, ор чу кхийса аьлла. Орана буха а кхачале, лобмашна карабахара уьш. Тлаккха цара, даьIахкаш а кегъеш, хIаллакбира уьш.

Цул тIаьхьа Дари-Ваша-паччахьо дуьнен чохь дехаш долчу массо а къаьмнийн а, халкъийн а, меттанийн а болчу нахе омра деш, шен пачхьалкхан массо а маьIпехь адамаш, кхерамах дуьзна, дегадойла Даниалан Далла хьалха аьлла, кехат яздира. Цу тIехь аьлла дара: «Иза дийна волу Дела хиларна а, Цуьнан дахар даим долу дела а. Делан пачхьалкх йохалур йоцуш ю. Цуьнан олалла кхачалур доцуш ду. Стигалахь а, лаьтта тIехь а тамашийна гIуллакхаш а, тамашийна билгалонаш а гойту, паргIат а воккху, кIелхьара а воккху Цо. Лобмийн ницкъах Даниал ПаргIатваьккхинарг а Иза ву».

ДАНИАЛ 6:12–27

ЯхІудхой ийисарера юхаберзар

Вай хІинца дешна ма-хиллара, ашурхойн эскарша Исраилан Къилбаседехъара пачхъалкх сха а яьккхина, израилхойн халкъ ийисаре дигнера. Иза хиллера Дала леррина Къобалвинарг дубнен чу валале ворхІ бІе шо хъалха. БІе шо тІаьхъа мадайхойн а, бавелхойн а цхаьнакхеттачу эскарша шина шарахъ го бина латтийначул тІаьхъа Нунав-Гала хІаллакйинера. Бавел-махко, нуьцкъала пачхъалкх а хилла, гонахара пачхъалкхашна, царна юкьахъ яра Къилбехъара пачхъалкх, ЯхІуд а, талораш а деш, яхІудхой ийисаре буьгура.

Амма нуьцкъалчу Бавелхойн империн а чаккхе тІеесара. Иза мадайхоша а, парсихоша а схъаяьккхира. Парсихойн паччахьо Къуреша яхІудхойхошна шайн даймахка юхадерза магийра. Цо ерриг а шен пачхъалкхехула дІахъедира: «Иштта боху парсихойн паччахь волчу Къуреша: стигалийн Дела волчу Везачу Эло дубненан ерриг а пачхъалкхаш схъаелира суна, ткъа Цо тІедиллина суна, ЯхІуд-махкахъ йолчу Ярушалаймехъ Шена цІа де аьлла. Веза Эла – Исраилан Дела ву, Ярушалаймехъ волу Дела ву. Шуна юкьахъ Везачу Элан халкъах мел болчаьрга аса боху: шун Дела шуьца а хуьлийла, шу ЯхІуд-махкарчу Ярушалайме а ГІойла, аша Везачу Элана цІа а дойла. Дийна бисина болу израилхой болчу меттигашкарчу бахархоша ГІо дан деза цу нахана. Царна дети а, деши а, бахам а, кира лело даьхни а, шайн лаамца делла совГІаташ а ло, Ярушалаймехъ долчу Делан цІенна лерина долуж. Даймахка юхабирзира израилхойн шийтта гаранах болу шовзткъа эзар сов жуьгтий, дукхяхъолахъ уьш бара ЯхІудан тІаьхъенах берш. Амма дуккха а жуьгтий парсихойн пачхъалкхашкахъ бисира.

Ярушалаймехъ лаьттачу Делан цІа долчу шаьш схъадаьхкина шолГІачу шеран шолГІачу баттахъ цара болх дІаболийра. Цаьрца бара динан дай а, левихой а, ийисарера Ярушалайме юхабирзина болу берриг нах а. Цара хастамаш а беш, баркаллаш а бохуш, кар-кара а оьцуш, Везачу Элана лерина иллеш аларца Делан цІийнан бух боьттира. Царна юкьахъ къасталуш дацара боьлхуш болчеран а, казахетарца маьхъарий доьттучеран а аьзнаш, хІунда аьлча уьш геннара схъахезаш дара.

Керла Делан цІа дІахлоттош куьйгалла деш яхІудхойн паччахъан ЯхІун-ЯхІун КІентан КІант Зурбабел вара. Амма оцу махкахъ Іаш хиллачу нахана яхІудхой бохо а, къахко а дагадеара, цаьрга Делан цІа кхин дІа ца дайтархъама. Ярушалаймехъ долчу Делан цІенна тІехъ беш болу белхаш сацийнера Артахъ-Шашта-паччахъан омрица. И болх сацийначохъ пхийтта шарахъ лаьттира Парсин-мехкан паччахъ Дари-Ваша паччахъаллехъ волу шолГІа шо доладаьлалц.

Дари-Ваша-паччахьо тІечІагІдира Къуреш-паччахьо дина хилла долу овра. Цо Ярушалайме Делан цІа дина чекхдаккхар тІедуьллуш долу кехат дахийтира. Делан цІа дина делира Адар-беттан кхозлагІчу дийнахъ, Дари-Ваша паччахъаллехъ волчу йолхалГІачу шарахъ. Исраилан халкъо казахетарца даьдира Делан цІа къобалдар.

ІЕЗАР 1 – 6

Эсират паччахьан зуда

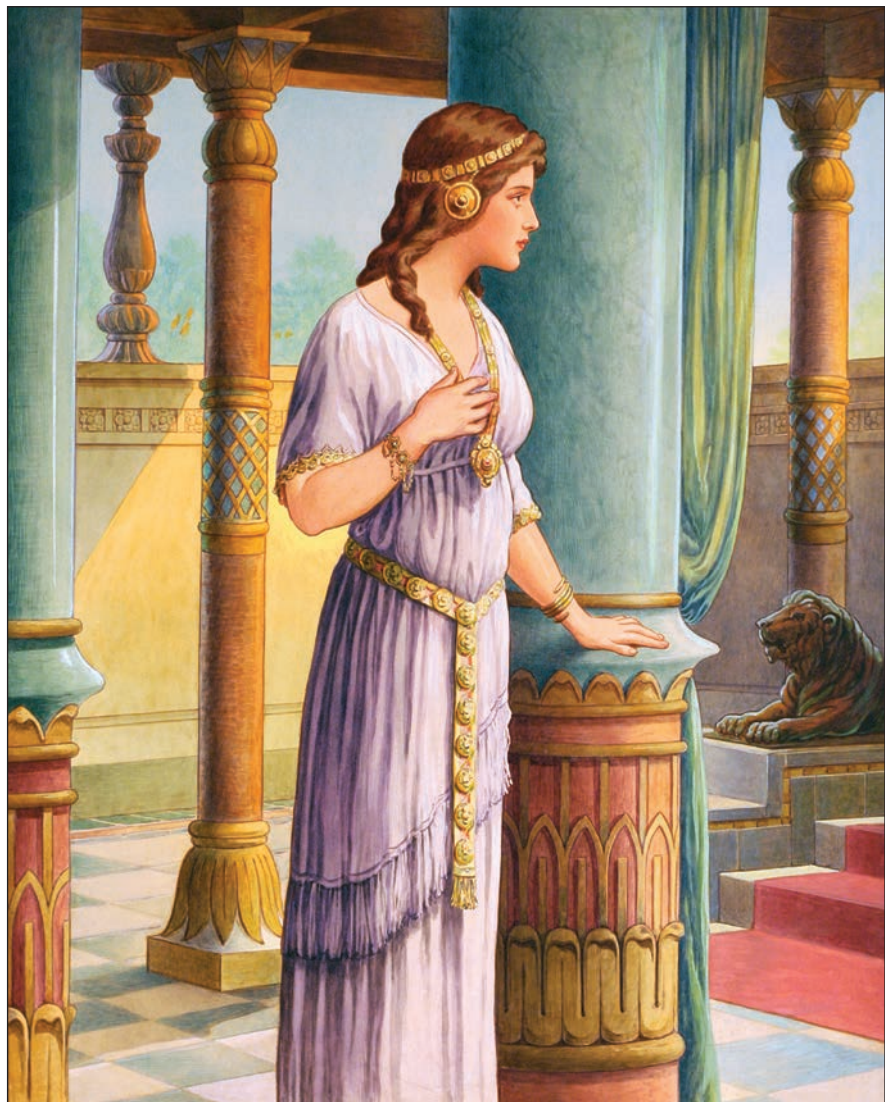

арсихойн паччахьо Ахьаш-Варуша зуда яло сацам бира. Цо пачхьалкхан массо маъНе нах бахийтира дерриг хаза зудабераш Шушан-гӀала сьхагулдайт. Паччахьан сацам нахана дӀахайитинчул тӀаьхьа дукха зудабераш сьхадалийра Шушан-гӀалин гӀопе. Уьш паччахьан зударий ларбеш долчу ца чу дӀадигира. Цигахь хӀора йоӀ шийтга баттахь паччахьан тӀейига кечьян езаш яра. Цул тӀаьхьа иза паччахьан ца чу йоьдура. Цу заманахь Парси-махкахь ашурхойн а, бавелхойн а эскарша ийисар дина балийначу жуьгтийн тӀаьхьенаш яра. Шушан-гӀалахь вехаш вара Мардахай цӀе йолу яхӀудхойх волу цьха стаг. Цо Эсират цӀе йолу шен ден вешин йоӀ хьалакхиош яра. ЙоӀ хаза а, куц долуш а яра. Цуьнан да а, нана а деллачул тӀаьхьа, Мардахайс Эсират йоӀана метта шена сьхайицира. Шушан-гӀала ерриге а пачхьалкхера хаза зудабераш сьхагулдечу хенахь, Эсират а яра паччахьан ца кхайкхина. Паччахьна Эсират массо а зударел а дукхаезаелира. Цундела иза цуьнца дика а вара, цунна реза а вара. Ахьаш-Варуша Эсиратан коьрта тӀе паччахьан таж а диллина, иза паччахьан зуда йина дӀахӀоттийра. Паччахьо Эсиратан сийнна доккха той хӀоттийра, цига массо а элий а, баьччанаш а кхойкхуш. Массо а шен пачхьалкхан меттигашна цо цьха деза де дӀахӀоттийра. Ша комаьрша паччахь хиларе терра, цо дукхахболчарна совгӀаташ дахьийтира. Эсирата, Мардахайс шега ма-аллара, цьхаьнгге а ца дуйцура, ша мича тайпанах ю а, мича къомах ю а.

Цул тӀаьхьа паччахьо, чоӀга сий деш, хьалаайнера аӀгагхо волчу ХӀамдатин кӀант ХӀаман. Цо иза, массо а элел а лакхара вина, дӀахӀоттийнера. Паччахьан кевнехь гӀуллакх деш болу массо а элий, ХӀаманна хьалхахь охьа а телаш, корта бетташ хуьлура. Иза царна паччахьо тӀедиллина дара. Ткъа Мардахай я охьа а ца таӀара ХӀаманна хьалхахь, я цунна корта а ца беттара цо. ХӀамана, оьглаз а вахана, Ахьаш-Варушан махкара берриге а яхӀудхой хӀаллакбан дагалелира.

Ахьаш-Варуш волчу а веана, ХӀамана элира: «Хьан къаьмнашна юкьгахь, пачхьалкх мел ю, массо а маъНехь дӀасадаьржина цьха къам ду. Кхечу къаьмнийн доцу тедалш ду цу къоман, ткъа цара пачхьалкхехь дӀахӀоттийна долу тедалш кхочуш а ца до. Цундела паччахьо уьш иштта лелийта ца оьшу. Паччахьан лаам хилча, ас цуьнга цьха кховдор дийр дара. И нах хӀаллакбе аьлла, хьан омра хилча, аса итт эзар гали дато ачха дохьуйтур дара хьан хагне, хьан хьал лардеш болчу нахе дӀадала». Тпаккха паччахьо, шен пелга тӀера мухӀар сьха а даьккхина, жуьгтийн мостагӀа волчу а, аӀгагхо волчу а ХӀамдатин кӀанте ХӀамане дӀаделира. Цо иза, жуьгтий хӀаллакбе аьлла, шен омра чоӀгӀдеш дӀаделира. Хьалхарчу беттан кхойтталгӀачу дийнахь сьхакхайкхара паччахьан кехаташ яздархой. Цара ХӀаманан омранш дӀа-яздира пачхьалкхехь массо а меттигашкахь дехаш долчу къаьмнийн меттанашкахь а, церан йозанца а. Геланчаша и кехаташ пачхьалкхан массо а маъНе дӀасадаьхьира. Цу кехаташ тӀехь яздина дара, массо а жуьгтх волу стаг, къона а, къена а, бер а, зуда а ца къастош, цьхана дийнахь хӀаллакбе, ткъа церан бахам сьха а баккха, аьлла. Массо а жуьгтий байа безаш билгалдаьккхина долу де дара шийтталгӀачу Адар беттан кхойтталгӀа де. ХӀора пачхьалкхана чуйоӀлуш йолчу меттигехь цу кехат тӀехь дӀаяздина сацам, нахана хьалха дӀа а бешна, гучубаккха безаш бара, уьш цу дийнахь кийча хилийтарьхама. Паччахьан сацам дӀакхачьначу массо а маъНехь боьлхуш, тийжаш бара нах. Марха а кхобуш, доьлхуш дара адам, дукхах болу жуьгтий, сингаттаман духар а дуйхьина, лаьттарчу чимашкахь Юкхуш бара.

ЭСИРАТ 1 – 3

Эсират паччахъан зуда

(*тIаьхъе*)

Шена паччахъан сацамах лаьцна дерг хиъча, Мардахайс Эсиратна цу сацамах лаьцна дерг дIа а хайитина, цунна тIедиллира паччахъе шен халкъах къинхетам бар дехар. ТIаккха Эсирата ялхочуьнгахула Мардахайга хабар дахийтира: «Массо а паччахъан гIуллакх деш болчарна а, массо а халкъашна а хууш ду, хIора зуда, я стаг, ша паччахъо тIекхайкхина а воцуш, иза волчу чухуларчу керта вьодахъ, и стаг, Iедало ма-бохху, вийна хила везаш вуйла. И санна волу стаг дийна вуьсур ву, нагахъ санна паччахъо цуьнга шен дашо гIаж дIакховдаяхъ. Ткъа со паччахъна тIе кхайкхзаза ткъе итт де дIадаьлла». ТIаккха цо Эсирате юха а хабар дахийтира: «Хъуна ма мотталахъ, жуьгташна юкъара хъо цхьаь паччахъан цIа чохъ хиларна кIелъхаръер ю. Нагахъ санна хъо хIинцалерчу хенахъ йист а ца хуьлуш IадIахъ, жуьгташна гIо кхечу меттера кхочур ду, ткъа хъо а, хъан ден цIа а хIаллакхир ду. Хъанна хаьа, хIара зама бахъана долуш кхаьчний а хъуна паччахъан дарж». Эсирата Мардахайна дуьхьал жоп дахийтира: «Ваха а гIой, Шушан-гIалахъ мел волу жуьгтий вовшах а тохий, суна тIера марха кхаба. Кхаа дийнаххий, кхаа бусий ца молуш, ца дууш хан яккха. Со а, сан ялхой а хир бу, шу санна, марха кхобуш. Цул тIаьхъа со паччахъ волчу гIур ю, иза Iедална дуьхьал делахъ а. Нагахъ со яла езыхъ, со лийр ю». Оццу хенахъ зуламечу ХIамана Мардахай ирхьоллархъама ткъе пхий метр лекха бIоIгам кечбинера.

КхозлагIчу дийнахъ Эсират, шен паччахъан зудчун бедарш тIе а юьйхина, паччахъ чохъ волчу цIийнан чухуларчу кертахъ дIахIоьттира. И меттиг паччахъан чьонна нийсса дуьхьал яра. Паччахъ шен гIанта тIехъ Iаш вара паччахъан цIа чохъ, нийсса чувогIийла йолчу меттигна дуьхьал. Цо, шена Эсират гича, цунна реза а хилла, иза йолчу агIор шен карахъ йолу дашо гIаж дIакховдийра. Эсират, тIе а еана, цу дашочу гIожан йистах дIахъакхаелира. Эсирата элира: «Паччахъан лаам хилахъ, тахана хъо а, ХIаман а аса хъан дуьхъа кечдина долчу тойне вогIийла луур дара суна». Паччахъ ХIаманца цхьаьна шайна Эсирата хIоттийначу тойне веара. Ша чагIар молучу хенахъ паччахъо юха а хаьттира Эсирате: «Эсират, хIун дехар ду хъан соьга? Хъайна луьбург соьга деха, кхочушдийр ду аса хъан дехар». ТIаккха Эсирата элира: «Нагахъ, паччахъ, хъо суна реза а велахъ, иштта паччахъан лаам а беллахъ, сан лаамца сан дахар а суна дуьгийла цо, сан къам а дийна дуьгийла цо сан дехарца. ХIара ду-кх сан хъоьга долу дехар, хIунда аьлча со а, сан къам а доькхина ду хIаллакдан а, дайа а дагахъ. Нагахъ санна тхох леш дан дагахъ доькхина делахъара, аса паччахъе хIумма а эр дацара, и хIума а дина, мостагIчо паччахъна хилла зе меттахIотгор доццусехъ». Иштта хиира паччахъна цуьнан зуда – жуьгтий юйла, тIаккха иза кхийтира ХIаманан тешнабехкечу дагалацамах. ХIаман ша Мардахайна кечбина болчу бIоIгам тIехъ ирхьоллира.

Амма хIинца парсихойн пачхьалкхехъ яхIудхой хIаллакбан дина омра паччахъан хуьйцийла дацара, хIунда аьлча иза паччахъан цIарах дIаяздина а, цо шен мухIарца чIагIдина а долу дела. ТIаккха паччахъан омрица керла кехат а яздина, иза Индира Эпиопина тIекхачалц йолчу парсихойн пачхьалкхан массо а маьIе дIакхачо чеккачу говрашна тIехъ геланчаш дIасахьовсийра цо. Цу тIехъ яздина дара жуьгташна массо а гIаланашкахъ, цхьаьна а кхетта, шайн дахар лардар магийна хилар. Жуьгтий кIелъхарбовларан дагалацамна Мардахайс хIора шарахъ Пурим олу дезде даздар дIахIоттийра.

ЭСИРАТ 4 – 10

Нахьми-ЯхIус Ярушалайман пенаш дIахIиттадо

III ахьми-ЯхIу лараме стаг вара Шушан-гIалахь парсихойн Артахь-Шаштан паччахьан цIийнан уллорчарна юкьахь.

Цхьа яхIудхо Ярушалаймера Парси-махка юхавирзинера. Нахьми-ЯхIу цуьнга Ярушалаймах а, цигахь бисинчу яхIудхойх а лаьцна хеттарш дан волавелча, цо жоп делира: «Йийсарех кIелхьарбаьхна болу яхIудхой шайн махкахь бехаш, чIогIа яккхий халонаш а, сийсаздахар а токхуш Iаш бу. И массо а хIума Ярушалайман пенаш дохийна дIадаьхна хилар а, цуьнан кевнаш дагийна хилар а бахьана долуш ду». И хIума шена хезча, Нахьми-ЯхIу, охьа а хиьна, вилхира. Масийтта дийнахь тийжа а тийжаш, марха а кхобуш, стигаларчу Далла хьалха доIанаш дора цо, Артахь-Шашта-паччахьо, бакьо а елла, ша Ярушалайме а вахийтина, гIалин пенаш юха меттахIиттадайтархьама.

Артахь-Шашта-паччахьо Нахьми-ЯхIу Ярушалайме ваха дIахийцира, тIаккха иза яхIудхошца цхьаьна гIалин дохийна долу пенаш а, гIалин кевнаш а меттахIитто волавелира. Цунах лаьцна дIахиира яхIудхойн мостагIашна, тIаккха уьш, царна кхерамаш а туьйсуш, белхаш барна тIехь новкьарло ян лууш бара. Амма Нахьми-ЯхIус шен нахе герз делира. Пенаш хьалахIиттош тIулгаш кхоьхьуш белхаш беш болчара цхьана куьйга болх бора, ткьа вукху куьйгахь герз латтадора. Берриге а белхаш беш болчаьргахь тарраш дара. Болх дийнахь а, буьйсанна а дIакхоьхьуш бара. Делан куьг дара белхалой ларбеш, тIаккха бавелхойн эскарро бIешовзткьа шо хьалха, йоха а йина, ягийна йолчу Ярушалайм-гIалин пен меттахIоттийна бара.

ВорхIалгIа бутт тIе кхаьчча, дерриге а халкъ майданыхь схьагулделира. Динан дега Iезаре Везачу Эло Исраилна белла болу Товрат-хьехамаш схьа а байитина, Iуьйранна дуьйна делкьа хан тIекхаччалц, массо а гулбеллачарна хьалха — божаршна а, зударшна а, берриге а кхеташ болчарна хьалха дIабийшира. Наха леррина ладуьйгIира. Iезара Веза Эла волчу Далла хастамаш бира, тIаккха дерриге а халкъо, куьйгаш стигала ирх а дахийтина, жоп делира: «Амин, амин»*, — аьлла, цул тIаьхьа берриш лаьтта кхаччалц охьа а тIеIаш, Везачу Элана Iамалгьан буьйлабелира.

НАХЬМИ-ЯХIУ 1 – 8

* «Амин» — ширачу жуьгтийн маттахь гочдича цу дешан хIара маьIна ду: «билгал бакъ долуш, иштта хуьлийла».

Халкъ Далла тЕдобързу

у беттан ткъе доьалгачу дийнахь исраилхой схьагулбелира, марха а кхобуш, шайна тЕхь сингаттаман духар а долуш, коьрта тЕе тесна ченаш а йолуш, марха кхобучу хенахь яхИудхоша дан дезаш ма-хиллара. Кхечу къаьмнех болчарах схьакъаьстинера исраилхой. Шайн меттигашкахь а лаьтташ, шаьш летиьначу къиношна а, шайн дайша динчу зуламашна а мукАрло дора цара. Кхаа сахьтехь лаьттира уьш цигахь, шайн Везачу Делан товрат-хъехамаш тЕхь болу тептар а доьшуш. Цул тЕаьхьа кхин кхаа сахьтехь цара шаьш лелийначунна мукАрлонаш а дора, шайн Везачу Далла Ибадат а дора. Цул тЕаьхьа левихой болу ЮшаI а, Бани а, Кхадмиал а, Шабни-ЯхIу а, Буни а, Шараб-ЯхIу а, Бани а, Канани а, лекхачу метте хьала а бевлла, шайн Везачу Деле мохь а бетташ, доIа деш, къамелаш дан буьйлабелира. Цара бохура: «Хьала а гIовттий, шайн Везачу Далла хастамаш бан дуйлало. Азалера дуйна абадене кхаччалц хастамаш бе Цунна. Хьан сийлахь цЕе адамаша хестайойла, иза массо а хастамел а, декьалаллел а лекха хулийла! Хьо – Веза Эла ву! Хьо бен, цхьа а вац! Ахьа стигалш а, царна чохь мел долу седарчий а кхоьллина! Уггар лекха стигалш а, царна чохь мел болу ницкъаш а кхоьллина Ахь! Ахьа латта а, цу лаьтта тЕхь мел долу хIума а кхоьллина! Ахьа хIордаш а, цу чохь мел долу хIума а кхоьллина. Массо а хIуманна дахар а делла. Стигалара ницкъаш а Хьуна Ибадат деш бу!»

Халкъо, кIорггера шайн къиношна а, Веза Эла дIатасарна а дохко а даьлла, доIа дора: «Ткъа хIинца, тхан Дела, ва сийлахь Дела. Хьо Майраниг а, ларамах дузуйтуш Верг а, вайна юкъахь болу безаман барт Ларбийриг а ма ву! Хьуна хьалха кIезиг ма хетийла оха а, тхан паччахьаша а, тхан куьйгалхоша а, тхан динан дайша а, тхан пайхамарша а, тхан дайша а, дерриг а Хьан халкъо а хьогуш болу бала. И бала Ашур-махкарчу паччахьашна тIера дуййна хIара де тЕкхаччалц оха хьогуш бу. Массо а тхуна тЕхIоьттинчу хIуманна тЕхь Хьо нийса хилла! Хьо тешаме хилла, оха харцдерг лелийнехь а. И массо хIума бахьана долуш, оха бохо йиш йоцуш болу барт бо, иза кехатна тЕхь дIа а язбеш. Тхан куьйгалхоша а, левихоша а, динан дайша а цу бартана кIел куьг яздо, иза мухIарца чIагI а беш». МухIар а тоьхна, цу бартана кIелахь куьг яздира ларамечу баьччанаша а, лаккхара даржехь болчара а. Ткъа халкъан кхиболчара – динан дайша а, левихоша а, Делан цIийнан кевнехь болчу гIаролхоша а, илланчаша а, Делан цIийнан кертахь гIуллакх деш болчу ялхоша а, Делан товрат-хъехаман дуйхьа шаьш кхечу къаьмнех болчарах дIа мел къаьстиначара а, шайн зударшца а, кхетам болуш болчу массо а шайн кIенташца а, йоIаршца а – шайн вежарий болчу лоруш болчарах дIа а кхетта, сардаман таIзарх иштта чIагIо йо: Дала Шен ялхо волчу Мусагахула белла товрат-хъехамаш лар а бийр бу шаьш, шайн Хьалдолчу Везачу Эло мел дина весеташ а, тЕдехкинарш а, парзаш а леррина кхочуш а дийр ду шаьш, аьлла.

НАХЬМИ-ЯХIУ 9:1–6; 9:32 – 10:29

Аюба баланаш хъегар

Иуца-махкахъ вехаш вара Аюб цѣ йолу цхъа стаг. Иза ша хІуманна а бехке воцуш а, догцѣна а стаг вара. Далла хъалха ларамах вуызна а волуш, массо а вочу хІуманых ларлуш вара иза. Аюбан ворхІ кІант а вара, кхо йоІ а яра.

Цкъа шайтІа Далла тІе деана, тІаккха Везачу Эло цуьнга хаьттина: «Хъо мичара схъадеана?» ШайтІано жоп делла: «Со лаьтта тІехула даьлла лелаш дара. Дуьне мел ду дІаса а лелла, юхадеана со». ТІаккха Везачу Эло шайтІане аьлла: «Тидам бирий ахъа Сан ялхо волчу Аюбан? И саннарг хІокху дуьнен тІехъ кхин цхъа а вац: иза ша хІуманна а бехке воцуш а, догцѣна а стаг ву. Далла хъалха ларамах вуызна а волуш, массо а вочу хІуманых ларлуш ву иза». ШайтІано жоп делира Везачу Эле: «Лаа дуй те Аюбан Далла хъалха ларамах вуызна хилар? Ахъа ларвеш ма ву иза а, цуьнан цІа а, цуьнан мел болу бахам а. Цуьнан куьйгаша хъегна къа Ахъ декъалдина, берриг а мохк цуьнан жаша а, дохно а буьзна лаьтташ бу. Амма Ахъа Хъайн куьг цуьнан долахъ мел йолчу хІуманна тІе кховдадахъ, иза Хъан юьхъ-дуьхъал Хъуна лен волалур ву». ТІаккха Везачу Эло шайтІане аьлла: «Дика ду, цуьнан мел долу хІума хъан карахъ ду».

Цу тайпана магадар хиллачу шайтІано массо а тайпана зуламыш дан долиьра Аюбана. Цо цуьнан дерриге бераш а, берриг бахам а хІаллакбира. Аюба, Далла лен а, хамталлаш дан а ца хІуттуш, иштта элира: «Везачу Эло дала а делла суна, Цо дІа а эцна. Декъал хуьлийла Цуьнан цІе!» Цо хІусамнене жоп делира: «Делера диканиг схъа а оьцуш, вониг дІататта деза те вай?» И дерриг а ша деш, шен дешнашца Аюба къа ца латийна. ТІаккха шайтІано цунна цамгар кхетийтира — коьрта тІера когашна тІекхаччалц дІа ца доьрзу даьІнаш а довлуйтуш. Аюбан балахъегар чІоьгІа хиларна, иза бІарзвелира.

Аюбана хиллачу бохамах лаьцна цуьнан кхаа доттагІчунна хезира, тІаккха уьш Аюб волчу кадам бан а, цуьнан догъэца а баьхкира. Делахъ а, хІара теваран метта уьш хІара бехке веш дІахІиттира. Цара бохура: «Дала бакъахъарачарна таІзар ца до — тІаккха, Аюб цхъана хІуманна тІехъ бехке ву». Амма Аюба хІетте а шен бакъхилар лардора. Цунна ца тоьара доттагІийн къамелашка ладоьгар. Цунна Делаца къамел дан лаьара. Цо хоьбтура, хІунда даийтина шена иштта баланаш хъегар, амма цо кІелхъарваларан сатийсар ца дойура: «Суна хууш ду со Бехказавоккхург дийна вуйла а, Иза тІаьхъара а лаьтта тІехъ дІахІуттур вуйла а. Цамгарша сан чкъор дІакхаьллинехъ а, сайн дилхана юкъара суна Дела гур ву».

АЮБ 1; 2; 4; 5; 19:25–26

Баланаш хъегначул тӀаьхьа паргӀатволу Аюб

Аюба шен кхаа доттагӀчуьнца къамел дечу хенахь, цӀаьххьана, чӀогӀа мох болуш, гӀовгӀа елира, тӀаккха Ша Везачу Элан аз делира. Дела адаме жоп далалур доцу хаттарш дан хӀоьйтира Аюбе, тӀаккха иза Везачу Элана отчот ялар тӀедуьллийла ца хиларх кхийтира. Дела вай Цуьнан сурт хӀоттадарал лакхара ву. Веза Эла къамел дина ваьлча, Аюба Цуьнга элира: «Суна хуш ду, Веза Эла, Хьайна луьург Хьан дан йиш юйла а, Ахьа дан леринарг цхьаьнгге а сацалур доцийла а».

Дала, Аюб зе а зийна, дерриге а цуьнан дайнарг хьалхачул а шозза дукха юхаделира цунна. Ткъа вон тевиьраш хилла болчу доттагӀашна, цара Цунах лаьцна Аюба санна нийса ца боху дела, Веза Эла чӀогӀа дарвелира. Цундела Дала цаьрга, сагӀа а даккхий, шайна тӀера Аюбе доӀа дайта аьлла, омра дира, хӀунда аьлча цуьнан доӀа бен Цо тӀеобцур дац. Аюбан доттагӀаша Везачу Эло аьлларг кхочуш дира, тӀаккха Аюбан доӀа дарца Делера гечдар хилира.

Дерриге а зераш лайначул тӀаьхьа, Аюб волчу, совгӀаташ а дахьаш, вежарий а, йижарий а, берриге бевзаш берш а баьхкира. Дала хьалхачул а алсам декъалдира Аюбан тӀаьххьара денош. Шена баьхкинчу бохамел тӀаьхьа кхин дуккха а вехаш Гийра Аюб, цуьнан кхин ворхӀ кӀант а, кхо йоӀ а хилира. Дерриг лаьтта тӀехь а Аюбан йоӀарий санна исбаьхьа зударий бацара.

Аюб, дахаран денойн марзонах а вуьзна, къена стаг волуш дӀакхелхира.

АЮБ 38 – 42

Забур

Забур – Делан Йозанийн уггаре дукха йоьшучех цхьа киншка ю. Иза цхьаь ах бIе назманех, аьлча а мукьам балош олуш долчу иллех лаьтташ ду. Назманаша Далла тешаме болчийн дог тохадолуьйтуш долу хIуманаш гойту: лаьтта тIехь зуламаш лелорна баланехь хилар а, серлоно боданна тIехь толам баккхарна сатийсар а, шайн кьиношна дохко а девлла, Дала луш долу кIелхардовларан сатийсар а. Уггаре а дог ойуш йолу назманаш Машахьах, аьлча а Дала леррина Кьобалвинчух лаьцна пайхамаралла гарна тIекхачалц айаелла ю.

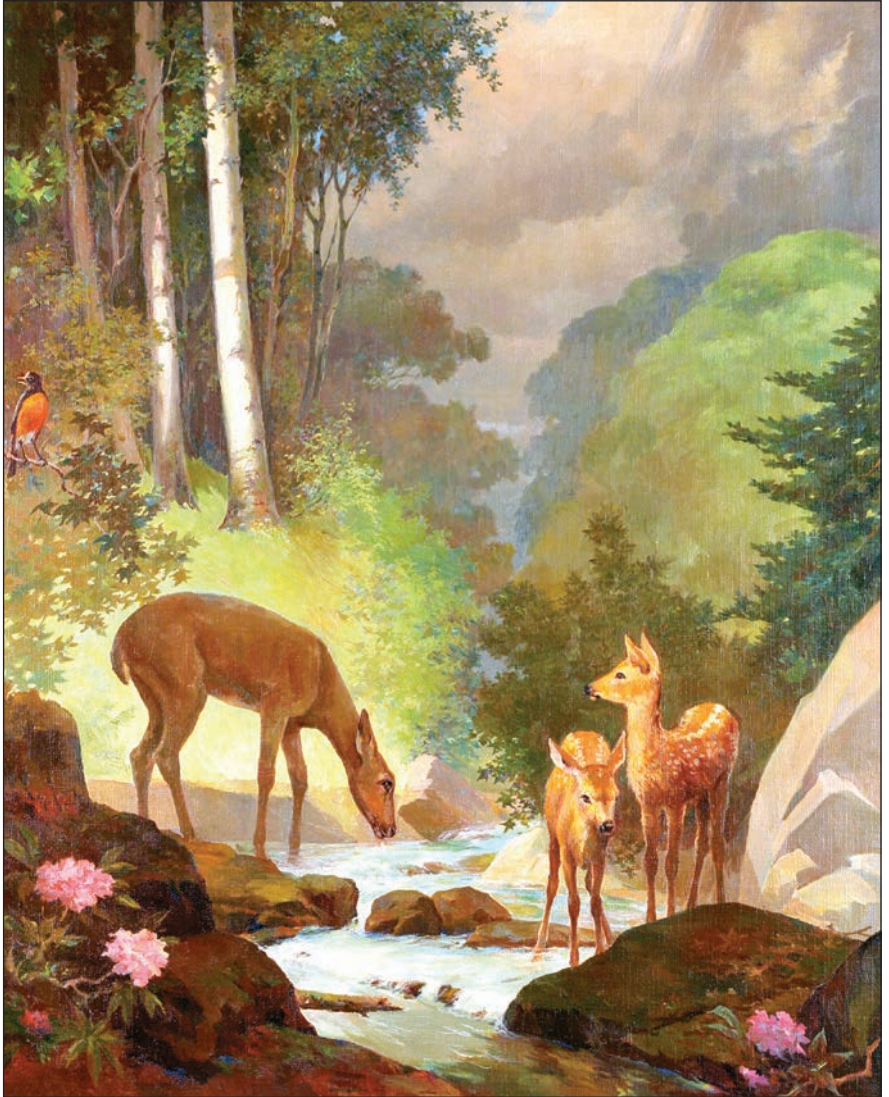
Дукхяхьолахь, назманех лаьцна дуьйцучу хенахь, Даудан назманаш дагахь ю, хIунда аьлча цо язйина царех дукхяхьерш. Амма Забуран юкьахь Делан Iаь тоьхна кхечу авторша язйина назманаш а ю. Дуккха а керстанийн доIанашкахь назманийн дешнаш ду. Кху киншки тIехь масална ши назма ялор ю вай.

Назма 1

Декъала ву зуламхойн хьехамашца лелаш воцу стаг, кьинош летийна болчарна тIаьхьа ца хIуттуш верг, кхаьрдаш болчарах дIа ца кхетарг! Амма уггар а декъала ву Везачу Элан товрат-хьехамаш кхочушбарх дагна там хуьлуш верг, царах лаьцна дийнахь а, буса а ойланаш еш волу стаг! Ву иза доьдучу хин йистехь доьгIна дитт санна, шен хенахь стом а ло цо, гIа а маргIал ца дулу цуьнан, ша мел дечунна тIехь аьтто а хуьлу цуьнан. Зуламаш дечеран гIуллакхаш иштта ца хуьлу! Уьш мохо дIасахьоькху чан санна ма бу. Цундела зуламе гIуллакхаш дечеран Делан кхелана хьалха дIахIуттийла дац. Кьинош летораш а хилалур бац Делан лаамехь болчеран гуламехь. ХIунда аьлча Шен лаамехь болчеран некь Везачу Эло ларбо, ткьа зуламе гIуллакхаш лелочеран некьо уьш шаьш хIаллакбо.

Назма 150

Хастам бу Везачу Элана! Хастамаш бе Шен дезачу цIа чохь волчу Далла, хастамаш бе Шен ондачу стигалшкахь волчу Цунна. Хастамаш бе Цунна Цуьнан сийлахьчу гIуллакхийн дуйхьа, хастамаш бе Цунна Цуьнан чIогIачу возаллин дуйхьа. Хастамаш бе Цунна турбин озаца, хастамаш бе Цунна тайп-тайпанчу мерз-пондаршца. Хастамаш бе Цунна жиргIанашца а, хелхаршца а, хастамаш бе Цунна дечиг-пондаршца а, шедагашца а. Хастамаш бе Цунна шина а куьйгаца тIедетташ долчу негIаршца, хастамаш бе Цунна зевнечу цIастанан негIаршца. Хаставойла Веза Эла садаIар мел долчу хIумано. Хастам бу Везачу Элана!

Забуран назманийн аяташ дагахь латгаде

Убан цѐ шайна евзинарш Хьуна Тетевжа, хІунда аьлча, Веза Эла, Хьо лобхурш Ахьа дІатесна ца буьту. (9:11).

Стигалша Делан сийлалла гойту. Цо динчу гІуллакхех лаьцна дуьйцу цара (18:2).

Дерриге а латта а кхоьрийла Везачу Элах, инзардовлийла Цунна хьалха дуьнен чохь мел дехарш (32:8).

Леррина шу хьаьвсича, Везачу Элан диканан чам кхетар бу шуна! Ма декъала а ву-кх Цунах тешна Іаш волу стаг! (33:9).

Везачу Элан кара хьайн некъ дІа а ло, Цунах тешна Іаш а хила, ткъа тІеобшург Цо кхочушдийр ду (36:5).

Хьайн де доьхча, Соьга кхайкха. Ас хьо кІелхьарвоккхур ву, ахьа Сан сий дийр ду (49:15).

Суна чохь цѐна дог кхоллахьа, Дела, суна чуьра тешаме са карладаккхяхьа (50:12).

Халкъ! Муьлххачу хенахь а Цунах тешна хила. Шайн дегнаш Цунна хьалха делхаде. Дела ву вайна дІалачкъа меттиг (61:9).

Цо Шен юьхь тІера серло вайна лепайойла, кху лаьтгарчу адамашна Хьан некъ бовзийтархьама а, массо а халкъашна Хьобгара долу кІелхьардовлар довзийтархьама а (66:3).

Лаьмнаш дуьнен чу довлале, дуьненан латта Ахьа кхоллале, азалера абаде кхаччалц Хьо ву Дела (89:3).

Амма Веза Эла сан гІап хилла дІахІоьбтина, сан Дела суна кьайлаваккхаран тарх хилла (93:22).

Сан сино Веза Эла декъалвойла! Сан даго Цо мел дина дика диц а ма дойла! (102:2).

ХІунда аьлча, стигал лаьтгана гена йолччул, боккха бу Везачу Элан Шех кхоьручаьрга болу безам (102:11).

Шабш хьекъалалле кхачийтархьама, нах уггар хьалха Везачу Эле ларамах буьзна хила беза. Эрна доцу дуьхьекхиар Цо тІедехкинарш лардеш болчу массеран а хир ду. (110:10).

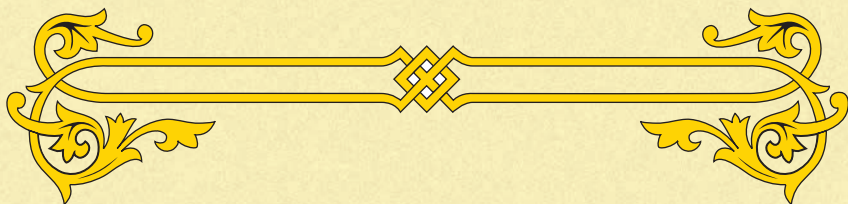
Веза Эла соьца ма ву, со цхьана а хІуманых кхоьрур вац. ХІун дийр дара суна стага? (117:6).

Беш болу шен дахаран некъ жимачу стага цѐна муха лелабо? Хьан дош кхочушдарца цѐна лелабо (118:9).

Ницкъ ма-кхоччу ас Хьан омранаш лехна дела, со кІелхьарваккхяхьа, со Хьан ву (118:94).

БІаьрхишца латта дІадийначо самукъадаларца ялта хьокхур ду (125:5).

Цѐначу даггара Шега кхойкхучарна, массарна уллохь ву Веза Эла (144:18).

Новкъахъ Хъан
дош чиркх санна ду суна,
сан некъан тачанехъ иза суна
серло ю.

Забур 118:105

Кицанаш

елан Йозанийн киншканех цхъаннан цЕ Сулимин Кицанаш ю. Иза кегийчу нахана лерина болчу боцпачу хъехамех лаьтташ ю, дукхах долу дакъа хъекъалаллечу Сулим-паччахьо яздина а долуш. Кицанийн теманаш хЮрш ю – хъекъалалла а, бакъахъаралла а, Делан кхерам а, хаар а, гИллакх-объздангалла а, вочух ларвалар а, тЕвирззина хилар а, доьналла долуш хилар а, Далла тЕдиллина Iаш хилар а, къечарна гЮ дар а, мостагIашка къинхетам хилар а, бераш кхиор а, догценалла а, нийсо а, хъекъале маьIна а, иштта кхидIа а. ХЮрш бу Кицанаш цЕ йолчу киншкана тЕра цхъаболу хъехамаш.

Кхетапе кхачархъама, адам уггар хьалха Везачу Эле ларамах дувзна хила деза. Амма сонтачу адамаша дIатотту хъекъалалла а, шаьш нисдар а.

ЛадогIа, сан кIант! Хъайн дас дечу хъехаре ладогIа, нанас дина весеташ а дIа ма татта.

Сан кIант! Шайна тIехь къинош долчу наха хьо шайна тЕо-завахь, къар ма ло.

Хъайн доллучу дагца Везачу Элах тешна Iаш хила. Хъайн долчу хъекъална тIетевжаш а ма хила. Айхъа дIа мел кхоьхьуш долчу некъаш тIехь Иза вовза, тIаккха Цо хъан некъан тачанаш нисдийр ду.

Сан кIант, Везачу Эло хьо нисвар дIа ма татта, Цо хъайна дечу таIзарна аьрзнаш а ма де, хIунда аьлча Шена везаш верг нисво Цо, дас шена дукхавезаш волу кIант нисваре терра.

Къечу стеган дог дохочо иза Кхоьллинарг ца лору, ткъа гЮ обьшучунна гЮ дийриг Цуьнан сийдеш ву.

Нийсоно халкъан сий хъалаойу, амма къинош халкъан юьхьIаьр-жо ю.

Стага шен даг чохь хIума дан лору, амма Везачу Эло цуьнан гIулчаш билгалйоху.

Шен деца кЮршаме а волуш, шен нана дIалобьллуш верг юьхьIаьржачу хIуттуьйту а, эхь тIедоуьйту а кIант ву.

Жима долчу хенахь Iамаде бер нийсачу новкъахула лела – иза, доккха хилча, цу некъа тЕра дIадер дац.

Хъайн мостагIа меца велахь, цунна бепиг ло, иза хьогах велахь – хи ло.

Устаз

Кицанаш це йолчу киншкина тѣаьхѣ Делан Йозанашкахъ Устаз це йолу киншка йоглу. Цу тѣхъ, Кицанаш це йолчу киншки тѣхъ долчарех терра, исбаьхѣ хъекъалалле дешнийн цхъаьнатохарш ду. Хѳорш цу киншки тѣра цхъадолу моѳанаш ду.

Ма кѳорга къайле ю! — олу устазо, — Ма кѳорга къайле ю! Ма дукха хѳума ду вайн кхетам тѣе ца кхуьуш!

Веларал дикаха ду сингаттаме хилар, хѳунда аьлча, юьхъ кхочъ-лина хиларна, дог хъекъалх дузу.

Хъекъалалла тѣман герзел дикаха ду, амма къа латийначу цхъаммо дуккха а долу диканиг а хѳаллакдо.

Кхечунна ор охкург ша цу чу вожа тарло. Ткъа шен йоцу керт йохош волчунна лаьхъано дѳовш тоха тарло.

Хъайн бепиг хин тѣхула дѳахеца, ткъа шен хан тѣкхаьчча, иза юха карор ду хъуна.

Хъо къона волуш дахарх самукъа а даккха, хъайн къоналлин де-ношкахъ дог ирсе долуш а хила. Хъайн даго бохучу некъашкахула а лела, хъайн бѳаьргашна гуш дерг ма-хеттара а де, амма ахъа дечу дерригене а хъаьжжина, Дала хъайна кхел йийр хилар диц ма де.

Къона волуш хъайн дагахъ латтавелахъ хъуо Кхоьллинарг, хала денош тѣхѳиттале а, «Хѳинца-м дуьненах самукъа а ца долу сан», — ахъ олу хан тѣкхачале а, малх а, серло а, бутт а, седарчий а кхолале а, доѳанна тѣаьххье юха а керлачу мархаша стигал кхояляле а. Иштта дагахъ латтаве хъо Кхоьллинарг, цѳенна ха дийраш а ластабале, нуьцкъалнаш а саттабале, кѳеззиг бисарна хъерахъ болу зударий кѳа ахъа а совцале, корах арахъоьжучу зударийн бѳаьрса кхолале, араволу неѳарш а дѳакъовлале, хъерарчу тѳулган гѳовгѳа а сацале, олхазаран озо хъо сама а ваккхале, эшарийн гѳовгѳа чекх а ялале. Иштта дагахъ латтаве хъо Кхоьллинарг, хъо лакхенах кхоьру хан а тѣкхачале, некъан халонех а хъо кхерале, миндал-дитто шен заза а хецале, цаьпцалг меллаша а такхале, дахаран чам а хъан дѳабалале. Адам Южаллин цѳа чу ма доьду, ткъа белхар хѳоттон берш хѳинца а урамашкахъ лелаш бу. Иштта дагахъ латтаве хъо Кхоьллинарг, дато зѳе а хадале, дашо кад а кагбалале, шовданан коьртехъ кхаба а йохале, хин хъостанехъ чкъург а кагъялале, ша схъадаьлла долчу лаьтта чу хъайн деѳѳ а юхадерзале, са делла волу Дела волчу хъайн са а юхадерзале.

Пайхамарш

Товратан дикка долу дакъа пайхамараллин киншканех лаьтташ ду: ЕшаI-ЯхIун а, Ярми-ЯхIун (цунна гIодеш хилла Барух) а, Яхъазкхиалан а, Даниалан а иштта, церан цIарах йолчу киншканийн барам боккха боцу дела шайх «кегийра пайхамарш» олу, шийтта пайхамаран а. Уьш бу ХIушаI а, Юал а, Iамос а, Iабди-ЯхIу а, Юнус а, Мика-ЯхIу а, Нахъум а, Хъабукъа а, Цапни-ЯхIу а, Хъагай а, Закри-ЯхIу а, Малъаки а.

Делан Йозанийн пайхамарш дубъххалдIа хиндерг ган хъунар долу адамаш хилла ца Iара, церан цу тайпана совгIат долуш хиллехъ а, и нах кхин а алсам дерг долуш бара. Церан гIуллакх даран кхин маъIна дара: гонаха болчу бIаьргашна яханчу хенахъ а, йолуш йолчу хенахъ а, тIейогIун йолчу хенахъ хиндерг а дерриге хуьлуш долчун билггал бакъдолу маъIна дIаделлар. Йицлуш йолчу Исраил-пачхьалкхана пайхамарша церан халкъ лаьтта тIера кхечу мехкашкара халкъаш санна ца хилар дагадоуьйтура. Исраилан халкъ – Дала Шен ду аьлла а, Цо цуьнца барт бина а долу халкъ ду. Цу халкъан хиндерг арахъарачу хиламех а, кхолламан харцхьараллех а доцуш, ткъа иза шайн Олахочунна мел тешаме дубсуш хиларх доьзна дара. Къаьхъа Iорадахаран дешнаш, адамаш эххар тIаьхъа шайн Веза Эла волчу Далла тIе а дирзина, кIелхъардевриг хиларан сирлачу сатийсаран а, чIогIачу тешаран а дешнашца хийцалуш ду пайхамарийн киншканашна тIехъ.

Пайхамарша исраилхошка шайн цIарах а доцуш, ткъа Ша Дала делла долу дIаделладалар кхайкхадора. Пайхамарийн къамелаш шайн маъIнах дIогара атта кхеталур йоцчу билгалонех а, хIетал-металех а дуьзна дара. Амма дуккха а бIешераш дIадевлча, адамаш тешна хуьлура пайхамараллин дешнаш нийса хиларх, тIаккха хиллачу хиламашкахъ царна пайхамарша кхайкхийнарг девзара. Иштта, Дала леррина Къобалвинарг дуьнен чу вале дуккха а хьалха дубйна пайхамарша, адамаш къинан олаллах а, Iожаллах а паргIат а даьхна, Шен гуттаренна а долу паччахьалла дIахIоттон долу кIелхъардохург дуьнен чу вогIург хилар кхайкхадора.

ТIаккха тахана, пайхамараллин киншканаш йоьшуш, вайна царна тIехъ исторически дийцарш а, хIинца хилла дIахIоьттина хиндолчух лаьцна дерг а карийна а ца Iаш, амма адам Далла тIе далаш долчу некъех лаьцна ширлуш доцу дийцар а карадо.

ЕшаI-ЯхIу-пайхамар

ЕшаI-ЯхIу-пайхамар Дала леррина Къобалвинарг дунен чу вале бархI бIе шо хьалха вехаш хилла Исраилехь. Цо эмгараллица кхайкхайора Делан сийлалла, Дела дIатосучу исраилхойн халкъан шалхаллин суьпа хилар Юрадохура, гIаккха къилахь берш дохкобовларна тIе а кхойкхура. Цо дуккха а гIаланашна ен йолчу кхелах лаьцна хиндерг а аьлла.

ЕшаI-ЯхIус халкъ Делах дегайовхо йолуш хиларна кхайкхамаш бора. XIара бу цуьнан кхайкхамех цхьаь: «Хьуна ца хаьа? Хьуна ца хезна? Веза Эла гуттар а волуш волу Дела ву. Цо лаьттан йистош кхоьल्लीна. Иза цкъа а кIад а ца ло, хIотта а ца хIутту. Цуьнан хьекъалх цхьа а кхетар вац. Цо кIадвеллачунна ницкъ а ло, хIоьттинчунна гIора а ло. Ур-атталла кегий нах кIад а ло, хIотта а хIутту, ур-атталла къонанаш, гIел а белла, охьаэга. Амма Везачу Эле хьожуш болчара шайн ницкъ карлабоккху. Аьрзунан тIемаш шайн хилча санна, уьш лакхахь оьхуш хир бу. Бевдча а, уьш хIуттур бац, новкъа дIабахча а, уьш кIадлур бац».

ЕшаI-ЯхIус адамаш КIелхьардохург волу Машахь – Дала леррина къобалвина Ийса дуьнен чу вериг хиларх пайхамаралла дина. Цо Дала леррина Къобалвинарг дуьнен чу валарх а, Цуьнан дахарх а, баланаш хьегарх а, Южаллах а, денваларх а лаьцна бохура – дерриг а бIешераш дIадевлча хилла дIахIоьттинчух а, Инжилана тIехь яздина долчух а лаьцна.

ЕшаI-ЯхIу-пайхамара иштта бохура Дала леррина Къобалвинчух лаьцна: «Амма, вайн эгIазаллаш тIе а лаьцна, Цо вайн лазарш дIадаьхьира. Ткъа вайна моьтттура, Иза таIзар динарг, – Дала тоьхнарг а, Цо ницкъ бинарг а вара. Вайн аьрхаллина чов йина вара Иза, вайн къиношна хьаьшна вара Иза. Вайна машар бахьаш долу таIзар дара Цунна тIехь, ткъа Цуьнан чевнаш бахьана долуш вай тодина лаьтта. Вай массо а тиладелла уьстагIий санна дара, хIора а шен-шен новкъа тIевирзина вара. Амма Везачу Эло дахкийтина Цунна тIе вайн массеран а къинош а, бехк а. Цунна гIело а йора, ницкъ а бора, амма Шен бага хьала ца гIаттийра Цо. Урс хьакха дIабуьгучу болчу Iахаро санна, ша лоргучунна хьалха шен Iаь ца йолуьйтучу уьстагIю санна, Шен бага хьала ца гIаттийра Цо».

ЕШАI-ЯХIУ 40:28–31; 53:4–7

«ТІаккха цара шайн таррех хьонхалш бийр бу ...»

ТшаІ-ЯхІу-пайхамаран киншки тІехъ Дала ваІда дина КІел-хьардохург* а, дуьненан Олахо а волу дукха сатийсина Машахьан паччахьаллех а, тІаьхьарчу заманах а лаьцна пайхамаралла ду:

ТІаьхьарчу деношкахь иштта хир ду:

Везачу Элан цІа лаьтташ болу лам массо а лаьмнийн коьрте дІахІоттор бу.

Иза массо а баьрзнел лакхабер бу,

цунна тІе дерриг а халкъаш оьхур ду.

Дуккха а халкъаш тІедогІур ду. Цара эр ду:

«Схьадуйла, вай Везачу Элан лам тІе а,

Якъубан Делан цІа долчу а хьаладевр ду.

Везачу Эло вайна Шен некъашца лела хьобхур ду.

ТІаккха вай, Цуьнан некъашца а лелаш, дехар ду».

ХІунда аьлча товрат-хьехам Цийон-лам тІера схьабер бу,

ткъа Везачу Элан дош Ярушалаймера схьадер ду.

Цо къаьмнашна юкъахь маслаІат дийр ду,

дукхачу халкъашна юкъара къовсамаш совзор бу.

ТІаккха цара шайн таррех хьонхалш бийр бу,

ткъа гоьмукъех маьрсаш дийр ду.

Цхъана халкъо вукху халкъана тІе тур ойур дац.

Уьш тІом бан кхин Іемар бац.

ЕШАІ-ЯХІУ 2:2–4

* Машахь а, Дала леррина Къобалвинарг а – цхьаь ву.

«Зен а, зулам а хир дац...»

Везачу Эло ЕшаI-ЯхIу-пайхамарна тIейогIучу хенахь Маша-хьан – Дала леррина къобалвинчу Гийсан, Делан КIентан, лаьтгахь кхин я зулам а, я гIайгIа-бала а боцуш паччахьалла тIекхаьчча, хиндерг дIадиллина.

Къечарна кхел нийсонца йийр ю цо,
лаьттан гIело хьобгучеран гIуллакх догцIеналлица къастор ду цо.
ГIаж санна, багара схьадолучу шен дешнашца цо лаьттана еттар ю.

Балдашкахула схьайолучу шен Iаьнарца цо Iесанаш бойур бу.

Нийсо цуьнан хенаш тIера доьхка санна хир ю,

тешаме хилар цуьнан юкъах долу доьхка хир ду.

ТIаккха борз Iахарца цхьаьна Гийр ю,

цIокъ бухьигна уллохь Iуьллур ду,

эса а, къона лом а, дерстина даьхни а цхьаьна хир ду.

Жимачу бери лелор ду уьш.

Етт стечу ченаца цхьаьна бежар бу,

церан кIорнеш цхьаьна Iохкур ю,

лоьмо, старо санна, ча дуур ду.

Бери лаьхьанан Iуьрга уллохь ловзур ду,

цо шен куьг цуьнан бенна тIе кховдор ду.

Берриг а Сан безачу лам тIехь зен а, зулам а хир дац,

хIунда аьлча, хино хьалабузу хIорд санна,

Веза Эла вовзарх хьаладуьзна хир ду латта.

ЕШАI-ЯХIУ 11:4–9

ХІушаI-пайхамар

Вай хІинца дешна Исраилан, Къилбаседерачу пачхьалкхан халкъ Везачу Элах дІадерзарх а, цигахь долчу харцхьа леларх а, цІушна Іамалгъарх а. Веза Эла Шен пайхамаршкахула халкъе вист а хуьлуш, адамашна тазарш тазаршна тІаьхьа дохкуьйтура исраилхойн халкъ а, паччахьаш а билггал бакъахьарачу новкъа юхаберзорхьама, амма и дерриге эрна дара. Паччахьаш а, халкъ а кхидІа а харцхьа лелаш а, цІушна ларам беш а дехаш Іара. Цундела Везачу Эло и пачхьалкх, йоха а йина, цуьнан халкъ мостагІийн кара дІадала сацам бира. Къилбаседера пачхьалкх йожа дукха хан йисале хьалха, Исраилехь бехаш бара пайхамарш ХІушаI а, ЕшаI-ЯхІу а, Мика-ЯхІу а. ХІушаI-пайхамаран киншки тІехь Делан Исраилца йолу юкъаметтиг зуда-мараллин бертан вастехь гайтина ю, ткъа халкъо тешнабехк бар — зудчун майрачунна ямарт хилар санна гайтина ду. Иштта боху цунах лаьцна ХІушаI-пайхамаро:

«Ва исраилхой, ладогІал Везачу Элан даше! Везачу Эло кху лаьтта тІерачу бахархошка иштта бехк боккху: „Лаьтта тІехь тешаме хилар а дац, безам а, Дела вовзар а дац. Сардамаш дохкаррий, вовшийн ледаррий, вовшийн хІаллакдаррий, къоланаш даррий, марехь болчара ямартлонаш яррий тІехдукха даьржина адамашна юкъахь, адамийн цІий Іенор а дац хедаш. И хІума бахьана долуш хІара латта тийжар ду. Лаьтта тІехь бехачу массеран а ГІора довр ду. Аренийн акхарой, стигалара олхазарш, ур-атгалла хІордан чІерий а хІаллакхир ду. Амма цхьа а стаг къийса ма ло, цхьаммо а важа Іора ма ваккха, хІунда аьлча хьан халкъ динан дайшца къийсалуш берш санна ма ду. Дийнахь галвер ву хьо, динан да, ткъа хьобца цхьаьна буьйсанна пайхамарш а галвер бу. Иштта хьан нана а дІасацор ю Аса. Сан халкъ дІасацийна, Со къобал ца варна. Со къобалвар ахь дІатесна дела, ахь Суна, динан дас санна, гІуллакх дар Аса а дІатосур ду. Дала белла товрат-хьехам ахь бицбина дела, Аса а дицдийр ду хьан бераш. Исраилан халкъ, кхидолу халкъаш санна, хазахетар тІехдолуьйтуш доккха ма де. Хьайн Делах дІа а дирзина, ахьа кхяхьпалла леладора. Кхяхьпанан алапа хьуна дукхадезара кІа оруш йолчу массо а хьаьттаршкахь“».

Амма пайхамаро иштта а боху, нагахь халкъ, юха а дирзина, Далла хьалха дохкодалахь, Дала Шен халкъ декъалдийр ду: «Исраилан халкъ! Юхадерзахьа хьайн Везачу Далла тІе! Хьан къиноша ма галдалийтина-кх хьо. Сайх дІабержарх уьш тобийр бу Аса. Сайн лаамца безалур бу Суна уьш, Сан обгІазалла царна тІера дІаяьлла дела. Исраилан халкъана тхи хилла дІахІуттур ву Со. Цо заза доккхур ду, петІамат-зезаго санна. Ливанунан дитто санна, шен орамаш тосур ду цо».

Дохкодаьллачу халкъан геннара хиндолчун пайхамаралла деш, ХІушаIа хиндерг сьхадуйцу: «Амма хинйолчу заманахь исраилхой, бусталур боцуш а, багарбалур боцуш а, хІордан гІум санна, шортта хир бу. „Шу сан халкъ дац“ — баьхначу меттехь, „Шу дийна волчу Делан кІентий ду“, — бохур ду цаьрга».

ХІУШАI 1:10; 4:1–2, 6; 9:1; 14:2, 5–6

Юал-пайхамар

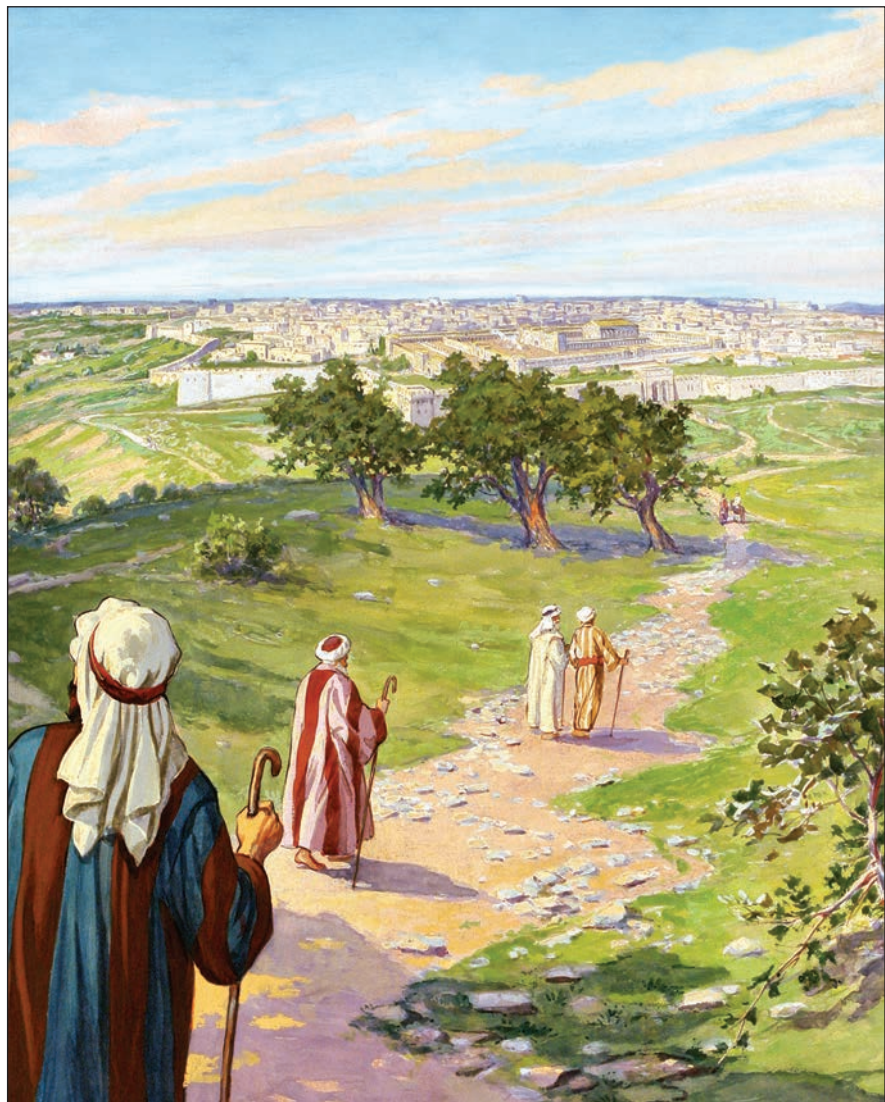
Юал-пайхамар маца ваьхна хууш дац, амма лоруш ду, иза ЯхIуд-махкахь пайхамарех цхьаь хилла. Цо геннарчу хиндолчух а, тIедогIундолчу Везачу Элан дийнах а пайхамарал-ла дора:

«ЭхI, ма де ду-кх иза! ХIунда аьлча герга ду Везачу Эло кхел ен де. Цу дийнахь Нуьцкьалчо дерриг хIума а хIаллакдеш болу ницкь гойтур бу. Лакхийша маIа Цийон-лам тIехь! Орца даккхийша Сан безачу лам тIехь! Бегабойла хIокху мехкан берриг а бахархой, хIунда аьлча Везачу Элан де тIедогIу, иза герга ду. Цул тIаьхьа иштта хир ду: Аса Сайн Синан Iаь тухур ю дерриг а адам-на тIе. ТIаккха шун кIентий а, мехкарий а, шайга пайхамаралла а доьссина, Делера болу хаамаш беш хир бу. Шун баккхийчарна Делера долу тIенаш гур ду. Ткьа кегийнаш Делера долу тамашийна суйрташ дуьхьалхIуьттуш хир бу. Ялхошна тIе, божаршна я зударшна делахь а, Сайн Синан Iаь тухур ю Аса цу деношкахь. Аса тамашийна билгалонаш гойтур ю стигалахь а, лавттахь а: цIий, цIе, кIуьран бIогIамаш. Малхах бода хир бу, баттах цIий хир ду, Везачу Элан де тIекхачале. Иза сийлахь а, кьемате а ду. Цу хенахь хIорра а Везачу Эле кхойкхуш верг кIелхьарвоккхур ву. Везачу Эло ма-аллара, кIелхьардовлар Цийон-лам тIехь а, Ярушалаймехь а хир ду. КIелхьарбаьхнарш Дала Ша тIекхайкхинарш хир бу».

Дуккха а бIешераш дIадевллачул тIаьхьа, и дешнаш аларца векало Кипас халкьана Веза Эла волчу Дала леррина кьобалвинчу Iийсах лавцна тоьшалла дора.

Юала иштта Израил юхаметтахIотторах а пайхамаралла до: «Оццу деношкахь а, оццу хенахь а Ас юхаметтахIоттор ю ЯхIуд а, Ярушалайм а. Ас массо а кьаьмнаш схьагулдийр ду. Уьш ЯхIушапти-тогIи чу схьадалор ду Ас. Цигахь Ас царна тIехь кхел йийр ю Сайн долахь долу Израилан халкь бахьана долуш. ХIунда аьлча цара Сан халкь кьаьмнашна юкьахь дIасадаржийна, Сан латта а цара дIасадекьна. Цара Сан халкьах кхаж туьйсуре. Кьевкьар ву Веза Эла Цийон-ломара, Ярушалаймера а Шен аз хьахозуьйтур ду Цо. Стигал а, латта а дегор ду. Амма Шен халкьана чIагIо хилла дIахIуттур ву Веза Эла, Израилан халкьана гIап санна хир ву Иза. „ТIаккха хуур ду шуна Со шун Веза Дела вуйла, Сайн безачу Цийон-лам тIехь вехаш воу. Ярушалайм еза меттиг хилла дIахIуттур ю. Кхечу кьаьмнех берш кхин цкьа а Ярушалаймехула толамхой санна чекхбевр бац“».

ЮАЛ-ПАЙХАМАРАН КИНШКА 1:15; 2:1, 28–32; 3:1–2, 16–17

Юнус-пайхамар

къа Везачу Эло Юнус-пайхамаре аьлла: «Хъала а гIаттий, йоккхачу Нунав-гIала гIо! Цигахь лелачу зуламечу Гул-лакхех лаьцна хаам кхаьчна сан лерге. Нунав-гIалара бахархошна дуьхьал болу хъехамаш бе». Юнус Деле ладогIа ца лууш, Цунах Таршаш-гIала дIавада сацам бира. Иза Яппи-гIала а веана, Таршаш-гIала доьдучу хинкеманна тIе хиира. Амма Дала, хIорда тIехь чIогIа мох а балийтина, хIорд ловзабаьккхира. Хинкема дохха доллуш дара. Хинкеманхой кхерамца хIорра а шен деле кхайкха буйлабелира, тIаккха хинкема дайдалиятархьама, цу тIера мохь хIорда чу кхуьсура. Ткъа Юнус цу хенахь, кеманан лаха чу а воьссина, чIогIа набкхетта вара. Хинкеманан коьртачу хьаькамо самаваьккхира Юнус: «Вижина хIунда Ia хьо? ХьалагIатта, хьайн Деле кхайкха! Хьан Далла дага а даьхкина, вай хIаллак ца хуьлуш дуьсур дац те?» Хинкеманхоша бохура: «Дуьйло, вай кхаж тосур бу, вайна тIе хIара бала балийнарг мила ву хаархьама». ТIаккха кхаж Юнусна тIебуйжира. ТIаккха цо цаьрга элира: «Со, схьа а лаций, хIорда чу кхосса, тIаккха хIорд дIатуьйр бу шуна. Суна хаьа, со бахьана долуш тIебеаний шуна хIара беза бала». Юнус хIорда чу кхоьссира, тIаккха иза сихха ловзабаьл-лачуьра дIасецира. Кхерабелла болчу хинкеманна тIехь болчара догдеттадаларца Везачу Элана сагIа а даьккхина, Цунна хьалха нигаташ дира. Ткъа Дала боккхачу чIере Юнус дIакхалла омра дира. ТIаккха иза чIеран кийрахь кхаа дийнахь а, кхаа буйсанна а ца соццуш Везачу Элана, шен Делана доIа деш Гийра. Везачу Эло чIере Юнус екьачу метте аракхосса омра дира.

Везачу Эло Юнусе шозлагIа а элира: «Вало, гIо Нунав-гIала! Цигахь, оцу йоккхачу гIалахь, бахархошка кхайкхаде Ас хьайга бохург». ХIинца Юнус Деле ла ца догIа ца ваьхьира, тIаккха иза Нунав-гIала вахара. Цига а веана, иза урамашкахь хъехамаш бан хIоьттира: «Кхин шовзткъа де даьлча юхур йолуш ю Нунав-гIала!» Цунах лаьцна шена хезча, Нунав-мехкан паччахьо шен цIа дIа а тесна, паччахьан духар охьа а тесна, вон тIедеача духуш долу духар тIе а дуьйхина, массаьрга а изза духарш тIе а духийтина, марханаш а кхобуш, дерриге а шайн къиношна гечдар доьхуш, Деле кхайкха омра дира. ГIалин бахархой Делах а, Цуьнан пайхамарх тийшира. ТIаккха гира Далла церан дика ойланаш а, уьш шайн зуламечу новкъара юхабовлар а. ТIаккха юхавелира Дела Ша царна бийр бу аьллачу бохамна тIера, Цо бан а ца бира царна и бохам.

ЮНУС 1 – 4

Мика-ЯхІу-пайхамар

Мика-ЯхІу-пайхамар ЯхІуд-махкахь йолчу Муршат цІе йолчу гІалара вара. Иза ЯхІудхойн паччахьаш Йовтам а, Ахьаз а, Хьузакх-ЯхІу а, исраилхойн паччахьаш Менахьим а, Пакхихь-ЯхІу а, Пикхахьи а, ХІушаІ а болчу деношкахь вайн зама тІеяле 740 – 700 шерашкахь пайхамаралла деш хилла. Мика-ЯхІус халкъ Делан некъана тІерадаларх а, халкъан баьччанашна тІедогІундолчу кхелъярх а, Шамран а, Ярушалайм а хІаллакъярх а пайхамаралла дора. Цо иштта вогІун волчу Цийонан Паччахь волчу Машахьах а, Цуьнан пачхьалкках а пайхамаралла дора:

«Тпаьхьарчу деношкахь иштта хир ду: Везачу Элан цІийнан лам массо а лаьмнийн коьрте дІахІоттор бу. Иза массо а баьрзнел лакхабер бу, ткъа цунна тІе халкъаш обхур ду. Дуккха а халкъаш тІедогІур ду. Цара эр ду: «Схьадуьйла, вай Везачу Элан лам тІе а, Якъубан Делан цІа долчу а хьаладевр ду. Везачу Эло вайна Шен некъашца лела хьобхур ду. Тпаккха вай, Цуьнан некъашца а лелаш, дехар ду». ХІунда аьлча товрат-хьехам Цийон-лам тІера схьабер бу, ткъа Везачу Элан дош Ярушалаймера схьабер ду. Цо дукха халкъашна юкъахь маслаІат дийр ду, генарчу мехкашкахь дукхачу къаьмнашна юкъара къовсамаш совзор бу. Тпаккха цара шайн таррех хьонхалш бийр бу, ткъа гоьмукъех маьрсаш дийр ду. Цхъана халкъо вукху халкъана тІе тур ойур дац. Уьш тІом бан кхин Іемар бац. Амма хІорра а шен-шен кемсийн таьллангана кІел а, шен-шен инжиран дитта кІел а хиьна Іийр ву. Царна цхьаммо а кхерамаш туьйсур бац, хІунда аьлча массо а ницкъийн Везачу Эло аьлла иза. Массо а халкъаш шайн деланийн дуьхьа лелаш ду. Ткъа вай вешан Дела волчу Везачу Элан дуьхьа лелар ду абаденналц. «Оцу дийнахь, – боху Везачу Эло, – Ас астаГІнаш схьагулбийр бу, гenna дІасалаьхкинарш а, Айса бохам тІебаийтинарш а цхьаьнатухур бу. Ас астаГІчарах халкъан дисина дакъа дийр ду, ткъа гenna дІасабаржийначарах онда ницкъ болу халкъ дийр ду. Везачу Эло Цийон-ломахан олалла дийр ду царна тІехь оцу хенахь дуьйна абаденналц. Ткъа хьо, жен бІов, Цийон-ломан йоІан чІагІо! Хьан хьалхалера олалла, хьуна юха а деана, хьобга юхадорьзур ду. Паччахьалла Ярушалайман йоІе доьрзур ду».

Якъубан халкъах дисина дакъа дуккха а долчу халкъашна юкъахь Везачу Элера долу тхи санна а, баца тІе догІу кхевссина догІа санна а хир ду».

МИКА-ЯХІУ 4:1–8; 5:7

Машахь варах лаьцна долу пайхамараллаш

Кху киншкин юьххьехь Дала Шен вастехь а, аматехь а адам кхолларх лаьцна дуьйцу. Далла адам Ша санна хила лаьара: кьинхетаме а, нийсо лелош а, кьинош доцуш а. Амма дуьххьарлера адамаш – Адам а, Хьава а – хIинцале а кьинна хьалха латта ца делира. Церан дуьххьарлерчу кIанта Кхаима шен ваша Хьабул вийра. ТIаккха дукха хан ялале, латта оццул дукха кьинах дузарна, Везачу Эло элира: «Берриш а нийсачу некъах тилла, уьш массо а талхарх буьзна. Царах цхьа а вац диканиг дийриг, ур-атталла цхьаь-м вац».

Хьалдолчу Везачу Эло Шена тешаме а долуш, Цуьнан весеташца лелаш хилархьама, лаьтта тIехь цхьа халкъ хаьржина – Исраилан халкъ. Дала Шен пайхамаршкахула исраилхойн халкъе дуьнен чу КIелхьардохург вогIург хиларх бохура – Дала леррина Кьобалвинарг (жугтийн маттахь «Машахь», ткъа грекийн маттахь «Христос») бохург ду иза. Иштта, ЕшаI-ЯхIу-пайхамара Дала леррина кьобалвина Iийса дуьнен чу вале ворхI бIе шо хьалха хиндолчух дерг аьлла: «ХIунда аьлча вайна бердина – кIант велла вайна. Олалла хир ду Цуьнан белшаш тIехь. Цунна цIе туьллур ю: Тамашийна Хьехамча, Нуьцкъала Дела, Гуттар а волу Да, Машаран Эла». Ткъа Мика-ЯхIу-пайхамара ур-атталла Машахь дуьнен чу вер волчу меттигах хьалххе дуьйна схьахайтина: «Хьо а, Эпратера йолу Байтлахам-гIала, ЯхIудан махкарчу гIаланашна юкъахь уггаре а кIезигниг елахь а, хьох вер ву Суна Исраилан кьомана куьйгалхо хин волу цхьаь. Цуьнан схьавалар ду дуьне доладелчхьана, азалера».

ЕшаI-ЯхIу-пайхамаран киншки тIера вайна Машахь варан коьрта Iалашо евза: адамаш кьинан олаллера паргIатдахар а, уьш Далла тIедерзор а, церан кьиношна тIера Южалла тIе а эцна, кIелхьардахар а. «Амма, вайн эгIазаллаш тIе а лаьцна, Цо вайн лазарш дIадаьхьира. Ткъа вайна мьоттура, Иза таIзар динарг, – Дала тоьхнарг а, Цо ницкъ бинарг а вара. Вайн архалина чов йина вара Иза, вайн кьиношна хьаьшна вара Иза. Вайна машар бахьаш долу таIзар дара Цунна тIехь, ткъа Цуьнан чевнаш бахьана долуш вай тодина лаьтта. Вай массо а тиладелла уьстагIий санна дара, хIора а шен-шен новкъа тIевирзина вара. Амма Везачу Эло дахкийтина Цунна тIе вайн массеран а кьинош а, бехк а. Цунна гIело а йора, ницкъ а бора, амма Шен бага хьала ца гIаттийра Цо. Урс хьакха дIабуьгуш болчу Iахаро санна, ша лоргучунна хьалха шен Iаь ца йолуьйтучу уьстагIю санна, Шен бага хьала ца гIаттийра Цо».

И дерриге пайхамараллаш Дала леррина кьобалвина Iийса лаьтта варца кхочушхилла. КхидIа вайн киншки тIехь Iийса дуьнен чу валарх а, Цуьнан дахарх а, хьехамах а, Южаллах а, денваларх а лаьцна дуьйцу.

ЗАБУР 13:3; ЕШАI-ЯХIУ 9:6; 53; МИКА-ЯХIУ 5:1

ИНЖИЛАН ТЕПТАРШ

Закри а, малик а Делан ца чохь

оврата тЕхь дуйцучу тЕаьхъара хиллачу хГуманашна а, Инжилна тЕхь дуйцучарна а юккъехь масех бЕе шо ду. Дала леррина къобалвина Гийса (Иисус Христос) дуьнен чу волучу хенахь жуьгтийн халкъ, политиках дозуш цахилар дерриг а дЕадаьлла, римхойн куьйга кЕл дахара. Амма нах сатийсам болуш бехара: ширачу пайхамарийн тептарш тЕхь дуьнен чу КЕлхъардохург воГур ву аьлла дара. Дукхахберш тешара Цо жуьгтий римхойн таЗарх кЕлхъар а баьхна, Исраил-пачхьалкхан хьалха хилла сий метта-хЮтторг хиларх. Амма Дала Шен халкъана кхин а цхьа доккханиг а, тоьлларг а кечдинера, КЕлхъардохург – Дала леррина Къобалвинарг варах дуйхъара кхайкхам бинарг Яхьъя Хихчекхдохург вара.

Яхьян дуьнен чу валар тамашийна дара. Цуьнан да Закри динан да вара. Шен зудчуьнца Элисатца ЯхЮд-мехкан лаьмнаш долчу меттехь Iаш вара иза. Далла муьтЕахь долчу зудчой, майрачой Везачу Элан дерриге а весеташ а, парзаш а лардора. Шаьшшиь хан яьлла доккха а долу дела, шайн бер цахиларна холчохь дара и шиь.

Цкъа Закри Ярушалаймерчу Делан Ца чохь Далла гЮллакх деш вара, ткъа дуккха а адамаш цу ЦИийнан уьйтЕахь доIанаш деш дара. Закрис хаза хьожа йолу хГума ягийча, цунна дуйхьал Везачу Элан малик деара. Иза гича Закри чЮгIа кхеравелира. Ткъа малико цуьнга элира: «Кхера ма лолахь, Закри! Хьан доIанна жоп делла: Элисата кIант вийр ву хьуна. Цуьнан цЕ ахь Яхьъя туьллу р ю. Цунах чЮгIа воккха а вийр ву хьо. Дукха нахана казахетар хир ду иза дуьнен чу валарна. ХГунда аьлча иза Везачу Элан бIаьргашна хьалха чЮгIа сийлахь стаг хир ву, цо цкъа а чагIар а, кхин йолу вахош йолу хГуманаш а мер яц. Ненан кийрахь волуш дуййна Делан Синах вуьзна хир ву иза. Дукха исраилхой церан Везачу Далла тЕберзор бу цо. Везачу Элана хьалха воГлуш хир ву Яхьъя, Эли-ЯхЮ-пайхамарца хилла долу нуьцкъала са а долуш волу, дайн дегнаш церан берашна тЕе дерзорхьама, аьрханаш, нийсачу новкъа а хИттина, Делан лаамехь берш санна хилийтархьама, Веза Эла вале, и кечам бина халкъ дуйхьал хЮтторхьама». Амма Закри шек вара малико дуйцучух, цо элира: «Со муха тешар ву ахьа бохучух? Со къена ву, сан зуда а хан яьлла ю». Малико цунна жоп делира: «Хьобга и хаза кхаь бахьаш дайитина, Далла гергахь долу Джабраил ду со. ХГинца дуййна хьан мотт согур бу, и дийцинарг кхочуш хиллалц. Хьан мотт сацар хьо сан дешнех ца тешарна хир ду, ткъа ас дийцинарг шен хенахь билггала хир долуш ду».

ЛАКА 1:5–21

Яхья Хихчекхдохург дуьнен чу валар

ерриг а малико ма-аллара хилира. Билгалъяккхин-чу хенахь Закрин а, Элисатан а кІант хилира. И шиь чІога самукьадаьлла дара, церан гергарнаш а, лулахой а бара хазахеташ. Хьалхалерчу заманахь, Закрин а, Элисатан а санна, зудчун-майрачун бер ца хилча, иза доккха вон а, эхь а лорура.

КІант дуьнен чу ваьлла бархІалгІачу дийнахь Муса-пайхамаран Іедалехь сунтван везара. И гІуллакх кхочушдан баьхкинчарна беран цІе, цуьнан ден санна, Закри тилла лиира, хІунда аьлча берашна шайн дайн-нанойн я гергарчеран цІе туьллуш хуьлура цу хенахь. Амма нанас элира: «ХІан-хІа! Цунах Яхья эр ду». Цуьнга элира: «И цІе йолуш шун гергара цхьа а ма вац!» ТІаккха куьйган эшарца дега хаьгтира, цунна хІун цІе хила лаьа кІентан аьлла. Закрис, цхьа у схьа а дехна, цу тІехь яздира: «Цуьнан цІе Яхья ю». Массо а цецвелира. Цу сохьга Закрин мотт хецабелира, иза Далла хастамаш бан волавелира. Царна гонах Іаш мел верг кхеравелира, хиллачух лаьцна ЯхІуд-мехкан лаьмнийн ерриге а кІоштахь дийца буьйлабелира. И хезначара массара а хоьгтура: «Воккха хилча мила хир ву теша и кІант?» Везачу Элан лаамехь ма вара иза. Цуьнан да Закри, шена тІе Деза Са а доьссина, Делера болу хаамаш бан волавелира: «Декъала хуьлда Эла, Израилан халкъан Дела, ван а веана, Шен халкъ безачу мехах паргІатдаьккхина. Шен ялхочун Даудан тІаьхьенах волу нуьцкъала стаг ваийтина Цо вай кІелхьардаха, Ша гуттар хьалха Шен безачу пайхамаршкахула ма-баххара. Цо кІелхьардохуш ду вай вешан мостагІех а, вай цадезачеран куьйгех а. Цо вайн дайх кьинхетам а бина, Шен беза барт дагахь латта а бина – вайн дега ИбрахІиме йина чІагІо. Дала ИбрахІиме ваІда дина, вай мостагІех кІелхьардохур ду аьлла, цхьаннах а ца кхоьруш, вайга Шена гІуллакх дайтархьама, дуьненахь йоккху хан Цунна хьалха цІена а, дика а яккхийтархьама. Ткъа хьох, сан жиманиг, Веза Воккхачун пайхамар эр ду, хІунда аьлча хьо Везачу Элана хьалха вогІуш хир ву, Цунна некъ кечбеш, Цуьнан халкъана церан кІелхьардовлар кьиношна гечдарца дуйла хоуьйтуш. Вайн Делера болу кІорга безам бахьана долуш, лакхара йолу серло санна Верг вай долчу вогІур ву, Іожаллин боданехь Іаш берш серлабахархьама а, машаран новкъа вайн когаш бахархьама а».

Жима Яхья воккха хуьлуш а, синца чІагІлуш а вара; иза яьсса-чу араьх вара, шен Израил-махкана хьалха хІутту де тІекхаччалц.

ЛАКА 1:22–25, 57–80

Ийса дуьнен чу валарх Хаза кхаь баккхар

ала Шен КІант Дала леррина къобалвина Ийса дуьнен чу вайтира, адамаш къинан а, Јожаллин а олаллах кІелхьардахархьама. Иза дуьнен чу варца лаьтта тІехь керла хан дІахЮьгтира. Ур-аттал вайн заманан шераш ларар а Дала леррина къобалвина Ийса Дуьнен чу валаран хена тІера схьадогІуш ду.

Ийса дуьнен тІе валарх долу дийцар тамашийна ду. Иза – Делан КІант – даьхнин божал чохь вина. Ийса дуьнен чу ваьлча, ХІарод-паччахьо сацам бира Иза вен.

Амма юьххьера дуьйна дІадолор вай. Исраилан махкахь, къил-баседехь йолчу жимачу Назарт-ГІалахь ехаш яра, Марем цІе а йолуш, цхьа йоІ. Цунна Дела везара, цІена дог долуш а яра иза. Дала дайитина Джабраил-малик хЮьттира цкъа цунна хьалха. Малико элира: «Маршалла ду хьобга, Дала хьуна диканиг динарг! Веза Эла ву хьобца». Марем, иза гича, йобхнера. Амма малико цуьнга элира: «Ма ххера, Марем! Дала хьуна диканиг дина! Хьо берах хир ю, ахь кІант а вийр ву, цуьнан цІе Ийса а туьллур ю ахь. Иза сийлахь хир ву, Цунах Веза Воккхачун КІант эр ду. Везачу Дала Цунна Цуьнан ден Даудан паччахьалла лур ду, гуттар а ерриг Якъубан тІаьхьенна тІехь куьйгалла деш хир ву Иза, Цуьнан паччахьалла цкъа а кхачор дац».

Марем Далла муьтІахь волчу цхьана стаге Юсупе маре яха кечъелла яра. Цо хьаттира малике: «Иза муха хир ду, со хІинца а маре яхана а ма яц?» Малико жоп делира цунна: «Хьуна тІе Делан Са дуссур ду, Веза Воккхачун ницкъо дІахьулийир ю хьо, цундела хьан хиндолу бер Деза хир ду, Цунах Везачу Делан КІант а эр ду». Марема элира: «Со Делан лай ю, ахь ма-бохху, дерриг и хулийла собца». ТІаккха малик дІадахара.

Марем доьзалхочух юйла а хьйна, Юсуп иза Іадйита гІерташ вара, амма Везачу Элан малико, гІенах дан а деана, элира: «Даудан КІант Юсуп, Марем хьайна дІайига ма кхера, хІунда аьлча цуьнан кийрахь долу бер Делан Синах схьадаьлла ду. Цо кІант вийр ву. Цуьнан цІе Ийса тиллалахь, хІунда аьлча Цо Шен къам къиноьх кІелхьардоккхур ду».

МАТТАЙ 1:19–21; ЛАКА 1:26–35

Дала леррина къобалвина Ийса дуьнен чу валар

Марем доьзалхочух йолуш, цуьнан а, Юсупан а бехачу новкъадала дийзира, хIунда аьлча римахойн императора Августа ома динера, ерриге а пачхьалкхера адамаш дIаязде аьлла. ХIораннан а шайн дай схьабевллачу гIала ваха дезара. Юсуп а, Марем а Дауд-паччахьан тайпанах дара. Ийса дуьнен чу валале эзар шо хьалха Исраилан махкахь паччахьалла динера Дауда.

Иштта, Юсуп а, Марем а Байтлахаме, Дауд-паччахьан гIала, дахара. Назартара Байтлахаме ши бIе сов километр ю. Цу хенахь я цIерпошташ а, я машенаш а яцара, цундела иштта беш болу некъ масех дийне болура. Назарт Исраилан мехкан къилбаседехь, Галилайхь, ю, ткъа Байтлахам – къилбехь, ЯхIуд-махкахь, ю. Галилайра ЯхIуд-махка вьдуш, Шамран-махкахула ваха везара, цу тIе Шамран а, ЯхIуд а лаьмнашкахь а ю.

Эххар а Юсуп а, Марем а Байтлахаме схьакхачьча, хьешан цIийнехь меттигаш ца хилла. Мареман бер хуьлу хан тIекхачьнера. «Марема кIант вира, шен дуьххьарлера доьзалхо. Цо иза, дIа а хьарчийна, шаш чохь долчу божалан хьаьвди чу виллира», – доьшу вай Инжила тIехь. Иза уьш божал чохь дIанисбеллера бохург ду, ткъа Бер хьаьвди чу диллинера. Хьалхалерчу дийцаршкахь и божал хьеха чохь хилла бохура. Цу махкахь Iуша ишттачу хьехаш чохь шайн даьхни латтадора.

ЛАКА 2:1–7

Маликаша Іушка хаам бо Дала леррина къобалвина Іийса дуьнен чу валарх

цу хенахь Байтлахамна уллохь жа дажош Іуй бара. Іийса дуьнен чу ваьллачу буьйсанна Іуйх цхьаберш сема бара, шайн жа лардеш. Ціаьххьана царна хьалха Везачу Элан малик хІоьттира, Везачу Элан сийлалло серлабехира Іуй. Уьш чІоґІа кхерабеллера. Амма малико элира цаьрга: «Кхера ма лолаш! Со шуьга массо а адам даккхийден долу хаза кхаь бахьаш деана! Тахана Даудан гІалахь дуьнен чу ваьлла шу кІелхьардохург, Веза Эла волчу Дала леррина Къобалвинарг. ХІара билгало ю шуна: ДІахьарчийна Бер карор ду шуна хьаьвди чохь». Ціаьххьана маликаца Стигалийн боккха бію беара, цо, Дела а хестош, бохура: «Лакхарчу стигалшкахь Далла хастам бу! Дуьнен тІехь Дела реза волчу адамашна машар бу!»

ЛАКА 2:9–14

Іуй Іийса волчохь

Вайга сурт хІоттало, мел кхерабелла хир бу Іуй, шайна маликаш гича, мел цецбевлла хир бу уьш, КІелхьардохург – Дала леррина къобалвина Іийса дуьнен чу ваьлла аьлла хезча. Цундела шайн жаш а дитина, Байтлахаме бахара уьш, цунах лаьцна Инжила тІехь яздина ма-хиллара: «Маликаш стигала хьаладевлча, Іуша вовшашка элира: „Байтлахаме а дахана, цигахь хІун хилла хьовса деза вай, вайга Везачу Эло баййтинарг хІун хаам бу“. Уьш цига сихонца цига бахара. Царна карийра Марем а, Юсуп а, иштта хьавди чохь Іуьллу Бер а. Бер гиначу цара дийцира, Цунах болу шайга бинчу хаамах лаьцна. Массо а ладугІуш верг цецваьллера Іуша дийцинчунна. Ткъа Марема дерриг а хезнарг шен даг чохь латтадора. Іуй юхабирзира, Далла хастамаш а беш, хІунда аьлча царна хезнарг а, гинарг а малико цаьрга ма-аллара хиллера».

ЛАКА 2:15–20

Далла хьалха дика лела ШамІа

КІант дуьнен чу ваьлла бархІ де даьлча, динан дас сунтвира Иза, Іийса аьлла це а тиллира Цунна. Иза вале малико Цунна тиллинчу оцу цеИран маьІна «Дала кІелхьарвоккху» бо-хург ду.

Везачу Эло деллачу товратца, доьзалехь дуьххьара вина кІант Далла лерина хуьлура. Цундела Іийсан ялх кІира кхаьчча, Иза дас-нанас Ярушалайм-гІаларчу Делан цІийна чу веара, Везачу Элана лерина Иза хилийта. Цигахь саГІна ши кьоркхокха я ши кхокха, бен а бейтина, саГІа даккха дезара, Везачу Эло товратехь ма-аллара.

Цу хенахь Ярушалаймехь Іаш ШамІа це йолуш цхьа воккха стаг вара. Иза Израилан мохк кІелхьарбаккхаре са а туьйсуш, шена тІехь Деза Са а долуш, Далла хьалха дика а лелаш, стаг вара. Дезачу Сино хаам бинера цуьнга, Машахь – КІелхьардохург галлалц иза лийр вац аьлла. Дезачу Сино Делан цІийне валийра иза, тІедиллина долу Іадат дас-нанас Цунна тІехь кхочушдан цига Жима Іийса валийначу хенахь. ШамІас, Дала леррина Кьобалвинарг кара а эцна, Далла хастам а бина, элира: «ХІинца, Айхьа ма-аллара, садалар атга долуш, Хьайн лай волу со дІахецахьа, Хьалдолу Эла, хІунда аьлча сан баьргашна гира адамаш кІелхьардоху дерг, Ахь массо а халкьашна хьалха кечдина долу. Иза кхечу кьаьмнашна Дела гучуваккхаран серло а ю, Хьан Израилан халкьан сий а ду!» Юсуп а, Беран нана а цецдуьйлура, Цунах лавцна ШамІас дуьйцуьнча ладугІуш.

ШамІас, уьш декьал а бина, элира Мареме: «ХІара бер Дала кьобалдина ду, Израилан халкьана юкьара дукхакхберш хІаллакьхилархьама а, кІелхьарбахархьама а. ХІара Бер Дала елла билгало хир ю, амма Кхунна резабоцурш а хир бу. Иштта, дукхачу адамийн дагахь дерг гучудер ду. Амма хьан дог, тур чекхдаьккхича санна, баланехь хир ду».

ЛАКА 2:21–35

Хьекъалчаш Иийсана хьалха охъатаIар

ЯхIудхойн Байтлахам-гIалахь XIарод-паччахьан заманахь Иийса дуьнен чу ваьлча, малхбалера хьекъалчаша, Ярушалайме а баьхкина, элира: «Мичахь ву хIинцца дуьнен чу ваьлла волу жуьгтийн къоман паччахь? Тхуна къеггина схьакхетта болу Цуьннан седа гира. Цундела, Цунна хьалха гора а хIуттуш, корта тоха даьхкина тхо».

Иза хезча, XIарод-паччахь синтем байна хьавьзира. Берриге а динан коьрта дай а, Iелам нах а схьа а кхайкхина, цо хаьгтира цаьрга: «Муьлхачу меттехь дуьнен чу вала везаш вара Дала леррина Къобалвинарг?» Цара цунна жоп делира: «ЯхIуд-махкарчу Байтлахам-гIалара, хIунда аьлча шен йозанна тIехь пайхамаро аьлла ду: „Хьо а, ЯхIуд-махкара Байтлахам-гIала, ЯхIудан махкарчу сийлахьчу гIаланаш юкъахь лахара яц. Хьан махкара вер ву Сан Исраилан къоман куьйгалхо хилла дIахIуттун верг!“». TIаккха XIарода, хьекъалчаш къайлаха схьа а кхайкхина, седа гучуболу хан схьайийцийтира цаьрга. Юха, уьш Байтлахаме хьовсош, цо элира: «ДIа а гIой, цу берах лаьцна доллу хIума хаа хьовса. Шайна иза карийначул тIаьхьа соьга хаам бе, цига ваха а вахана, соьга а Цунна Iибадат дайта». Амма XIарод-паччахь Бер ден лууш вара, хIунда аьлча иза кхоьрура, цхьа хан яьлча, Цо шен паччахьан гIант дIалацарна.

Паччахье ла а доьгIна, новкъа бевлира хьекъалчаш. Царна малхбалехь гина седа царна хьалха дIабодуш бара. Иза эххар а сецира Бер долчу меттигехь. Шайн некъ кхачабелча, уьш Iаламат ЧогIа самукъадаьлла бара.

МАТТАЙ 2:1–10

Хьекъалчийн совгIаташ. ХIарода, бехк боцу кегий бераш дайа олий, омра до

Байтлахаме дIакхаьчча, седа тIехь сечначу цIа чу бахара хьекъалчаш. Бер Маремаца, Цуьнан ненаца а гина, Цунна хьалха охьатаьИра уьш. Шаьш деана совгIаташ делира цара Цунна: деши, хаза хьожа йогIу еза хIума, деза хьакхар.

Генах хьекъалчашка хаам хилира, ХIарод волчу юха ма дерза аьлла. Уьш шайн махка дIабахара кхечу новкъахула. Иза хаа а хиьна, ХIарод-паччахьо, обгIаз а вахана, шен тIемалой бахийтира Байтлахамехь а, цунна гонах а ши шо а, цул кIезиг а хан йолу бераш хIаллакде аьлла. И хан цунна хьекъалчашкара хиьнера. Байтлахаме а баьхкина, бехке доцу кегий бераш дайира тIемалоша.

МАТТАЙ 2:10–12, 16–18

Мисар-махка бовдар

айинчу берашна юккъехъ, Исраилан мехкан хин волу паччахъ ву аьлла, хъекъалчаша вийцинарг хир ву моьтура ХIародана. Амма иза ца хилира. Хъекъалчаш дабахча, Везачу Элан малико, гIенах дан а деана, элира Юсупе: «ХъалагIатта, схъаэца бер а, цуьнан нана а, Мисар-махка, вадий, дIагIо. Аса шайга хаам баллалц, цигахъ Iе, хIунда аьлча ХIарод-паччахъ и бер лохуш ву, иза ден гIерташ а ву». Буйьса юккъе яхча, хъала а гIаьттина, Бер а, Цуьнан нана а схъа а эцна, Мисар-махка дIавахара Юсуп. Иза цигахъ Ийра ХIарод валлалц. Иштта Везачу Эло пайхамарехула аьлларг кхочушхилира: «Мисар-махкара аравалийтархъама схъакхайкхина Аса Сайн кIанте».

Байтлахамера Мисар-махка бIеннаш километраш ю. Юсупна а, Маремана а атта дацара и некъ бан, карахъ жима Бер а долуш.

МАТТАЙ 2:13–15

Назарт-Галахь хилла Ийсан бералла

Юсуп а, Марем а, Бер Ийса а Мисар-махкахь Ийра ХIарод – паччахь валлалц. ХIарод велча, Везачу Элан малико, юха Генах дан а деана, элира Юсупе: «Хьала а Гаттий, бер а, цуьнан нана а схьа а эций, Израил-махка дIагIо, хIунда аьлча бер ден Гиртинарш белла».

Малико бохург а дина, Израилан махка юхавеара Юсуп. ЯхIуд-махкахь паччахьалла деш ХIародан кIант Архул ву аьлла хезна, цига ваха ца хIюьгтира иза. Генах хаам а хилла, Юсуп Галилайрачу Назарт-Гала вахара. Хьалха Марем цигахь Ийнера.

Назартахь Ийсас яккхинчу хенах вайна кIезиг хаьа. Юсуп дечиган пхьар вара, цунна гIо деш, и корматалла карайирзира Ийсана. Инжила тIехь вуно кIезиг ду Ийсан бераллех а, кхин ина вогIучу хенах а лаьцна. Амма вай дешначо дуккха а хIума гойту: «Ткъа Бер, де дийне мел дели, синца чIагIлуш а, хьекъал тIекхеташ а, кхуьуш дара, Делан дика а дара Цуьнца». Кхин а «Ийса воккха хуьлуш а, хьекъалца совволуш а вара. Цунна Дела а, нах а реза бара».

Кхузахь иштта билгалдаккхар мехала ду: Ийса Шен дений-нанний муьтIахь вара. Инжила тIехь вай доьшу цунах лаьцна: «Цара бохург деш, царна муьтIахь вара Иза». Далла лаьа бераш, дай-нанний а дезаш, цара бохург деш хилар. Делан итт парзах цхьаммо боху: «Шайн дай-нанний а лара, шайн Везачу Дала шуна лур долчу лаьтта тIехь дехха дахар шун хилийтархьама».

МАТТАЙ 2:19–23; ЛАКА 2:40, 50–52;

АРАДАККАХАР 20:12

Ийса Делан цИийнехь

Мштта, Ийса Іаш а, кхетош-кхиош а Назарт-ГІалахь вара. Иза воккха хуьлуш а, синца чІагІлуш а, хьекъалца совволуш а вара, Делан ниІмат а дара Цунна тІехь.

ХІора шарахь Цуьнан дай-наний Ярушалайме Пасахьан дезачу денна доьдура. Ийсан шийтта шо кхаьчча, Иза шайца Ярушалайме деза дийне вигира цара.

Деза де чекхдаьлча, массо а цІехьа вирзира, ткъа Ийса Ярушалаймехь висира. Маремана а, Юсупна а иза ца хиира, царна Иза гергарчаьрца а, бевзачаьрца а цІа вогІуш ву моьттура. Цхьа хан яьлча, Иза лаха буйлабелира уьш, ца карийча, Ярушалайме юхабаьхкира. КхозлагІчу дийнахь Іеламнахана юккъехь Делан цИийнехь карийра царна Иза. Цаьрга ла а дугІуш, хеттарш дора Цо. Гонах берш цецбуйлура Цуьнан хьекъалх а, цо дечу хеттарех а.

Ийсан нанас элира Цуьнга: «КІант, хІара хІун ду ахь тхоьга хІоттош дерг? Хьан да а, со а чІога сагатдеш, Хьо лобхуш лелаш ма ду». Цо элира цаьрга: «Аш хІунда лобху Со? Шуна ца хаьра, Со Сайн Да волчохь хила везаш вуйла?» Амма дай-наний ца кхийтира шайга Ийсас аьллагух. Ткъа Марема дагахь латтийра и дешнаш, шен даг чохь уьш Іалашдеш.

Ийса, деций-ненаций Назарте юха а веана, царна муьтІахь вара. Ша воккха мел хуьлу а, Иза хьекъалехь совволуш а, Делан а, нехан а безам Шегахь болуш а вара.

ЛАКА 2:40–52

Яхъяс хъехам а бо, нах хих чекх а боху

инан ден Закрин кІант Яхъя яьссачу арахь Іаш вара. Везачу Эло цхъана лерринчу Гуллакхна кечвеш вара иза – халкъе кестта Машахь, я вуьшта аьлча, Дала леррина Къо-балвинарг, воГург хилар дІа а хайитина, дохкодовларе кхайкха. Яхъя Машахь воГучу хенахь халкъ кечдан дезаш хиларх пайхамарша Яхъя дуьнен чу валале бІеннаш шераш хьалха яздинера: «Хъжал! Хъуна хьалха Сайн геланча воуьйту Ас. Цо Хъуна некъ кечбийр бу», «Яьссачу аренгахь кхойкхучун аз хезаш ду: „Везачу Элана некъ кечбе, нисде Цунна хьалха некъан тачанаш“».

Яхъяс эмкалан тІаргІанах дина духар а, тІаьрсиган доькка а леладора, ткъа цо дууш дерг цІоз а, акха моз а дара. Дала Яхъяна Шен лаам хайитича, Яхъя хъехам бан волавелира. Иордан-хин уллехула чекх а волуш, халкъе дохкодаларе кхойкхура цо. Нахе, шаьш дохкобовлар хоуьйтуш, хих чекхбовла олура цо, тІаккха церан къиношна гечдийр ду. Берриге а ЯхІуд-махкара а, Ярушалаймера а нах оьхура цунна тІе, шайн къинош цунна дуьйцуш, тІаккха Яхъяс уьш Иордана чохь хих чекхбохура.

Халкъо хоттура: «Ткъа хІун де оха?» Цо жоп лора: «Шен ши коч йолчо цхъа а йоцучунна цхъаь дІало, шен яа хІума йолчо изза де». Ял йоккхуш берш а баьхкира хих чекхбовла, цара хаьттира: «Устаз! Оха хІун дан деза?» Яхъяс царна жоп делира: «Нахера совнаха ял ма яккха». Иштта тІемалоша а хоттура: «Оха хІун дан деза?» Цо элира цаьрга: «Нуьцкъах нахера хІуманаш схъа ма яха, бехке воцург бехке ма ве, шайн алапах тоам бе».

МАРК 1:1–8; ЛАКА 3:2–18

Дала леррина къобалвина Ийса хих чекхваккхар

Халкъ Машахъ варе хьобжуш дара, цундела дукхахболчара ховьтура: «Дала леррина Къобалвинарг вуй теша Яхьбя?» Амма Яхьбяс жоп лора: «Ас хих чекхдоху шу, амма сол тIаьхьа ван везарг сол нуьцкъала ву. Со Цунна мачаш кхехьа а хьакъ вац. Цо шу Делан Синах а дузур ду, цIарца а дахчор ду». Иза цо Дала леррина къобалвинчу Ийсах лаьцна дуьйцура.

Ийса Яхьбя волчу веара, Ша цуьнга хих чекхваккхийта. Яхьбяс Иза сецавора, иштта бохуш: «Со-суо ву Хьобга хих чекхваккхийта везаш верг. Ткъа Хьо-Хьуо ма веана суна тIе?» Амма Ийсас цунна жоп делира: «Тахана шадерг а иштта хила дезаш ду. Берриг а Делан лаам вай кхочушбан беа». Яхьбяс Иза тIеийцира. Хих чекх а ваьлла, хьалавелира Ийса – стигал дIасаеллаелира, Яхьбяна Делан Са гира, кхокханан суьртехъ Ийсана тIедуссуш долу. Стиглара аз дийкира: «Иза Сан хьоме КIант ву, Цуьнца бу Сан лаам».

МАТТАЙ 3:11–17

Ийса яьссачу араьх зер

Хих чекхваьккхинчул тIаьхьа Дезачу Сино яьссачу ара дIавигира Ийса, кхузахь иблисера зер лан дезара Цуьнан. Шовзткъа дийнахь-бусий марха кхебира Ийсас, эххар а мацвалар хааделира Цунна. Оццу хенахь Цунна тIедеанчу иблисо элира: «Хьо Делан КIант велахь, хьюлла Юхкуш долчу тIулгашна тIедожаде, бепиг хила алий». Ийсас жоп делира цунна Дезачу Йозанаш тIерачу дешнашца: «Адам деккъа цхьана баьпках дешаш дац. Цуьнан дузар — Делан багара схьадаьлла хIора дош ду».

ТIаккха иблисо, Ярушалайм-гIала а вигна, Делан цIийнан тхевна тIе ваьккхира Ийса. «Хьо Делан КIант велахь, кхузара чукхоссало. Яздина ма ду: „Везачу Эло Шен маликашка Хьох лаьцна омра дийр ду“. Кхин а яздина ду: „Цара куьйгаш тIехь дIахьур ву хьо, хьан ког тIулгах таса а ца болуьйтуш“, — элира цо. Ийсас цунна жоп делира: «Амма яздина ду: „Хьайн Веза Дела зе ма гIерта“».

Иблисо, вуно чIогIа лекхачу лам тIе Ийса хьала а ваькхина, цигара шайн исбаьхьаллехь лаьтташ йолу дуьнен чуьра массо а пачхьалкх а гайтина, элира: «И Хьуна гуш мел дерг аса Хьуна дIалур ду, Ахьа суна, Далла санна, гора а хIоьгтина, Ибадат дахь!» Ийсас жоп делира цунна: «ДIадала Суна уллора, иблис! Делан Йозанаш тIехь яздина ду: „Хьайн Везачу Далла бен ма де Ибадат, Цунна бен тIуллакх а ма де!“» Иштта иблисо Iадвитира Ийса, тIаккха маликаш, тIе а даькхина, Цунна тIуллакх деш дара.

МАТТАЙ 4:1–11

Дала леррина къобалвинчу Ийсан шийтта мурд

ИИИ а воккха хилча, Назарт-гГала а йитина, Галилай-махкахь болчу Гансарт-Юмана уллерчу Къапарнам-гГала дГава-хара Ийса. Цу хенахь цу Юмах Галилайн хЮрд а олура. Иштта кхочушхира ЕшаГ-ЯхЮ-пайхамара аьлларг: «Забул-мехкан а, Наптал-мехкан а латтанаш а, Галилай-хЮрда тГекхачале, Йордан-хил дехъа йолу кхечу къаьмнийн нехан Галилай! Боданехь Ийначу халкъана йоккха серло гира! Ожаллин ИндагГехь болчу махкахь Ийначу нахана серло къеггина дГаЮьттира!»

ХГетахь дуьйна хъехамаш бан волавелира Ийса, Цо бохура: «Стигалийн Олалла генахь дац шуна! Дохко а довлий, Далла тГедерза!» Цунна тГаьхъа тайп-тайпанчу меттигашкара дукха нах делара, Цо царна хъехамаш бора, цомгашчарна дарбанаш дора.

Иандар а, цуьнан ваша ШамГа, Кипа а олура цунах, Галилайн хЮрда чохь чГерий лобцуш вара. И ший Шена гича, Ийсас элира цаьрга: «Суна тГаьхъаГитта, ткъа Аса хГинца дуьйна адамийн синош лецархой дийр ду шух». Иза Цо уьш Хаза Кхаь кхайкхо бохуйтур бу бохург дара, ладугГучарна бакъдерг довзийта. Шайн чГерий лобцу бойнаш а йитина, Иандар а, Кипа а Ийсана тГаьхъа-хЮьттира. Дехъавальча, Ийсана вежарий Якъуб а, Яхъя а гира, шайн деца Зевадица бойнаш тоеш бара уьш. Ийсас схъакхайкхира цаьрга, шайн кема а, да а витина, Цунна тГаьхъаГиттира уьш. Иштта дира кхечу мурдаша а, Ийсас шайга схъакхайкхича. Ийсас царна ницкъ белира нахана дарбанаш дан а, царна чуьра жинаш дГалахка а.

Иштта Шена шийтта мурд хаьржира Ийсас, уьш гуттар а Шеца хилийта, Цо уьш леррина Гамбора. Цу мурдийн цГераш иштта яра: ШамГа, Иандар, Яхъя, Якъуб, Пилап, Барталамай, Матгай, ТГама, ХГалпайн кГант Якъуб, Тхъада, ШамГа (ша тГелаьцнарг тГевирззина кхочушдан гГертарг), ЯхЮд-Искархо а, тГаьхъо Ийсана ямартло йина волу. Берриге а мурдаш дуюхъалдГа адамаш дара, амма Дала ирс деллера царна Дала леррина къобалвинчу Ийсан – Делан КГентан – доттагГий а, мурдаш а хила.

МАТТАЙ 4:12–22; МАРК 3:13–19

Ийсан дуьххьарлера тамашийна гӀуллакх

ИИкъа Ийса мурдашца Галилай-махкарчу Кхана-юрта зуда ялийначу метте кхайкхина вара. Той дӀахьочу хенахь хӀусамдайн чагӀар кхачийра. Цаьрца Ийсан нана а яра цига еана, цо элира Цуьнга: «ЧагӀар чекхдели-кх кхеран». Амма Цо жоп делира, Шен хан тӀе ца кхаьчна аьлла. ТӀаккха Марема, Ийсана тӀе а хьажийна, элира тойнехь гӀуллакх дечаьрга: «Цо шайга де аьлларг дерриг а де».

Уллохь лаьтташ тӀулгех йина яккхий кхабанаш яра. Ийсас ялхошка элира: «И кхабанаш хих юза». Цара и гӀуллакх кхочуш-дича, цу чуьра схьа а эций, той дӀакхоьхьуш волчуьнга малар дӀахьо, элира Цо.

Схьадеана малар дӀамелча, той дӀакхоьхьуш волчо, зуда ялийначуьнга схьа а кхайкхина, элира: «Массарна а хьалха дика чагӀар ло мала, ткьа нах бехначул тӀаьхьа вониг ло. Ахь дика чагӀар хӀинцалц ма-латтийна?» Той дӀакхоьхьучунна ца хаьара и чагӀар мичара ду — кхабанаш чуьра иза схьаэцначу ялхошна бен ца хаьара.

Иштта Галилайчуьра Кханехь тамашийна гӀуллакхаш дӀадолийра Ийсас, Шен сийлалла а гайтина, Цуьнан мурдаш Цунах тийшира.

ЯХЬЬЯ 2:1–11

Ийсас йохкархой Делан цІа чуьра аралохку

Иасахь тІекхачале Ярушалайме веара Ийса. Делан цІа чуьра ваьлча, Цунна гира стерчий, уьстагИий, кхокхий духкуш болу нах, циггахь Іаш ахча хуьйцурш а бара. Машшех шед а йина, массо а дІаэккхийра Ийсас шайн стерчашций, уьстагІашций цхьаьна, ахча хуьйцучеран стоьлаш а херцийра Цо, церан нахарташ охьа а эгош. Кхокхий духкучаьрга элира Цо: «ДІадаха хІорш кхузара! Ма диэ Сан Ден цІийнах йохкаэцаран цІа!» Цуьнан мурдашна дагадеара Дезачу Йозанаш тІехь аьлла дешнаш: «Хьан цІийне болчу хьагамо Сан кийра багабо».

Делан цІийнехь Ийсас динарг гинчу яхІудхоша элира Цуьнга: «Иштта хІума дан хьайн олалла дуй хоуьйтуш хІун тамашийна билгалонаш гойтур яра Ахь тхуна?» Ийсас царна жоп делира: «Аш хІара Делан цІа дохаде, ткьа Ас кхаа дийнахь дина дІахІоттор ду иза». Цо аьллачунна дуьхьал яхІудхоша элира: «ХІара Делан цІа шовзткъе ялх шарахь дина дІахІоттийна, ткьа Ахь кхаа дийнахь дІахІоттор ду иза?» Амма Ийсас Делан цІийнах лавцна бохург Шен дегІах лавцна бохург дара. Иза веллачуьра денвелча, Цуьнан мурдашна дагадеара и дешнаш, тІаккха уьш тийшира Дезачу Йозанех а, Ийсас аьллачу дешнех а.

Пасахь долчу хенахь Ярушалаймехь Ийсас дина тамашийна хІуманаш а гина, дуккха а нах тийшира Цунах.

ЯХЬЪЯ 2:13–23

Ийсаc Нукха-Демица дина кьамел

IIIукха-Деми цIе йолчу, яхIудхойн хьабкамех волчу цхьана парушхочо (дин леррина лелош верг), буйсанна кьайлаха Ийса волчу а веана, элира: «Рабби! Хьо Дала вайитина устаз вуй хаьа тхуна. ХIунда аьлча, шеца Дела ца хилча, цхьаьнгге а гайталур яц и Ахь гойтуш йолу тамашийначу гIуллакхийн билгалонаш». Ийсаc цунна жоп делира: «Баккьалла а боху Ас хьобга, адам юха шолгIа ца кхолладелча, хаалур дац цунна Делан Олалла». Нукха-Демис элира Цуьнга: «Цкьа кьанделла адам шолгIа муха кхоллалур ду? Юха шен ненан кийра а ваьлла, кхоллавала-м ца веза иза?» Ийсаc жоп делира: «Баккьалла а боху Ас хьобга, нагахь санна адам хих а, Делан Синах а кхолла ца делча, тIелоцийла дац цуьнан Делан Олалла. Адамийн бераш адамех хуьлу, ткьа Делан бераш Делан Синах бен ца хуьлу. Хьо цец ма вала Ас хьайга аьлчух: „Шун шолгIа кхолладала деза“». Нукха-Деми ца кхийтира Цунах, цундела цо хаттар дира: «„Ткьа иза муха хилало?“ Ийсаc жоп делира цунна: „Яьссачу аренгахь волуш Муса-пайхамаро хьаладаьккхинчу лаьхьанан суьрте терра Адамийн КIант* а ву хьалаваьккхина хила везаш, Цунах тешнарш Дела волчохь хедар доцучу дахаре кхачийтархьама“. ХIунда аьлча Шен цхьаь бен воцу КIант дIаваллал дезна Далла хIара дуьне, муьлхха а Цунах тешнарш, хIаллак а ца хуьлуш, Ша волчохь долчу хедар доцучу дахаре кхачийтархьама. Дуьненна кхел ян ца вайитинера Дала Шен КIант, ткьа Цуьнгахула дуьне кIелхьардалиятархьама вайитинера. Цунах тешначунна кхел яц. Ткьа Цунах ца тешначунна кхел йина ю, иза Делан цхьаь бен воцучу КIантах цатешарна. Кху дуьнен чу Делах йолу серло яьржина, амма адамна серлонал бода беца, шаьш до гIуллакхаш Далла хьалха вон долу дела. ХIунда аьлча хIора вон дечунна серло ца еза, иза серлонга а ца воьду, шен вон гIуллакхаш гучу ца далиятархьама. Ткьа Делах долчу бакьдолчуьнца вехаш верг серлонга волу, ша деш долу гIуллакхаш Делан гIоьнца деш хилар гайтархьама».

ЯХЬЬЯ 3:1–21

*Адамийн КIант – Товратехь Машахьан цхьа цIе.

Ийса а, шамранхо-зуда а

кѡа Ийса Исраил-пачхьалкхан кѡилбехь болчу ЯхИуд-мах-кара Галилай воГуш вара. ЯхИуд-махкана а, Галилайна а юккѡехь Шамран-мохк бара. Шамранхой, жуьгтий санна, стигал а, латта а Кхоьллинчу, цхьаь бен воцчу Делах тешаш бара, амма церан шайн гИллакхаш а, динан дай а, ур-аттал Делан цІа а дара. И цІа жуьгташа дохийнера. Жуьгтий а, шамранхой а юкѡахь мостаГалла долуш бара.

Ийса Шен мурдашца шамранхойн Суьхьар цІе йолчу ГІала веара. Бехха некъ бина кІадвелла, гІуна юххе охѡахиира Иза, ткѡа мурдаш яа хІума эца бахара. Делкѡахан яра. Цхьа шамранхо-зуда хи эца гІуна гІе еара. Ийсас цуьнга элира: «Мала хи лохѡа Суна». Цецѡьяллачу зудчо хьагтира: «Хьо жуьгти воллушехь, соьга, шамранхоцуьнга, хи хІунда доьху Ахь?» Ийсас жоп делира цунна: «Дала дина дика а хьайна довзахьара, хьайга хи доьхург мила ву а хьаѡахьара, ахь-айхьа доьхур дара Цуьнга хи. Ткѡа Цо хьуна „дийна долу хи“ лур дара». Зудчо Цуьнга элира: «Эла, Хьан и хи схьаэца пхьегІа а ма яц, ткѡа хІара гІу кІюрга а ма ю. Мичара ду Хьобгахь „дийна хи“?» Ийсас цунна жоп делира: «ХІара хи мелларг юѡа а хьаглур ву, ткѡа Аса шена лун долу хи мелча, иза цкѡа а хьаглур вац. Амма Ас лур долу хи адамна чохь, Дела волчохь хедар доцучу дахаре доьдучу хин хьоста а хилла, дІахІуттур ду». Зудчо хьагтира, мичахь ян еза Далла Іамал – шамранхойн дайша санна лома гІехь я Ярушалаймехь. Ийсас жоп делира цунна: «Дела Ша а Са ду. Цундела Цунна Іибадат деш болчара синца а, бакъдолчуьнца а Іибадат дан деза». Шамранхоцо элира Цуьнга: «Суна хьаѡа Машахь воГур вуй. Ша веача, Цо дерриге а хьобхур ду тхуна». Ийсас элира цуьнга: «Хьобца кѡамел деш волу Со ву-кх И Къобалвинарг».

ТІаккха зуда, шен кѡаѡа охьа а кхоьссина, ГІали юккѡе яѡара, шена гинчу Стагах лаьцна нахана дийца, цо хьогтура цаьрга: «Дала леррина Къобалвинарг-м вац те Иза?» Цу гІалара дуккѡа а шамранхой тийшира Цунах цу зудчо дийцарна. Цундела, Ийса волчу а баьккина, дехар дира цара, шаьш долчохь Іе аьлла. Цо ши де даьккѡа цигахь, кхин а дуккѡа а нах тийшира, Цуьнга ла а доьГІна.

ЯХЬЪЯ 4:1–42

Инзаре дукха чІерий лецар

Ийсас Гансарт-Іоман берда тІехъ нахана кест-кестта хъехамаш бора. Цхъана дийнахъ, Делан даше ладогІа баьхкина нах Іаламат дукха хиларна, Цунна хала дара къамел дан. Хин йистехъ берда тІехъ даьсса ши хин кема дара, царах цхъаь ШамІин дара. ШамІин кеманна чу а ваьлла, хи тІехула жимма дІа а вахана, берда тІехъ лаьтгачу нахана хъехам бан волавелира Іийса.

Хъехам бина а ваьлла, Цо элира ШамІе: «Хи кІорга долччига дІадахийта кема! Цигахъ шайн бойнаш чутаса, чІерий лецархъама!» ШамІас Цунна жоп делира: «Лоруш волу Устаз! Буьйсанна сахиллалц болх бина оха сийсара, амма хІумма а ца лаьцна. Делахъ а, Ахъ аларна, бой чу-м тосур ю ас». Цара шайн бойнаш хи чу тийсича, дуккха а чІерий лецарна, и бойнаш этІаш яра. Улlexъ чІерий льцуш волу Якъуб а, Яхъья а схъа а кхайкхина, ший а кема чІерех хъаладобьтира цара, амма шайна тІехъ дукха кира хиларна, кеманаш хи буха даха дуьйладелира. Иза а гина, ШамІа Кипа Іийсан когашка вуьйжира кху дешнашца: «Эла! ДІагІохъа кхузара, къинош летийна стаг ву-кх со!» Цо ша холчухІоттарна элира иза, Веза Эла волчохъ хила ша хъакъ цахиларна. Іийсас жоп делира ШамІина: «Кхера ца оьшу! ХІинца дуьйна адамиин синош лецархо хир ву хъо».

Хан дІаяхара, Кипа хъехамаш бан волавелира, нах Везачу Элана Іийсана тІе а берзош, иштта уьш кІелхъардовларна тІе а буьгуш.

ЛАКА 5:1–10

ДегІана дола ца далуш верг туовар

Иийса Къапарнам-ГІалахъ волчу хенахъ дукха нах гулбелира, мисканаш а, таро ерш а, маЫ-маЫПера схъабаьхкина болу. Цо царна хъехамаш бора, Везачу Элан ницкъ бара Цуьнца, иза цомгашчарна дарбанаш дарца гучуболура. Иийсас хъехамаш бечу цІенна улло дегІана дола ца далуш волу стаг валийра, Цуьнга дарба дайта. Амма чугІорта меттиг йоцуш, цІа чохъ дукха нах хиларна, неІарехула цомгашниг чу ца ваккхавелира. ТІаккха цІийнан тхов вовшах а баьккхкина, шен меттаца цІа чу воссийра наха и стаг, Иийсана хъалха иза охъавиллира цара. Церан тешар а гина, цомгашчуьнга Иийсас элира: «ДоттаГІа! Хъан къиношна гечдина».

Іелам наха а, парушхоша а*, Цо аьлларг а хезна, шайна юкъахъ къамел дира: «И ма Іеса къамел ду Цо деш дерг. Иза мила ву? Къиношна гечдан хъенан бакъо ю, цхъа Дела воцучун?» Церан ойланаш хуучу Иийсас элира цаьрга: «Иштта ойланаш хІунда йо аш? ХІун ду атта ала: „Хъан къиношна гечдина“, я „Хъала а гІаттий, дІаГІо“? Амма Суна лаъа шуна хайта Адамийн КІентан дуьнен чохъ къиношна гечдан олалла дуйла“, иза а аьлла, цомгуш волчу стаге Цо элира: „Ас боху хъоьга, хъала а гІаттий, хъайн мотт-гІайба схъа а эций, цІа гІуо!“».

Цомгушниг, хъала а гІаьттина, шен мотт-гІайба схъа а эцна, цІа вахара, ша инзаре товарна Далла хастамаш а беш. Цигахъ болчара массара а Далла хастамаш бора: «Вайна тахана гинарг инзаре тамашийна хІума ду», – бохуш.

ЛАКА 5:17–26

* Парушхой – ЯхІуд-махкахъ хиллачу динан цхъана тобанан декъашхой. Динан гІуллакхийн тІехулара, гуш йолу аГІонаш леррина лелайора цара.

Ламанан басера кхайкхам бар: Декъалбинарш

къа Гийса, нах а гина, лам тІе велира. Цу лома тІера Цо нахана бинчу хъехамах Ламанан басера кхайкхам бар олу. Товратан заманахъ Дала Шен халкъана белла Делера болу итт хъехам санна, Ламанан басера кхайкхам бар а шена чохъ адаман дахаран оъздангаллин баххаш долуш бу, Делан Олалле боъду некъ гойту цо. Мурдаш а, халкъ а Гийсана юххехъ дІанисделча, уьш Іамо волавелира Иза:

«Декъалбина бу миска са долуш болу нах — уьш, Стигалийн Олалла тІе а лаьцна, Далла уллохъ бу.

Декъалбина бу боьлхуш берш — церан дог оьцур ду.

Декъалбина бу эсала амал ерш — дерриг а дуьне церан хир ду.

Декъалбина бу бакъоне кхача хъагбелларш — Дала церан лаам кхочушбийр бу.

Декъалбина бу къинхетаме берш — царах а бийр бу къинхетам.

Декъалбина бу цІена дог дерш — царна Дела гур ву.

Декъалбина бу нахана юкъахъ машаре гІуллакх лелорш — царна, Делан бераш ду аьлла, цІе туьлтур ю.

Декъалбина бу, бакъонна тІаьхъахІиттина аьлла, таІзаре озийнарш — уьш, Стигалийн Олалла тІе а лаьцна, Далла уллохъ бу».

«Декъалдина ду шу, наха сийсаза дохуш, тІаьхъа а бевлла, харц хабарш а дуьйцуш, Со бахъана долуш бехкедеш лелаш делахъ. Хазаетарца даккхийделаш! ХІунда аьлча стигалшкахъ йоккха ял хир ю шуна. Иштта хьийзийна пайхамарш а, шул хьалха хилла болу».

«Шу Лаьттан туьха ду. Нагахъ санна туьхан чам дІабаьлча, иза муха дурдийр ду? Иза, нахе когашца хъеша а хъешийтина, дІакхоссан бен, цхъанна а хІуманна пайденна дац.

Шу дуьненан серло ю. Ламанан буьххехъ лаьтташ йолу гІала къайлаяккха йиш яц. Иштта, латийна болчу стогарна тІехула кхаба ца хІоттайо — иза лаккхяхъ дІахІоттабо, цуьнга чохъ мел волчунна а серло ялийта. Нахана шуьгара серло гойла, шун дика гІуллакхаш гайтархъама а, адамашка Далла хастам байтархъама а».

МАТТАЙ 5:3–16

Ламанан басера кхайкхам бар: Товрат-хъехамах лаьцна

«Ма мотталаш, Со товрат тЕра хъехамаш я пайхамарша яздинарш дIадаха веана. Со и хъехамаш дIабаха веана вац, ткъа уьш кхочушбан веана ву. Аса чIагIо йо шуна: стигаллий, латтий дозуш а долуш, товрат-хъехамашна юкктера цхъа элп я цхъа сиз а дIадоккхур дац, цу тIехъ аьлларг кхочушхиллалц. Товрат-хъехам тЕра кIеззиг долу хIума а талха а дина, нахе а изза де бохуш верг Стигалийн Олаллехъ лаххара мах болуш хир ву. Ткъа шена тIедиллина долу парз кхочуш а деш, иза нахе дIа а кховдош хилча, иза лакхара лорур ву. Аса боху шуьга: нагахъ санна шун Делан лаамехъ хилар парушхойн а, Iелам нехан а чул лакхара ца хилахъ, Стигалийн Олалла тIелаца а, Далла уллохъ хила а шун йиш хир яц».

«Шуна ма-хаъара, вайн дайшка аьлла хилла: „Адам ма де. ХIора стаг вийна волу зуламхо кхелахочо жопе озор ву“. Ткъа Аса боху шуьга: шена уллорачунна оьгIазвахана волу хIора стаг кхелахочо жопе озор ву. Стага шен вешина а „Ювдал!“ аьллехъ, цунна коьртачу кхеташоно таIзар дийр ду. Шена уллохъ волчуьнга: „Яьсса хIума!“ — аьлла, вистхилларг, жожжахатин цIера хьалха а хIоттийна, жопе озор ву. Цундела хьуо Далла сагIа даккха вьодучу хенахъ цхъаь хьайн реза воцш хилар хьайна дага дагIахъ, и совгIат сагIа доккхучу кхерчана йисте охьа а диллий, цу стагаца куьйге ваха хьажа. Цигара юхавирзинчул тIаьхьа дийр ду ахьа Далла гIуллакх. Хьо кхелахочуьнга дIавала кечвеллачуьнца, шаьш цига дIакхачале, катоххий, барт бан хьажа, куьйге а гIо. Ахьа иза ца дахъ, хьан довахочо хьо кхелахочуьнга дIалур ву, ткъа цо гIаролхочуьнга а велла, набхати чу кхуссуьтур ву. Билггала боху хьобга: цигара хьо аравер вац, тIаьхьарчу шайнна тIекхачалц, дерриг а хьайн декхар дIаделла бен».

«Шуна хезний: „Нахаца ма лела“, — аьлла хилар? Ткъа Аса боху шуьга: нехан зудчуьнга ямарта ойланца дIахьаьжначо шен даг чохъ зуда-майрачун юкьаметтиган тешаме хилар дIадаьккхина. Нагахъ санна хьан аьтту бIаьрг кьинош летош белахъ, иза схьа а баккхий, дIакхосса. Хьайн дегIан цхьана меженах валар гIоле ду хьуна, жожжахатин цIергахъ вагавойтучул. Хьайн аьтту куьг кьилахъ долчунна тIегIерташ делахъ, и куьг, дIа а даккхий, дIакхосса. Хьайн дегIан цхьана меженах валар гIоле ду хьуна, жожжахатин цIергахъ вагавойтучул». «Аьлла ду: „Шен зудчуьнца дIасакъаьсташ волчо цунна йозанца тоьшалла дала деза“. Ткъа Аса боху шуьга: зуда тешаме ца хиларца доьзна доцучу дIасакъастаро, зуда нийса боцучу некъа тIе тоьтту. И санна йолу зуда ялочо ямартло йо».

«Вайн дайшкара дуьйна аьлла ду: „Айхьа Везачу Элана биина болу дуй ма кьарбе, иза кхочушбан хьажа“. Ткъа Аса боху шуьга: цкъа а дуй ма баа. Стигалех а ма е чIагIо — иза стигалийн Паччахьан шахьар ю. Лаьттах а ма е чIагIо — Латта а Делан Олаллехъ ду. Ярушалаймах лаьцна а ма баа дуй — иза веза воккхачу Паччахьан гIала ю. Шайн коьртахъ лаций а ма е чIагIо, хIунда аьлча коьртар цхъа чо я кIайбан а, я Iаржбан а шун ницкъ кхочур бац. Шаьш, „хIаь“ аьлла, чIагIо яхъ, иза „хIаь“ хилийта. „ХIан-хIа“ шайн ала дезахъ, цу тIехъ латта. Цу шина дашал сов даьлларг — иблисан лаам бу шуна».

МАТТАЙ 5:17–37

Ламанан басера кхайкхам бар: безамах а, доІанах а лаяцна

«Шуна хезна ду хьалха аьлла хилларг: „Хьайн бІаьрг баккхяхь, – цунна дуйхьал бІаьрг баккха, цергана дуйхьал церг яккха“. Аса-м шуьга боху: хьайна зулам динчунна дуйхьал ма вала. Хьайна аьтту бесни тІе тІара тоьхнехь, аьрру аГор йолу бесни а зуламхочунна тІеерзае. Кхелехь хьуна тІера коч а кьевсина, хьайца девне ваьллачунна, мел еза елахь а, важа бедар а дІало. Хьайна ницкъ а беш, хьайга эзар гІулч яккхийта гІортахь, ши эзар гІулч а йоккхуш, дІагІо. Хьайга хІума еха веанчун дехар кхочуш а де, хьайга юхалург еха веанчунна букъ а ма берзабе».

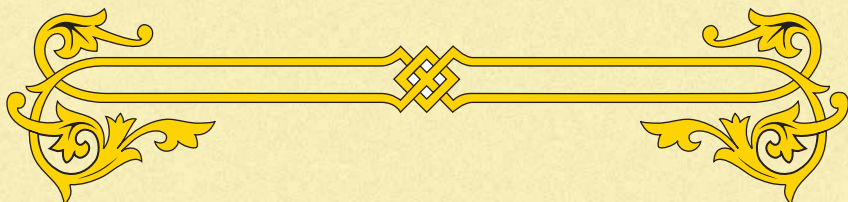
«Шуна хезна хьалха аьлла хилларг: „Хьайн уллораниг веза, мостагІчуьнца гома а хила“. Ткъа Аса боху шуьга: шайн мостагІий беца, хьайна зулам деш берш Деле беца – шайн стигалахь волчу Ден бераш шу хилийта. Цо цхьа а ца къаставо шуна: Цо малх массарна а къоьгуьйту – дикачунна а, вочунна а. ДогІа а Цо цхьатерра доуьйту Шен лаамехь болчарна а, боцучарна а. Шуна шайца дика берш бен безаш ца хилча, цунах хІун пайда хир бу? Иза санна йолу юкъаметтиг-м ял йоккхучара а лелайо шуна. Шайн вежаршка бен аша салам луш ца хилча, цунах тамаша бан меттиг яц шуна. И санна йолу юкъаметтиг дин доцучу наха а лелайо шуна. Цундела, шайн стигалахь воу Да санна, дуйззина цІена хила».

«Варелаш, шаьш Далла деш долу Гуллакх нахана гайта гІерташ ма лелалаш. Иза аша шайгара далийтахь, шун стигалахь волчу Дегара ял хир яц шуна. Айхьа сагІа лучу хенахь, иза нахе кхайкхо ма гІерта, шалхалла йолчу наха санна, гуламан цІенош чоьхий, ураман некъашкаьхий шаьш нахе хастадайтархьама. Аса тоьшалла до шуна: царна йогІуш йолу ял иштта а дІакхьачна шуна. Айхьа мискачунна сагІина хІума лучу хенахь хьайн аьрру куьйге а ма хайта аьтту куьйго лелаш дерг, айхьа лун сагІа къайлаха хилийта. Шадерг а гуш волчу хьан Дас хьуна йогІу ял дІалур ю».

«Шаьш доІа дечу хенахь шайца шалхалла йолчу нахах дІа ма тарло, гуламан цІенош чоь а, ураман некъашкахь а нахана шаьш гайтархьама доІанаш дан дІахІуьттуш болчу. Аса тоьшалла до шуна: царна шайна йогІуш йолу ял дІакхьачна. Ткъа ахьа хьайн доІа дечу хенахь, хьайн цІа чу а валий, чоьгІа неІ тІе а таттий, къайлаха волчу хьайн Дега доІа де. Къайлаха мел дерг гуш волчу хьан Дас богІу мах хадор бу хьан.

Ткъа айхьа доІа дечу хенахь, кхечу къаьмнех болчу наха санна, ца оьшуш мел дерг ма дийца. Царна моьгту, шаьш къамел дукха мел до а, иза дикахо дІахезар ду Далла. Царах дІа ма тарло, хІунда аьлча шун Дена аш Шега дехар а дале хаьа, шуна хІун оьшу». Цундела шаьш доІа дечу хенахь хІокху дешнашна тІе тидам бахийта:

МАТТАЙ 5:38–48; 6:1–8

ТХАН СТИГАЛАРА ДА

**Тхан стигалара Да!
Хьан це сийлахь хуьлда!
Хьан Олалла тЕкхочийла.
Стигалшкахь санна,
лаьттахь а Хьан лаам кхочушхуьлийла.
Тахана даьал напха лохьа тхуна!
Дехьа тхуна геч,
тхайна декхарийлахь болчарна оха ма-гечдарра.
Хьарам лаамна кЕел а ма дахийтахьара Ахьа тхо,
иблисах а лардахьара.
ХIунда аьлча массо ханна а Хьан ю Пачхьалкх а,
нуьцкъалалла а, сийлалла а.
Амин.**

Маттай 6:9–13

Ламанан басера кхайкхам бар: Делаца юкъяметтиг хилар

«Шайш марха кхобучу деношкахь, шалхалла йолу нах санна, олла а дела, дастам девлла ма лела, хIунда аьлча уьш шайш марха кхобийла нахана дIагайтIа гIертIаш лела. Аса ма-аллара, царна йогIуш йолу ял дIакхаьчна шуна. Айхьа марха кхобучу хенахь хьайн юьхь а йилий, хила ма-веззара лела, нахана хьуо марха кхобуш вуйла а ца гойтуш. Хьан Дена иза хууш ду хьуна, Иза хьуна гуш вацахь а. Шадерг а гуш волчу хьан Дас хьуна йогIу ял дIалур ю».

«Дуьненан хьал ма гулде. Иза, нецано а талхош, мекхано хIаллак а деш, лаьттар ду, я кьуша, чу а бевлла, лачкьийна дIахьур ду. Стигалахь гулде шайна хьал. Цигахь иза нецано талхор а дац, мекхано хIаллак а дийр дац, я кьуша, чу а бевлла, дIа а хьур дац. Хьан хьал долчохь хьан дог а хир ду.

Стеган бIаьрг цуьнан дегIан серлонан хьоста ду. Цундела хьайн ши бIаьрг цIена беллахь, хьан дерриге а дегI серлонах кхелина хир ду. Амма хьан бIаьргаш цIена бацахь, хьан дерриг дегI а бодане хуьлу! Цу боданал бен хьох серло яцахь, ма инзаре боккха хила беза-кх и бода!

Цхьана стеган шина элан ялхо хила йиш яц. Цунна цхьа хIусамда везар ву, важа везар вац, я цхьанна хьесталур ву, ткьа вукхунах вешар вац. Цундела цхьаьний – Далла а, хьолана а ялхой хилалур дац шу».

Цундела Аса боху шуьга: дахаран дуьхьа юучунна, молучунна са ма гатде. Шайн дегIан дуьхьа духарна а са ма гатде. Шун дахар юучул дезах ду шуна, ткьа дегI духарал дезах ду. Хьовсал стигаларчу олхазаршка! Цара хIумма дIа а ца йобь, хьакха а ца хьокху, ялташ чу а ца дерзадо. Амма стигалахь волчу шун Дас уьш кхобу. Шун дахар олхазарийнчул а дораха ду теша? Я шуьга цу тайпана сагатдарца шайн дахар цхьана сахьтана дахдалииталур ду теша? Бедар бахьана долуш са хIунда гатдо аша? Хьажал аренгахь тIедолуш долчу петIамат-зезагашка. Цара цхьа а тайпана къа а ца хьобгу я шайна бедарш а ца тоьгу. Амма Ас боху шуьга, ур-атталла шен хьолан возаллехь Сулим-паччахь а ца кечлора цу зезагех муьлхха а санна. Иштта эрна арахь тIедолуш долу зезагаш а Дала цу тайпана кечдеш хилча, кхана уьш цIергахь догур доллушехь, шу кхин а чIогIа кечдийр ма ду, Делах кIезиг тешаш дерш. Цундела кест-кестта: «Оха хIун юур ю теша?», я: «ХIун мер ю теша?», я: «ХIун тIеюхур ю теша?» – бохуш, шайн са ма гатде. Цу тайпана сагатдо кхечу къаьмнех болчу наха. Ткъа шун стигалахь шайн Да ву, шуна мел оьшург хаа а хууш. Уггар хьалха Делан Олалла а, Цуьнан лаам а лаха. Важа дерриг а Дала шуна лур ду. Кханенна сагатдеш ойла ма е – цуьнан шен Да ву. ХIора де а шен гIайгIа яхьаш догIу.

МАТТАЙ 6:16–34

Ламанан басера кхайкхам бар: нахаца йолу юкъяметтиг

«Цхъанна кхел ма е, Дала шуна а кхел йийр яц. Аша нахана кхел ярх терра, шуна а кхел йийр ю. Аша нехан ма-хаддора, Дала шун а хадор бу мах. Хъайна уллохъ волчун бIаьргара чамхалге хIунда хьобжу хьо, хъайн бIаьргара хен а ца гуш? Хьобга муха алалур ду хъайн веше: „Схъахъажал, аса бIаьргара чамхалг дIайоккху хьуна“, хъайн бIаьргахъ хен боллушехъ? Шалхонча, цкъа хъайн бIаьргара хен дIабаккха, тIаккха са гур ду хьуна, хъайн вешин бIаьргара чамхалг схъаяккха. Далла гергахъ еза йолу хIума жIаьлешна дIа ма луо, уьш, юа а дирзина, шух летар ду. ЖовхIарш хьакхарчашна хьалха а ма кхисса, цаьрга уьш ца хьешийта».

«Деле диэха – Цо дехнарг лур ду шуна. Дела лаха – Иза карор ву шуна, неI тоха, иза дIайоьллур ю шуна, хIунда аьлча хIора доьхучунна жоп ло Дала, лохуш волчунна карадойту, неI тухучунна – схъайоьллуйту. Шуна юкъахъ вуй теша стаг, шега шен кIанта бепиг дехча, цуьнга тIулг кховдон верг? Я чIара бехча, цуьнга лахъа кховдон верг? Шаьш мел къиза делахъ а, шайн берашна оьшург аша луш хилча, стигалахъ волчу шун Дас мел дукха дика болх бийр бу Шега доьхуш волчунна!

Цундела нахаца йолу юкъяметтиг уьш шайца схъа хила ма-лаьара лелае. Иза товрат тIера бинчу хьехамашна а, пайхамаршна яздинчунна а тIера схъадогIуш ду».

Далла уллорачу дахаре боьду некъ готта бу шуна.

Цундела готта ков а, некъ а лаха.

Шуьйра ков а долуш, шуьйра некъ – иза стаг хIаллакхъуьлу некъ бу.

Дукха нах дIабоьлху цу новкъахула.

Дахарна тIевоьдучохъ долу ков готта ду, цу тIе боьдуш болу некъ хала бу.

КIеззигчарна бен иза кара а ца бо.

МАТТАЙ 7:1–14

ДАШО НИЗАМ

**Нахаца йолу юкъаметтиг уьш шайца
схъа хила ма-лаъара лелае.**

**Иза товрат тІера бинчу хъехамашна а,
пайхамаршна яздинчунна а тІера
схъадогІуш ду.**

Маттай 7:12

Ламанан басера кхайкхам бар: бакъдерг а, харцдерг а

УьстагИйн аматехь шайна дуйхьал хIуьттуш болчу харц-пай-хамарех ларлолаш. Кийрахь луьрачу берзан дог ду шуна церан. Уьш шайн стоьмаца бевзар бу шуна. Гуллой аша коканийн кулла тIера кемсаш, я вирбаI тIера комарш? Дикачу дитто дика стом ло, ткъа вуочу дитта тIехь вон стом кхуьу. Дикачу дитта тIехь вон стом кхиа а йиш яц, амма вуочу дитта тIехь дика стом а ца хуьлу. ХIора вон дитт, цу тIехь дика стом кхуьуш бацахь, схьа а хададой, цIера юккъехь дагадо. Иштта, харцпайхамарш церан гIуллакхаша бовзуйту.

ХIора Соьга: «Ва сан Веза Эла» бохуш волчо Стигалийн Олалла тIелоцур дац. Цига кхочун верг стигалахь волчу Сан Ден лаам кхочуш а беш, Цунна муьтIахь хила веза.

Дуккха а болчара эр ду Соьга цу дийнахь: «Ва Веза Эла! Хьан цIарах ца бора оха Делера болу хаам? Хьан цIарах дIа ца лелхадора оха жинаш? Хьан цIарах ца бора оха дуккха а тамашийна белхаш?» Ткъа Аса цаьрга эр ду: «Генадовлал Суна уллора, харц белхаш лелош дерш! Суна шу цкъа а девзаш ца хилла!»

«Цундела Соьга ла а дугIуш, Аса аьлларг деш верг шен шахьар буточу тархана тIехь юттучу стагах тера ву. ДогIа а тIедобьтина, хиш а дистина деана, чIогIа мох а хьаькхна, амма цуо дина долчу цIенна хIумма а ца хилла, хIунда аьлча цу цIийнан бух буточу тархана тIехь боьттина бу. ХIинца Аса бохучуьнга ладугIуш воцург шен цIийнан бух гIамаршна тIехь боьгтинчух тера ву. ДогIа а деача, хиш дистина а деача, мох а хьаькхча, цуьнан цIа тIе а кхетта, доьхна дIадаьлла, схьаэца хIума а доцуш».

Ийса и дешнаш аьлла ваьлча, адамаш Цуьнан хьекьалх чIогIа цецдевллера, хIунда аьлча церан Iелам наха санна а доцуш, олалла долчо санна хьобхура Цо.

МАТТАЙ 7:15–29

Йисина Іачу зудчун кІант денвар

Икѡа Іийса Наин-ГІала вахара. Цуьнца цѡѡаьна богІуш Цуьнан мурдаш а, халкѡан йоккѡа тоба а яра. Іийса ГІалин кевне кѡѡѡча, велла стаг ваѡѡаш богІу нах гира Цунна. Йисина Іаш йолчу зудчун цѡѡѡ бен воцу кІант дІаволла боьлхуш бара уьш. Йоьлхуш йолу нана а гина, цунах кѡѡѡтта волчу Везачу Эло элира: «Ма елѡа!» Цул тІѡѡѡѡѡ барам эцна боьлхучарна тІе а ваѡѡана, цунах куьг Іоьттира Цо. Нах севцира. Іийсас элира: «КІант, хѡѡѡга боѡу Ас: хѡѡѡаГатта!» Велларг, хѡѡѡа а айавелла, оѡѡа а хиѡѡѡна, кѡѡѡмел дан волавелира. Іийсас иза нене дІавелира. Цигаѡѡ берш чІоьГІа кѡѡѡрабелера, уьш Далла хастамаш бан хІиттира: «Веза пайѡѡамар веана вайна юкѡѡѡа. Дела веана Шен халкѡѡѡана ГІо дан».

ЛАКА 7:11–16

Ахархочух лабцна хъекъале дустар

Иийсас халкъана ахархочух лабцна хъекъале дустар далийра. Цо элира: «Цхъа ахархо шен кха тIе хIу таса араваьлла. Цо хIу тосучу хенахъ цхъадолу буъртигаш некъан йистехула охъаэгна хилла. Схъадаьхкинчу олхазарша уьш дIадиьна. Важа буъртигаш, жагIа а болуш, латта кIеззиг долчу метте охъаэгна. Цу буъртигаша сихха зIийдигаш тесна, цигахъ латта кIеззиг долу дела. Малх кхетча, цо и зIийдигаш ягийра, церан орамаш кIорга ца хиларна, уьш якъаелира. Кхидерш коканийн коьллаш юкъа ийгира, амма коьллаша, юкъ а елла, хIун зIийдигаш къайлаехира. Ткъа важа долу хIу дика латта долчоьх нисделла. Уьш дикка хъала а девлла, хьийкъина ялта делла цара, цхъацца долчара бIе, кхузткъа, ткъе уьгтазза дIадийначул сов а луш. Лергаш долчунна хIара хезийла!»

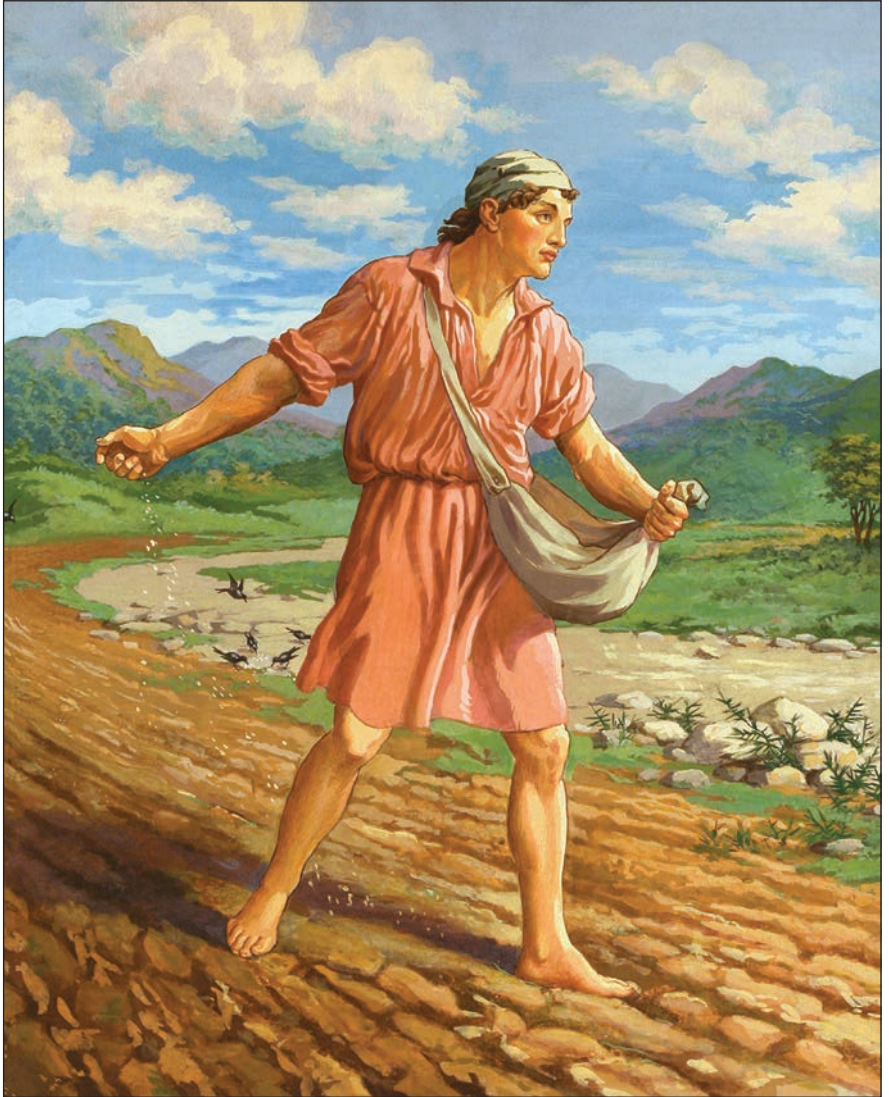
Цул тIаьхъа Иийсас мурдашна цу дийцаран маьIна довзийтира: «Нагахъ санна стагана Делан Олаллех лабцна хаза а хезна, иза цунах ца кхеттехъ, цунна иблис тIедогIу. Цо цу стеган даг чу дижинарг лачкъадо. ХIара ду некъан йисте охъаэгна долчу хIуьнан маьIна.

ТIулгийн жагIанна юккъе доьжна долчу хIуьнан маьIна, хIора дашах а тешаш, иза цу сохъта хазаетарца тIеобцуш волу стаг ву. Амма шен хила ма-беззара орам боцу дела, иза кIеззигчу ханна бен ца лаьтта. Дош бахъана долуш хало тIехIоьгттича, иштта волу стаг сихха юьстах волу.

Коканаш долчоьх охъадоьжна долчу хIуьнан маьIна дича, дахаран гIайгIанаша а, хъолах Iехабаларо а и хезна дош диц а долубьту, цуьнан дахарехъ стом а ца ло бохург ду.

Ткъа ялта хьийкъинчу лаьтта кхаьчна долу хIу – шега бохуш долчух кхета а кхеташ, иза хезаш верг ву. Цо бIюзза, кхузткъазза, ткъе уьгтазза дIадийначул сов хIу ло».

МАТТАЙ 13:3–9, 18–23

Делан Олаллех ялх хьекъале дустар

къа Ийса, чуъра ара а ваьлла, хЮрда йисттехь охъахира. Иза волчохь дуккха а нах гулбелира, Иза хЮрдкеманна чу а ваьлла, берда тЕхь лаьтгаш долу халкъ Иамо волавелира. Везачу Эло царна хьекъале дийцарш далийра:

Кхин а цхьа хьекъале дустар далийра Ийсас ладугЮш болчарна: «Стигалийн Олалла иштта ду. Цхъана стага шен кха тЕхь дика хЮ дIадийнера. Ткъа иза шен ялхошца вижина Юьллучу хенахь кхуьнан мостагIа веана. Иза, кIена юккье асаран буц а йийна, дIавахана. КIа, тIе а даьлла, кан баккха доладелча, асар а гучудаьлла. Ялхоша, шайн хьолада волчу а баьхкина, элира: „Тхан хьолада, ахъа дика хЮ дIа ма дейтинера, ткъа асар стенгара даьлла кIена юккье?“ Хьоладас цаьрга элира: „Сан мостагIчо дина-кх иза“. Ялхоша хабттира цуьнга: „Оха, даха а гIой, схъаяккхий и буц?“ „ХIан-хIа, — элира хьоладас. — Суна луур дацара аша асарца цхъаьна кIен кенаш схьадохийла. Уьш а, вуьш а цхъабосса хьаладовлийта. Ялта чудерзон хан тЕкхъачначу хенахь маьрхшошна аса тIедуьллур ду, цкъа хьалха буц схъа а яккхий, цIевнаш а дай, и буц ягае, ткъа кIа иза дIадуьллучу цIа чохь схъагулде, аьлла“».

Ийсас иштта кхин дустар а далийра царна:

«Стигалийн Олалла аренгахь дIадийначу уггар жимачу хIух тера ду. Иза кхечу хIун буьртигаш юкбахь массарал а жима ду, амма, тIе а даьлла, доккха хилча, бешахь мел долчу орамател уггар а лекха хуьлу. Цунах дитт хуьлу, стигаларчу олхазарша цуьнан гаьннаш юккьехь бенаш а деш».

Кхин дустарш а далийра Цо нахана:

«Стигалийн Олалла морзанах тера ду. Зудчо, бод хьакхош, кхаа сахь чохь схъаэцначу демах тоьхна иза. Морза, массанхъа а кхочуш, демах дIаийна».

«Стигалийн Олалла аренгахь дIайоьллина йолу хазна санна ду. Стагана иза карийча, цо иза цкъа хьала а йоккхий, юха а дIаюллу. Дукха гIадваханчу цо, ваха а воедий, шен берриг а бахам дIа а бухкий, и аре схъаоьцу.

Стигалийн Олалла мехала жовхIарш лъохуш лелачу совдегарх тера ду. Шена къаьсттина мехала долу жовхIар карийча, цо ша да мел волу хIума дIа а духкий, иза шен дола доккху.

Кхин а Стигалийн Олалла Иам чу чIерий леца тесначу бойнах тера ду. Цу юккье тайп-тайпана чIерий лелха. Бой юьзначул тIаьхъа, чIерий-лецархоша иза хийисте хьалайоккху. Цул тIаьхъа цара, охъа а ховший, дика чIерий дIахоржу, ткъа вуьш дIакхуьссу. Иштта хир ду дуьненан тIаьхьарчу заманчохь. Маликаша, схъа а даьхкина, вониш дикачарах дIа а къастийна, йогуш йолчу пеша кхуьссур бу. Цигахь белхар а, цергаш хьекхор а ду».

МАТТАЙ 13:24–33, 44–50

Иийсас Юма тѣра мох сацабо

къа Иийса Шен мурдашца Гансарт-Юма тѣхула хин кеманна чохъ дехъаволуш вара. Уьш дѣабоьлхуш, Иийсана наб кхийтира. Цѣаьхъана Юма тѣхъ чЮгѣа мох белира, кеманна чу хи долуш дара. Тѣаккха, Иийса сама а ваьккхина, мурдаша элира: «Эла! Кѣлхъардахахъа вай! Южалла улло кхаьчна-кх вайна!» Иийсас цаьрга элира: «Стенах кхоьру шу, Дѣлах кѣзиг тешарш?» Юха, хъала а гѣаьттина, Цо, мох а сацийна, хЮрде элира: «Лагѣло! Дѣате! Сацийта!» Мох цу сохъта сецира, Іам а дѣатийра, юьззина тийналла дѣахЮьттѣра.

Мурдаш, кхерабелла а, цецбевлла а болуш, вовшашка баха хИитѣра: «Мила ву техъа Иза, мох а, хиш а Цунна къарлуш хилча?»

МАТТАЙ 8:23–27; МАРК 4:37–41; ЛАКА 8:22–25

Яиран йоІ денъяр

къа Галилай-хЈордана йистехъ Иийса маѲ-маѲѲера Иза волчу баъхкинчу нахана хъехам беш вара. Гуламан цѲийнан хъабкамех цхъаъ волу Яир, Иийсана тѲе а веана, Цуънан когашка а вожна, чЈоѲа дехар дан хЈоѲтира: «Сан йоІ леш ю. Доъху Хъоьга, ван а волий, цунна тѲе куыйгаш а дахкий, то а яй, дийна йисийтахъа иза». Иийса цуьнца вахара. Дуккха а адам Иийсана тѲаъхъа дахара. Гонах дукха нах бара Цунна, Иза халла бен чекх а ца валалуш.

Шийтта шарахъ цѲий ца соцуш, лобрашкара дарба а ца хуьлуш йолчу цхъана зудчунна хезнера Иийсах лаьчна. Адамашна юккъехула Иийсана тѲе а кхаьчна, ца хоуьйтуш Цуънан тѲехуларчу бедарх куьг ЈоѲтира цо. Зудчо ойла йира: «Нагахъ санна Цуънан тѲера бедарх хъакхаелча а, со толур ю». Цу сохъта цунна хааделира шена гЈоле хуьлуш.

Иийсана хааделира Шегара ницкъ араболуш, халкъе дѲа а вирзина, Цо хаьттира: «Мила ву Сан бедарх куьг ЈоѲтинарг?» Мурдаш ца кхийтира, Цо иза хЈунда хоьтту. Цара элира, массо а агЈор тѲетелаш адамаш ду. Амма Иийсас бѲаьргашца и гЈуллакх динарг лобхура. Шена хилларг хууш йолчу зудчо, кхерарна ега а еш, Цуънан когашка а йоьжна, дерриг а ма-дарра дѲадийцира. Иийсас элира цуьнга: «Сан йоІ, хъан тешаро тойина хъо. Маьрша дѲагЈо хъайна, хЈинца чул тѲаъхъа кхин оцу цамгаро хийзор яц хъо».

Иза къамел дина а валале, гуламан цѲийнан хъабкам волчу баъхкинчара элира: «Хъан йоІ елла. Устазана хало ян ца оьшу» Амма церан дешнаш хезначу Иийсас элира Яире: «Кхера ма ло, амма теша». Яиран цѲа чохъ белхар а, боьхна хийза гергарнаш а гира Цунна. Иийсас элира цаьрга: «Аша хЈун до доьхна а, доьлхуш а? ЙоІ елла яц, иза йижина ю». Уьш Цунах боьлура. Амма Иийса, Кипий, Якъуббий, Яхъьяй, еллачу йоІан дай-наний а эчна, иза Јуьллучу чувахара. ЙоІана тѲе а вахана, цуънан куьг а лаьчна, Цо элира: «ЙоІ, хъалагѲатта боху хъоьга!» ЙоІ, цу сохъта хъала а гѲаьттина, дѲайолаелира. И гина болу нах чЈоѲа инзарбевлира.

МАРК 5:21–42

Ийсас пхи эзар стаг вузаво

ул тІаьхьа Галилай-Іоман дехьа болчу берда тІе вахара Ийса. Цу Іомах Тхьабара-Іам олу кхечу тайпана. Цунна тІаьхьадогІуш дукха адам дара, хІунда аьлча царна гора Цо цом-гушчарна тІехь деш долу инзаре гІуллакхаш.

Ийса лам тІе велира Шен мурдашца. ТІедогІуш яхІудхойн деза де Пасахь дара. Шена тІедогІуш долу дуккха а адамаш а гина, Ийсас элира Пилапе: «И адамаш дузо бепиг мичара оьцур дара вай?» Цо иза бохура Пилап зерхьама, хІунда аьлча Цунна хьаьра Ша дан воллург.

Пилапа Цунна жоп делира: «Царна хІоранна кІез-кІеззиг бепиг кхачийта а, ши бІе динари* ахча а тоьур дац-кх».

Цуьнан цхьана мурдо, ШамІа Кипин вашас Іандара, элира Цуьнга: «Кхузахь цхьа кІант ву, цуьнгахь мекхан демах бина пхи хьокхам а, ши чІара а бу. Амма цунах хІун хир ю кху халкьана?» Ийсас элира: «Охьаховшабе и нах». Цу меттехь дуккха а буц яра. Массо а охьахиира. Уьш пхи эзар гергга стаг вара.

Ийсас, хьокхамаш схьа а эцна, Далла хастам а бина, охьахев-шинчарна дІасадийкьира уьш а, чІерий а – массарна а мел деза. Берриш а буьзинчул тІаьхьа Цо элира Шен мурдашка: «Йисина юьхкаш схьагулѐе, цхьа а хІума эрна ца дайта». Цара дерриг а схьагулдира. Мекхан пхеа хьокхамах дисинарг шийтта тускар чу гулдира цара. Наха хІума йиинчул тІаьхьа дисина дара и дакьош.

ТІаккха Ийсас дина инзаре гІуллакх гиначара элира: «ХІара ву-кх и дуьнен чу ван веза бакьволу Пайхамар».

ЯХЬЬЯ 6:3–14

* Динари – римхойн ахча, цу хенахь Израил-махкахь лелаш хилла долу.

Ийса хи тЕхула воьду

Хьокхамашца а, чЕрашца а хилла тамашийна хIума чекх-ма-делли, Ийсас Шен мурдашна тЕдиллира, Ша халкъ дIадахийтаре а ца хьобжуш, хIордан дуьхьаларчу берда тЕ дIагIо аьлла. Нах дIа а бахийтина, лома тЕ доIа дан хьалавелира Ийса. Цигахь сарралц Ша Ийра Иза. Цу хенахь кема, мурдаш тЕхь а болуш, хIорда юккъехь дара. Цунна тЕетталуш тулгIеш яра, чIогIа мох хиларна. Сахуьллучу хенахь мурдашна гира хIорда тЕхула шайна тЕвогIу Ийса. Хи тЕхула вогIу Иза гича, мурдаш чIогIа буйхира, цара бохура: «Иза гIаларт ду». Кхерабелла, маьхьарий хьобкхура цара. Амма Ийсас элира цаьрга: «Добналла долуш хила! Со ву шуна иза! Ма кхера!»

Кипас элира Цуьнга: «Сан Эла! Иза Хьо велахь, Хьайн лаамца со хи тЕхула Хьайна тЕ вайтахьара Ахьа!» Ийсас элира: «ТЕвола». Кеманна чуьра ара а ваьлла, хи тЕхула Ийсана тЕвахара Кипа, амма ондачу мохах кхера а велла, хи чувахача, мохь туьйхира цо: «Ва Эла! КIелхьарваккхяхьа со!» Ийсас, цу сохьта куьг а кховдийна, иза схьа а лаьцна, элира: «Делах кIезиг тешаш верг! Хьайн даг чу шеко хIунда кхоллаялийтира ахьа?» И шиь кеманна чу ваьлча, мох дIатийра.

Кеманна чохь болчара, Ийсана тЕ а баьхкина, охьа а таьIна, элира: «Хьо баккъалла а Делан КIант ву!»

МАТТАЙ 14:22–33

Дала леррина къобалвинчу Ийсан хийцавалар

ИИкъа, Шеца Кипий, Якъуббий, Яхъяй эчна, лекчачу лома тIе хълавелира Ийса. Иза доIа дан волавелча, цигахъ, царна хъалххахъ, Дала Цуьнан амат хийцира. Ийсан юбхъ, малх санна, къегаш яра, Цуьнан бедарш бIаьрган нур дойуш кIайн яра. Пайхамарш Муса а, Эли-ЯхIу а вара, шайн сийлаллехъ веана, цуьнца къамел деш. Инзарваьллучу Кипас элира Ийсага: «Веза Эла! Ма дика Iа вай кхузахъ! Хъуна лаахъ, аса кхузахъ кхо кхалор хIоттор ю: цхъаь Хъуний, цхъаь Мусаний, кхозлагIниг Эли-ЯхIуний». Иза и дешнаш аьлла валале, царна гонах кIайн марха хIоьттира, цунна юккъера аз хезира: «ХIара ву Суна духавезаш волу Сан КIант! Цуьнгахула бу Сан лаам! ЛадогIалаш Цуьнга!»

И аз хезча, мурдаш, кхерабелла, лаьтта охъайигира. Ийсас, царна тIе а веана, царах куьг а Iоьттина, элира: «Ма кхерало, хъалагIовтта!» БIаьргаш хъалахъовсийча, царна, цхъа Ийса воцург, цхъа а ца гира.

Цаьрца лома тIера чувуссуш, Ийсас элира: «Адамийн КIант веллачуьра денваллалц цхъаьнгге а шайна гинарг ма дийцалаш!»

МАТТАЙ 17:1–9; ЛАКА 9:28–36

Дерригенна а гечдеш болу безам

къя, Гийсана тле а веана, Кипас Цуьнга хьаттира: «Сан Эла! Вашас суна дуьхьал къя латош хилча, со мосазза къинтлера вала веза цунна? ВорхIазза вала везий?» Цунах лаьцна Гийсас жоп делира: «Аса боху: иза ворхIазза хир дац, ворхIазза кхузткье итт эцча санна, хир ду». Юха Цо цхьа хьекъале дустар далийра:

«Стигалийн Олалла хIокхунах тера хила мега. Цхьа паччахь шен ялхошкара декхар схьагулдеш хилла. Декхар схьагулдан иза волавелча, кхунна тIевалийна цхьа ялхо. Иза итт эзар гали дашо ахча декхарийлахь хилла. Амма и декхар схьадала цуьнан таро йоцийла хиъча, паччахьо омра дина, иза цуьнан зудчуьнца а, берашца а, цуьнан йолчу салпалца а шен декхар юхадерзорхьама дIавохка аьлла. ТIаккха ялхочо, шен паччахьна хьалха гора а хIоьттина, дехар дина: „Ахьа цхьажимма собар дехьа, аса декхар дIалур ду хьуна!“ Паччахьна ялхочух кьахетта. Цо иза, декхарна къинтлера а ваьлла, дIавахийтина. Ткъя цу ялхочо, шена бIе динари дети-ахча декхарийлахь волчу вукху ялхочунна тIе а вахана, иза лаг тIера а лаьцна, цуьнан са а дукъош, цо шена схьадалаза долу декхар схьадийхира: „Схьало айхьа суна схьадала дезарг!“ – аьлла. ТIаккха цу ялхочо, хIокхунна хьалха гора а воьжна, дехар а деш, элира: „Собар дахьара ахьа, аса хьан дерриг а декхар дIалур дара“. Амма хьалхарчу ялхочо цуьнга ла ца дуьйгIира. Цо иза шен декхар схьадаллалц набахти чу воллийтира. И хIума гина болчу ялхоша шайна гинарг, эла волчу дIа а бахана, дIадийцира. Эло, и ялхо тIе а кхайкхина, цуьнга элира: „Сий доцу лай! Ахьа дехар дича, аса сайн дерриг а декхар, къинтлера а ваьлла, хьуна дитира. Ткъя ахьа а мегар дацара хьо санна волчу хьайн накъостах къинхетам бан, аса хьайх ма-барра?“ ОьIазваханчу эло омра дира, ницкъ а беш, иза набахти чохь латтаве, цо дерриг а декхар схьадаллалц, аьлла. Иштта хир ву шуьца Сан Стигалара Да а, шу даггара шайн вешина къинтлера ца довлахь».

«Тхан стиглара Да!» бохучу доIанехь Везачу Эло къинхетам барх доIа дан Iамадо вай: «Дехьа тхуна геч, тхайна декхарийлахь болчарна оха ма-гечдарра».

МАТТАЙ 6:2; 18:21–35

Къинхетамечу шамранхочух долу дийцар

ИИ хъана Йеламчу стага, Иййса зуйш, хаьттира Цуьнга: «Ус-таз, ас хІун дан деза, Дела волчохь хедар доцу дахар сан хилийтархъама?» Иййсас цуьнга элира: «Товрат тІехь хІун ду яздина?» Йеламчу стага жоп делира: «Хъайн Веза Дела доггах, доллучу синца, дерриг а хъекъалца веза. Хъайн уллораниг хьо санна веза». Иййсас элира цуьнга: «Нийса жоп делира ахь, иштта дан а де ахь, тІаккха хьо Дела волчохь вехар ву». Амма, бежказавала лууш, вукхо хаьттира Иййсага: «Ткъа мила ву суна уллораниг?»

Цунна жоп луш Иййсас дийцира: «Цхъа стаг хилла Ярушалай-мера Ерихоне охъавоГуш. Новкъахь цунна тІе талорхой летта. Некъахочунна тІера хІуманаш схъа а яхна, цунна вала воллалц етта а йиттина, и охъатесначохь а витина, дІабахана уш. ТІаь-хьо цу новкъа схъавоГуш хилла цхъа динан да. Новкъахь Іуьллу и стаг а гина, некъан дехъа агІор а ваьлла, тІехваьлла дІавахана иза. Изза дина цхъана левихочо*, цу стагана тІе а вахана, цуьнга дІа а хъаьжна, юьстах а ваьлла, дІавахана иза. Юха лазийнарг Іуьллучу метте кхаьчна араваьлла лелаш волу шамранхо. И стаг а гина, оцу пекъарх къахетта цунна. Цо, тІе а вахана, даьттанца а, чаГарца а цуьнан чевнаш йила а йилина, дІайихкина. Юха лазийнарг шен вира тІе а хаййна, некъахоша садоГучу цІийне а валийна, цуьнан цигахь терго еш, иза Іалаш а вина цо. ШолГачу дийнахь, ша дІавоьдуш, хъешан цІийнан хІусамдена ши динари ахча а делла, цо аьлла: „ХІокхуьнга хъажалахь, со юхавоГуш, ас хъан хилла харж меттахІоттор ю хуна“».

Ша дийцина ваьлча, Иййсас хаьттира Йеламстаге: «Мила вара оцу кхааннах талорхоша лазийначу стагана уллораниг, хуна моттарехь?» Йеламстага жоп делира: «Цунах къинхетам бинарг вара-кх». ТІаккха Дала Къобалвинчо элира цуьнга: «Вало, иштта де ахъа а».

ЛАКА 10:25–37

* Левихо – динан гІуллакх деш волу стаг.

Ийса дика Іу ву

ала леррина Къобалвинарг стигаларчу Дас Шен халкъана Іу хила ваийтина ву. Іуьно уьстагІийн дола ма-дарра, иштта Ийсас а, Дуьне КІелхъардоккхучо, дола до, Ша даггара тІе а лавцна, дахарехъ Шен парзаш кхочушдеш болчеран. Иштта ду Везачу Элан Ийсан дешнаш:

«Баккъалла а боху Ас шуьга: милла а, уьстагІийн кертан кевнехула а ца волуш, кхечу некъахула чуввериг, къу а, талорхо а ву. Ткъа кевнехула чуввериг цу уьстагІийн Іу ву. Ков лардеш волчу стага цунна ков дІадоьллу, ткъа уьстагІаша цуьнан озе ла а дугІу. ТІаккха, шен уьстагІийн цІераш а йохуш, уьш арадоху цо. Шен дерриге а уьстагІий арадаьхча, иза царна хъалхаваьлла воьду, ткъа уьстагІий цунна тІаьхъахІуьтту, шайна цуьнан аз девза дела. Хийрачунна тІаьхъа ца доьлху уьш, амма цунах къехка, шайна цу хийрачун аз ца девза дела».

ТІаккха юха а элира Ийсас: «Баккъалла а боху Ас шуьга: Со уьстагІашна дина долу ков ду. Сол хъалха мел баьхкинарш берриш къуй а, талорхой а бара. Амма уьстагІаша цаьрга ла ца дуйгІира. Со ков ду. Милла а Сох чуваялларг кІелхъарвоккхур ву. Иза ладогІарца чу-ара а вер ву, цунна дежийла а карор ю. Къу лачкъорхъама а, верхъама а, хІаллакдархъама а бен ца вогІу. Ткъа Со шун дахар хилийта а, и дахар шортонца хилийта а веана.

Со дика Іу ву. Дикачу Іуьно шен са а дІало шен уьстагІийн дуьхъа. Ткъа йолах волу Іу, и уьстагІий шен долахъ ца хиларе терра, борз йогІуш шена гича, жа а дуьгий, дІаводу. Еанчу барзо и уьстагІий хІаллак а до, уьш дІай-схъай а даржадо. И Іу дІаводу, ша йолах Іу волу дела а, шен оцу уьстагІийн бала боцу дела а.

Со дика Іу ву, цундела Суна сайнаш а бевза, сайчарна Со а вевза. Дена Со вовзаре терра, Суна а вевза Да. Сайн са а дІало Ас уьстагІийн дуьхъа. Кхин а уьстагІий ду Сан. Уьш кху кертара дац. И уьстагІий а ду Ас Сайн керта дало дезаш. Цара а ладугІур ду Сан озе, тІаккха царах цхъа жа а хир ду, церан цхъа Іу а хир ву.

Аса Сайн са, юха а схъаэцархъама, дІало дела, Сан Дена Со веза. Цхъаммо а дІадоккхур дац Соьгара Сан са, амма Аса-Айса дІалур ду иза. Сан йиш ю Сайн са дІадала а, иза юха схъаэца а. И весет Ас Сайн Дегара схъаэцна».

ЯХЪЬЯ 10:1–5, 7–18, 30

Йижарий Марта а, Марем а

Ярушалаймана гена йоццуш яра Бет-ХИина це йолу цхъа юрт. Шайн вешица ЛаИзарца цигахъ ехаш яра ши йиша – Мартий, Мареммий. Цу кхаанна а Иийса чIогIа дукхавезара, Иза кест-кеста шайга кхойкхура цара.

Цкъа Иийса цаьрга веача, Марем, Цуьнан когашка а хиъна, Цо дуйцучуьнга ладоьгуш Iара. Ткъа Марта дуккха а яахIуманаш ян гIерташ хийзара. Цунна ца товра Марема шена гIо цадар. Иийсана те а еана, Мартас элира: «Эла! И сан йиша, хIара болх берриг а суна те а тесна, Iаш хилар нийса доцийла ца го Хьуна? Суна гIо де алахъа цуьнга». Иийсас цунна жоп делира: «Маржа яI, Марта, хьо дуккха а хIуманашна гIайгIа бан гIерташ ю, ткъа оьшушдерг цхъаъ бен дац. Марема диканиг хаьржина, иза цуьн-гара цхъаммо а дIадоккхур дац».

ЛАКА 10:38–42

Сонтачу хьолахочух дийцар

III ахана хъехам бечу хенахь Гийсас элира: «Варелаш! БӀаьр-мециг ма хилалаш. Стеган дахар цуьнан хьолах лаьтташ дац шуна, иза мел дукха делахь а».

ТӀаккха Цо цхьа хьекъале хӀума дийцира царна: «Цхьана хьал долчу стеган шортта ялта кхиьна хилла. „Ас хӀун дан деза? – аьлла, ойла йина цо. – Сан хӀара ялта чудилла меттиг ма яц“. Юха цо аьлла: „Ас дера деза, сайн шира ялта чудуьллу сайранаш дӀа а даьхна, даккхий керланаш дан. Царна чу дерриг ялта а, кхи-йолу хӀума а хоьур ю. ТӀаккха айса-сайга ала мегар ду: хьан хьал дуккха а шерашна тоьар долуш ду, са а даӀа, даа а даа, мала а мала, самукъа а даккха“. Амма Дала элира цуьнга: „Сонта стаг! Тховса буса хьан дахар хедар ду. Хьанна дуьсур ду ахь хьайна кечдинарг?“ – аьлла. Дела волчоьх хазна а ца гулъеш, шена хьал вовшахтухучунна хӀоранна а изза хир ду».

Везачу Эло кхин а аьлла: «Цундела ма леха яа а, мала а шайна хӀун хир ю – цунна са ма гатде. Цу дерригенна а сагатдо оцу дуьненан кхечу къаьмнех болчу наха. Ткъа шун шайн Да ву, шуна мел обьшург хаа а хууш. Уггар хьалха Делан Олалла лаха, важа дерриг а Дала шуна лур ду. Ма кхера, шу кӀезиг а, гӀийла а делахь а, шуна тӀехь йу ву. Шун Ден, хазахетарца, шуна Олалла дала сацам хилла. Шайн бахамаш дӀа а бухкуш, мискачарна сагӀа ло. Лелийча тишлур доцу бохчанаш кечде шайна, лахлур йоцу хазна гулъе стигалахь: цигахь цунна тӀе къу а кхочур вац, нецано иза юур а яц. Шун хазна йолччоьх, шун дог а хир ду».

ЛАКА 12:15–21, 29–34

Хьолахочух а, ЛаӀзарх а долу дийцар

Ийисас иштта цхьа хӀума дийцира:
«Вехаш хилла цхьа хьалдолу стаг. Деза а, хаза а духар тӀе а духий, хӀора дийнахь той а хӀоттадой, сакъоьруш хилла цо. Ткъа цуьнан кевнна йисттехь гуьлллуш, ЛаӀзар цӀе йолуш саӀгадобхург хилла, дерриг дегӀ дӀалаьцна даьӀнаш а долуш. Хьолахочун стоьла тӀера охьаэгна юьхкаш йиьна а, хӀума яа лууш хилла цунна. ЖӀаьлеша, тӀе а догӀий, цуьнан даьӀнашна тӀе мотт хьобкхуш хилла.

Эххар а саӀгадобхург велла. Маликаша ИбрахӀимна юххе, баьрччехь йолчу метте, дӀаваьхьна иза. Хьолахо а велла, иза дӀаволлина. Жьожахатин цӀергахь Ӏазапехь воллуш, дӀахьаьжначу хьолахочунна геннахь ИбрахӀим а, цунна уллохь ЛаӀзар а гина. Мохь а тухуш, дехар дина хьолахочо: „Ва сан да ИбрахӀим! Кьинхетам бехьа сох. ЛаӀзар ваййтахьа, шен пӀелг хи чу а юьттина, сан мотт шелбайта, хӀокху цӀергахь чӀога холчохь ву-кх со!“ – аьлла. Амма ИбрахӀима аьлла: „Сан кӀант! Дагадайта, хьо муха Ӏаш вара. Хьуна дерриг а диканиг кхаьчнера хьайн дахарехь, ткъа ЛаӀзарна – дерриг вониг. ХӀинца цунна кхузахь синтем хилла, ткъа хьо баланехь ву. Цул сов, хьуна а, тхуна а юкьахь чӀога кӀорга Ӏин даьккхина. Нагахь кхузара цхьанна хьуна тӀеван лиьча а, иза дӀавалур вац, цигара цхьа а кхуза сехьа а валалур вац“. ТӀаккха аьлла хьолахочо: „Ас добху хьобга, ЛаӀзар вахийтахьа сан ден хӀусаме, сан пхи ваша ма ву. Цаьрга дӀахоуьйтур дара цо кхузахь дерг, хӀара Ӏазап хьега уьш кхуза ца кхачийта“. ИбрахӀима аьлла цуьнга: „Церан Мусан а, кхечу пайхамарийн а деза йозанаш ду, цара яздинчуьнга ладога дезаш ма бу уьш!“ Хьолахочо жоп делла: „ХӀан-хӀа, дада ИбрахӀим! Нагахь веллечех цхьаь шайна тӀевеача, лелийначунна дохко а бевлла, Далла тӀебоьрзур бара уьш“. ТӀаккха ИбрахӀима аьлла цуьнга: „Нагахь Мусага а, кхечу пайхамаршка а ла ца догахь, веллачуьра денвеллечух а уьш тешар бац“».

ЛАКА 16:19–31

Байначу уьстагІах лаьцна хьекъале дустар

елах дІабирзина а, Ша вицвина а болу нах кара а бина, кІелхъарбаха веана Іийса хІюкху дуьнен чу. Цо, дикачу Іуьно санна, гуттар а лобху тилабелла уьстагІ. Шен дийцарехь Іийсас аьлла:

«Мила ву шух, шайн бІе уьстагІ юкъара цхъаь байча, важа без-ткъе ткъайоьсна эрна арахь а битина, байнарг лохур боцуш, иза карабаллац? Ткъа иза карийча, самукъадаьлла, белшаш тІе а биллина, цІа бахъар бу. ДоттагІий а, лулахой а схъа а кхайкхина, уьстагІ болчо эр ду: „Даккхийде вай цхъаьна, суна сайн байна уьстагІ карийна!“ Масала, дохковала бахъана доцуш, Делан ла-амехь а волуш везткъе ткъайоьсна стаг ву. Ас боху шуьга, оцу нахана чул, къинош а летийна, юха дохковаьлла, Далла тІевир-зинчу цхъана стагана алсам баккхийбийр бу стигалшкахь берш».

ЛАКА 15:3–7

Вайначу кІантах лаьцна хьекъале дийцар

хин цхьа дийцар а далийра Гийсас халкъана:

«Цхьана стеган ши кІант хилла. Жимах волчу кІанта шен дега аьлла: „Дада! Хьайн бахамах суна догӀу дакъа схьалохьа“. Дас шина кІантана бекъна бахам.

Дукха хан ялале, жимах волу кІант, шен дерг вовшах а тоьхна, генарчу махка вахана. Цигахь, сакъоьруш, шен хьал эрна дайина цо. Ткъа шадерриг и дайина ваьлча, цу махкахь чоӀга мацалла хІоьттина. Иза таро йоцуш висна. Паккха, вахана, цу махкарчу цхьана стагана чу хІоьттина иза. Вукхо хІара хьакхарчий яжо вахийтина шен аренашка. Мацалло бІарзвина, хьакхарчаша бууш болу акха стоьмаш биина а, шен гай дузо лууш хилла хІара, амма цхьаммо а кхунна уьш луш ца хилла.

Метта а веана, цо аьлла: „Мел дукха ялхой бу сан ден цахь, церан массеран а шортта яа хІума ю, ткъа со кхузахь мацалла леш ву! ДІава-хана, сайн да волчу юха а вирзина, ас эр ду цуьнга: Дада! Далла хьалха а, хьуна хьалха а къа латийна ас! ХІинца со хьакъ вац хьан кІант ву со ала, хьайн белхало вай, дІаэцахьа со“. Хьала а гІаьттина, шен да волчу вахара иза.

КІант геннахь схьавоӀуш дена гира. Цунах къахетта, ведда тІе а вахана, иза маравоьллина, цунна барт баьккхира дас. Ткъа кІанта элира цуьнга: „Дада! Далла хьалха а, хьуна хьалха а къа латийна ас. ХІинца со хьакъ вац хьан кІант ву ала“. Амма дас шен ялхошка элира: „Тоьлла йолу бедар схьа а яй, тІеюха цунна, пІелгах мухІар а долла, кога мачаш а юха. Юстийна йолу старгІа схьа а ялаьй, урс хьакха: той хІоттор ду вай. ХІунда аьлча хІара сан кІант веллачуьра денвелла, вайначуьра карийна“. Уьш сакъера буьйлабелира.

Воккхah волу кІант оцу хенахь кха тІехь вара. ЦІа воӀуш, шайн бахамна гергахьачча, цунна локху эшарш а, хелхаран мукъамаш а хезира. Цхьа ялхо схьа а кхайкхина, цо хьаттира: „ХІара хІун ду?“ Ялхоcho элира цуьнга: „Хьан ваша цІа веана. Хьан дас старгІа ейтина, иза могуш-маьрша юхавирзина дела“. Воккхah волу кІант, оьгІазва-хана, чу ван ца лууш вара. Дас, ара а ваьлла, чувола аьлла, дийхира цуьнга. Амма цо элира дега: „Со хьуна вецаш волу мел дукха хан ю, ахь аьллагунна тІера ког а ца баьккхина ас, амма ахь суна буьхьиг а ца елла, соьга сайн доттагІашца сакъерийта. Ткъа шен хьал мехкар-шца сакъоьруш хаькхина волу хьайн кІант цІа веача, цунна юстийна старгІа йийна ахь“.

Амма дас элира воккхah волчу кІанте: „Сан кІант! Хьо гуттар а соьца ма ву, сан долуш дерг шадерриг а хьан ма ду. ХІинца вай самукъадаьлла хила ма деза, хьан ваша веллачуьра денвелла, вайначуьра карийна“».

ЛАКА 15:11–32

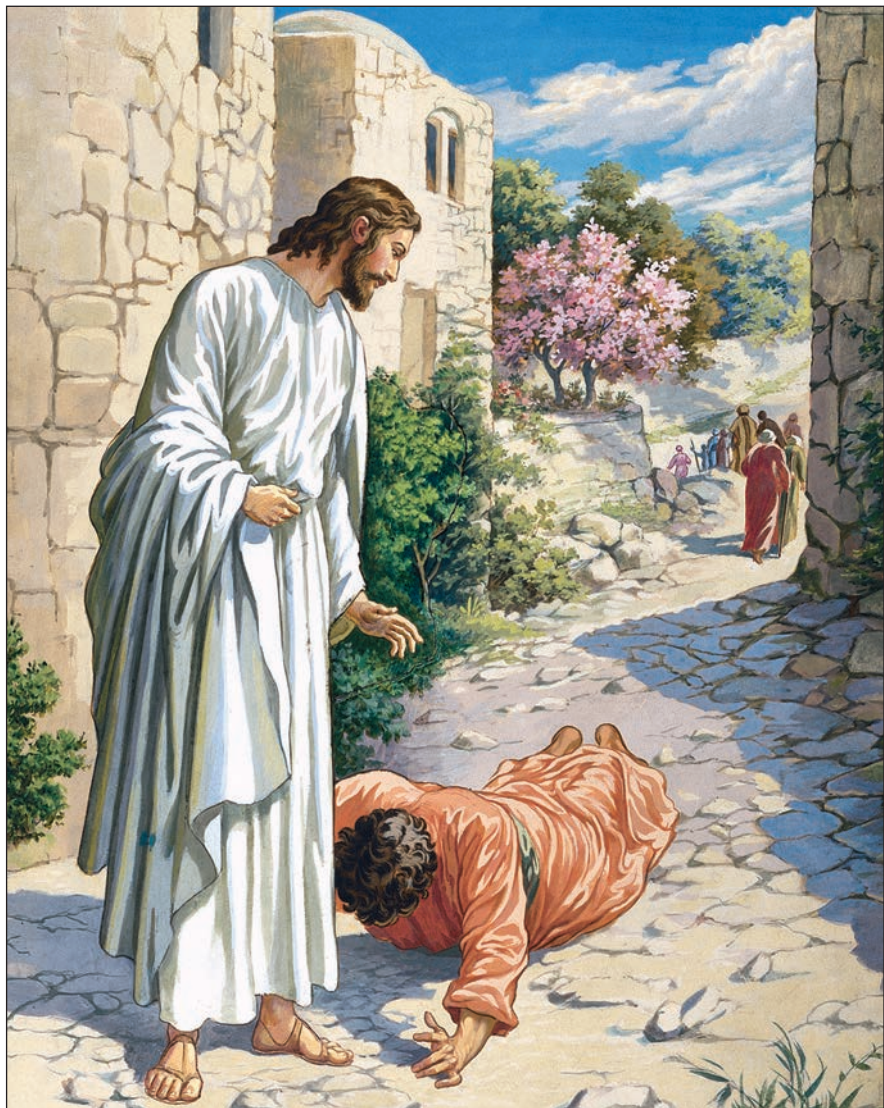
Чкбуран цамгар йолу итт стаг

Друшалайме воьдучу хенахь Шамранан а, Галилайн а мехкашна юккъехула дIавоьдуш вара Иийса. Цхьана юьртах Иза чувулуш, Цунна дуьхьалкхийтира чкбуран цамгар йолу итт стаг. Геннахь совца а севцина, маьхьарий деттара цара: «Иийса! Устаз! Къинхетам бехьа тхох!» Иийсас элира цаьрга: «Даха а Гой, динан дайшна шаьш гайта». Уьш дIабахара, амма новкъахь царна гира шаьш оцу боьхачу цамгарх тоделла хилар.

Вочу цамгарх цIанвеллачу иттаннах цхьаь бен юха ца веара Иийсана тIе. Цуьнан когашка а воьжна, Цунна баркаллаш бохуш, чIогIа Далла хастамаш беш вара иза. И стаг шамранхо вара, ткьа вуьш берриш а яхIудхой бара.

Иийсас элира: «Итт стаг ца товелла цамгарх? Важа исс мичахь ву? Далла хастам бан веанарг кхечу къомах волу хIара стаг бен ма вац?» Юха Иийсас элира товеллачуьнга: «ХьалагIатта, дIавало. Хьан тешаро кIелхьарваьккхи хьо».

ЛАКА 17:11–19

Парушхочух а, ял гулъешволчух а лаьцна хъекъале дийцар

Вай кест-кеста ойла йо, вай цIена а, Далла муьтIахь а, къинош доцуш а ду олий. Парушхочух а, ял йоккхучух а Ийисас дийцира шаьш нийса бу аьлла хетачарна, кхиберш цара емалбеш белахь а.

«Ши стаг вахана Делан цIа чу доIа дан: цхьаь – парушхо, важа – ял гулъеш верг. Парушхочо, дIа а хIоьттина, доIа деш хилла: „Дела! Хастам бу Хьуна, талорхой, харцончаш, нахаца леларш я хIара ял гулъеш верг санна со ца хиларна. КIирнах шозза марха а кхобу ас, сайн тIедогIучу хьолах уьгталгIа дакъа нахана сагIина а ло ас“, – бохуш.

Гено лаьгташ вара ял гулъеш верг. Стигала ши бIаьрг хьала хьажо а ца ваьхьаш, шен некха тIе буй а бетташ, бохура цо: „Дела! Къинхетам бехьа сох, къинош летийначу стагах“, – бохуш.

Билггала боху шуьга, цу шиннах геч а дина цIа ваханарг ял гулъеш верг ву. ХIунда аьлча хIора ша лакхара хеташ верг, лах а вина, кIезиг хетар ву, ткъа ша кIезиг хеташ верг лакхаваьккхи-на хир ву».

ЛАКА 18:10–14

Иийсас бераш декъалдо

къа мурдаша хаьттира Иийсага: «Стигалийн Олалехь уггар лакхара верг мила ву?» Иийсас, бер тIе а кхайкхина, иза юккье дIа а хIюттийна, элира: «Аса баккъалла боху шуьга: шайн дегнаш цIан а дина, бераш санна дIа ца хIиттахь, Стигалийн Олалла тIе а лаьцна, шу цкъа а Делаца хир дац. ХIара бер санна, муьтIахь а хилла, дIахIюьгтинарг Стигалийн Олалла тIелаьцначарна юкьахь уггар лакхара ву. Сан дуьхьа иштта цхьа бер тIеобьцучо Со а оьцу тIе».

Цкъа Иийсана тIе бераш далийра, царна тIе Цуьнга куьйгаш а дахкийтина, доIа дайта. Амма Цуьнан мурдаша тIе ца дуьтура уьш. Иийсас элира: «ХIара бераш тIедахкийта Суна, царна дуьхьало ма е, хIунда аьлча Стигалийн Олалла тIелаьцнарш уьш санна бу». Цул тIаьхьа, берашна тIе куьйгаш а дехкина, уьш декъалдира Цо.

МАТТАЙ 18:1–5; 19:13–15

БӀаьрзениг туовар

Моккхачу гӀала Ерихоне веара Ийса. Гуттар санна, Цунна тӀаьхьахӀиттина богӀура дуккха а нах. ГӀалина чуволучохь, некъан йистехь сагӀа доьхуш Ӏара бӀаьрзе стаг. Цуьнан цӀе Бар-Тхьамай яра. Ийсас лелочу тамашийначу хӀуманех лаьцна хезнера цунна, хӀинца Иза уллехула тӀехволуш вуйла а хиьна, бӀаьрзениг мохь бетта волавелира: «Ийса, Даудан КӀант! Къинхетам бехьа сох!» Дукхахберш Бар-Тхьамай дӀасацо гӀертара, амма иза кхин а чӀогӀа мохь хьекха волавелира: «Даудан КӀант! Къинхетам бехьа сох!»

Ийсас, саца а сецна, иза Шена тӀевалаве элира. Масех стаг бӀаьрзечунна тӀевахара: «Добналла долуш хила, тӀевола боху хьогга!» Бар-Тхьамай хьалагӀаьттира, шена тӀехулара бедарш охьа а кхисина, Ийсана тӀевеара иза. Ийсас хаьттира цуьнга: «ХӀун оьшу хьуна Соьгара?» БӀаьрзечо жоп делира: «Устаз! БӀаьрса ган лаь суна». Ийсас элира цуьнга: «ДӀавало, хьан тешаро кӀелхьарваьккхи хьо». Бар-Тхьамайн бӀаьрса цу сохьта схьадеара, Далла хастамаш а беш, Ийсана тӀаьхьа дӀавахара иза.

МАРК 10:46–52; ЛАКА 18:43

Ийсас ЛаІзар денво

Друшалаймана гена йоцчу Бет-ХІина юъртахъ Іаш вара ЛаІзар шен йижаршца Мартиций, Маремаций. Уъш Ийсан доттаГий бара. Цкъа Шен мурдашца цхъана нацкъарчу меттехъ волчу хенахъ Ийсага сингаттаме кхаъ кхечира. Йижарша стаг вайитинера Цуьнга ала: «Эла, хІара Хъуна везаш верг цомгуш ву». Иза хезча, Ийсас элира: «И цамгар Јожаллина яц, амма цуьнгахула Делан КІентан сийлалла гайтархъама ю». Иза кхин шина дийнахъ а Ийра мурдашца ша волчу меттехъ, цул тІаьхъа Бет-ХІине вахара, ЛаІзар веллийла а хууш.

Дуккха а яхІудхой баьхкира йижарий болчу, веллачу вешех болу церан сингаттам байбан гІерташ. Ийса а гина, Мартас элира Цуьнга: «Эла, нагахъ Хьо кхузахъ хиллехъара, лийр ма вацара сан ваша. Амма суна хІинца а хаъа-кх Ахъ Деле мел дехнарг Дала Хъуна лург хилар». Ийсас жоп делира: «Денлур ву хъан ваша». Цо элира: «Со ву адамаш ден Дийриг а, адамашна дахар Лург а. Сох тешаш волчун, нагахъ и велча а, цкъа а хедар доцу дахар хир ду. Муьлхха а, и хедар доцу дахар а долуш, Сох тешаш верг цкъа а лийр вац. Теший хьо оцунах?» Мартас элира: «ХІаъ, Веза Эла! Со теша Хьо Дала леррина Къобалвинарг а, дуьнен чу ван везаш волу Делан КІант а вуйла».

Цул тІаьхъа, дІа а яхана, шен йиша Марем а ялош, схъаеара иза. Йоьлху Марем а, цуьнца схъабаьхкина боьлхуш болу яхІудхой а гина, Ийсас, дагахъ сингаттам а болуш, элира: «Мичахъ охъавиллина аша иза?» Цунна жоп делира: «ГІой, хъажахъ, Эла!» ЛаІзар дІавоьллинчу хъеха йисте вахара Ийса. Цо хъеха чу волучуьра тІулг дІабаккхийтира. Мартас элира, ЛаІзар кьубба чохъ волу дий де ду. Ийсас цунна жоп делира: «Хъоьга ца аьлла Аса, нагахъ хьо тешахъ, Делан сийлалла гур ю хъуна?» ТІулг дІабаккхича, стигала хъала а хъаьжна, Ийсас элира: «Дада! Баркалла боху Ас Хъуна, Со Хъуна дІахазарна. Суна-м хаъара, Хъуна гуттара а Со дІахезий. Амма кху гонах лаьттачу нехан дуьхъа элира Ас иза, Со Ахъ вайитина хиларх уьш тешийтархъама». Иза а аьлла, Цо чоГІа кхайкхир: «ЛаІзар! Аравала!» Велларг аравелира, куьйгех а, когех а хьерчийна дІавуллуш хьерчош йолу асанаш а йолуш.

И инзаре хІума гина болу дуккха а яхІудхой Ийсах тийшира. Цу хенахъ дуьйна парушхой а, динан коьрта дай а Иза вен дагадеана бара.

ЯХЪЬЯ 11:1–50

Закай Ийсана тІаьхьахІутту

уьрачу хІордана уллорчу Ерихон-ГІала юха а веара Ийса. Цигахь вехаш, ял йоккхучеран хьаькам а волуш, хьал долуш цхьа стаг вара, Закай цІе а йолуш. Ийса ган лууш вара иза, амма дегІана лоха хиларна нахана тІехула ца хьажалора иза. ТІаккха, комарийн дитта тІе хьала а ваьлла, юххехула тІехвала везаш волу Ийса ларван хІоьттира Закай. Иза Іаш волчу метте тІекхаьчча, дитта тІе хьала а хьаьжна, Ийсас элира: «Закай, сихха чувосса! Хьо волчохь саца веза Со тахана». Вукхо, сихонца дитта тІера чу а воьссина, шен цІахь хазахетарца тІейцира Ийса.

И хІума гина, массо а, резавоцуш, лубйш вара, Ийса кьинош летиьначу стеган хІусаме веана бохуш. Ткьа Закайс элира Везачу Эле: «Эла! Ас сайн ах бахам кьечарна дІалур бу, нагахь ас цхьана хІуманна тІехь стаг левинехь, цунна хилла зе доьазза меттахІоттор ду!» Ийсас элира: «Тахана кьинхетам боьссина кху хІусаме, хІунда аьлча иза а ИбрахІиман кІант ву. Адамийн КІант дайнарг каро а, кІелхьардаккха а веана ма ву».

ЛАКА 19:1–10

Дуккха а гечдиначуьнгахь боккха безам хуьлу

IIII амIа це йолчу цхъана парушхочо ша волчу шуьне кхайкхира Иийсага. Реза а хилла, иза волчу хIусаме вахара Иийса.

Къинош летийначу цхъана зудчунна хиира, Иийса парушхо волчохь хьошалгIахь вуйла. Мехалчу кхаби чохь хаза хьожа йогIуш долу, дегIан меженашна хьокху даьтта а дахьаш еана, Иийсана тIехьа, когашкахь, охьахиира иза. Елха а йоблхуш, ша Цуьнан когаш тIе Iено бIаьрхиш шен месашца дIа а дохуш, Цуьнан когех барташ а дохуш, царна тIе даьтта дуйттура цу зудчо.

Иза гуш волчу, Иийса кхайкхинчу парушхочо ша-шега элира: «Нагахь санна и стаг пайхамар велахь, Цунна хьалххе дуйна хиъна хир ду-кх, Шех куйгаш Iуьттуш йолу зуда къинош летийна юйла». Ткъа Иийсас элира хIусамдега: «ШамIа, хьобга цхъа хIума ала лаа Суна». Вукхо жоп делира: «Алахьа, Устаз». Иийсас элира: «Цхъана стеган ши декхархо хилла. Цхъаь пхи бIе дато динари-ахча дала дезаш хилла цунна, важа шовзткъе ит. Я цхъаннан а, я шолгIачун а дIадала ахча ца хилла. ТIаккха ахча долчо, цу шинна геч а дина, и ахча дитина. Шина декхархочух ахчанан да алсам хъанна дукхавезар ву аьлла хета хьуна?» ШамIас жоп делира: «Суна схьахетарехь, декхар алсам долуш гечдинчунна алсам везар ву-кх и». Иийсас цуьнга элира: «Нийса боху ахь».

Зудчуьнга дIа а хьаьжна, Иийсас ШамIе элира: «Хьуна гуш юй и зуда? Со хъан чу веача, ахь Суна когаш била хи а ца делира, ткъа цо шен бIаьрхишца Сан когаш башош, шен месашца уьш бакъийра. Со хъан чу ваьлча, ахь, Соьга маршалла хоттуш, барт ца баьккхира, ткъа и зуда, Со кхуза веачахъана, Сан когех барташ бохуш ю. Ахь Сан коьртах ур-атталла дораха зайтдаьтта а ца хьаькхира, ткъа цо Сан когаш тIе деза, хаза хьожа йогIу даьтта дуйтту. Ас боху хьобга: цо оццул боккха безам гайтина, шен къиношна гечдина дела. Ткъа кIезиг гечдинчо кIезиг безам гойту».

Ткъа зудчуьнга Иийсас элира: «Хъан къиношна гечдина». Цигахь хилларш шайн дагахь ойла еш бара: «И Мила ву, къиношна а гечдеш?» Иийсас зудчуьнга элира: «Хъан тешаро кIелхьаръяьккхи хьо. ДIаяло хъайна маьрша».

ЛАКА 7:37–50

Веза Эла Ярушалайма чувахар

аьш Ярушалайме боьлхучу хенахь Иийса а, мурдаш а Зайт-диттийн ломана уллехь йолчу Бет-Паге кхечира. Иийсас ши мурд вахийтира, цаьрга иштта аьлла: «Шайна хьалха Гуьллуш йолчу юьрта а Гюй, уллохь вирбекъя а йолуш, дАйихкина йолу вир шайна гича, иза схья а ястий, уьш а ялош, Суна тГе схьадуьйла. Шайга цхьаммо хаттахь, аша ала деза: „Уьш Элана оьшуш ю. Цо уьш сихха юха схьяялайойтур ю“». ДАбаханчу мурдашна дерриг а Цо ма-аллара карийра.

Цу шимма виркхел а, кьона вир а схьадалийра. Царна тГе шайн хУманаш а ехкина, Иийса тГехаййра цара. Иза Ярушалаймана гергакхочучу хенахь дуккха а адамаш дуьхьял девлира Цунна. Цара, новкъа шайн бедарш а, хурманийн диттийн гаьннаш а доккуш, маьхьарий хьобкхура: «Хастам бу Дадан КИантана! Декъал хуьлда Везачу Элан цЦарах воГуш Верг! ХИашанна!* Хастам бу стигалшкарчу Веза Воккхачу Далла!» Иштта кхочушхилира дуккха а хьалха пайхамаро Закри-ЯХус аьлла долу дешнаш: «ДАала Цийонан йоГе**»: „Хьажал, хьан Паччахь ву хьо йолчу тЕвоГуш! Цуьнан эсала амал ю. Иза вирана тГехиьна воГу, боьршачу вирбокъана тГехиьна воГу!“».

Иийса Ярушалайма чукхьачча, ерриге а Гала сийсо яьккхира, массара а хобттара: «Иза мила ву?» Иза хастош болчара олура: «Галилай-махкахь йолчу Назарт-гГалара Иийса-пайхамар ву». Дукхахболчара тоьшаллаш дора, Цо ЛаИзар а денвина, дуккха а тамашийна хУманаш а дина бохуш. ТГаккха парушхой вовшашка баха хИттира: «Гой шуна, вай-м хУмма а дан ца ларий? Ткъа дерриг дуьне а Цунна тГабьхьаГуттуш ма лаьтта!» Цара элира Иийсага, мурдашка Иза ма хеставайта аьлла. Амма Иийсас царна жоп делира: «Билггала боху шуьга: нагахь уьш совцахь, тУлгаша а маьхьарий деттар ду».

МАТТАЙ 21:1–11; ЛАКА 19:37–40; ЯХЪЬЯ 12:12–19

* ХИашанна! – Иштта Израилан махкахь паччахьаш декъалбеш хилла.

** Цийонан йоГ Ярушалаймах а, цуьнан халкгах а олуш хилла.

Иийсан Ярушалаймах велхар

ИИИИ а тIе ца эцна Ярушалайм бахъанехъ гIайгIане вара Иийса. Цу гIалахъ хIора тIулго дуьйцур дара хъекъалчех а, пайхамарех а, тIемех а, баланех а, даггарчу доIанех а, сатийсамех а – КIелхъардохучуьнга сел дукха хъоьжуш Иийнера иза, ткъа, Иза веача, ца вевзинера цунна:

«Ва Ярушалайм! Пайхамарш бойу ахъ, хъайна тIебахкийтина-чарна тIулгаш детта ахъ. Мел чIогIа лиьнера-кх Суна хъан бераш гулдан, олхазаро шен кIорнеш тIома кIел гул ма-ярра, амма хъуна ца лии иза. ХIинца билггала шун ЦIа Дала дIатесна. Ас боху шуьга, шуна Со гур вац, цхъа хан а еана, аш аллалц: „Декъала ву Везачу Элан цIарах вогIуш верг!“».

Хан тIекхечира, Иийса Ярушалайма тIе а веана, цуьнга а хъоьжуш, воьлхуш йолу.

Цо элира: «Маржа-яI! ХIюкху дийнахъ мукъана а хъайна чохъ бартехъа болу некъ хилийта хIун оьшу хъуна хиъча!.. Амма тахана лачкъийна ду-кх и хъан бIаьргех. Цхъа денош догIур ду, моста-гIаша го а тесна, баьрзнаш а дина, хъо юкъа а йоьллина, массо а агIор хъо къовлуш. ТIулга тIехъ тIулг а ца буьтуш, йохор ю хъо, хъан бахархой а бойур бу. И дерриг хир ду, хъайна чу Веза Эла воьссина хан хъуна ца хаар бахъана долуш».

ЛАКА 13:34–35; 19:41–44

«Кхайкхинарш дукха бу, амма царна юкбахь хаържинарш кІезиг бу»

къа Иийса цхьа парушхо волчу хІусаме вахара. Цигахь дуккха а хьеший бара, тІакха Иийсас хІусамдега элира: «Айхьа нах хІума яа чукхойкхуш, хьайн доттагІий а, вежарий а, гергара нах а, хьалдолу лулахой а ма кхайкха, хІунда аьлча церан таро ю хьо чукхайкха а, шайна дина дика юхадан а. Айхьа шун хІоттош, къенаш, заьІапнаш, астагІнаш, бІаързенаш кхайкха. Хьо декъала хир ву, хІунда аьлча церан хьуна иза юхадан таро яц. Делан лаамехь болу нах денлучу дийнахь, юхалур ду хьуна иза».

Иза хезча, чохь волчу цхьаммо элира Цуьнга: «Декъала ву Делан Олалла тІелаьцначарна юкбахь кхачанах кхеттарг!» Иийсас иштта, цунна жоп луш, цхьа дийцар далийра:

«Цхьана стага, доккха той а хІоттийна, дуккха а хьеший кхайкхина. Той дІадоло хан тІекхаьчча, шен ялхо вахийтина цо шуьне кхайкхинчаьрга дІаала: „Схьадуьйла, дерриг а кийча ду“, — аьлла. Амма хьеший, цхьаь санна, бехказа бийла хІиттина. Хьалхарчо аьлла: „Ас латта эцна, вахана цуьнга хьажа дезаш ву со, доьху хьобга, къинтІера валахь суна“. ШолгІачо аьлла: „Ас пхи шуьста эцна, и стерчий дІа а доьжна, мега ца мега хьажа воллур со. Суна къинтІера валахь“, — аьлла. КхозлагІчо аьлла: „Ас зуда ялийна, цундела вогІийла дац сан“, — аьлла.

Вухавеанчу ялхочо хІусамдега и дерриг дІааьлла. ТІаккха оьгІазваханчу хІусамдас шен ялхочуьнга буьйр дина: „Хьада, чехкка гІалин урамашкахула а, майданашкахула а чеххвалий, схьабалабе кхуза къенаш, заьІапнаш, бІаързенаш, астагІнаш“. Юха а веана, ялхочо аьлла: „ХІусамда! Ахь ма-аллара, дерриг а ас кхочушдина, амма кхин а меттиг ю цІа чохь“. ТІаккха хІусамдас юха а тІедожийна ялхочунна: „Ваха а гІой, гІалара аравалий, новкъахь а, керташкахь а гинарг схьавалаве, сан цІа хьешех дуьззина хилийта. Амма, ас боху шуьга, хьалха кхайкхинчех цхьаь хир вац сан тойнехь“». «Кхайкхинарш дукха бу, амма царна юкбахь хаържинарш кІезиг бу».

ЛАКА 14:12–24; МАТТАЙ 22:14

«Паччахьна паччахьна доггург дIало, Далла – Далла доггург»

Иелам нах а, парушхой а массо а кепара Иийса шайн кыйсамашна юккѣеозо Гертара, Цуьнан дешнашкахь Иза бехкеван хIума лъухуш. Цара шайн мурдаш бахийтира Иза волчу, Цуьнга хатта: «Устаз! Тхуна хаьа Ахьа бакъдерг дуйцийла а, Далла тIе боьду некъ нийса хьобхийла а. Наха Хьайна олучух гIайгIа беш а вац Хьо, хIунда аьлча Хьо стеган дарже ца хьожу. Алахьа тхобга, Хьуна хIун хета, нийса дуй те римхойн паччахьна ял ялар я дац?»

Парушхоша делларг ямарт хаттар дара. Нагахь Иийсас римхойн паччахьна доггург дIадала деза аьлча, Исраилан мохк а, къам а дIа а тесна, римхойн Iедалехьа ваьлла эр дара Цунна. Нагахь ял яла ца еза аьлча, Римана дуьхьал ваьлла ву эр дара Цунна.

Церан мекаралла гуш, Иийсас элира: «Шалхончаш! Со стенна зоб аш? Схьагайтa Суна шаьш йолана луш долу ахча». Цара Цунна цхьа динари гайтира. Иийсас хаьттира цаьрга: «Хьенан сурт ду кху тIехь диллинарг, хьенан цIе ю язйнарг?» Парушхоша жоп делира: «Римхойн паччахьан». ТIаккха Везачу Эло элира цаьрга: «Делась, паччахьна паччахьна доггург дIало, Далла – Далла доггург». Иза хезча, уьш цецбевлира. Юха, Иза а витина, дIабахара уьш.

Цул тIаьхьа Иийсас элира халкѣе а, шен мурдашка а: «Iеламчу нахана а, парушхошна а бакъо елла Мусан товрат-хьехамах нах кхето. Цу тайпана, цара дан деза бохург дерриг а кхочушде, амма уьш санна ма лела, хIунда аьлча цара дан деза олу, ткъа шаьш и гIуллакхаш дан а ца до. Цара чIогIа хала парзаш хIиттадо. Уьш кхочушдан чIогIа хала ду. И парзаш нахана тIе а дехкина, уьш цаьрга дIакхехьийта гIерта. Ткъа шаьш пIелг меттахбаьккхина а хIума дан лууш бац. Цара шаьш деш долу дика нахана гайтархьама до: Делан Йозанаш тIеяздина йолу церан хьаьжнаш тIе йобхкург кхечерачул а шорлуш ю, ткъа обанашна тIера чечакхаш яхлуш ю».

МАТТАЙ 22:15–22; 23:1–5

«Уггар хьалхара, уггар лакхара тЕдиллина гУллакх»

ИИ хьана дийнахь Иийсана тЕ Иелам стаг веара. Цо хьаттира Иийсага: «Устаз, товратан хьехамашна тЕхь уггар хьалха тЕдиллина долу гУллакх муьлха ду?» Иийсас элира цуьнга: «„Хьайн Веза Дела доггах, доллучу синца, дерриг а хьекъалца веза“. Иза уггар хьалхара, уггар лакхара тЕдиллина гУллакх ду. Цунах терра шолгIа тЕдиллинарг а ду: „Хьайн уллораниг хьо санна веза“ Товрат тЕра бина берриге а хьехамаш а, пайхамарша яздина дерриге а Дала тЕдиллинчу оцу шина гУллакх тЕхь лавтташ ду».

МАТТАЙ 22:36–40

Йисина Іачу кьечу зудчун саґа

къя Иийса Делан цІийнехь хьехам беш вара: «Базаран майданашкахь шайга маршалла хоттуш хазахеташ болчу, деха духарш а духуш кечлучу Јелам нахах ларлолаш. Царна лаъа гуламан цІа чохь а, тойнехь а баърччехь Іан. Цара бисина Іан зударий шайн цІенойх а боху, шаьш гайтархъама деха доІанаш а до. Амма ишттачарна луьра таІзар хир ду».

Јуха наха саґина хІума тосучу хазнина дуьхьал охъахиира Иийса. Иза хьобжуш Іара Делан цІенна наха тосучу ахчанан тидам беш. Царна юкъахь дуккха а хьолахой бара, цара дуккха а ахча тосура. Тееанчу йисина Іачу кьен зудчо жима ши цІестан ахча диллира хазни чу.

Шен мурдаш схъа а кхайкхина, Иийсас цаьрга элира: «Бакъдерг боху шуьга, хІокху йисина Іачу кьен зудчо саґина делларг массара деллачул а деза ду. Вукхара шайн хьолах совдаьлларг луш дара, ткъа хІокхо, шен таро йоццухехь, шен мел дерг а охъадиллира».

МАРК 12:38–44

Ийсас хиндолчух лаьцна дуьйцу

елан Йозанийн дуккха а йолчу меттигашкахь Машахь вогIург хиларх а, дерриге а дуьнен чохь Делан Олалла дIахIуттург хиларх а лаьцна дуьйцу. Машахь сийлаллехь а, дозаллехь а ван везаш ву, амма дуьненан зуламо тIом боцуш Цунна нехь лур бац. Цундела зуламна тIехь тIаьххъара толам баккхалц дуккха а бохамаш хир бу. Цунах лаьцна Ийсас Ша дукхазза а тоьшалла дина Шен мурдашна:

«Ларлолаш, шаьш ле ма дайталаш. Аса иза боху, хIунда аьлча дуккха а богIур бу Сан цIарах. Цара эр ду: „Со ву Дала леррина Къобалвинарг!“ Дукхахберш Iехор бу. ТIемех лаьцна хезар ду шуна, вовшаклетарех лаьцна хаамаш а хир бу. Шу дохий ма хьовза, хIунда аьлча иза хила дезаш дерг ду. Амма иза цкъачунна чаккхе яц. Халкъана дуьхьал халкъ гIоттур ду, мохк махкана дуьхьал бер бу. МаьI-маьIехь мацалла а хIуттур ю, мохк а бегор бу. Амма иза, берах хьийзош йолчу зудчун санна, халчу баланийн юьхь бен хир яц. Шу Iазапан а, Южаллин а кара дIалур ду. Сан цIе бахъана долуш массо а къаьмнийн шуьга цабезам кхоллалур бу. Сох тешна болу дукхахберш дохко а бевр бу, ямартлонаш а еш, вовшашца гамо лелор ю. Дукха нах лебеш, дуккха а харцпайхамарш юкъабевр бу. Зен-зулам совдалар бахъана долуш, дукхахболчеран безам лахлур бу. Амма и дерриг а чекхдаллалц лайнарг кIелхъарвоккхур ву. И Делан Олаллех лаьцна болу хаза кхаь дерриге а дуьнен чохь дIакхайкхор бу, массо а адамашна иза тоьшалла хилийтархъама. Цул тIаьхъа тIекхочур ю дуьненан чаккхе.

ХIунда аьлча цу заманчохь харцпайхамарш а, шаьш Дала леррина Къобалдинарш ду бохурш а гучубевр бу. Цара тамашийна гIуллакхаш а, тамашийна билгалонаш а гойтур ю, шайн йиш хилахь, Дала хаьржинарш Iехорхъама. Цу баланийн денош чекх ма девллинехь, малх кхулур бу, батто а серло лур яц, стигалара седарчий а охьаобгур ду, стигалийн нуьцкъалалла а леста йола-лур ю. Цу сохьта стигалахь Адамийн КIентан тамашийна билгало гучуер ю. Дуьнен чурьа массо а къаьмнаш гIайгIане хир ду. Стигаларчу мархашна тIехула схьавогIуш Адамийн КIант гур ву царна, Шен ницкъаца а, доккхачу сийлаллица а гучуваьлла волу. Стигаллий, латтий къайладаьлча а, Сан дешнаш довр дац. Ткъа и де а, и сахьт а цхьанна а ца хаьа, я стигалара маликашна а, я КIантана а, Да воцучунна. Цундела сема хилалаш, хIунда аьлча шуна ца хаьа, маца вогIур ву шун Веза Эла».

МАТТАЙ 24:3–14, 29–36, 42

Итт зудаберах лабцна долу хьекъале дийцар

Иттар сема хила а, Адамийн КІант варе кийча хила а бо-хург Иийсас хьекъалечу дийцаршкахь гайтина. Уьш хенан чаккхенах лабцна дуйьцучу хенахь даладора Цо. ЦАьххъана до-гуш долу Делан Олалла зуда ялочух тардинера Цо. ЯхІудхойн ламастехь зуда ялош верг нускалан доттагІаша богучу чиркхашца тІеэца везара. Иийсас дийцира:

«Цу хенахь Стигалийн Олалла иштта хир ду. Цхъана дийнахь Итт зудабер, цхъацца стогар схъа а эчна, зуда ялош волчу кІан-тана дуйьхальяхана. Царах пхиь сонта хилла, ткъа важа пхиь хьекъал долуш хилла. Сонта пхиь, шашь стогарш схъаоьцуш, цу чу дуттуш долу даьтта схъаэца йицьелла. Хьекъал долуш долчу хІора зудаберо, шашь стогарш схъаоьцуш, шайн-шайн кхаби чохь даьтта а схъаэчна. Зуда ялош верг, схъа ца вогуш, хьевелла. ТІеГоьртинчу набарна зудабераш дІагийна.

Буйса юккъе ялча, цхъа мохь хезна царна: „ХІей, зуда ялош верг вогуш ву шуна! Дуйло, цунна дуйьхал гІо!“ Цу сохьта зудабераша, сама а девлла, шайн стогарш хьалалатийна. Пхеа сонтачу зудаберо вукхаьрга дехар деш хилла: „Лойша тхуна жим-ма даьтта, тхан стогарш дІабовш бу“, – бохуш. Цаьрга хьекъал долчу зудабераша аьлла: „Шуна иза дала тхан йиш яц, и даьтта я шуна а, я тхуна а тоам боцуш ца дисийта. Йохкархой болчу а гІой, даьтта эца аша“. Уьш даьтта эца бахана леллашехь, веана зуда ялош верг схъакхаьчна. Тойне даха кийча долу зудабераш цуьнца дахана, ткъа неІ дІакъовлаелла.

ТІаьххъара а даьхкина зудабераш схъакхаьчна. Цара аьлла: „Эла! Ва эла! НеІ дІаеллахъа тхуна!“ Амма Цо цаьрга аьлла: „Аса баккъалла а боху шуьга: суна шу ца девза!“

Цундела сема хила, хІунда аьлча Адамийн КІант вогуш волу де а, сахьт а шуна хууш дац».

МАТТАЙ 25:1–13

Ийса кемсийн бакъйолу таьлланг ю

Ийсас Шен мурдашка олура:

«Со кемсийн бакъйолу таьлланг ю, ткъа Сан Да кемсийн беш Лелорхо ву. Муьлхха а стом ца луш долу Сан га Цо дІахаддо. Ткъа стом луш долу муьлхха а га цІандо, алссам стоьмаш хилийта. Ас шуна хъехначу дашехула хІинца шу цІена ду. Шу Собыца хила, ткъа Со Шуьца хир ву. Гаьнно, ша таьлланг тІехь ца хилча, ша-шегара стом ца кхиоре терра, иштта шу а хир ду, шу Собыца ца хилча. Со кемсийн таьлланг ю, ткъа шу гаьннаш ду. Муьлххачо а ша Собыца волчо а, Со шеца волчо а шортта стоьмаш кхиор бу. Со воцуш шуьга хІумма а далур дац. Милла а Собыца воцург кхоьссина дІа а вохуйту, и га санна, иза вакъа а ло. ТІаккха и гаьннаш, гулдина, цІерга кхуьссу. Уьш цІергахь догу. Нагахь шу Собыца а хилахь, Сан дешнаш шуьца а хилахь, шайна луьург дерриге а деха, иза хир ду шуна.

Сан Дена Со везаре терра, Суна шу а дезна. Хуьлийла шу а Сан безамехь. Аса шайна тІедехкинарш аша кхочушдеш хилча, Сан безамехь хир ду шу, Сан Ден безамехь Со хиларе терра, Аса а Сайн Дас тІедехкинарш нийсса кхочушдина дела. Ткъа хІара тІедуьллу Ас шуна: вовшийн дезалаш.

Дуьненна шаьш ца дезалахь, хаалаш, шул хьалха Со а дуьненна ца везна хилар. Шу кху дуьненара делахьара, цу дуьненна шу, шайнаш санна, дезар дара. Амма шу кху дуьненан долахь дац. Ас шу дуьненна юккьера схьахьржина долу дела, ца деза шу дуьненна. Дагахь латтаделаш Аса шайга аьлла дош: „Ялхо шен олахочул лакхара вац“. Нагахь Собыга халонаш хьегийтинехь, шуьга а хьогуйтур ю. Нагахь Сан дош нийсса кхочушдеш хиллехь, шун дош а кхочушдийр ду. И дерриг а дийр ду шуна Сан цІе бахъана долуш, хІунда аьлча Со Ваййтинарг царна ца вевза. Нагахь Аса, веана, цаьрга ца дийцинехьара, уьш шайн кьиношна бехке хир бацара. ХІинца шайн кьиношна уьш бехказа бац. Со ца везачунна Сан Да а ца веза.

ЯХЪЬЯ 15:1–7, 9–10, 17–23

Везачу Элан пхьор

III асахьан деза де тЕкхаьчча, Иийсас Кипа а, Яхьъя а Ярушалайме вахийтира: «Ваха а гЮй, шиммо а вайна Пасахьана дууш долу суьйренан пхьор кечде», – аьлла. Цара хаьгтира Цуьнга: «Мичахь кечдан лаба Хьуна иза?» Иийсас жоп делира: «ГПала чу вулуш, кхаби чохь хи дахьаш вогу стаг духьалкхетар ву шуна. Цунна тАьххье иза вахханчу цIа чу гЮ. ХIусамдега эр ду аша: „Устазо хоьтту: Шен мурдашца Пасахьан суьйренан пхьор дуу чохь мичахь ю?“ Цо шуна лакха тЕхь кечийна йоккха чохь гойтур ю, цу чохь кечам бийр бу аш». Мурдаш дIабахара. Дерриге а Иийсас ма-аллара а карийна, пасахьна кечам бира цара.

Хан тЕкхаьчча, Иийса а, Цуьнан шийтта мурд а хIума яа вола-велира. Цо элира цаьрга: «Сайн бала тЕлацале, хIара Пасахьан Iахар чIогIа шуьца баа лиьнера Суна. Ас боху шуьга: хIара Пасахь Ас дуур дац, Иза Делан Олаллехь кхочушхиллалц». Кад схьа а эцна, Далла хастам а бина, Цо элира: «Схьа а эций, шайна юкьахь декъа хIара. Ас боху шуьга: кемсех даьккхина долу кхин цхьа а малар Аса мер дац, Делан Олаллин де тЕкхаччалц».

Иийсас, бепиг схьа а эцна, Далла хастам бира. Бепиг декъа а декъна, мурдашка дIаделира Цо хIокху дешнашца: «Сан дегI ду хIара, шун духьа дIалун долу. Со дагалацархьама, иштта делаш». Иштта кад а дIабелира, шаьш йиина девлча, хIокху дешнашца: «Шун духьа Iанор долчу Сан цIийца бинчу керлачу бертан кад бу хIара».

ЛАКА 22:8–20

Везачу Элан пхьор дууш хилла къамел

хьор дуучу хенахь Веза Эла, хъала а гIабттина, юкъах га-та а дихкина, чохь когаш буьлчу теса чу хи а добгтина, мурдийн когаш а буьлуш, юха уьш Шен гIодаюкъарчу гатанца бакъо волавелира. ШамIа Кипина Иза тIевеача, цецваьллачу вукхо хаьттира: «Веза Эла, Ахь буьлур бара сан когаш?» Иийсас цунна жоп делира: «Ас дийриг цкъа хIинца хIун ду ца хаьа хьуна, амма тIаьхьа кхетар ву хьо».

Мурдийн когаш билина ваьлча, Иийсас элира цаьрга: «Хабий те шуна Ас шайна динарг хIун ду? Аша Сох „Устаз“ а, „Веза Эла“ а олу, иза нийса олу аша, Со Иза ван а ву. Иштта, шун Веза Эла а, Устаз а воллушехь, Аса а шун когаш билича, аша а била беза вовшийн когаш. Аса масал гайтира шуна. ХIинца Ас шайна диннарг шуьга вовшашна а дайтархьама. Баккъалла а боху Ас шуьга: „Ялхо шен олахочул лакхара вац. Иштта вахийтинарг а ша вайитинчул лакхара вац“. Иза шуна хаа а хаахь, и аша кхочуш а дахь, декъала хир ду шу. Шух массарах лаьцна ца боху Ас иза. Суна бевза Айса хаьржинарш. Амма кхочушхила деза Делан Йозанаш тIехь яздина долу: „Собца бепиг дууш волчо Суна тIе куьг айина“».

И дешнаш а аьлла, дог доьхна а волуш, Иийсас элира: «Бакъдерг боху Ас шуьга, шух цхьаммо ямартло йийр ю Суна». Иза а хезна, мурдаш вовшашка хьаьвсира, ца кхеташ, Цо вуьйцург мила ву. Яхььяс, Иийсан некха тIе а воьжна, хаьттира: «Веза Эла! Мила ву иза?» Иийсас цунна жоп делира: «Аса хIара баьпкан юьхк, кеда чу а Юьттина, дIакховдон ерг ву». Цо бепиг, кеда чу а Юьттина, ЯхIуде Искархочуьнга дIаделира. ЯхIуд, бепиг схьа а эцна, ара-велира. ХIинцале буьйса йоьллера.

Иза араваьлча, Иийсас элира цаьрга: «ХIинца керла гIуллакх тIедуьллу Ас шуна: вовшийн дезаш хила. Суна шу ма-деззара, иштта шуна а дезийла вовшийн. Нагахь шун вовшашка безам хилахь, тIаккха хуур ду массарна а шу Сан мурдаш хилар».

Цул тIаьхьа Иийсас элира цаьрга, кху буса цара массара а Ша дIатосур ву. Амма Кипас элира, Цунна жоп луш: «Массара а дIатесча а, аса-м дIатосур вац Хьо». Иийсас элира цуьнга: «Аса баккъалла а боху хьобга: тховса нIаьна кхайкхале, Со кхузза дIатосур ву ахь».

МАТТАЙ 26:33–34, ЯХЬЬЯ 13:4–35

Гатшамани-бешахь дина доӀа

 ццу буйсанна, пхьор диинчул тӀаьхьа, Ийса цхьайтта мурдаца Ярушалаймера ара а ваьлла, Гатшамани олучу беша веара. Шен мурдашца беша а ваьлла, Ийсас элира цаьрга: «Кхузахь ховший Іе, Аса, хьуьлла а вахана, доӀа дечу юкъяна». Цо Шеца Кипий, Якъуббий, Яхьъяй схьайцира. Ийса чӀога сингаттаме а, сагатделла а вара, Цо элира цаьрга: «Сан са Јожаллин гӀайганехь ду. Аша, кхузахь а совций, Соьца цхьаьна сема хан яккха».

Царна жимма дехьа а ваьлла, гора а хӀоьттина, доӀа дан волавелира Иза: «Сан Дада! Йиш елахь, и баланийн къаьхьа кад Суна уллохула тӀехбаккхяхьара Ахь! Делахь а, иза Сан лаамца доцуш, Хьан лаамца хуьлийла». Стиггара деанчу малико чӀагӀвора Иза. Къийсамехь волу Иза чӀога доӀа деш вара, Цуьнан хьацар, цӀийн тӀадамаш хуьлуш, лаьтта охьаэгара.

Мурдашна тӀевеача, уьш бийшина карьера Цунна. Уьш сама а баьхна, Цо элира: «ХӀун до аша? Цхьана сахьтехь мукъяна а Соьца сема хила ца мегара шу? Сема а хилалаш, доӀа деш а хилалаш, шашь къилахь долчу лаамашна кӀел ца дисийта. Са сема ду, ткьа дилха эгӀаза ду».

Царна юххера дӀа а ваьлла, Иза юха а доӀа дан хӀоьттира: «Сан Дада! И къаьхьа кад, Аса ца молуш, Суна уллохула тӀехбала йиш яцахь, Аса иза мер бу. Хьан лаам кхочушхуьлийла!» Ийсас буйцург баланийн кад бара, вайн къинош тӀера Цо мала безаш болу.

МАТТАЙ 26:36–44; ЛАКА 22:39–46

Ийса схялоцу

Кхузза мурдашна тевеара Ийса, хЮразза а уьш наб кхетта карийра Цунна. КхозлагIа тевеача, Цо элира цаьрга: «Шу хIинца а, наб еш, садоуш ду? ЛадогIа Соьга: Адамийн КIант кьинош летиначеран каравоьду хан текхаьчна. Дуйло, хьа-лагIовтта! ХIара ву Суна ямартло ен верг».

Цо и кьамел дечу хенахь шийтта мурдах цхьаь волу ЯхIуд цIаьххьана гучувелира. Цо, шена ткъе итт дети ахча делча, Ийса динан коьртачу дайшна дIавелира. ЯхIудца дуккха а тIемалой а, парушхошкара а, динан коьртачу дайшкара а нах а бара, шайн карахь хаьштигаш а, тарраш а, хьокхий а долуш. Ямартхочо ЯхIуда царна билгало еллера: «Аса барт баьккхинарг Иза хир ву шуна, Иза схялаца». Ийсана тIе а вахана: «Маршалла ду Хьоьга, Устаз!» – аьлла, Цунна барт баьккхира цо. Ийсас элира цуьнга: «Кьонах, айхьа кхуза деана долу гIуллакх кхочушде. Барт а боккхуш, ямарта волуш ву хьо Адамийн КIантана?» Юха Ийсас, ЯхIудца баьхкинчу тIемалощкахьа а вирзина, хаьттира: «Аша мила лобху?» Цара жоп делира: «Назартера Ийса лобху». Везачу Эло цаьрга элира: «Со ву-кх Иза». Иза а хезна, юха а бевлла, лаьтта ийгира уьш. Ийсас цаьрга элира: «Талорхо лаца доьлхуш санна, тарраший, хьокханаший ара ма девлла шу! ХIора дийнахь шайца Со Делан цIийнан кертахь волуш, Суна тIе куьг ма ца ойура аш. Амма хIинца ерг шун хан ю, иблисан бодане ницкь баьржина хан».

ТIемалоша Ийса, схьа а лаьцна, динан коьртачу ден цIа чу вигира, ткъа мурдаш, Иза а витина, бевдира.

МАТТАЙ 26:45–57; ЛАКА 22:45–53; ЯХЬЬЯ 18:1–12

Ийисана кхел яр. Кипас Иза дIатасар

Кипа а, кхин цхьа мурд а динан коьртачу ден керта кхаччалц Ийисана тIаьхьавахара, хIун хуьлу хьажа. Динан коьрта дай а, коьртачу кхеташонехь мел верг а Ийисана дуйхьалдаккха харц тоьшалла лобхуш вара, Цунна вен кхел ян, амма царна иза ца карадора. Дуккха а харцтешаш баьхкинехь а, Ийиса бехкеван хIума ца карийра царна.

Эххар а, ши харцтеш а веана, цара элира: «Тхо теш а долуш Цо элира: „Делан цIа доха а дина, Соьга иза кхаа дийнахь дIахIотталур дара“. Хьала а тIаьттина, динан коьртачу дас элира Ийисага: «Ахь цхьа а жоп ма ца ло? Цара Хьуна дуйхьал тоьшаллаш хIунда до?» Ийиса вист ца хуьлура. Динан коьртачу дас хаьттира Цуьнга: «Дийна волчу Делан цIарах тIедуьллу Хьуна: алал тхоьга, Хьо вуй Делан КIант волу Дала леррина Кьобалвинарг?»

Ийисас цунна жоп делира: «Ахьа айхьа эли иза. Делахь а, Аса эр ду шуьга массаьрга а: хIинца дуйна схьа Адамийн КIант шуна гур ву Нуьцкьалчу Далла аьтту агIор хиьна Iаш а, стигаларчу мархашкахула охьавуссуш а».

ТIаккха шена тIера бедарш а этIийна, динан коьртачу дас мохь хьаькхира: «Иза Далла лобра! Кхин хIун тоьшалла оьшу? Шуна хезирий Иза Далла луйьш? ХIун хета шуна?» Цара жоп делира: «Иза бехке ву! Иза вала веза!» Цул тIаьхьа Ийисана юьхьа тIе шетташ етта, Цунах лета хIиттира уьш. Цхьаболчара, Иза аьшнаш веш, Цуьннан юьхь тIе тIара а тухий, хоттура: «Хьо пайхамар велахь, алал, „Дала леррина Кьобалвинарг“, муьлхачо туьйхира Хьуна?»

Цу хенахь Кипа цIера юьххехь, динан коьртачу ден уьйтIахь, вохлуш вара ялхошца цхьаьна. Шийла яра. Цхьа зуда-ялхочо, тIе а еана, элира цуьнга: «Хьо а ма вара Галилайра волчу Ийисаца». Амма цо массарна а хьалха даре ца дира: «Суна ца хаьа, ахьа хIун боху». Иза кевнал араволучу хенахь кхечу зудчо цигахь болчаьрга элира: «И стаг Назартарчу Ийисаца вара». Кипас юха а, дуй а бууш, элира, шена цо вуьйцу Стаг ца веза. Жимма Ийина, юьххехь лаьтташ берш а тIебаькхира, цара элира Кипига: «Хьо баккьалла а ву-кх царах, хIунда аьлча хьан кьамело цунах тоьшалла до». Амма иза юха а чIагIонаш ян волавелира, шена И Стаг ца веза бохуш. ЦIаьххьана нIаьна кхайкхира.

ТIаккха Кипина шега Ийисас аьлла дешнаш дагадаькхира: «НIаьна кхайкхале, ахьа кхузза Со дIатосур ву». Кертара ара а ваьлла, кьаьхьа вилхира иза.

МАТТАЙ 26:58–75

Иийса Пулатана хьалха

Иуйре тееача, берриге а динан коьртакчу дайша а, къаноша а, вовшах а кхетта, Иийса вен сацам бира. Цара Иза, дIа а вихкина, ЯхIуд-махкахь римахойн куьйгалхо волчу Понти Пулатана тIе вигира. ТIаккха Иийсана ямарт вуьлчачу ЯхIуда, дохко а ваьлла, ткъе итт дато ахча динан коьртакчу дайшна а, къаношна а юхаделира: «Къа латийна аса сайх, бехк боцучунна ямартло а йина». Делан цIа чохь дато ахча охьа а кхоьссина, вахана, ирхьоллавелира иза.

Иийса валош баьхкина яхIудхой деланийхо волчу Пулатан цIа чу ца бахара, шайн динехь иза хьарам долу дела. Пулат ша царна духьал аравелира. Цо хаьттира: «Кху стагана духьал баккха хIун бехк балабо аша?» Цара цунна жоп делира: «Цо зулам ца динехьара, хьан кара дIа-велла хир вацара оха Иза». Иийса бехкеван хIиттира уьш: «Тхуна хIара стаг нах карзахбохуш вуйла хиьна. Кхо паччахьна ял ма ло боху, Ша Дала леррина Къобалвинарг ву боху, ткъа иза паччахь ву бохург ду».

ТIаккха Пулат шен цIа чу вахара, Иийса тIе а кхайкхина, цо хаьттира: «Хьо жуьгтийн къоман Паччахь ву?» Иийсас жоп делира: «Сан Пачхьалкх кху дуьненара яц. Нагахь Сан Пачхьалкх кху дуьненара елахьара, Сан ялхой, Со динан куьйгалхойн кара ца вахийта, Сан духьба летар бара. Ткъа хIинца Сан пачхьалкх кхузара яц». Пулата хаьттира Цуьнга: «Хетарехь, Хьо хIетте а Паччахь ву-кх?» Иийсас жоп делира: «Со кху дуьнен чу веана бакьдолчух тоьшалла дархьама. Муьлххачо а, ша билгал бакьдолчух волчо, ладугIу Сан озе». Пулата кхин а хаьттира Цуьнга: «Билгал бакьдерг хIун ду?» Амма Иийсас кхин хIумма а ца элира цуьнга.

Иийса Галилайра вуйла а хиьна, Пулата Иза цигарчу паччахьна ХIародна тIе хьажийра. ХIарод цу хенахь Ярушалаймехь вара. Цо Иийсага дукха хаттарш делира, амма Вукхо жоп ца лора. Динан коьртакчу дайша а, Иеламчу наха а дуккха а хIуманна тIехь бехкевора Иийса. Амма ХIарода шен тIемалоща Иийса аьшнаш а вина, Цунах вела а вийлина, Цунна тIе паччахьан духар а духийтина, Пулат волчу Иза дIахьажавайтира. Цу дийнахь Пулатах а, ХIародах а ши доттагIа хилира, хьалха цушимма мостагIалла лелийнехь а.

Динан коьрта дай а, хьабкамаш а, халкъ а сьха а кхайкхина, Пулата элира: «ХIара стаг, халкъ карзахдоккху аьлла, валийна аш суна тIе. Шуна хьалха ас Цуьнга барт хаьттина, амма аш Цуьнан бехк беш тIедожийнарг суна гучу ца дели». Шайн ламасте хьабжжина, деза де хиларна цьха тутмакх дIахеца лууш вара Пулат. Цунна Иийса дIахеца лаьара, амма тоба мохь хьекха йолаелира: «Ве Иза! Барраб тхуна сьхяхеца!» Барраб гIалахь низам талхорна а, стаг верна а набахти чувобллина вара. Пулата юха а аз айдира, Иийса дIахеца лууш, амма цара маьхьарий хьобкхура: «ЖIарах дIатоха Иза! ЖIарах дIатоха Иза!» Церан маьхьарий Пулатан озал а ЧIога хилира.

МАТТАЙ 27:1–4; ЛАКА 23:2, 7–23; ЯХЪЬЯ 18:28–30, 33–38

«Ша бахъа бега жІаран бІогІам, ги а боьллина...»

Іаккха Пулата, Іийсана тІе ха а хІоттийна, Цунна етта элира. Темалоша, коканийн коьллех кочар а дина, иза Іийсан коьрта тІе диллира, Цунна тІе цІен бос болу оба а юьйхина, цара бохура: «Декъала хуьлда жуьгтийн къоман Паччахь!» Цара Цуьнан юьхъа тІе еттар. Пулата, ара а ваьлла, элира гулбеллачу нахе: «ХІинца аса ара-воккху ХІара шуна хьалха, сайна Кхуьнгара даьлла цхъа а бехк болу хІума ца карийна аьлла, шуна хайтархъама».

ТІаккха Іийса аравелира коьртахъ коканийн коьллех дина кочар а, тІехъ цІен бедарш а йолуш. Пулата элира цаьрга: «ХІара ву и Стаг». Динан коьртачу дайша а, гІуллакххоша а, Іийса гича, маьхъарий хьаькхира: «ЖІарах дІатоха Иза! ЖІарах дІатоха Иза!» Пулата боху цаьрга: «Схъа а эций, шайш дІатоха Иза, хІунда аьлча суна Цуьнгара баьлла цхъа а бехк ца го». ЯхІудхоша цунна жоп ло: «Тхан товрат-хъехамаш бу, цу хъехамашца доьзча, Иза вала веза, Цо Ша Делан КІант ву боху дела». И дешнаш хезча, Пулат кхин а чІогІа кхеравелира. Цо, юаха а чу а вахана, Іийсага хьаьттира: «Хьо мичара ву?» Амма Іийса вистхуьлуш вацара. Пулата элира: «Собга а эр дацара Ахъа? Ткъа Хьуна ца хаьа, сан карахъ дуйла, сайна лаахъ, Хьо дІахеца а, сайна лаахъ, Хьо ЖІарах дІатохийта а?» Іийсас жоп делира: «Суна тІехъ цхъана а тайпана олалла хир дацара хьан, хьуна иза лахъара делла дацахъара. Ткъа цундела Со хьобга дІавеллачунна тІехъ кхин а сов къа ду». Оцу хенахъ дуййна Иза дІахеца аьтто лобхуш вара Пулат.

Іийса цІа чуьра ара а ваьккхина, кхел ечу метте охъахира иза. Пулата яхІудхошка элира: «ХІан, ХІара шун Паччахь ву!» Амма цара маьхъарий хьаькхира: «ДІаваккха Иза! ДІаваккха! ЖІарах дІатоха Иза!» Пулата цаьрга боху: «Аса хІун дан деза, Дала леррина Къобалвинарг аьлла, цІе йолуш волчу Іийсана?» Цуьнга массара а боху: «ЖІарах дІатоха Иза!» Куьйгалхочо боху: «ХІунда? Цо хІун зулам дина те?» Амма цара кхин а чІогІа маьхъарий деттара: «ЖІарах дІатоха!» Пулатана гора ша хьобгу къа эрна хилар, адам эргІадолуш дара. Цо, халкъана хьалха куьйгаш а дилина, элира: «ХІокху Стеган цІий сох ца хьабрчина. Аш-шайш жоп ло». Наха дубхьал маьхъарий туьйхира: «Цуьнан цІий тхуний, тхан берашний тІехъ хуьлийла!» ТІаккха Пулата Барнаб дІахийцира, ткъа Іийса, етта а еттий, жІарах дІатоха элира.

Темалоша, схъа а лаьцна, Іийса вен дІавигира. Ша бахъа бега жІаран бІогІам ги а боьллина, «туьтанан меттиг» олучу меттиге дІаволавелира Іийса (ебархойн маттахъ и меттиг «Галгатхъа» олуш ю). Зударий боьлхура, Цунах къахеташ. Іийсас, цаьргахъа а вирзина, элира: «Ярушалайман йоІарий, Сох ма делха, шайх а, шайн берех а делха. Цхъа хан йогІур ю наха олуш: „Ирс долуш бу бер ца хуьлурш а, бер цкъа а даза берш а, цкъа а дакхоза берш а“».

МАТТАЙ 27:20–26; ЛАКА 23:27–29; ЯХЪЬЯ 19:1–14, 16–17

Ийса жІарах дІатохар

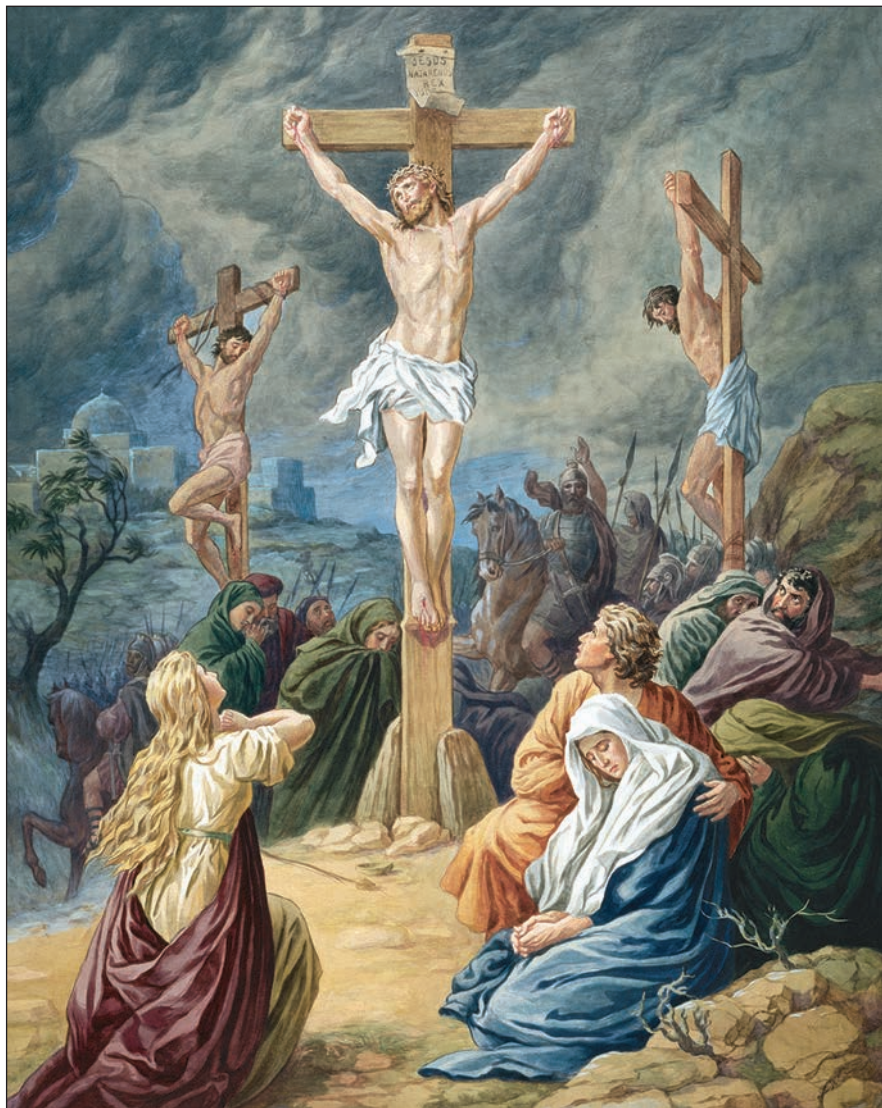
Ийсаца цхъаьна вен вугуш ши талорхо а вара. Туьта олучу метте схъабаккича, цигахъ жІарах дІатуьйхира Ийса а, ши талорхо а – цхъаь аьтту агІор, важа аьру агІор. Ийсас бохура: «Дада, гечдехъа кху адамашна, шашъ хІун деш ду ца хаьа-кх кхарна». Пулата жІари тІехъ йоза яздайтинера. Жуьгтийн, грекийн, римхойн маттахъ яздина дара: «Назартера Ийса, жуьгтийн къоман Паччахъ».

Ийса жІарах дІатоьхча, тІемалоша, Цуьннан бедарш схъа а эцна, шайна юкбахъ йийкъири, ткъа чухула юхучу кучах кхаж тесири. Нах, дІа а хІиттина, хьобжуш лаьттара. Иза сийсазвеш хъаккамаш а бара, цара бохура: «Кхиберш кІелхъарбохура Цо! ХІинца Ша кІелхъарваккха, нагахъ Иза Дала леррина Къобалвинарг велахъ!» Иштта тІемалоша а хьийзавора Иза, цара Цуьнга къонза кхийдадора: «Хьо кІелхъарваккха, нагахъ Хьо жуьгтийн къоман Паччахъ велахъ!» ДІатоьхначу талорхочух цхъаммо, ца вешаш, бохура: «Хьо Дала леррина Къобалвинарг вац? Хьуо а, тхо а кІелхъардаха!» Важа, мелхо а, шен накъост сацо Гертара: «Делах ца кхоьру хьо? Изза таІзар дац хьуна динарг а? Вайшинна дина таІзар нийса, догІуш дина ду, ткъа кху стеган цхъа а бехк бац». Цо Ийсага элира: «Ийса, со дагавайиталахъ, Айхъа Хъайн Олалла кхочушдеш». ТІаккха Ийсас цуьнга элира: «Билггал боху хьобга: тахана Соьца ял-саманехъ хир ву хьо». Ялх даьлчхъана дуьйна исс даллалц* дерриге а лаьтта тІехъ бода бара. Исс долучу хенахъ Ийсас чІогІа мохъ туьйхира: «Эли, Эли, лема сабахътани?», и бохург ду: «Ва Сан Дела! Со хІунда вити Ахъа?» Цу сохьта тІемалойх цхъаммо, ведда вахана, худург схъа а эцна, иза къонзи чу а Юьттина, гІожа тІехъ Ийсан бете яхъири. Ша къонза мелла ваьлча, Ийсас элира: «Кхочушхили!» ЧІогІа мохъ а тухуш, Цо элира: «Дада! Сайн са Хъан кара дІало Ас!» Иза а аьлла, Ийса кхелхири.

Оццу хенахъ Делан цІийнехъ долу кирхъа лакхара лаха кхаччалц шина декъе декъаделири, латта дегийра, тархаш дІашаръелири, къуббанаш схъаеллаелири, кхелхина болу дуккха а беца нах денбелири. Къуббанаш чубра ара а бевлла, Ийса денвеллачул тІаьхъа, Ярушалайме баьккири уьш, цигахъ дуккха а нахана уьш ган а гира. Ийса ларвеш волу тІемалойн хъаккам а, цуьнца берш а, латта дегор а, гонах хуьлуш дерг а гина, чІогІа кхерабелири, цара бохура: «Иза билггал Делан КІант хилла!» Цигахъ хилла нах юхабогІуш бара, шайн некха тІе буйнаш а детташ.

*МАТТАЙ 27:45–49, 51–54; ЛАКА 23:35–43, 46, 48;
ЯХЪЬЯ 19:19–23, 30*

* Ялх даьлчхъана дуьйна исс даллалц – кхузахъ юьйцуш ерг жуьгтийн цу хенахъ лелийна хан ю: б сахът – иза делкъахан ю, ткъа 9 сахът – иза делкъал тІаьхъа 3 даьлла хан ю.

Ийса д'Аволлар

Ийса д'Аваълча п'ерасканан де дара. Ях'удхой Пулат волчу бахара, ж'Араш т'ехь берш схъабахийта аьлла, дехар дан. Иза цара дира декъий шобтан дийнахь ж'Араш т'ехь ца дита, х'унда аьлча шобтан де ч'ог'а деза де дара. Куьйгалхочо бакъо а елла, баьхкинчу т'емалоша шина талорхочун настарш кегйира. Ийса-на т'ебахча, Иза велла вуй а хиъна, Цуьнан настарш кег ца йира цара. Амма цхъана т'емалочо Цуьнан п'ендаршна юккъе гоьмукъ Юьттира, чов йинчу меттера ц'ий а, хи а охъахъаьдира. Иза, Делан Йозанашкахь аьлла ма-хиллара, нисделира: «Цуьнан цхъа а даь'ахк кагйина хир яц» (*Арадаккхар 12:46*), кхин а «Шашь дег'ах гоьмукъ чекхбаьккхинчуьнга хъовсур бу уьш» (*Закри-Ях'у 12:10*).

Цул т'аьхъа Пулат волчу кхеташонан декъашхо Раматера лараме а, хьалдолу а Юсуп веара. Иза къайлаха — ях'удхойх кхерарна — Ийсан мурд вара. Юсупа Пулате дийхира Ийсан дакъа ж'Ари т'ера схъаэцийтахъара аьлла, Пулата цунна бакъо елира.

Иштта кхеташонан кхин цхъа декъашхо а веара, Нукха-Демис ц'е йолу, Ийса волчу къайлаха буьйсанна вог'ура иза. Цо шеца яккхий кхабанаш чохъ хаза хъожа йолу даьтта деара. Ях'удхойн ламастехь Ийсан дакъа хаза хъожа йолу даьтта хъаькхначу к'Адеш юкъа диллира цара. Ийса ж'Арах д'Атоьхначу меттигна гена йоцуш беш яра. Цу бешахь дукха хан йоцуш тархах яьккхина къубба яра — велларг д'Аволла. Юсупа а, Нукха-Демис а цу чу диллира Ийсан дакъа, чуволучу метте боккха т'улг а биллина.

Шобтан дийнахь динан коьрта дай а, парушхой а Пулат волчу баьхкира: «Эла, тхуна х'инца дагадеа иза: цу нах лебечо ша дийна волуш элира: „Кхоалг'ачу дийнахь Со денлур ву“. Цундела, и чохъ волу къубба, и кхо де даллалц, дикка ларъе алий, омра дехъа, Цуьнан мурдашка дакъа, лачкъа а дина, д'А ца дахъийта. Цара эр ма ду: „Иза веллачуьра денвелла“. Т'аккха шолг'а аьлла харцдерг хьалха аьллачул а вон хир ду».

Шайна бакъо елча, къуббана ха а х'оттийна, чуволу меттиг леррина д'Акъевлира цара.

МАТТАЙ 27:57–66; ЯХЪЬЯ 19:31–42

Иийсан денвалар

обтан де дІадаьлча, Іаламат чІогІа мохк бегийра, хІунда аьлча Везачу Элан малико, стигалара охья а доьссина, кьуббана хьалхара тІулг дІабаьккхира. Маликан гар стелахьштигах тера дара, цуьнан духар, ло санна, кІайн дара. Хьех ларъеш болу тІемалой, кхерабелла, лаятта охьаййгира. Белча санна, Іохкура уьш. Юха, метта а баьхкина, гІала а бахана, дерриге а хиллачух лаяцна динан коьртачу дайшка дийцира цара. Къанощца цхьаьна кхеташо а йина, динан коьртачу дайша тІемалошна дуккха а ахча делира, кху дешнашца: «Аша массаьрга а ала деза: „Буьйсанна Цуьнан мурдаша, схья а баьхкина, тхо дийшина долчу хенахь, Цуьнан дакъа, лачкъа а дина, дІадаьхьира“. И хаам мехкан куьйгалхочунна дІахаахь, оха цуьнца барт бийр бу шуна таІзар ца дайта». Ахча схья а эцна, дІабаханчу тІемалоша, динан коьртачу дайша шайна ма-хьеххара, гІуллакх кхочушдира.

Цу дийнахь Іуьйранна хьалххе Магдалера Марем а, жимаха волчу Якъубан а, Юшан а нана Марем а, Шалумат а кьубба йолчу беша яхара, Иийсан дегІа тІе хаза хьожа йолу хІуманаш хьакха. Цара шайна юкъахь бохура: «Къуббанан неІарера тІулг хьан дІабоккхур бу те вайна?» Улле баьхкича, цецбевллачу зударшна хьехана чуволучуьра тІулг дІабаьккхина карийра, ткъа иза Іаламат боккха бара. Чоьхьабевлча, кІайн духарш дуьйхина малик гира царна. Зударий чІогІа кхерабелира. Амма малико цаьрга элира: «Кхера ма ло. ЖІарах дІатоьхна хилла Назартера Иийса лобху аш? Иза денвелла. И кхузахь вац. ХІара ю Иза охьавиллина хилла меттиг. Амма аш, гІой, Цуьнан мурдашка а, Кипе а ала: „Иийса Галилай-махка шул хьалхаваьлла гІур ву, цигахь гур ву шуна Иза, Цо шуьга ма-аллара“».

Хьеха чуьра арабевлла зударий кхерарца а, доккхачу хазахтарца а дІабевдира мурдашна Дала леррина Къобалвинарг денвеллий хаййта.

МАТТАЙ 28:1–8, 11–15; МАРК 16:1–7, 9; ЛАКА 24:1–7

Иийса дийна ву!

Иийса денваларх болу кхаь мурдашна хаййта зударий дIабоьл-хучу ханахь, Иза Ша новкъахь дубьхалкхийтира царна. Цо элира: «Маршалла ду шуьга!» Иза гина, хазаетта, тIе а баьхкина, Цунна хьалха охьатаьIира уьш. TIаккха Иийсас элира: «Ма кхералаш. Яха а гIой, Сан вежаршка Галилай-махка гIо ала. Цигахь гур ву царна Со».

Цхьайтта мурдана тIе а бахана, шайна денвелла Иийса гира элира зударша. Амма мурдаш царех ца тийшира.

Делахь а Кипа а, Яхьбя а кьубба йолчу дIахьаьдира. Яхьбя Кипел хьалха кхечира кьуббана тIе. Цу чу хьаьжча, цунна марчонна хьарчийна хилла кIадеш гира, амма иза хьеха чу ца велира. Цунна тIаьххье схьахьаьдда веанчу Кипина а, чохьба ваьлча, Иийсан дегIах хьарчийна хилла кIадеш а, къастийна Iуьллу Цуьнан коьрта тIе диллина хилла йовлакх а гира. TIаккха Яхьбя а кьубба чу велира, и дерриге а гича, иза тийшира Веа Эла денвелла хиларх.

МАТТАЙ 28:8–10; ЛАКА 24:9–12; ЯХЬБЬЯ 20:3–8

Іаммас-эвла боьлхучу мурдашна Іийса го

Оццу дийнахь Іийсан ши мурд Ярушалаймана генахь йоцчу Іаммас-эвла вахара. Новкъахь дІавоьдуш, тІаьххьарчу деношкахь хиллачух лаьцна дуьйцура цушимма. Иштта цара и къамел деш, Іийса Ша а цушиннах дІакхийтира, амма царна Иза ца вевзира.

Іийсас хаьттира Шен мурдашка: «ХІун дуьйцуш ву шуьшиь новкъахула вогІуш?» Кхалайп цІе йолуш волчу цушиннах цхьаммо жоп делира: «Хьо, схьагарехь, Ярушалаймехь цхьаь ву-кх хІокху деношкахь хІун ду ца хууш виснарг?» Іийсас хаьттира цаьрга: «Ткъа хІун хилла?» Мурдаша дийцира: «Назартарчу Іийсаца доьзна хилларг, Иза пайхамар вара. Далла а, массо адамна а хьалха нуьцкъала Устаз а, инзаре хІуманаш Дийриг вара И. Динан коьртачу дайша а, тхан хьаькамаша а вен кхел а яйтина, жІарах дІатохийтира Иза. Тхо чІогІа тешна дара Цо Израил-мохк ПарІатбоккхург хиларх. Цу тІе, хІинца кхозлагІа де а ду и дерриг а хилла. Амма тхуна юкьбара цхьаболчу зударша цецдаьхна тхо. ХІокху Іуьйранна хьалххе, сатосучу хенахь, къубба йолчу бахача, Іийсан дегІ ца карийра царна. Схьабьхкинчу цара дийцира тхуна, шайна хьалха цхьана суьртехь хІитгинчу маликаша Иза дийна ву боху аьлла. Цул тІаьхьа тхан накьостий бахара уьш хиллачу къубба тІе, зударша ма-дийццара карийра дерриг а, амма Іийса царна цигахь ца гира». ТІаккха Іийсас элира цушинга: «Ма сонта ду шу! Ма сиха дац шун дегнаш дерриге а пайхамарша дийцинчух теша! Дала леррина Къобалвинарг Ша болу баланаш лан дезаш вац, Шен сийлалле кхачархьама?» Муса-пайхамарна тІера дІаволавелла, пайхамарийн дешнашца Делан Йозанаш тІехь Шех лаьцна аьллачух уьш кхетийра Іийсас.

Иштта, шаьш боьлхучу юьрта дІа а кхьачна, Цуьнга деха вуьйлира и шиь: «Тхоьца сацахьа, де суьйренгахьа а лестинера». ТІаккха Іийса цаьрца цІа чу вахара. Цара хІума юучу хенахь, Цо, бепиг схьа а эцна, декъал а дина, каг а деш, цаьрга дІакховдийра. Оццу минотехь церан бІаьргашна дуьхьалара марха дІа а яьлла, царна Иза вевзира, амма Іийса царна ца гуш хилира. Мурдаша элира вовшашка: «Вай новкъа догІуш, къамел деш а, Цо Делан Йозанан маьІна дуьйцуш а дегнаш айаделла догуш дацара вайн?»

ЛАКА 24:13–32

Ийса кхечу мурдашна хьалха вар

Таммасае бобдучу новкъахь Ийсаца цхьаьна хилла ши мурд сихха Ярушалайме веара. Цхьайтта векал а, кхиболу мурдаш а болчу веара и шиь. Цара дийцира шайца новкъахь хилларг, бепиг кагдечу хенахь шайна Ийса вовзар а.

Цара иза дубьйцучу хенахь Ийсас Ша, царна юккъе дIа а хЮьттина, элира: «Машар хуьлда шуьца!» Кхерабеллачу мурдашна шайна гуш дерг гIаларт ду моьттира. Амма Ийсас элира цаьрга: «Шу кхера хIунда делла? Шеко хIунда йогIу шун дегнаш чу? Хьовсал Сан куьйгашка а, Сан когашка а. ХIара Со ву! Куьг Юьттал Сох, схьахьовсал. ГIалартан дегI а, даьIахкаш а ца хуьлу, ткьа Сан, шуна ма-гарра, дегI ду». Иза а аьлла, чевнаш хилла Шен куьйгаш а, когаш а гайтира Цо. Ткьа уьш, тIех хазахетарна теша а ца тешаш, цецбевлла бара. Цо хаьттира цаьрга: «Яа хIумма а юй шун?» Беттинчу чIеран дакъа делира цара Цунна. Цо царна хьалха хIума йиира.

Цул тIаьхьа Ийсас цаьрга элира: «ХIара дара Ас шуна дийцинарг Со шуьца волчу хенахь, дерриг а Сох лаьцна Мусан товратана тIехь а, кхечу пайхамарийн тептарш тIехь а, Забурана тIехь а яздинарг кхочуш ца хилча ца долу». Цул тIаьхьа церан хьекьал кIаргдира Цо, Делан Йозанах уьш дика кхетийтархьама. Цо элира цаьрга: «Яздина ду, Дала леррина Кьобалвинарг бала лан а, веллачуьра кхозлагIчу дийнахь денвала дезаш а ву аьлла. Цуьнан дубьхьа массо а халкъашка, Ярушалайм тIера дIадубьйладелла, кхайкха деза, кьиношна гечдайтархьама дохко а довлий, Далла тIедерза, аьлла. Шу оцу хIуманийн тешаш хилла дIахIуьттур ду. Сан Дас лур ду аьлларг Ас дIакхочуьйтур ду шуна, амма, лакхара шайна чу ницкъ боссалц, шу гIалахь совца деза».

ЛАКА 24:33–49

«Везий те хьуна Со?»

ИИ ул тӀаьхьа Денвелла волу Веза Эла Галилай-махкахь Тхьабара-хӀорда йистехь Шен мурдашна дуьхьалвеара. Цигахь цхьаний бара ШамӀа-Кипа а, ТӀама а, шех Шалавинарг олуш волу, Галилайрачу Кхана-юьртара НатунаӀил а, Зевадин кӀентий а, кхин а Цуьнан ши мурд а. ШамӀа-Кипас элира, ша чӀерий леца воьду, тӀаккха кхиболу мурдаш а бахара цуьнца. ХӀордан кеманна чу а бевлла, берда йистера дӀабахара уьш. Амма цу буйсанна цара хӀумма а ца лецира.

Ӏуьйре хилча, Ийса вара берда йистехь лаьтташ, амма мурдашна Иза ца вевзира. Ийсас хаьттира цаьрга: «ДоттагӀий, чӀерий дуй шуьгахь?» Цара жоп делира: «Дац». Цо элира цаьрга: «Шайн чӀерий лоцу бой хинкеманан аьтту агӀор чутаса, тӀаккха карор ду шуна чӀерий». Цара бой хи чу тесира, амма цаьрга иза хьала ца яккхалора чӀерий дукха хиларна. ТӀаккха Ийсана дукхавезаш хиллачу мурдо Кипе элира: «ХӀара Веза Эла ву». Иза а хезна, хи чу иккхина Кипа неканца берда тӀе кхечира. Кхиболу мурдаш кеманна тӀехь схьабаьхкира, чохь чӀерий долу бой а текхош, — уьш бердана гена боьццуш бара чӀерий лойцуш. Берда тӀе хьалабевлча, царна латийна цӀе а, цу тӀехь чӀара а, уллехь бепиг а гира.

Иштта кхозлагӀа Шен мурдашна дуьхьалвеара Ийса, Ша веллачуьра денвеллачул тӀаьхьа.

Уьш хӀума юуш Ӏаш болчу хенахь, Ийсас элира ШамӀа-Кипе: «Яхььян кӀант ШамӀа! Царначул сов кӀорггера везий те хьуна Со?» Кипас жоп делира: «ХӀаь, Веза Эла, Хьуна хаьа, суна Хьо везий». Ийсас цуьнга элира: «Сан Ӏахарий дажаде ахьа». Ийсас шозлагӀа хаьттира цуьнга: «Яхььян кӀант ШамӀа, кӀорггера везий те хьуна Со?» Кипас Цуьнга элира: «ХӀаь, Веза Эла, Хьуна хаьа, суна Хьо везий». Ийсас цуьнга элира: «Сан уьстагӀийн Ӏу хила хьо». КхозлагӀа а хаьттира Везачу Эло цуьнга: «Яхььян кӀант ШамӀа, везий те хьуна Со?» Кипа гӀайгӀане вара, Цо шега кхозлагӀа а хаьттича: «Везий те хьуна Со?» Цо элира Ийсага: «Веза Эла, Хьуна дерриг хаьа. Хьуна хаьа, суна Хьо везий». Ийсас цуьнга элира: «Сан уьстагӀий дажаде ахьа».

Кипа кхузза Ийсах дӀакьастаре терра, хӀинца шена Иза везар а кхузза хайитира цо. «Сан уьстагӀий дажаде» бохучу дешнашца Везачу Эло Кипина а, кхечу мурдашна а тӀедуьллора Шех тешаш болчеран доладар.

ЯХЬЬЯ 21:1–17

766

Дала леррина Къобалвина Ийса хъалаваккхар

енвелла волу Ийса, кхин шовзткъа дийнахь Шен мурдашна духъал а вогуш, царна Делан Олаллех дуйцуш Ийра. Эххар а, мурдаш а гулбина, Цо царна тЕдиллира:

«Ярушалайм-Галара дIа а ма довла, Аса шуна дийцинчу, Дадас шуна лур ду аьллачу дикане сатуьйсусх а хила. ХIунда аьлча Яхъяс шу хих чекхдехира, ткъа масех де даьлча, шу Делан Синах дузур ду.

Амма шуна тЕ Делан Са а доьссина, шуьга ницкъ беача, Сан тешаш хир ду шу Ярушалаймехъ а, берриг ЯхIуд-махкахъ а, Шамранан махкахъ а, дуьненан йисте кхаччалц а».

И дешнаш аьллачул тIаьхъа Дала леррина къобалвина Ийса церан бIаьргашна хьалха стигала хъалавала волавелира, кестта мархано царна гучуьра къайлаваьккхира Иза. Иза хъалаволучу хенахъ уьш стигала хьобжуш болуш, цIаьххъана царна хьалха кIайчу духаршца ши стаг хIоьгтира. «Галилай-мехкан бахархой, – элира цара, – шу хIун деш лаьгта, стигала а хьобжуш? Шу долчуьра Ийса стигала хъалавоккхусх шуна гина ма-хиллара, Иза иштта юха а вогуш ву».

ВЕКАЛИЙН ГIУЛЛАКХАШ 1:3–11

«Некъ а, билггал долу бакъдерг а, дахар а»

Везачу Эло Дала леррина къобалвинчу Ийсас лаьтта тӀехь кхо шо гергга хан якккхира, гуллакх деш, Ша жӀарах дӀатоххалц. Везачу Эло Инжил хьобхура, я, кхечу кепара аьлча, кӀелхьардовларх а, Делан Олаллех а болу Хаза Кхаь. Иштта ду Цунна юккьера къаьсттина мехала долу дешнаш:

Со бу шуна некъ а, билггал долу бакъдерг а, дахар а. Цхьа а ца воьду Дена тӀе, Соьгахула бен (*ЯхьӀя 14:6*).

Со ву адамаш Дендийриг а, адамашна дахар Лург а. Сох тешаш волчун, нагахь и велча а, цкъа а хедар доцу дахар хир ду (*ЯхьӀя 11:25*).

Со дуьненахь мел ву, дуьненна елла серло ю Со (*ЯхьӀя 9:5*).

Со дахаран бепиг ду шуна. Хунда аьлча Суна тӀевогӀург цкъа а мацлур вац, Сох тешаш верг цкъа а хьаглур вац (*ЯхьӀя 6:35*).

Адамийн КӀант дайнарг каро а, кӀелхьардаккха а веана ма ву (*Лака 19:10*).

Угар хьалха Делан Олалла а, Цуьнан лаам а лаха (*Маммай 6:33*).

Машар буьту Ас шуна, Сайн машар ло Ас шуна. Дуьнено ца лучу тайпана, машар ло Ас шуна. Синтем боцуш ма хуьлийла шун дегнаш, кхера а ма лойла уьш (*ЯхьӀя 14:27*).

Дуьйла Суна тӀе, кӀаделларшший, балехь дершший. Аса дагна синтем лур бу шуна. Сан дукъ шайна тӀеэца, Сох Iама, хунда аьлча даг чохь Со чога эсала а, кӀеда а ву шуна. Цундела шуна Со волчохь деган синтем карор бу. Сан дукъ а дӀакхехьалур долуш ду, Сан мохь а бац беца (*Маммай 11:28–30*).

Сан даше ладугӀуш а, Со Ваийтинчух тешаш а волчун Дела волчохь хедар доцу дахар ду. Къематан дийнахь царна тӀехь кхел яц, ткъа, беллачуьра ден а белла, Делаца долчу бакъдолчу дахаре кхаьчна уьш (*ЯхьӀя 5:24*).

КӀантах тешачунна Дела волчохь хедар доцу дахар хир ду. Ткъа КӀантана муьтӀахь ца хуьлучунна цкъа а гур дац и дахар, амма Делан оьгӀазло а йолуш ю цунна тӀехь (*ЯхьӀя 3:36*).

Соьца ван луург, шен «со» бохург дӀа а теттина, хЮра дийнахь шен баланийн мохь тӀе а лаьцна, Суна тӀаьхьаЮтта веза (*Лака 9:23*).

Хун пайда бу стагана дерриг а дуьне цуьнан а хилла, цо ша хӀаллаквича я шена зен дича? (*Лака 9:25*).

Нахана хьалха Со къобалвеш верг Аса Сайн стигаларчу Дена хьалха къобалвийр ву. Амма Со нахана хьалха дӀатеснарг Аса а дӀатосур ву Сайн стигаларчу Дена хьалха (*Маммай 10:32–33*).

Стигаллий, латтий къайладаьлча а, Сан дешнаш довр дац (*Лака 21:33*).

Векалийн Гуллакхаш

Х Инццалц дийцинарш Веза Эла Дала леррина къобалвина Ийса стигала хъалаваллалц хилла хУманаш дара. Уьш Ийсас беанчу, Маттайс а, Марка а, Лакас а, Яхъяс а дІаязбинчу хазачу кхаьбнашна тІехь дуьйцуш ду.

Инжилан пхобалгІа книга Векалийн Гуллакхаш цІе йолуш ю. Цу тІехь Римхойн империн маьІ-маьІПерчу меттигашкахь керстан дин дІасадаржоран истори ю юьйцуш ерг. Векалийн Гуллакхаш Книги тІехь коьрта меттиг векалша Кипас а, ПахІала а динчу гуллакхех лаьцна ю, къаьсттина векало ПахІала кхидолу къаьмнаш дехачу мехкашкахь дин даржош бинчу балхах лаьцна.

Векалийн Гуллакхаш Книга йоьшуш, вайна го Везачу Элан Дала леррина къобалвинчу Ийсан Галгатхьарчу жІари тІехь валарехула а, Цуьнан денваларехула а Дала нахана кІелхьарадовларх белла кхаь кхечу къаьмнийн мехкашкахь а дІасабаьржаш хилар.

Лоруш ду, Ийсас беана, Лакас дІязбина хаза кхаь а, Векалийн Гуллакхаш цІе йолу книга а цхьана авторо – хаза кхаь кхайкхорхочо Лакас язйина аьлла. Уьш язйина хан – Дала леррина Къобалвинарг дуьнен чу ваьллачул тІаьхьа 60-чу шерийн эханал тІаьхьа яц. Гуллакхаша хаза кхаь кхайкхорах долчу дийцарийн билггал йолу тІаьхье шайна чулоцу, Дала леррина Къобалвинарг денваларна тІера 60-гІа шераш доладаларан хан (вайн заманан 60-гІа шераш). Иза керста дин дуьххьара даржарх йолу истори ю.

Делан Са Тедоссар

Ала леррина Къобалвинарг стигала хъалаваьллачу Зайт-диттийн лома Тера Ярушалайме схъа а баьхкина, шаьш гуттар а гуллуш долчу цIа чу баьхкира мурдаш. Цара до-Іанаш дира цигахь. Цаьрца масех зуда а яра, шайца Дала леррина къобалвинчу Іийсан нана – Марем а йолуш. ЯхІудан метта шийтгалгIа мурд хаьржира – Маттахь.

Пасахьан деза де чекхдаьлча даздеш долчу Шовзткъе итталгIачу дийнан дезачу дийнахь верриге а шийтта векал цхъаьнакхийтира. ЦIаьхъана, чIогIа мох хъаькхча санна, стиглара еанчу гIовгIано уьш чохь болу цIа хъаладуьзира. Юха декъаделча санна долу цIеран меттанаш дIасадаьржира, уьш хIора векална Тедиссира. Делан Синах буьзначу векалша шайна хъалха хууш ца хилла меттанаш дуьйцура.

Цу хенахь тайп-тайпанчу пачхьалкхашкара дезачу дийне баьхкина суьпа яхIудхой бара Ярушалаймехь. ГIовгIа а хезна, иза схъайолучу метте сихбелира уьш. Царах хIораммо ладугIура, векалша шайн ненан мотт буьйцуш. Уьш боьхна хъаьвзира. Цецбевлла, вовшашка хоьттура цара: «И адамаш массо а галилайхой дац? Вайна хIоранна а муха хеза, цара вайн ненан мотт буьйцуш? Ткъа вайна массарна а хеза вешан меттанашкахь цара Делан сийлахьчу гIуллакхех лаьцна дуьйцуш!»

Дукхахболчара цецбовларца хоьттура: «Ванах, хIара хIун ду?» Ткъа кхечара ца бешаш бохура: «Цара алсам мерза чагIар мелла».

БЕКАЛИЙН ГIУЛЛАКХАШ 1:12–26; 2:1–13

Кипин хъехам

Кипа а, цхъайтта векал а схъагулбеллачу нахана хъалха дІахІитира. Кипас массарна а хозуьйтуш къамел долиьра: «ЯхІудхой а, Ярушалайма бахархой а! Пурба ло суна дерриг а шайна дийциьта. Дика соьга ладогІалаш! ХІара нах, шуна ма-моттара, бехна бац, хІинца Іуьйранна исс сахът бен ма ца даьлла. Ткъа Юал-пайхамаро дийцинар ду хІара. „ТІаьххъарчу деношкахъ Аса Сайн Синан Іаь тухур ю дерриг а адамна тІе. ТІаккха шун кІентий а, мехкарий а, шайга пайхамаралла а доьссина, Делера болу хаамаш беш хир бу. Кегийнаш Делера долу тамашийна суьрташ шайна хъалха хІуьттуш хир бу, ткъа баккхийнаш Делера долу гІенаш гуш хир бу. Сайн ялхошна тІе, божаршна я зударшна делахъ а, Сайн Синан Іаь тухур ю Аса цу деношкахъ, тІаккха цаьргахъ пайхамаралла хир ду. Аса стигалан Іарчашкахъ а, лаьтта тІехъ а тамашийна хІуманаш гойтур ду: цІий, цІе, кІуьран мархаш. Везачу Элан сийлахъ де тІекхачале малхах бода хир бу, баттах цІий хир ду. Амма массо а Везачу Эле кхойкхуш верг кІелхъарвоккхур ву“.

Исраилхой, ладогІалаш соьга: Назартара Іийса адам делахъ а, Дала Иза шуна хъалха къобалвира. ХІунда аьлча шуна ма-хаъара, Дала Цуьнгахула шуна юкъахъ тамашийна хІуманаш а, билгалонаш а кхочушйора. Іийса Делан лаамца а, Цунна хъалххе гуш ма-хиллара а, шун кара дІавелира, ткъа аша дин доцучу нахе, жІарах дІа а тохийтина, вейтира Иза. Амма Дала веллачуьра денвира Иза, Іожаллин багара а ваьккхина. Іожаллин ницкъ ца кхечира Иза шен карахъ сацо.

Дала Іийса денвира, вай Цуьнан тешаш а ду. Иштта Делан аьтту куьйга хъалаваьккхинчу Цо Дегара Шена лур ду аьлла Делан Са схъайцира. Іийсас кхочушдира тахана шуна гуш а, хезаш а дерг. Дауд стигала хъалаваьлла вацара, амма цо элира: «Вайн Везачу Эло аьлла Хъалдолчу Эле: „Суна аьтту агІор охъахаа, Аса Хъан мостагІий Хъан когашка охъабаккалц“ Цундела, берриг а исраилхой, хаалаш: аша жІарах Датоьхна Іийса – Дала Цунах Веза Эла а, Къобалвинг а вина шуна».

И дешнаш хезначу массара а доьхначу дегнашца Кипе а, кхечу векалшка а бохура: «Вежарий, хІун дан деза оха?» ТІаккха Кипас элира цаьрга: «Шух хІора а Далла тІе а верзий, шаьш хих чекхдахийта Іийсан дубъа, шайн къиношна гечдайттархъама. ТІаккха шуна совгІат санна Делан Са лур ду. И совгІат дукха хенахъ дубьна а лур ду аьлла дара шуна а, шун берашна а, шуна тІаьхъабогІучу, Дала Шена тІекхойкхун болчу массарна а».

Дукхахболчара резахилла тІейцира Кипин дешнаш, цу дийнахъ кхо эзар гергга стаг хих чекхвелира. ХІетахъ дубьна Везачу Эло хІора дийнахъ совбохура кІелхъарбохурш – Шен Динан Тоба, вуьшта аьлча, Дала леррина къобалвинчу Іийсас кІелхъарбаьхначу нехан гулам.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 2:14–47

Лела ца луш волу стаг туовар

кѳа Кипий, Яхъѳый ламазан хенахъ Делан цИийне воѳдура. Делан цИийнан Исбаъхъа ков олучу меттехъ Іаш лела ца луш волу стаг вара. Иза, хІора дийнахъ сѳа а валавой, цигахъ саґІа деха вуѳтура. Делан ценна чуволучохъ Кипий, Яхъѳый гина, цо саґІа дийхира цушинга.

Цуьнга а хъаѳжна, Кипассий, Яхъѳассий элира: «Схъахъажал кхуза!» СаґІадоѳхург леррина векалшка хъаѳжира, цушимма цхъаѳ яларе са а туѳйсуш. Амма Кипас элира цуьнга: «Дети а, деши а дац соѳгахъ, амма сайн дерг ло ас хъуна. Дала леррина Къобалвинчу, Назартарчу Іийсан дуѳхъа, хъала а гІаттий, Даволало!» ЗаѳІапчун аѳтту куѳг сѳа а лаѳцна, Кипас иза хъалагІаттийра. Цу стеган когаш а, голаш а чаґІѳелира, иза, хъала а гІаѳттина, дІасалела волавелира. Иштта векалшца Делан цІа чу вахара иза, Давоѳдуш, ирхкхиссалуш, Далла хастамаш беш. Делан цІа чохъ болчу нахана вевзира Исбаъхъчу кевнехъ саґІа доѳхуш Іийна заѳІап стаг. Иза когаш тІехъ лелаш а, Далла хастамаш беш а гина, берриге а цеѳбевлла а, цунна хиллачух кхерабелла а бара.

Лела ца луш хилла стаг, то а велла, Кипиний, Яхъѳяний юххера дІаволуш цахиларна, берриге а нах лекхачу бІоґІамех йинчу Гишлонна хъалха сѳаѳулбеллера. Иза а гина, Кипас элира нахе: «Исраилхой, хІокху Гуллакхаш шу цеѳ хІунда дуѳйлу? Тхешан ницѳаца я суѳпа хиларца товина-м ца моѳтту шуна оха и стаг? ИбрахІиман а, Исхъакхан а, Якъубан а, вайн дайн а Дала сийдеш айина Шен ялхо волу Іийса. Амма аша Иза вейтира, Пулатана хъалха Цунах дІа а къаѳстина, цо Иза дІахеѳа саѳам биннашехъ а. Далла тешаме Верг а, Делан лаамехъ Верг а тІе ца оѳдуш, стаг вийна зуламхо кІелхъарваккха аѳлла, дийхира аша. Дахар Кхоллархо вийра аша! Амма Дала веллачуѳра денвира Иза, цу хІуманна тхо тешаш а ду. Іийсах тешар бахъана долуш, Цуьнан цІаро тешарехъ чаґІвина и шуна гуш а, вевзаш а волу стаг. Билггала, Іийсас кхунна деллачу тешаро товина хІара стаг, шуна ма-гарра. Вуѳшта, вежарий, суна хаѳа, аша а, шун хъаѳкамаша а и Гуллакх шайна ца хаарна динийла. Амма Дала иштта кхочушдира, Шен массо а пайхамарехула хайитина долу, Ша леррина Къобалвинарг баланийн хІордах чекхваккхар. ХІинца, шаѳш лелийначунна дохко а довлий, Далла тІедерза, шайн кѳинош дІадахийтархъама. ТІаккха Дала шуна парґІат зама йоуѳйтур ю. ТІаккха Цо шуна хІоттийна волу, Ша леррина Къобалвинарг воуѳйтур вара. И Къобалвинарг Іийса ву. Амма Дала Шен пайхамаршкахула Ша дерриг а юаметтахІоттор ду аѳлларг тІекхаччалц йолчу ханна Іийса стигалахъ хир ву. Муса-пайхамар а ма аѳлла: „Шун Везачу Дала, шун вежарех Пайхамар хІоттор ву шуна юкъахъ, со санна. Цо бохучу массо а хІумане ладоґІалаш. Цуьнга ла ца доѳґІнарг массо а, шен халкѳах дІа а къаѳстийна, хІаллаквийр ву“. Цул сов, массо а пайхамаро, Шамѳал-пайхамарна тІера дуѳйна, хІара денош доґІур ду аѳлла ду. Ткъа пайхамарийн а, Дала шун дайшка динчу весетан а тІаѳхъенаш шу ю. Дала аѳлла ИбрахІиме: „Хъан тІаѳхъенехула декъала хир ду дуьнен чуѳра массо а халкѳаш“. Шен Ялхо денвича, Дала уггар хъалха шуна тІеваийтира Иза, зуламечу Гуллакхех шух хІора а дІадерзош, къобалдархъама».

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 2:14 – 3:26

Кипий, Яхъьай чуволлар

Кипас хъехам бина а, лела ца луш волу стаг товеллачул а Тлаъхъа пхи эзар гергга стаг тийшира Дала леррина къобалвинчу Ийсах. Амма Кипас аьллачу дешнаша динан дай а, хъаькамаш а оьгЛазбахийтира, цара омра дира, Кипий, Яхъьай, схъа а лаций, набахти чуволла аьлла. Шолгачу дийнахъ хъаькамаш, къаной, Йелам нах, динан коьрта дай Ярушалаймехъ гулбелира. Цара, векалш схъа а балабайтина, коьртачу кхеташонна хъалха дЛа а хИттийна, лела ца луш волу стаг товарх хаьттира цаьрга: «Муьлхачу ницкъаца а, хъенан цАрах а дара аша динарг?» Тлаккха Делан Синах вуьзначу Кипас элира цаьрга: «ЛадогЛалаш, халкъан тхъамданаш а, баккхий нах а! Нагахъ санна цомгуш волчу стагах бинчу къинхетамах аша тахана тхобгара жоп дехахъ, дЛахаалаш шуна а, дерриг Исраилан халкъана а: аша, жАрах дЛа а тоьхна, вейтинчу, Дала веллачуьра денвинчу, Назартарчу, Дала леррина къобалвинчу Ийсан дуьхъа товина волу хЛара стаг шуна хъалха лаьтташ ву! Ийса – Иза, „Гишлошьечу пхьераша дЛа а кхоьссина, сонан йисте дЛайьбгтина болу тЛул“ бу. Кхин цхъаьнггахъ а кЛелхъардовлар дац, хЛунда аьлча стигал кЛелахъ кхин цЕ яц адамашна кЛелхъардовла елла».

Кипин а, Яхъьан а доьналла а гуш, и шиь халкъана юкъяра дешна воцуш вуйла а хууш, тхъамданаш а, къаной а цецбуьйлора. Амма кестта и шиь, Ийсаца хилла дела, вевзира царна, амма Кипина а, Яхъьана а хъалха лаьтташ товина стаг хиларна дуьхъал ала хЛумма а дацара церан. Цхъана ханна векалш чуьра ара а баьхна, вовшашца дагабовла хИттира динан коьрта дай а, къаной а: «ХЛун де вай оцу нахана? Ярушалайман бахархошна гина цара дина тамашийна хЛума. Вайга иза дайалур дац. Амма хиллачух лаьцна хабар нахана юкъяхъ ца даржийта, вай дехка деза царна Ийсан цАрах хъехам бар».

Векалш схъа а кхайкхина, динан коьртачу дайша царна къовламе омра дира Ийсан цАрах хъехам а ма бе, цунах лаций дийца а ма дийца аьлла. Амма Кипас а, Яхъьас а цаьрга элира: «Ойла ейша шаш а, нийса дуй Далла хъалха, Делал хъалха шуьга ладогЛар? Цундела тхайна гинарг а, хезнарг а ца дуьйцуш тхо Лалур дац». Тлаккха кхеташоне гулбеллачара массара а векалшна кхерамаш а тийсина, и шиь дЛайийцира. Царна таЛзар дан аьгто а бацара, те халкъах а кхоьрура уьш, хЛунда аьлча массара а Далла хастамаш бора заьлапхо товина тамашийна хЛума хиларна.

ВЕКАЛИЙН ГЛУЛАКХАШ 4:1–21

Тешар бахъанехъ баланаш хьалхара лайначу Тапин кхалхар

Векалша тедилларца Динан тобано ворхІ стаг хаьржира шайна юкъара, мискачу а, таро йоцчу а нехан дола дар царна тІе а дуьллуш. Царах динан куьйгалхойн гюьнчий олура. Хьалхара гюьнча Тапа вара – Делан Синах а, тешарх а, ницкъах а вуьззина волу стаг. Цо нахана юккъехъ инзаре хІуманаш дора, тамашийна билгалонаш гойтура. Дала леррина Къобалвинчух тешачеран мостагІашна ца везара Тапа, цуьнца къийсалора уьш, амма цуьнан хьекъалаллина дуьхьал ца латталора. ХІунда аьлча Ша Делан Сино хьобхура Тапина ала дезарг. ТІаккха мостагІаша, масех стаг маттара а вина, Тапа бехкевайтира, иза Далла а, Муса-пайхамарна луйьш вара аьлла. Нах Тапина дуьхьал а баьхна, иза, схьа а лаьцна, коьртачу кхеташоне валийра. Бехкевеш берш харцтоьшалла дан буьйлабелча, коьртачу кхеташонехъ мел волчунна гира, маликан санна, Тапин серляяьлла юьхъ.

Берриге а бехкашка ла а доьгІна, динан коьртачу дас хаьттира Тапе: «Иштта дуй иза?» Жоп луш, Дезачу Йозанаш тІера дешнаш далийра Тапас. Чохъ берш бехке беш, цо дечу къамеле ладугІурш, оьгІазбахана, шайна меттиг ца карош, цергаш хьекхош бара.

Делан Синах вуьзна волчу Тапина, стигала хьалахьаьжча, Делан нур а, Далла аьтту агІор лаьтта Гийса а гира. Цо элира: «Хьовсийша, суна еллаелла стигал а, Далла аьтту агІор лаьтта Адамийн КІант а го». И дерриге а хезча, оьгІазаллица, Тапин дешнаш ца хазийта шайн лергаш дІа а къевлина, цунна тІелетира чохъ берш. Цара цунна, гІалех ара а ваьккхина, тІулгаш детта долийра. Тапа доІа деш вара: «Гийса-Эла, дІаэцахьа сан са!» Юха, голаш тІе а воьжна, чІогІа элира: «Веза Эла, къилахъ ма ларалахъ кхарна хІара гІуллакх!» Иза а аьлла, Тапа кхелхира.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 6:2–15; 7:1–60

Пилап а, эфиопхо а

Тапа кѳиза кхелхинчул тѳаьхѳа Ярушалаймехь йолу Динан тоба Іазапе лецира. Цуьнан декѳашхой ЯхІуд-мехкан а, Шамран-мехкан а тайп-тайпанчу гГаланашкахула дІасабаьржира. Векалша Везачу Элан дош даржадора нахана юкѳахь.

Цкѳа Везачу Элан малико элира динан куьйгалхойн гГоьнче Пилапе: «Хѳала а гГаттий, кѳилбехѳа болчу, Ярушалаймера яьсачу арахула Іази-гГала боьдучу новкѳа вала». Пилап, хѳала а гГаьттина, дІавахара. Эфиопин-пачхѳалкхан Кхандакх цІе йолчу зуда-паччахьан цІийнехь лаккхарчу даржехь а волуш, цу паччахьан дерриге а жовхІарех жоп а луш, уьш лардеш волу ваьІна эфиопхо, Везачу Элана Іибадат дан Ярушалайме а веана, юхавирзина, оцу хенахь цІа воьдуш вара. Шен гГудалкха чохь вогІура иза, ЕшаІ-ЯхІу-пайхамаран тептар а доьшуш.

Малико элира Пилапе: «Цу гГудалкха тІе а гГоьй, улло а хІоттий, дІагІо». Пилап тІевахара, ваьІначо доьшург ЕшаІ-ЯхІу-пайхамаран тептар дуй а хиьна, цо хаьттира: «Айхѳа доьшучух кхетий хьо?» Вукхо жоп делира: «Цѳхаммо кхетош ца хилча, со муха кхетар ву?» Цо Пилапе ша волчу гГудалкха чу хаахѳара элира. Ткѳа Делан Йозанаш тІера йоьшу меттиг иштта яра: «Урс хѳакха буьгу уьстагІ санна, дІавуьгуш вара Иза, ша лоргучунна хѳалха, Іахар санна, шена чуьра Іаь ца йолуьйтуш, тийна Іара Иза. Сийсазваьккхина вара Иза, ткѳа нийса кхел Шена яйта Цуьнан бакѳо яцара. Хьан дуьйцур дара Цуьнан тѳаьхѳенах лаьцна, хІинца Цуьнан дахар лаьттара дІахьош хилча?»

ВаьІначо хаьттира Пилапе: «Алахѳа соьга, хѳанах лаьцна дуьйцу пайхамаро кхузахь, шех я кхечух?» Делан Йозанийн оцу меттера вола а велла, Іийсах лаьцна цунна хаза кхаь бовзийтира Пилапа.

Цу хенахь, кхидІа шайн некъ а беш, уьш хи тІе кхечира. ВаьІначо хаьттира: «Хѳажахѳа, хІара хи ду, стен новкѳарло йо суна хих со чекхваккхийта?» ВаьІначо омра дира, гГудалкх сацае аьлла. И шиь хи чу велира. Пилапа иза хих чекхваьккхира. И шиь хи чуьра хѳалаваьлча, Делан Са ваьІначунна тІе доьссира. Пилап Везачу Элан малико дІаваахѳира, ваьІначунна иза кхин ца гира. Воккха а веш, кхидІа а шен новкѳахула дІавахара ваьІнарг.

ВЕКАЛИЙН ГГУЛЛАКХАШ 8:26–39

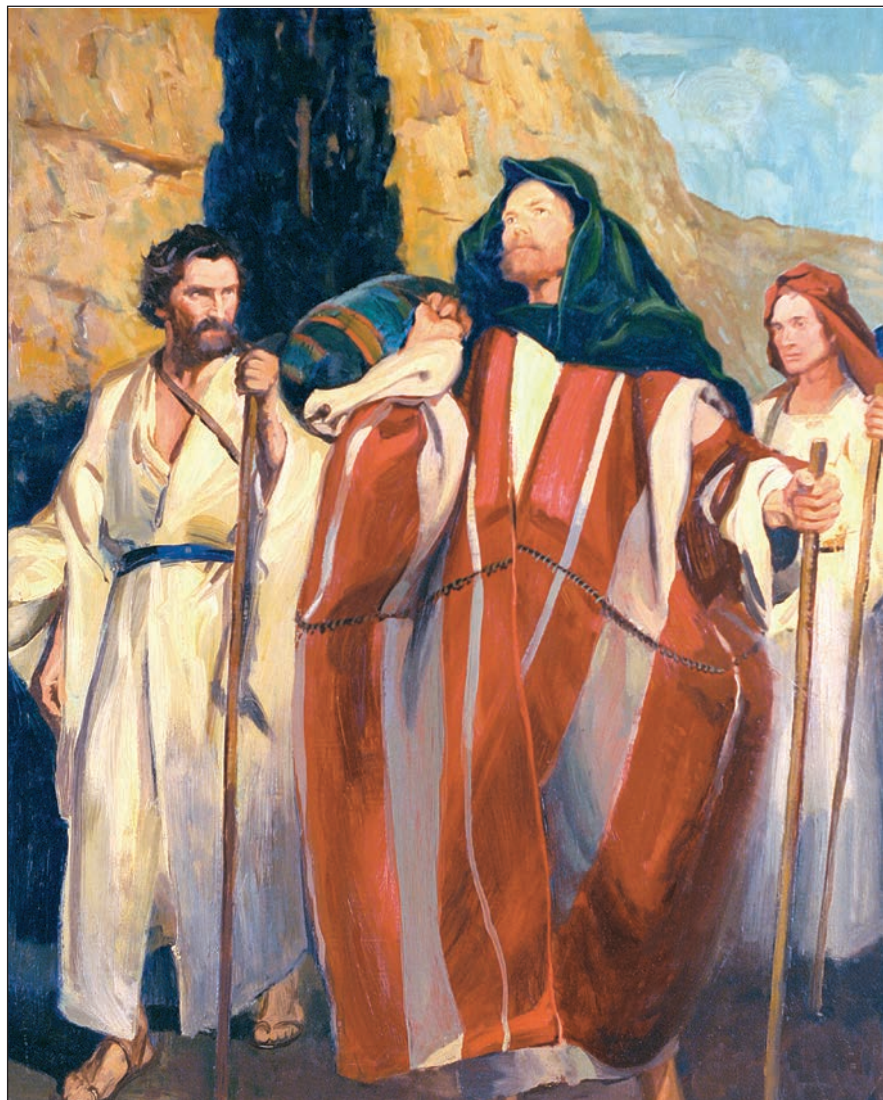
Керста нах лъхкуш волу Шаул

Друшалаймера Делан тоба эkkхийна лелочарах цхъаъ вара кьона парушхо Шаул. Иза динан дешар кЮрггера дешна а, Деза Йозанаш дика хууш а вара. Дайх схъадевлла дийцарш кьовламе лардеш а, дерриге парзаш а, товрат-хъехамо тЕдиллинарг а леррина кхочушдеш вара иза. Амма бакъдерг ца хууш, Шаул ца тешара Гийса Машахъ хиларх, цо керста нах динах дIакъаъстинарш санна лорура. Дала леррина кьобалвинчу Гийсан мурдийн цIенош чу а лелхаш, уьш схъа а лъцуш, набахти чу кхуьссуьйтура цо, цигахъ бала а хьобгуш, уьш балийта.

Динан куьйгалхойн гЮьнчина Тапина тIулгаш деттачу хенахъ иза чалтачийн духарш лардеш вара, цу кепара таIзар дарх шена хетарг а гойтуш. Шаул кьиза вацара, амма деш долу таIзар нийса ду аьлла хетаро ша бохучунна тIера ца волуьйтура иза.

Кхераме йолу мунепикъалла кхидIа а яьржаш а, цуьнан цхъа бух Дамасакх-Галахъ буйла а хиъна, цига ваха сацам бира Шаула. Везачу Элан мурдашка луьра цабезам а болуш, динан коьрта да волчу веара иза, Дамасакхерчу жуьгтийн гуламан цIеношка кехаташ деха. Цара гЮо дийр дара цунна массо а цигахъ волу Дала леррина Кьобалвинчунна тIаьхъаЮьбттинарг, схъа а лаьцна, буржалшкахъ Ярушалайме таIзар дан схъавало.

ВЕКАЛИЙН ГИУЛЛАКХАШ 7:58; 8:1, 3; 9:1–2

Веза Эла Шаулна хьалха хІутту

аул Дамасакх-Галина улле кхочуш, стигалара кхеттачу серлоно къагийра иза. Иза лаьтта охъавоьжча, шега луйьш долу аз хезира цунна: «Маржа Шаул яІ! Соьга бала хІунда хьобгуьйту ахь?» «Хьо мила ву, Веза Эла?» – элира Шаула. Везачу Эло жоп делира: «Со Іийса ву, ахь эккхийна лелош воу. ХІинца, хьала а гІаттий, гІала гІо, цигахь эр ду хьоьга ахь хІинца дан дезарг».

Шаулца схьабогІуш хилла нах Іадийна лаьттара, царна аз хезара, амма гуш цхьа а вацара. Шаул лаьттара хьалагІаьттира; цуьнан бІаьргаш схьабиллина бара, амма цунна хІумма а ца гора: стигларчу серлоно бІаьрса дайинера цуьнан. Некъахоша, куьг а лаьцна, Дамасакхе вигира иза.

Дамасакхехь Дала леррина Къобалвинчун цхьа тешаме мурд вара, Хьанас цІе а йолуш. Цунна сурт хІоьттинчу хенахь Везачу Эло цуьнга элира: «Ва Хьанас!» ТІаккха хІокхо жоп делира: «Эла, со кхузахь ву!» Эло цуьнга элира: «Нийсаниг» олучу урамехь долчу ЯхІудан цІа чу а гІой, Тарс-гІалара Шаул цІе йолу стаг хатта. Хьажалахь, иза хІинца доІанаш деш ву. Цунна сурт хІоьттина, Хьанас цІе йолчу стага, ван а веана, шен бІаьргаш гІе куьйгаш дохкуш, шен бІаьрса схьадаийта». Хьанаса элира: «Веза Эла, суна дукха нахера хезна оцу стагах а, цо Хьан безачу нахана Ярушалаймехь динчу вонах а лаьцна. Иза динан коьртачу дегара кехат а дахьаш веана, Хьоьга мел кхойкхург чуволла бакьо луш долу». Амма Везачу Эло цуьнга элира: «ДІавало! И стаг Ас хаьржина гІирс бу. Цо кхайкхор ю Сан цІе кхечу къаьмнех болчу нахана а, церан паччахьашна а, Израилан халкъана а. Ас гойтур ду цунна, Сан цІе бахьана долуш шен мел баланаш лан деза».

Хьанас шега Везачу Эло аьллачу метте дІавахара. ЦІа чу а вахана, Шаулан коьрта гІе куьйгаш а дехкина, цо элира: «Ваша Шаул, хьо кхуза вогІуш, хьуна новкъахь гучуваьллачу Везачу Эло Іийсас вайитина со, хьуна юха а са гайтархьама а, хьо Делан Синах вуьзна хилийтархьама а». Оцу сохьта, бІаьргашна гІера пардо дІадаьлча санна, са гира Шаулна. Оццу дийнахь Шаул Іийсан цІеран дуьхьа хих чекхвелира. Жуйгтийн гуламан цІеношкахь хьехамаш бан волавелира иза, Іийса Делан КІант ву бохуш.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 9:3–20

Шаул Дамасакхера воду

Иаулан хъехамаш хезнарш цецбуьйлуш бара: «Иза вацара Ярушалаймехь Иийсага кхойкхуш берш хІаллакбан Герташ? Кхуза а уьш, схьа а лобцуш, динан коьртачу дайшна тебига веана вац иза?» Шаул тетІа динехь чІагІлуш вара. Иийса Машахь — КІелхъардохург ву бохуш, шен хъехамашца Дамасакхехь Іаш болу жуьгтий цецбохура цо.

Цхьа хан яьлча, жуьгтийн барт хилира Шаул вен. Иза дархьама гІалин дерриге а кевнашкахь темалой дІахІиттийра цара Шаул схьалацийта, нагахь цунна Дамасакхера дІаваха дагадагІахь. Иза хаа а хиъна, гІалахь сецира Шаул. Буьйсанна Иийсан мурдаша гІалин пена техула доккхачу тускар чохь чувоссийра иза.

Дамасакхера дІа а вахана, Ярушалайме кхечира Шаул. Цигахь Иийсан мурдех дІакхета гоьртира иза, амма массо а цунах кхоьрура, иза билггал Дала леррина Къобалвинчун мурд хиларх ца тешаш. ТІаккха векалех цхьаь волу Бар-Нааб веара уьш болчу Шаулца. Цо дийцира царна, новкъахь Шаулна Веза Эла гар а, Везачу Эло Шауле дийцинарг а, Шаула Иийсан цІеран дуьхьа Дамасакхехь майрра хъехамаш бар а. ТІаккха векалша а, ерриге а Динан тобано а ваша санна теийцира Шаул. ТІаьхьа цунах векал ПахІал олура. Цуьнан дахаран Іалашо хилира кхечу къаьмнашна Дала леррина Къобалвинчун хъехам бовзийтар.

Векало ПахІала дуккха а кехаташ дахьийтина тайп-тайпанчу гІаланашкахь йолчу динан тобанашка. Царах цхьанна теьхь векало ПахІала яздора: «Делахь а суна пайденна ду аьлла хеттарг Дала леррина Къобалвинчун дуьхьа эрна хилла лору ас. Цул сов, кхидолу массо а хІума эрна хета суна, хІунда аьлча дерригенал а деза ду сан Веза Эла волу, Дала леррина къобалвина Иийса вовзар. Цуьнан дуьхьа со массо а хІуманах ваьлла. Кхидолу массо а хІума кхелли хета суна, Дала леррина Къобалвинчуьнца уьйр йолуш со хилийтархьама а, Цуьнца цхьаьна хилархьама а. Ас-айса, товрат-хъехамаш кхочушбарца а доцуш, ткъа Дала леррина Къобалвинчух тешарца Далла хьалха бакъвина ву со. Иштта Дала Ша со бакъвира Иийсах тешарна».

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 9:21–28; ПИЛАПХОШКА 3:7–9

Яппи-гІалахъ Тавита денъялар

уьненаюккърчу хІорда йистехъ ю Яппи-гІала. Цу хенахъ цу гІалахъ Іаш яра Дала леррина къобалвинчу Іийсах тешаш йолу Тавита, цу цІеран маъІна «лу» бохург ду. Цо дуккха а дика гІуллакхаш дора, нахах къинхетам бора. Амма, цхъа хан яьлча, цомгуш а хилла, кхелхира иза. Цуьнан дакъа, лийча а дина, цІа чохъ охъадиллира.

Векал Кипа цу хенахъ Лодди-юьртахъ вара. Лодди Яппина генахъ цахиларна, Дала леррина Къобалвинчун мурдаша Яппера ши стаг вахийтира Кипа волчу, цуьнга сихха шайш долчу схъакхачахъара аьлла.

Кипа схъакхаьчча, иза цІа чу вигира. Бисина Іачу зударша, белха а боьлхуш, хІокху зудчо шайна тегна кучамаш гойтура Кипина. Берриш а чуьра ара а баьхна, голаш тІе хІюьттина, доІа а дина, еллагунна тІевирзина, цо элира: «Тавита! ХъалагІатта». Зудчо бІаьргаш схъабиллира, Кипа а гина, кІегархиира иза. Куьг кховдийна, иза хъала а гІаттийна, мурдашка а, бисина Іачу зударшка а схъа а кхайкхина, царна хъалха денъелла Тавита дІа-хІоттийра Кипас.

Оцунах лаьцна ерриге а Яппи-гІалахъ хиира, тІаккха дуккха а нах тийшира Везачу Элах. Ткъа Кипа кхин а вехха Іийра Яппехъ, цІокарчашна силу дечу ШамІин хІусамехъ.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 9:36–43

Эпсар Корнил

ала леррина къобалвина Ийса а, Цуьнан векалш а дуьнен чохь болчу хенахь исраилхойн мохк хилла ца Iаш, Дуьнена-юккъерчу xЙордан йистера ерриге а пачхьалкхаш Римхойн империн куйга кIел яра. Цу пачхьалкхашкахь шайн эскарш латтадора римхоша. Иштта, Италера полк цIе ерг яра Кхесрин-гIалахь лаьтгаш. Цу полкан тIеман хьаькамех цхьаь вара эпсар Корнил. Иза а, цуьнан доьзал а суьпа а, Дела везаш а бара. Корнила нахах кьинхетам а бора, гуттар а Деле доIанаш а дора. Цкъа, сурт xЮьттича, цунна хьалха Делан малик деара, цо элира: «Корнил! Хьан доIанашна а, саIанашна а Дала жоп делла. Яппи-гIала нах а бахийтий, шех Кипа олучу ШамIе сьхакхайкха. Цокарчашна силу дечу ШамIин цIа чохь, xЙорда йистехь сецна хьуна иза». Малик ша волчуьра дIадахьна, Корнила, шен ши ялхо а, шена муьтIахь волу, Делах кхорущ волу цхьа тIемало а сьха а кхайкхина, царна шеца хилларг дийцира. Юха Кхесрин-гIалина кьилбехьа йолчу Яппе бахийтира цо уьш.

Яппе баьхкинчу тIемалошна Кипа сьхакарийра. Цо уьш, тIе а эцна, буйса йоккхуш ша волчохь битира. ШолгIачу дийнахь цаьрца Кхесрин-гIала вахара иза. Цигахь Корнил вара цаьрга хьоьжуш, уьш сьхакхачале шен гергара нах а, уллера доттагIий а сьха а кхайкхина. Кипа гулбеллачаьрга вистхилира: «XИнца хаьа суна Дела билггала озабезам ца беш вуйла. Цо массо а къомах болу нах тIеоьцу, нагахь уьш Иза лара а лоруш, нийсо лелош белахь! Шуна хаьа хир ду Дала Исраилан халкъана бахийтинчу кхоах лаьцна. Массеран а Веза Эла волчу, Дала леррина къобалвинчу Ийсагахула Делаца бинчу бартах лаьцна бу и хаза кхаь. Яхьбьас нах хих чекхбаха кхайкхинчул тIаьхьа Назартара Ийса Дала къобалвира, Шен Са а, ницкъ а луш. И шуна хаьа. ТIаккха Ийса Галилайра дIаволавелла, берриге а ЯxИуд-махкахь массанхьахула лелара, диканиг деш а, иблисан олалла шайна тIехь долу нах тобеш а, xИунда аьлча Цуьнца Дела вара. Ийсас жуьгтийн махкахь а, Ярушалаймехь а динарг ган а гина, цуьнан тешаш ду тхо. Иза вийра, дечигах хьала а оьллина, амма Дала веллачуьра кхозлагIчу дийнахь денвира. Ийса Делан лаамца нахана гучувелира. Иза xЙоранна а гуш вацара, амма Дала къастийначу тхуна, тешашна, гира Иза. Оха Цуьнца даа а диира, мала а мелира Иза веллачуьра денвеллачул тIаьхьа. Цо тхуна тIедиллира нахе кхайкхам бар а, тоьшалла дар а, Ша Дала дийначарна а, беллачарна а тIехь кхел ян xЮттийна ву аьлла. Цунах лаьцна массо а пайхамарша тоьшалла до Цунах тешачунна Цуьнан цIарах кьиношна гечдийриг хилар». Кипа хьехам бина ваьлча, ша Корнил а, берриге а цуьнан доьзал а, берриге а доттагIий а Дала леррина къобалвинчу Ийсах, Делан КIантах, тийшира, Цуьнан цIеран дуьхьа шаьш хих чекх а дахийтира цара.

ВЕКАЛИЙН ГIУЛЛАКХАШ 10

Малико Кипа набахтера аравоккху

цу хенахь ХІарод-паччахь Делан тобанах болчарна таІ-зар дан волавелира. Цуьнан омранца вийра векал Якъуб, Яхъян ваша. Цунах жуьгташна там хуьлий а хиьна, паччахьо векал Кипа а воьллира набахти чу, Пасахъан деза де чекхдаьлча, иза халкъана хьалха а хІоттийна, юха вен ойла йолуш. Набахти чохь Кипа ларвеш ялхитта тІемало вара. Динан тоба цунах лаьцна, леррина Деле доьхуш, доІанаш деш яра.

Буйсанна, ХІарод Кипа шолгІачу дийнахь нахана хьалха хІотто кечвелча, шина зІенаца дІавихкина волу векал вижина Іуьллора. Иза ларвеш ши тІемало вара, набахтин неІарехь а ха дара лаьт-таш. ЦІаьххъана буйсанан юккъехь Кипа волчу Везачу Элан малик деара, ерриге а набахти серлаелира. Кипа, муьшка йина, сама а ваьккхина, малико элира: «ХьалагІатта сихха». Кипин куьйгаш тІера зІенаш цу сохьта охьаййгира. Цул тІаьхьа малико элира: «Хьайна тІе бедар а хьарчайй, суна тІаьхьахІотта». Кипа, ара а ваьлла, цунна тІаьххье дІавахара, иза дерриг а самах дуй а ца хууш, шена хІоьттинарг сурт ду моьттуш. Шина хехочунна юххехула а девлла, ГІала воьдучу аьчкан кевне кхечира уьш. Ков ша-шаха схьаделладелира. Ара а даьлла, цхьана урамах хІара шиь чекхдаьлча, малик цІеххъанна къайладелира.

ТІаккха, метта а веана, Кипас элира: «ХІинца билггала хаьа суна, Дала, Шен малик а даийтина, ХІародан куьйгех а, жуьг-ташна луучу таІзарх а со кІелхьарваьккхинийла». ДІаса а хьаьжна, Яхъян нана Марем Іачу цІийнехьа вахара иза. Цигахь, гул а белла, доІанаш деш Іийсах тешна дуккха а нах бара. Царна тІе а веана, Кипас дийцира ша Везачу Эло набахти чуьра аравак-кхарх лаьцна.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 12:1–17

ПахIал-векало Иийсан дин дIасадаржош дина некъаш: хьалхара некъ

ала ша тIекхайкхинчу гIуллакхна тешаме вара векал Па-Iал – Хаза Кхаъ кхечу къаьмнашна кхайкхор. Цо леррина лардора Везачу Элан Дала леррина къобалвинчу Иийсан весеташ, таханлерчу дийнахь а керста нахана мехала долу: «Иштта, даха а гIой, Ден, КIентан, Делан Синан цIарах массо а халкъаш хих чекхдаха, Аса шайна тIедиллинарг дерриг а лардар а хьобхуш». Антиохи-гIалара дIадолийра ПахIала, цу хенахь хиллачу Римхойн империн тайп-тайпанчу гIаланашкахула а, мехкашкахула хаза кхаъ кхайкхош, кхузза вехха араваьлла лелар.

Дуьххъара иза араваьлча, цуьнца векал Бар-Нааб а вара. Антиохера хIордан кемано Кипре валийра и шиъ. Векалийн гIуллакхаш тIехь вай доьшу, кхузахь, Кипрехь, Делан сийлахьчу гIуллакххочун Шаулан, ПахIал аьлла, латинийн цIе яккха йолийра аьлла. Кипрера Асия-махка юхавеара и шиъ, цул тIаьхьа гIаш а, варраш тIехь а Галата-мохк цIе йолчу провинце кхечира. Цигахь Икони-гIалахь шайн хьехам болийра цара, Iаламат дукха нах Дала леррина Къобалвинчух тийшира. Иконера Листар-гIала вахара и шиъ. Цигахь Везачу Эло ПахIалехула цхьа астагIа стаг товира. Нахана моьттира, ПахIал а, Бар-Нааб а деланаш бу. Грекийн цIу-делан Зевсан гIуллакххо кхарна лерина сагIа даккха гIерташ вара. Амма, иза а хезна, шайна тIера хIуманаш а тIийна, нехан тобанна юкъаиккхира ПахIаллий, Бар-Нааббий, чIогIа маьхъарий а детташ: «ХIара хIун ду аша деш дерг? Меттадуьйла! Шу санна, адамаш ма ду тхо а! Оха шуна хаза кхаъ бохьу, шу оцу харц цIушна тIера стигал а, лагта а, хIордаш а, царна чохь дерг а кхоьллина волчу дийначу Далла тIедерзийтархьама. Хьалха Цо пурба лора нахана шайн некъашца лела, амма Цо Шех тоьшалла дитина, шуна диканиг а деш: стигалара догIа доуьйтий, шен хенна ялта кхуьуьйтий. Цо шуна кхача а ло, шун дегнаш хазахетарх а дузу».

Векалша майрра хьехамаш бора Листарехь. Амма цига веанчу масех жуьгтичо халкъ царна дуьхьалдаьккхира. ПахIална тIулгаш диттира, амма Дала иза Iалашвора, цундела иза дийна висира. Цо кхидIа а шен некъ бира. Листарера Дербар-гIала вахара ПахIал. Цигахь а цо хаза кхаъ кхайкхийра, тIаккха дуккха а нах Везачу Элана тIебирзира. Дербара ПахIал а, Бар-Нааб а Антиохе юхавеара, шайшшиъ Делан лаамца хIинца кхочушдина гIуллакх эцна араваьллачу меттиге. Антиохе схьа а кхаьчна, Делан тоба гул а йина, цушымма дийцира, Дала кхеран хьехамашкахула тешаран неIарш кхечу къаьмнашна схьа йиллира.

Хаза кхаъ кхайкхош, ПахIалан араваьлла лелар кхаа шарна гергга дахделира.

ВЕКАЛИЙН ГIУЛЛАКХАШ 13; 14

ПахІал-векало Ийсан дин дІасадаржош дина некъаш: шолгІа некъ

ахІал хаза кхаъ кхайкхо шолгІа араваълча, цуьнца вахана Ийсах тешна волу жуьгти Сали. Антиохера и шиъюха а Дерба а, Листар а гІаланашка вахара (Листарехъ ПахІал, масех шо хьалха тІулгаш а диттина, вуьйчуьра ваъллера). Кхузахъ ПахІална вевзира цъха жима стаг Тимапи, тІаьхъа цуьнан тешаме гІоьнча хилла волу.

Уьш Троя цІе йолчу гІала баьхкира. И гІала Эгейски хІордан Азин агІор болчу берда тІехъ Іуьллора. Буйсанна ПахІална сурт хІоьттира: цунна хьалха веанчу цъхана македонхочо элира: «Македоне схъа а волий, тхуна гІо дехъа». «И сурт хІоьттинчул тІаьхъа тхан сацам хилира, Дала тхобга кхойкху, царна хаза кхаъ бовзийта аьлла. Тхо цу сохьта Македоне даха новкъа девлира», – яздора Лакас, Векалийн ГІуллакхаш Книгин авторо. Иза, схъахетарехъ, Троя-гІалахъ ПахІалх дІакхеттачух тера дара. Грекийн-мехкан къилбаседа-малхбалехъ римахойн провинци яра Македон-мохк. ХІордкеманна тІехъ Эгейски хІордах дехъа а девлла, Пилап-гІала баьхкира уьш. Схъахетарехъ, билггал Пилап-гІалахъ дуйхъхъара Европехъ кхоьллинера керста нехан тоба. Цу гІалахъ ПахІал а, Сали а набахти чу кхоьссира, амма цунах лаьцна тІаьхъа дуйцур ду. Пилап-гІалара Эгейски хІордан йистерчу йоккхачу Тассалник-гІала веара ПахІал. Кхузахъ Іаламат дукха грекаш а, ткъа иштта цъаболу жуьгтий а тийшира Дала леррина Къобалвинчух. Амма жуьгташна юккъехъ ПахІална а, Салина а дуйхьал берш а бара. Цара нах цушинна дуйхьал бехира, тІаккха Берия-гІала дІаваха дийзира ПахІалан а, Салин а. Берия-гІалара Грецин коьртачу гІала Атине веара ПахІал. Греци цу хенахъ Римхойн империн куьйга кІел яра. Цуьнан цІе Ахай-мохк тиллинера. Атинехъ ПахІала Делан дош философашна а, кхечу нахана а хьалха кхайкхийра. Цунах лаьцна а тІедогІучу цъхана дийцарехъ хьахорду вай. Атинера Коринт-гІала веара ПахІал. Иза Римхойн империн тоьллачу гІалех цъаь яра. Цигахъ цъхана шарахъ эха шарахъ Ийра ПахІал. Цу хенахъ гІали чохъ Ийсах тешачеран йоккха тоба кхоьллира. Коринтара хІорда тІехула Асиа-махка юха а веана, Эпас-гІала кхечира ПахІал. Цул тІаьхъа шен некъ кхидІа а бира цо, Ярушалаймехъ хан а яьккхина, Антиохе юхавеара иза.

ПахІалан шолгІа араваьлла лелар а кхаа шаре гергга дІадахара. Цу хенахъ ПахІала масех эзар километр некъ бира.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 15:36 – 18:22

ПахІал а, Сали а набахти чохь

кѡа ПахІал шен накѡостаца Салица римхойн Пилап-гІала* веара. Цигахь Дала леррина кѡобалвинчу Гийсан цІарах йоІ-ялхо тойира цара, хиндерг хоуьйтуш иблисера долу жин дара цунна чохь. Шен хІусамдайшна боккха пайда бахъара цо, хиндерг а дуйцуш. Шайна хуьлуш болу пайда дІабаьллий а хиъна, йоІан хІусамдайша ПахІаллий, Салий, схъа а лъцна, гІалин майдана хъаькамашна хъалха валийра хІокху дешнашца: «ХІара нах жуьгтий бу. ХІорш бахъана долуш вайн гІалахь синтеме дац. Кхара дуйцуш долу гІиллакхаш вайна, римхошна, я тІеэца а, я лело а товш дац». Цигахь гулбелларш берриш а ПахІалний, Салиний дуьхъалбевлира. ТІаккха кхелахоша, векалшна тІера бедарш схъа а яьхна, царна гІожмаш еттийтира. Цул тІаьхъа и шиь набахти чу а кхоьссина, хехочуьнга, тІера бІаьрг дІа ца боккхуш, тутмакхаш ларбе элира. Омра схъа а эцна, векалш набахти чу боьхкира набахтин хехочо, церан когех буржалш а тоьхна. Амма ПахІал а, Сали а воьхна вацара. Буйса юккѡе яхча, доІа а деш, Далла хастамаш бора цара, кхиболу тутмакхаш цаьрга ладоьгІуш Дала.

Цаьхъхъана чоІоІа мохк бегийра, набахти буххе кхаччалц ега а еш. Ерриге а неІарш схъаеллаелира, массо а тутмакхана тІера буржалш охъаийгира. Набахтин хехо, самаваьлча, хилларг а гина, ша-шена тоьхна, вала гІерташ вара, чубоьхкинарш бевдда моьттуш. Амма ПахІала элира цуьнга: «Ма велахь хьо хІаллак! Тхо дерриш а кхузахь ду!» Вегош, ПахІалан а, Салин а когашка а воьжна, хехочо хаьттира цаьрга: «Хьомсара элий, ас хІун дан деза? Муха кІелхъарвала веза со?» Цушимма жоп делира: «Везачу Элах Гийсах теша хьо, тІаккха хьо а, хъан цІеранаш а кІелхъарбевр бу». ТІаккха цо уьш набахти чуьра ара а баьхна, церан чевнаш йилира. Юха кхин хан ца йолуьйтуш, ша а, шен гергарнаш а хих чекхбахийтира цо.

ШолгІачу дийнахь ПахІаллий, Салий чувоьблчинчу кхелахоша набахте хехо волчу эпсарш бахийтира, ПахІаллий, Салий дІахеца аьлла. Амма ПахІала элира цаьрга: «Цъхъа а кхел а ца еш, етта а йиттина, набахти чу кхиссира цара тхо, Риман бахархой доллушехь. Ткъа хІинца тхо къайлаха дІахеца гІерта уьш? ХІан-хІа, шаьш, схъа а баьхкина, тхо арахеца деза цара». Эпсарша, дІабахана, и дешнаш кхелахошка дІаэлира. Векалш Риман бахархой буйла а хиъна, вуьш кхерабелира. Схъа а баьхкина, хІара шиь къинтІера ваьккхира цара. Набахти чуьра и шиь ара а ваьккхина, гІалара дІагІахъара аьлла, дехар дира цара.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 16:16–39

* Пилап гІала – и гІала римхоша йиллина яра; цуьнан бахархой Римайхойн империн гражданаши бара, шайн политически аьттонаш а болуш.

ПахІал Атинехъ

У аза кхаъ кхайкхош, ша шолгІа араваълча, ПахІал, вай хьалха ма-дийщара, Атине кхечира. Шен хенахъ дуьнен чуьра культурин центр яра и ГІала. Цу ГІалахъ баьхнера дуккха а сийлахъ-баккхий философаш – Сократ, Платон, Аристотель, кхиберш а. ПахІал чоГІа оьгІазвахара, цу ГІалахъ сел дукха цІуш а гина. Жуьгтийн гуламан ца чохъ жуьгташца а, Далла Ибадат дечу грекашца а, Тлаккха хІора дийнахъ базаран майданахъ цигахъ хуьлчу нахаца а кьамел дора цо. Цхьаболчу философаша – стоикаша а, эпикураша а – кьуйсура цуьнца. Цхьаболчара хоттура: «ХІара хабарча хІун ала гІерташ ву?» Вукхара олуря: «Иза, схьагарехъ, хийра деланаш буьйцуш верг ву». ХІунда аьлча ПахІала Дала леррина кьобалвинчу Гийсан денваларх дуьйцура царна.

Ареопаге* а валийна, ПахІале хьаттира: «Ахъ хьобхуш долу керла хІума тхан хаа таро йолуш дуй? ХІунда аьлча цхьа тамашийна хІума ду тхуна хезнарг, цундела иза хІун ду хаа лаьара тхуна?» Ареопагана юккье а хьобгтина, ПахІала элира: «Атинахой, суна го шу кьаьсттина суьпа нах хилар, хІунда аьлча шун ГІалахула езачу меттигашкахула чекхволуш, суна карийра шена тІехъ саГІа доккху тІулг. Цу тІехъ яздина дара: „Вевзаш воцучу Далла“. Цундела шайна мила ву а ца хууш, аша Ибадат деш волу Дела ву ас шуна вуьйцург. Дуьне а, цу чохъ дерг а кхоьллина волу, стигалан а, лаьгтан а Эла волу Дела куьйга динчу ценош чохъ Іаш вац. Адамийн куьйгаша Далла гІуллакх деш делахъ а, Цунна хІума а оьшуш дац. Цо Ша ло адамна дахар а, садеІар а, кхин дерриге а. Цхьана адамах Цо кхоьллира массо а адамийн халкьаш, уьш массо а Лаьтта тІехъ Іайтархьама, хьалххе царна цхьа билггала заманаш а, Іан меттиг а кьастийна, цаьрга Дела лахийтархьама: цара Иза лаха а тарло, царна Иза каро а тарло (бакьдерг аьлча, Иза вайна хІоранна а генахъ-м вац). ХІунда аьлча „Иза бахьана долуш вай дехаш а, меттахдовлуш а, Іаш а ду“. Шун цхьаболчу байташ язьярхоша аьлла: „Тхо Цуьнан бераш ду“. Иштта, Делан бераш долчу вайна мотта ца оьшу Дела адаман хьекьалца а, говзаллица а кхоьллинчу тІулгах, я деших, я детих тера ву. ХІума ца девзаш яьккхинчу ханна Дала бехке ца до шу, амма хІинца массо а адамашка, массанхьа а, лелийначунна дохко а довлий, Шена тІедерза аьлла, овра до Цо. ХІунда аьлча Цо билгалдаьккхинчу дийнахъ Ша кьастийначу Стагехула дерриг а дуьненна нийсонца кхел йийр ю, массарна а тоьшаллина Иза веллачуьра ден а вина».

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 17:16–31

* *Ареопаг* – кьанойн гулам.

ПахIал-векало Иийсан дин дIасадаржош дина некъаш: кхоалгIа некъ

ИИ хъа хан яълча ПахIал кхоалгIа а хаза кхаъ кхайкхо аравелира. Антиохера юха а кълбаседехъа вахара иза. Пхъарги цIе йолчу махкахула чекх а ваьлла, Эгейски хIордан Асиа-мехкан берда тIехъ йолчу Эпас-гIала веара иза. Эпас йоккха гIала яра, шена чохъ миллионан доб-алгIа дакъа бахархой а болуш. Цу гIалахъ ПахIала шина шарахъ гергга къахъийгира, цундела Асиа (цу хенахъ таханлерчу Асиа-мехкан цъхана декъах олуро Асиа) ерриге а провинцехъ нахана хезнера Везачу Элах Иийсах болу хъехам — яхIудхошна санна, грекашна а. Ткъа Дала дукха тамашийна хIуманаш дора ПахIалан куьйгашкахула.

Эпасехъ шагIулгах дина исбаъхъа цIа дара, Артемида цIунна лерина, иза 220 шарахъ дина дара — дуьненан ворхI тамашахъ цъхъа долу. Дашо пхъераша а, суьрташ дохкучара а, детих Артемидин цIийнан жима копеш а еш, уьш юхкура. Цара ПахIална а, керстанийн тхъамданашна а дуьхъал дукха адамаш гIовттийра, хIунда аьлча Артемидина хъалха корта бетташ хилларш дийначу Далла тIебирзинера. Эпас йита дийзира ПахIалан, хIордкеманна тIехъ Эгейски хIордах дехъа а ваьлла, ша хъалха хъехамаш беш хиллачу меттигашка кхечира иза, Пилап а, Коринт а гIаланашка а вогуш. Цул тIаьхъа иза, Асиа-махка юха а вирзина, шолгIа а Троя-гIалахъ хъехам бан волавелира. Трояра шен некъ кхидIа а бина, Ассе кхечира ПахIал, ткъа цигара хIордкеманна тIехъ Митилена а, Самос а, Трогилли а, Милет а гIаланашкахула чекхвелира иза. Милет-гIала Эпасерчу йоккхачу динан тобанера тхъамданашка кхайкхира цо, церан Юдика ярхъама, хIунда аьлча цунна хаъара шена уьш кхин гур боцийла. Кос а, Родос а гIайренаш тIерачу портех а, Жимачу Азин Патару а, Цора а портех а чекх а ваьлла, Iаккхо-гIала кхечира ПахIал. Цигара гIаш шен некъ кхидIа а бира цо Кхесрин-гIалахула Ярушалайме кхаччалц. Ярушалаймехъ ПахIал набахти чу воьллира. Шен кхоалгIачу новкъахъ кхаа шарал сов лийлира ПахIал Дала лерина Къобалвинарг Дуьнен чу ваьллачул тIаьхъа 54-чу шарна тIера 57-чу шарна тIекхаччалц (дуьйцуш дерш вайн заманан 54—57-гIий шераш ну).

Хаза Кхаъ кхайкхош, векалан ПахIалан араваьлла лелар беккъа некъ бар хилла ца Iара. Дала леррина къобалвинчу Иийсах лаьцна хаза кхаъ кхайкхочу хенахъ цо дуккха а баланаш ловра. Ша ПахIала яздо: «Аса хъераваьллачо санна дуьйцу, амма со царал а сов Дала леррина Къобалвинчунна гIуллакх дийриг ву. Цара чул а дукха къахъобгура аса. Царал а дукха набахти чохъ воллур. Царна чул а дукха шодмаш еттура суна. Уьш хуьлчул а дукхазза а Южаллин кхерамехъ хуьлура со. ЯхIудхоша пхъазза шед йиттина суна, хIоразза а ткъе ткъайобсназза а тухуш. Кхузза гIожмаш йиттина суна. Цкъа тIе гIулгаш кхисина суна. Со тIехъ а волуш, хIордкема кхузза дуьйхира, аса цъа дей-буьйсий хIорда чохъ а даьккхира. Мосуьйттазза араваьлла деларг хилла а лелла со. ТIедевлячу хишкахъара кхерамаш а хилла суна. Талорхошкахъара кхерамаш а хилла суна. Сайн тайпанах болчу нахехъара а кхерамаш хилла. Кхечу къаьмнашкарчу нахехъара кхерамаш беана. ГIалахъ а, яьссачу аренгахъ а, хIорда тIехъ а кхерам болуш лелла со. Динан харцвежаршкахъара кхерамаш а лайна аса...»

ВЕКАЛИЙН ГIУЛЛАКХАШ 18:23 — 21:34; 2 КОРИНТХОШКА 11:23—26

Бозбунчалла лелоран къа

оврата тЕхь вай доьшу, Дала къовламе дихкина хилла Шен халкъана бозбунчалла а, палтийсар а, жинашца тар а, сардамболлар а. Цо, ур-аттал, ве аьлла и дехкар талхош верг: «Пал а ма тийса, бозбунчалла а ма леладе» (*Иамалъяр 19:26*). «Шайна улло ма вита шен кІант я йоІ цІергахь дагош верг, пал тосуш верг, жинашца тайнарг, эвлаяь, бозбунчалла лелош верг, адамийн синош тЕдотьхуш верг, молханаш лелош верг, беллачу нахаца къамел дан гІерташ верг. ХІунда аьлча Везачу Элана боьха хета и гІуллакхаш лелош берш, цундела шуна хьалхара дІалохку Цо и халкъаш, церан боьха гІуллакхаш бахьана долуш» (*Карлабаькхинарг 18:10–12*). «Нагахь стага я зудчо беллачийн синош тЕдотьхуш я пал туьйсусу хилахь, уьш байа беза. Царна тІулгаш кхисса деза, церан цІий царна тЕхь ду» (*Иамалъяр 20:27*).

Иштта, ПахІал хаза кхаь кхайкхош кхоалгІа араваьлла лелачу хенахь Эпас-гІалахь цхьа хІума хилира. Цигахь Дала дуккха а тамашийна хІуманаш дора ПахІалан куьйгашца, цо болх беш лелийна йовлакхаш а, хьалхаухкургаша цомгушчу нахана тЕдехкича, уьш толора, царна чуьра жинаш арадовлура. Бевлла лелаш болу, жуьгтийн цхьаболу жинаш арадохуш берш а буьйлабелира Везачу Элан Дала леррина къобалвинчу Иийсан цІе лело, вон жинаш чохь долчу нахе иштта а бохуш: «ПахІала Шех лаьцна дуьйцуцу Иийсан дуьхьа арадовла цу стагана чуьра». Масала, иштта дора жуьгтийн динан коьртачу ден Сакхавин ворхІ кІанта а. Амма жино цкъа элира цаьрга: «Ас Ийса а къобалво, ПахІал а вевза суна, ткъа шу муьлш ду?» Шена чохь жин долчу стага, сел чІоугІа тІе а летта, эшийра уьш. ТІаккха уьш, берзина а, чевнаш йина болу а, цу цІа чуьра аралилхира. И хилларг Эпасехь Іаш болчу берриге а жуьгташна а, грекашна а хиира. Массо а кхеравелира. Везачу Элан Дала леррина къобалвинчу Иийсан цІе кхин а чІоугІа лорура наха. Везачу Элах тешнарш схьабогІура, шайш летийначу къинойх лаьцна а дуьйцуш, шайн гІуллакхаш а довзуйтуш. Ткъа хьалха бозбунчалла лелийначара, шайн бозбунчаллин тептарш схьа а гулдина, массарна а хьалха дагийра. Дагардича хиира, дагийна тептарш шовзткъе итт эзар дато ахчанна дуйла. Иштта нуьцкъала хуьлуш а, даьржаш а дара Везачу Элан дош.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 19:11–20

Векалан ПахІалан Эпасарчу динан тобанан куьйгалхоша Юдика яр

Эпасерчу динан тобанан коьртехь лаьтгаш болу куьйгалхой ПахІал волчу Милете цуьнан Юдика ян баьхкича, цо элира цаьрга: «Асиа-махка схьавеъначу дийнахь дуййна со шайца муха Ийна хаьа шуна. Даггара Везачу Элана Гуллакх дина ас, Цунна муьтІахь а волуш, жуьгташа къайлаха барт бар бахъана долуш, баланаш а ловш, сингаттам тебеача, бІаьрхиш а Іенош. Шек а ца волуш, нахана юкъахь, араьх а, ценош чу вьодуш а, шуна пайденна болу хъехам бина ас. Жуьгташка а, грекашка а цхьабосса дийцина ас, лелийна-чунна дохко а довлий, Далла тедеьрза бохуш. Вайн Везачу Элах Ийсах тешаре а кхайкхина ас цаьрга. Ткъа хІинца Делан Синан лаамца Ярушалайме вьоду со. Цигахь сайга хІун догІу а ца хаьа суна. Цхьа хІума хаьа суна, хІора гІалахь а Делан Сино олу соьга сан халонаш а, набахти а лан дезарх лаьцна. Амма сайн дахар цхьана а меха ца хета суна, Везачу Элера Ийсагара схьаэцна Гуллакх – нахана Делан боккхачу кьинхетамах болу хаза кхаь дІакхачор – кхочушдарца сайн дахаран некъ чекхбаьлтхьана. Кхин а хаьа суна, шух цхьанна а – со шен цІа чохь а хилла, Делан олалла кхайкхош со кхин гур вац. Цундела ас тахана дІахоуьйту шуьга, со жьопехь хир вац, шух цхьаь кІелхъара ца валахь, хІунда аьлча, шеко а йоцуш, хІумма а лечкъа а ца деш, ас шуна Делан лаам кхайкхийна. Сема а, ларлуш а хила. Іуьно Іалашбо бажа санна, Дала Шен КІентан цІийца яккхина йолу, Делан Сино шайга елла йолу Ийсах тешачу нехан тоба Іалашъе. Суна хаьа, со шуна юкъара дІавахча, дерачу берзалоша, чу а яьхкина, бажа кхоор бац. Шуна юкъахь а хир бу бакъдерг харцахьадаьккхина нах, Ийсан мурдаш шайна тІаьхьа хІитторхьама. Цундела сема хила. Шайна аса кхаа шарахь дийнахь а, буса а хІоранга а бІаьрхица дІахьедина хилар дагахь латтаде. ХІинца ас шу дІало Деле. Цуьнан кьинхетамах болчу хазачу кхоо шу Іалашдийр ду, хІунда аьлча цо шу чІагІдан а, Делан нахана юкъахь декъахой хилийта а мега. Со шуьца волчу хенахь цкъа а цхьаннан а ахча а, деза духар а ца дезна суна. Шуна шайна а хаьа, сан а, соьца болчеран а хьашташ кхочушдинарш хІара куьйгаш дуйла. Сайн ницкъ ма-кхоччу, ас шуна гайтина, ас санна, аша а кхьаьегарца Гийла-чарна гІо дан дезар. Дагахь латто деза Везачу Элан Ийсан дешнаш: „ХІума дІадаларехь ирс алсам ду схьаэцарехь чул“». Иза а аьлла, гора а хІоьттина, массаьрца а доа дира ПахІала. ТІаккха берриш а чІога билхира, ПахІал мара а вуьхкуш, цунна барташ дохура цара. Массеран а дог дохийнера цо аьлчачо, шайна иза кхин гург цахиларо. Юха ПахІал хІордкеманна те дІакхетийра цара.

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 20:17–38

ПахІал урхалчина Виситина хьалха

Ярушалаймехь дІалаьцначул тІаьхьа шолгІачу дийнахь коьртачу кхеташонна хьалха хІоттийра ПахІал. Кхел ечохь, векало кьамел динчул тІаьхьа, жуьгташна юкьахь дов делира. Уьш, тІетІа карзах а буьйлуш, ПахІална етта гІерташ бара. Римхойн эпсаро шен тІемалошка омра дира, ПахІал гІопе дІавига аьлла.

Оццу буса ПахІал волчу гІопе а веана, Везачу Эло элира: «ЧагІлолахь, ПахІал. Ахь Сох лаьцна Ярушалаймехь тоьшалла ма-дарра, Римехь а иза дан дезар ду хьан». ШолгІачу дийнахь шовзткьанал сов жуьгтичо дуй биира хІума ца яа а, хи ца мала а ПахІал шаьш веллалц. Иза а хиьна, коьртачу кхеташонехь хІара кІелхьарваьккхинчу эпсаро Кхесрин-гІала хьажийра ПахІал ши бІе гІаш салти а, кхузткье итт дошло а, ши бІе гоьмукълелорхо а гонах а хІоттийна. Кхесрин цу хенахь римхойн урхалчийн коьрта гІала яра. Цигахь барт хатта римхойн урхалчина Пелакъна хьалха хІоттийра ПахІал. ПахІална дуьхьалбаьхначу берриге а бехкашка ла а доьгІна, Пелакъна кхуьнан бехк болуш хІумма а ца карийра, амма хІетте а цо чохь яккха ши шо хан туьйхира ПахІална.

Ши шо даьлча, Пелакъан метта урхалчин дарже хІоттийра Порка Висита. Иза дІахІоттийна масех де даьлча, паччахь АгІарипа а, цуьнан йиша Беруника а деара Кхесрине Висита декъалван. Царна ПахІалан кьамел хазийта дерриг а дІанисдира Виситас. АгІарипа а, Беруника а шайн эпсаршца, ларамечу нахаца доккхачу дозаллица деара кхел хоттучу метте. ПахІал а схьавалийра. Цо шен дахарх а, ша Везачу Элана тІеверзарх а дийцира, Дала леррина Кьобалвинчух тоьшалла а дира. Цо элира: «Амма Дала гІо дира суна, таханалера де кхачале а. Цуьнан гІоьнца лаьтташ ву со тахана кхузахь хьалдолчу а, кьечу а нахе тоьшалла деш, кхин хІумма а ца дуьйцуш, пайхамарша а, Мусас а хир ду аьлларг бен: Дала леррина Кьобалвинарг, баланахь а хьегна, кхелхинчул тІаьхьа, беллачех гІаьттина хьалхарниг хир ву. Цо яхьар ю серло жуьгтийн халкъана а, кхечу кьаьмнийн нахана а».

ПахІала кьамел дечу хенахь Виситас чІогІа элира: «ПахІал, хьо хьераваьлла! Дукха дешаро талхийна хьо!» «Со хьераваьлла вац, лоруш волу Висита, – аьлла, жоп делира ПахІала. – Ас дуьйцург нийса а, хьекъале а ду. Хьесапе дац, атта я хала ду иза, амма ас Деле доьху, хьо хилла ца Іаш, массо а тахана соьга ладугІушверг, со санна, хилийта бохуш, амма гІоьмаш тоьхна тутмакхаш ца хуьлуш».

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 23 – 26

ПахІал Риме боьдучу новкъахъ

Векал ПахІал набахти чу воьллира, дийначу Делах а, Дала леррина къобалвинчу Ийсах КІелъхардохучух хаза кхаь кхайкхорна. Амма ПахІална хаьара, ша бехке ван шегара хІумма а ца даьллийла, шена кхел императоре шеге яйта, элира цо. Риман вахархо хиларе терра, цуьнан и бакъо яра. Цундела иза кхечу тутмакхашца хІордкеманна тІехъ Риме дІахъажийра, хІара ларвар тІеман хъаькамна Юлайна тІе а диллина.

Уьш хІорда тІехула дІабоьлхуш, чІогІа мох белира, кема тулгІенашна тІехула дІаса а кхуьссуш. КхозлагІчу дийнахъ наха хІордкеманна тІера дерриг а кира хи чу кхоьссира. Амма мох масех дийнахъ дІа ца туьйш, чІогІа хъоькхура, кІелъхардовларх дог диллинера кеманна тІехъ болчара. Дуккха а хенахъ цхьаммо а хІума ца йиънера. ТІаккха ПахІала массаьрга а элира: «ХІинца собаре хиларе кхойкху ас шуьга, хІунда аьлча шух цхьа а лийр вац, кема бен хІаллакхир дац. Сийсара буса со Шен волу а, ас Шена гІуллакх дечу а Делан малик деара суна тІе. Цо элира: „Кхера ма лолахъ, ПахІал! Хъо Рим-мехкан паччахьна хьалха хІотта дезаш ву, Дала хьан доІанна жоп делла, цундела хъо а, хъоьца кеманна тІехъ берш а дийна буьсур бу“. Цундела доха ма дохалаш, доттагІий, со теша, Дала сайга ма-аллара, вайца дерг хирг хиларх. Амма вай билггала цхьана гІайре тІе охъакхуьссур ду».

ХІорда тІехула хІорш дІабоьлхучу дейтталгІачу дийнахъ легІана берд болу цхьа меттиг гира хІордахошна. Цара сацам бира, нагахъ аьтто хилахъ, цу берда йистехъ саца. Якорь а, жима гата а хьала а айина, берд болчухъа дІагІоьртира уьш, амма хІордкема цаьхьхана хи жима долчоьхъ сецира: цуьнан мара, дІа а гІоьртина, меттах ца болура, ткъа тІехъара дакъа ондачу тулгІенаша дохош дара. ТІеман хъаькамо омра дира, нека дан хуурш берда тІе гІо, ткъа вуьш аннашна а, кеманан кескашна а тІехъ кІелъхарбовла аьлла. Иштта, хІордкеманна тІехъ хилла верриге а ши бІе кхузткъе ялхитта стаг кІелъхарвелира. ГІайри тІерачу бахархоша уьш дика тІейцира. Везачу Эло ПахІалехула дуккха а тамашийна гІуллакхаш дира цигахъ. Кхо бутт баьлча, Риме боьду шайн некъ кхидІа а бира цара Искандар-гІалара догІучу цхьана хІордкеманна тІехъ. Уьш новкъа бовлале гІайри тІерачу бахархоша – векалан ПахІалан дуьхъа, цо гІайри тІерачу нахана цамгарех дарбанаш дина дела, некъахойн ларам а бина, царна новкъахъ оьшург дерриг а делира.

Векало ПахІала Везачу Элан дуьхъа къахъоьгура, дуккха а халонаш а ловра цо. Иза чІогІа тешна вара шен дахарехъ йоккхучу хІора гІулчана куьйгалла деш нуьцкъала а, къинхетаме а Дела хиларх. Римхошка дахьийтинчу кехата тІехъ цо яздинера: «Вайна хаьа, Дала дерриге а диканна хуьлубуьту Ша везачеран дуьхъа – Шен лаамца Ша тІекхайкхинчеран дуьхъа».

ВЕКАЛИЙН ГІУЛЛАКХАШ 25:1–12; 27:14–44; 28:1–11;

РИМХОШКА 8:28

ПахІал Римехь

Векалийн Гуллакхийн авторо Лакас яздо:
«Римехь ПахІална къастина Іе бакъо елира, амма тІемалочо ларвеш вара иза. Кхин кхо де даьлча, жуьгташна юкъяра куьйгалхой гулбира цо. Уьш схьабаккхича, ПахІала элира цаьрга: „Вежарий! Вайн халкъана а, цуьнан Гиллакхашна а дуьхьал ас хІумма а ца диннашехь, Ярушалаймехь, схьа а лаьцна, римхошка дІавелира со. Цара, барт а хабттина, вен бахъана соьгара ца даьллий хиьча, со дІахеца сацам бира. Жуьгтий дуьхьал бара цу сацамна, цундела Рим-мехкан паччахье кхел е аьлла, дехар дан дийзира сан. Амма ас цхъана а хІуманна тІехь бехке ца до сайн халкъ. Цундела лиьнера суна шу ган а, шух дагавала а, хІунда аьлча Израилан халкъан сатийсам кхочушхиларх со тешарна тоьхна суна хІара гоьмаш“. Цара элира ПахІале: „ЯхІуд-махкара хьох лаьцна цхьа а кехат ца кхаьчна тхьогьа. Цигара баьккинчу вайн вежарех цъаммо а хьох хаам а ца бина, я вониг а ца аьлла хьох лаьцна. Амма тхуна хьобгара хаа лаьара хьуна хетарг, хІунда аьлча цу динан тобанах лаьцна массанхьа а дукха кьийсамаш бу бохуш, хезнера тхуна“. Цара цхьа де билгалдаьккхира. Дуккха а жуьгтий баьккира ПахІал сецначу цІийне. Гуьйранна дІаволалой, сарралц дуьйцура цо царна Делан Олалехь лаьцна, ша Гийсах лаьцна аьлларг бакъ хилар тешо гІерташ, Муса-пайхамаран хьехамаш тІера а, пайхамарша дІаяздинчунна тІера а тоьшаллаш а далош. Цьаберш тешара цо дуьйцучух, вукхарна и бакъ ца хетара. Вовшийн юкъяхь барт а ца хилла, уьш дІабаха гІерташ болчу хенахь, ПахІала элира хІара тІаьххьара дешнаш: „Бакъдерг аьлла Делан Сино ЕшаІ-ЯхІу-пайхамарехула шун дайшка: ‘Цу халкъана тІе а гІой, ала цаьрга: Шайн лергашца ладугІур ду аш, амма кхетар дац шу, шайн бІаьргашца хьожур ду шу, амма маьІна къастор дац аша. ХІунда аьлча дегнаш чІагІделла цу адамиин, лергашца халла хеза царна, бІаьргаш а къевлина ду церан. Цундела бІаьргашца ца гуш, лергашца ца хезаш, дегнашца ца кхеташ бу уьш. Суна тІебирзича, Ас дарба дийр дара царна‘“. „ДІахойла шуна, Дала кІелхьардовларх болу Шен кхачу кхечу къаьмнийн нахана хайитина: царна хезар ду“.

Дийнна шина шарахь ша мах лучу цІенош чохь Гийра ПахІал. Цо шена тІебаьккиннарш берриш а тІеобцура. Дуьхьало йоцуш а, майрра а Делан Олалла а кхайкхош, Дала леррина къобалвинчу Везачу Элах Гийсах лаьцна хьехам бора цо».

Оцу дешнашца чекхйолу «Векалийн Гуллакхаш» цІе йолу Книга.

Делахь а ешархошна хаа лууш хила тарло, векалх ПахІалх кхидІа хІун хилла. Делан Йозанаш тІехь цунах лаьцна аьлла хІумма а дац. Векало ПахІала динан тобанашка а, цхьацца нахе а дахьийтинчу кехаташ тІера а, ткъа иштта кхечу хьостанашкара а хаьа, цо ши шо набахти чохь даьккхинчул тІаьхьа иза паргІатваьккхина хилар. Цо къахьийгира Италехь, Грецехь, Асиа-махкахь хаза кхачь кхайкхош. Дийцарехь, векал ПахІал, ницкъ а бина, вийна керста нах лелхийна лелочу хенахь, Римхойн империн император кьиза Нерон волуш.

ВЕКАЛИЙН ГИУЛЛАКХАШ 28:23–31

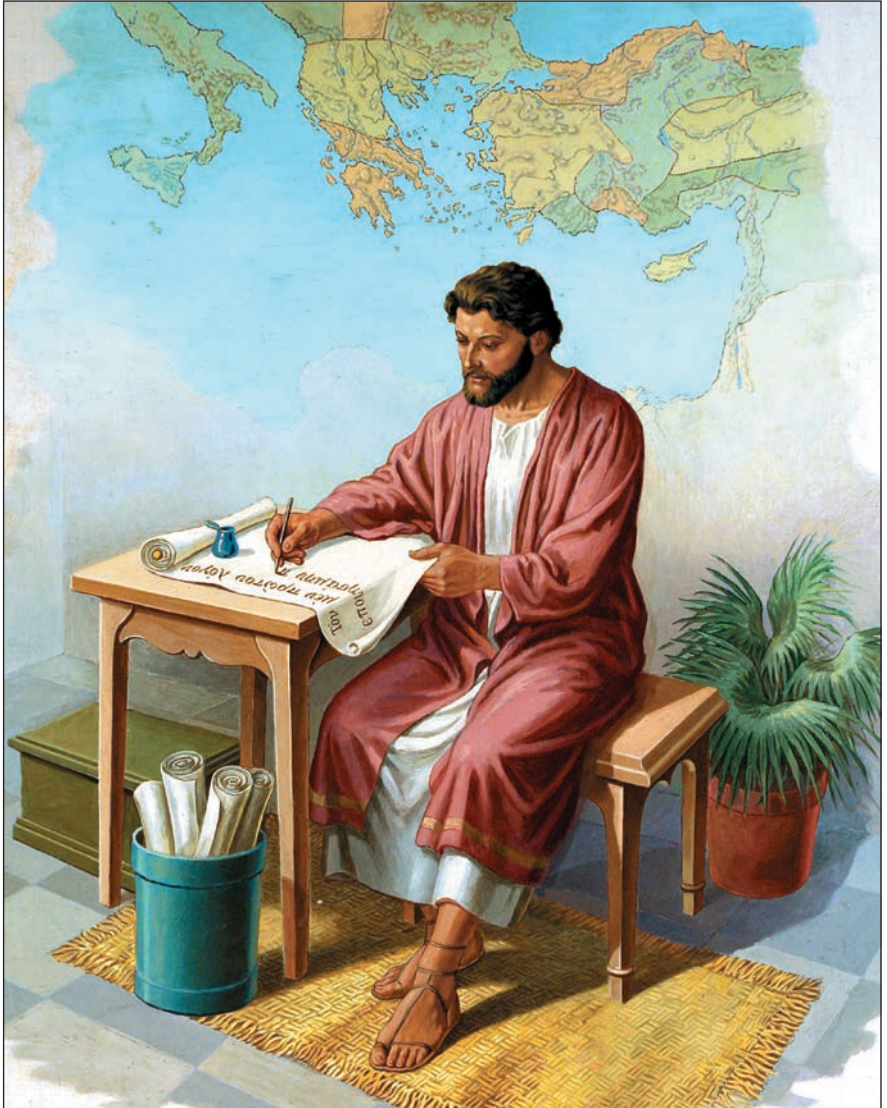
Векалийн кехаташ

Веза Эла Дала леррина кьобалвина Иийса денвеллачул тIаьхьа Цуьнан хьехам — Хаза Кхаь — сиха дIасабаьржира Палестинехь а, ерриге а Римхойн имперехь а, Уллерчу Малхбален пачхьалкхашкахь а, ткъа тIаьхьа дерриге а дуьненахь а. Векалш, вуьшта аьлча мурдаш, Дала леррина кьобалвинчу Иийсас Ша хаьржина берш а, кхиберш а тайп-тайпанчу гIаланашкахула а, мехкашкахула а дIасабаханера Делан дош довзийта. Везачу Эло церан дешнаш тIечIагIдора тамашийначу гIуллакхашца: цара Дала леррина кьобалвинчу Иийсан дуьхьа Деле доIа дечу хенахь, цомгушчарна гIоли хуьлура, заьIап нах толора, ур-аттал белларш а денлора, ткъа и дерриге а гуш болчара Делан дош шайн даг чу схьаоьцура, кьинойн некъаш дIа а тосуш. Керста нах лаьхкина лелабора, амма Дала леррина кьобалвинчу Иийсах, Делан КIантах, долу тешар таIзар дарна болчу кхерамал чIогIа дара.

Дала леррина Кьобалвинчуьнга долу тешар кестолгIа тIеэцна-чьаргахь иза чIагIдархьама, векалша динан тобанашка кехаташ яздора. Царах цхьадерш доца дара, цхьана агIонна тIехь яздина, ткъа вуьш, масала, «Векало ПахIала римхошка яздина кехат» саннарш деха дара. Якъубан а, Кипин а, Яхьян а, ЯхIудан а кехаташ берриге а керста нахе яздина дара, цундела царах вовшахтохаран кехаташ олура, ткъа ПахIалан кехаташ билггал болчу нахе а, динан тобанашка а дахьийтина дара.

Цхьадолу кехаташ ПахIала ша набахти чохь воллучу хенахь яздина дара. «Хаза кхаь кхайкхорхьама тIеэцна ас хIара бала. Ур-атталла, зуламхочунна санна, буржалш а тоьхна суна. Амма Делан дашна тохалур дац буржалш», — яздора ПахIала шен доттагIчуьнга Тимапига (2 Тимапига яздина кехат 2:9).

Векалша яздина дерриге а кехаташ, Делан Сино куьйгалла а деш, яздина ду, цундела, Делан Йозанийн кхидолу дакъош санна, и кехаташ нахе хьажийна Делан дош ду. Хьалхарчу керста наха уьш, леррина тIера схьаяздора, динан тобанашкахь а, цIахь а доьшура, доттагIашна гойтура, совгIатна лора — иштта Делан дош дIасадаржадора цара. Цу хенахь бецех динчу папируса тIехь я леррина кечдинчу, шех пергамент олучу тIаьрсигна тIехь яздора.

Векалийн кехаташ

(*тIаьхье*)

Йоцпачу кепехь кехатийн чулацам бовзийта хала ду. Дала авторехула сьхадобллуш долу Iаламат даккхий бакъдерш шайна чохь долуш ду хЮра кехат. Векалша шайн кехаташ тIехь гайтина цхьайолу теманаш иштта ю:

Тешар а, гуллакхаш а (*Якъубан кехат*).

Вай собарца лан еза халонаш (*Кипин 1-ра кехат*).

Муха ларьян еза цIеналла а, тешаме хилар а телхинчу а, юхадевллачу а деношкахь (*Кипин 2-гIа кехат*).

Хазакхатар а, толам а (*Яхъьян 1-ра кехат*).

Безам (*Яхъьян 2-гIа кехат*).

Хъаша везаш тIеэцар (*Яхъьян 3-гIа кехат*).

Муха лардан деза шегахь тешар, юхаваларх а ларлуш (*ЯхIудан кехат*).

Тешарца бакъвар (*Римхошка кехат*).

Дала леррина Къобалвинарг Веза Эла ву (*1-ра Коринтхошка*).

Тевар, Далла гуллакх дар (*2-гIа Коринтхошка*).

Товрат-хъехамаш кхочушбарца кIелхъарвалар дац, Дала леррина Къобалвинчуьнгахула бен (*Галатахошка кехат*).

Динан тоба Дала леррина Къобалвинчун дегI санна (*Энасхошка кехат*).

Керста нехан цхьаалла (*Пилапхошка кехат*).

Дала леррина Къобалвинчун сийлалла а, лакхалла а (*Ковлусихошка кехат*).

Веза Эла Дала леррина къобалвина Иийса юха а лаьтта тIе во-гуру ву (*Тассалникахошка 1-ра, 2-гIа кехаташ*).

Везачу Элана дечу гуллакхехь тешаме хилар, Цунна муьтIахь хилар (*Тиматига 1-ра, 2-гIа кехаташ*).

Динан тобанийн тхьамданаш дезачу дахарехь масал гойтуш хила беза (*Тите кехат*).

Вовшашна гечдан деза (*Пхьалмане кехат*).

Динан тоба Исраилан керла мохк санна; Дала леррина Къобалвинчун кхачаме сагIа (*Гебархошка кехат*).

Кехаташ Делан Йозанийн мехала дакъош ду. Царах дукхадерш кхета хала ду, цундела уьш меллаша а, оила тIейоухуйтуш а деша деза.

Якѹбан кехат

Дкѹбан кехата тѹхъ вайна дуккха а доца а, кѹрггера а аларш а, хъехамаш а карабо, масала, дуьненан хъолах: «Малх хъала а гѹттий, йовхо йогѹ. Йовхоно буц якъайо, бецан зезаг дужу, хазалла а дѹайолу. Иштта хъалдолу стаг а, шен гѹллакхаш а деш, дѹаволу»; зерах: «Декъалвина ву зенашна садеттарг, хѹнда аьлча иза зийначул тѹаьхъа, ял санна, хедар доцучу дахаран таж лур ду цунна Ша везачарна иза лур ду аьллачу Везачу Эло»; обѹазвахарх: «Сан хъомсара вежарий, муьлхха а стаг ладогарна сихвала веза, ткъа шен хабарна а, обѹазаллина а собаре хила веза, хѹнда аьлча адаман обѹазалло стаг Далла хъалха бакъ ца хуьлуьйту»; Делан парзаш кхочушдарх: «Делан дош кхочушдеш болчарах хилалаш, цуьнга ладугѹрш бен а ца хилла, шайш тѹхочарах тар а ца луш»; тешарх: «Иштта ду тешар а, нагахъ цуьнца цхъаьна деш гѹллакхаш дацахъ, иза делла ду. Цундела, шена чохъ са доцу дегѹ делла ма-хиллара, гѹллакхашца доцу тешар а делла ду»; меттан къиноьх: «Иштта, матто а, кѹзиг жеже елахъ а, доккхачу гѹллакхашна тѹхъ куралла йо. Хъажал, жимачу цѹаро мел йоккха хъун ягайо! Мотт а цѹе ю. Иза дегѹан вукху меженашна юкъахъ вон дуьне санна бу. Матто дерриг дегѹ а бехдо, вайн дахаран некъ хъала а латабо. Ткъа ша жожжахатин цѹарах хъалалеташ бу иза. Цхъана хъостанах схъадер дуй мерза а, къаьхъа а хи?» дуй баарх: «Уггар хъалха, сан вежарий, стигалх а, лаьтгах а, я кхечу хѹманах а чѹагѹнаш ма елаш, амма шун „хѹаь“ „хѹаь“ хила деза, „хѹан-хѹа“ „хѹан-хѹа“ хила деза, шу бехке ца хилийтархъама»; цомгушчарах: «Шух цхъаь цомгуш велахъ, цо Гийсах тешачийн тобанан куьйгалхой кхайкха беза. Цара доѹа дан деза цунна тѹхъ, Везачу Элан дуьхъа цомгушчунна деза даьтта а хъокхуш. Тешаран доѹано цомгушниг товийр ву, Везачу Эло иза когаш тѹе хѹоттор ву. Нагахъ цо къинош летийнехъ, цунна гечдийр ду»; дохковаларх а, доѹа дарх а: «Шайгара даьллачу къиноьх лаьцна даре а деш, вовшех лаций доѹа де, шайна гѹле хилийта: Делан лаамехъ волчо динчу доѹано дуккха а дан тарло, цуьнга-хула ницкъ баларна»; тилабеллачаьрга болчу безамах лаьцна: «Вежарий, нагахъ шух бакъдолчун новкъара ваьлларг цхъаммо нисвахъ, цунна дѹахайла, харц новкъара къа латийнарг нийсачу новкъа ваьккхинчо лечуьра са кѹелхъар а доккхур ду, дуккха а къинош дѹа а къовлур ду».

Векалан Кипин ши кехат

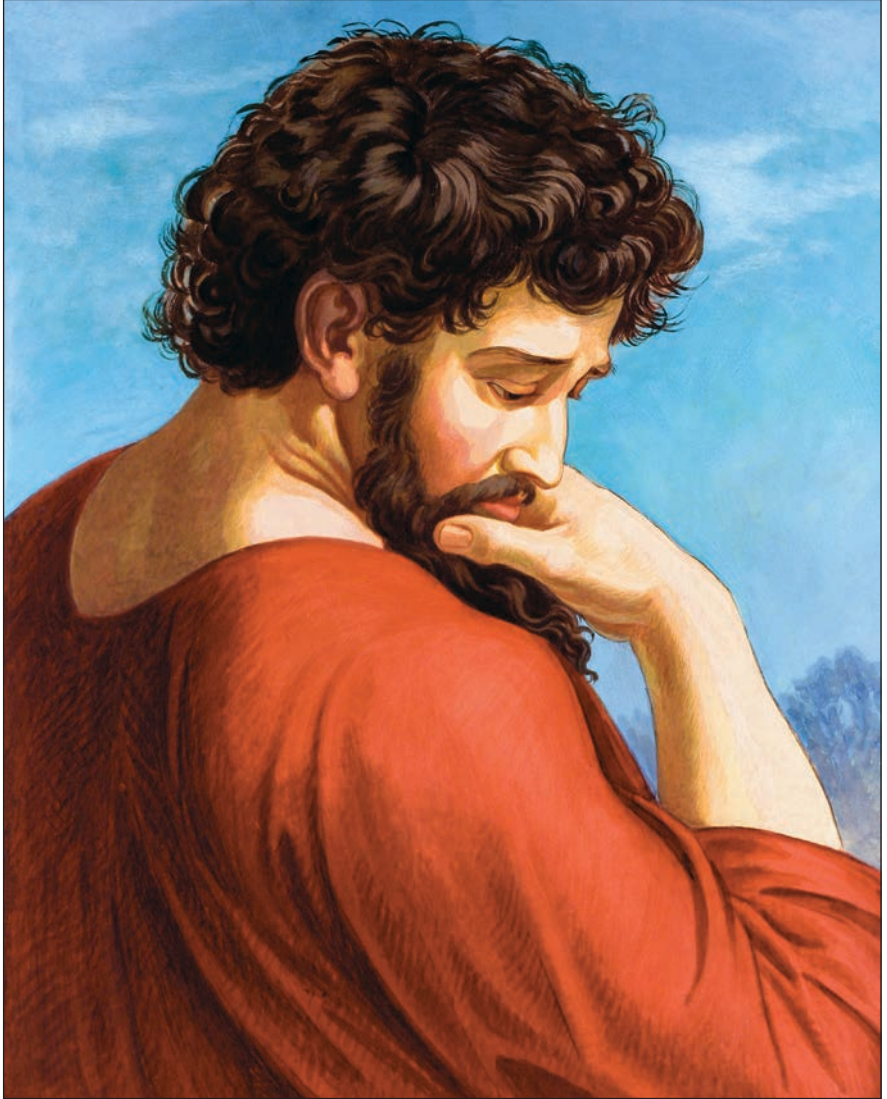
ала леррина къобалвинчу Гийсан шийтта векалех цхъаь хилла волчу Кипас ши кехат яздина, Жимачу Азера керстанийн динан цЕношна лерина. Хетарехь, Хьалхара Кехат къиза таЪзарш дечу хенахь яздина ду, Римхойн имперехь керста дин дЪадаккха лууш хиллачу императоро Нерона керста нахана ницкъ беш а, уьш бойуш йолчу заманахь. Векало Кипас, Дала леррина Къобалвинчунгахь болу шен вежарий а, йижарий а иракараХитто Герташ, яздо:

«Нагахь ХЪоранна а озабезам ца беш, цо диначуьнга хъаьжжина кхел еш Волчух аша Дада олуш хилча, шаьш дуьнен чу даьхкина хъеший хилла йолу хан сийлаллин кхерам дагахь а болуш яккха. Хаалаш, телхина дЪадер долу дети я деши а делла эцна яц шун паргЪато, шун дайх дисинчу глийлачу дахарх шу мукъадохуш, амма цЕначу а, бехк боцучу а Ёахаран санна долу, Дала леррина Къобалвинчун деза цГий делла ю...Хунда аьлча аьлла ду: ХЪора адам буц санна ду, цуьнан хазалла арарчу зезагийн санна ю. Буц а якъало, зезаг а маргЪалдулу, ткъа Везачу Элан дош гуттар а деха. Иштта бу шуна кхайкхийна хаза кхаь! Сан хьоменаш, аренца лелаш, дуьнен чу даьхкина хъеший шу долу дела, доьху ас шуьга, синца тЪом бечу дегЪан лаамех ларлолаш. Кхечу къаьмнийн нахана юкъахь шайн лелар оьзда хилийталаш ... Шен дегЪаца вайн къинош жЪара тЪе даьхьна Цо, вай къинохий къаьстина, цЕна дахийтархъама. Цуьнан чевнаш бахъана долуш дарба хилла шуна. Цъхана хенахь, тиладелла уьстагГий санна, лелла шу, ткъа ХЪинца шу шайн синойн Гуьнна а, шаьш Ёалашдечунна а тЪе юадаьхкина.

Вонна дуьхьал вон ма даккха, сийсазварна дуьхьал – сийсазвар, мелхо а декъалве шайна вон болх бинарг. Хунда аьлча шу цу балхана кхайкхина ду, ткъа шуна Делера декъалдар хир ду... Дала леррина Къобалвинарг шайн дегнашкахь Веза Эла санна хилийта. Хунда аьлча къинош летийна долу шу Дала тЪедерзорхъама, Дала леррина Къобалвинчо а цкъа бала лайна вайн къинош бахъана долуш. Иштта Делан лаамехь Волчунна Делан лаамехь боцурш бахъана долуш хало гина. Цуьнан дегГ дийнера, амма Са дахаре юадалийнера... Нагахь Дала леррина Къобалвинарг бахъана долуш шу сийсаздеш делахь, шу декъалдина ду, Делан сийлаллин Са шуьца хуьлу дела. Стаг вийнарг, я къу, я зуламхо, я мотт тоьхнарг а хилла, таЪзар ловш ма хуьлийла шух цхъа а. Нагахь шуна дина таЪзар Дала леррина Къобалвинчун мурд ву аьлла делахь, эхь ма хета, Далла хастам бе ша и цЪе лелорна!»

Дийцарехь, Кипина вен кхел йина хилла. Цуьнан шен дехарца, иза жЪарах Ёункарнехъа дЪатоьхна, хунда аьлча цунна ша хъакъ хеташ ца хилла Веза Эла Дала леррина къобалвина Гийса санна ша жЪарах дЪатохийта.

1 КИПИН 1:18–19, 24–25; 2:11–12, 24–25; 3:9, 15, 18; 4:14–16

Векалан Яхъян кхо кехат

ирачу тоьшаллашца а, динан Илманчашна хетарехъ а и кхо кехат векало а, Хазачу Кхоан авторо а Яхъяс яздина. Яхъяс язбинчу Хазачу Кхоана а, кхаа кехата а тлехъ коьрта дош — безам боху дош ду.

Яхъяс яздинчу Хьалхарчу Кехатан коьрта теманаш иштта ю: безам, Делаца долу дахар, тешаран толам боккху ницкъ, дахаран маъйна. Иштта ду оцу Кехата тлера цхьадолу хьехарш: серлонехъ хилар: «Нагахъ Дела серлонгахъ ма-хиллара, вай а серлонгахъ лелахъ, вайн вовшашца уьйр ю, ткъа Цуьннан КИант волчу Иийсан цийно вай массо а кьинойх цандо. Ша серлонгахъ лела а бохуш, ткъа шен динан веше цабезам берг хинца а боданехъ лела»; дуьненах хетарг: «ХIара дуьне а, цунна чохъ мел дерг а ма дезалаш! Нагахъ санна цхьаъ хIара дуьне дезаш велахъ, стигаларчу Ден безам цуьнца бац. ХIара ду дуьнен чохъ мел долу хIума: кьилахъ болу лаамаш хилар, адамиьн цхьана хIуманна бIаьрган хьагам хилар, адамаша шайн долчух а, шаьш динчух а куралла яр. Ткъа стигалахъ волчу Дегара дац уьш — кху дуьнена ма ду и дерриге а. Дуьне а, дуьненан лаамаш а дIабевр бу, ткъа Делан лаам кхочушбеш мел волчун хедар доцу дахар ду»; Дала леррина Къобалвинчунна дуьхьал верг: «Ткъа мила ву уггар харцлуйриг? Иза ву Иийса Дала леррина Къобалвинарг хилар тIе ца лоцург. Иштта стаг Дала леррина Къобалвинчунна дуьхьал верг ву — стигалара Да а, Делан КИант а тIе ца лоцу цо. Делан КИант къобал ца вечу хIораммо а стигалара Да а къобал ца во. Ткъа Делан КИант къобалвечо стигалара Да а къобалво»; Иийсах КIелхьардохучух: «Шуна ма хаъа, Иза кьинош дIаэцархьама веана хилар. Ткъа Цуьнца шеца-м кьинош дан а дац. Цуьнца волчо цхьаммо а къа ца латадо»; безамах: «Дала Шен вайга болу безам гайтина, Шен цхьаъ бен воцу КИант кху дуьнен чу а вайитина, Цуьнгахула вайн бакъдолу дахар хилийтархьама. Дела Ша а безам бу. Безамца верг Делаца а ву, Дела цуьнца а ву. Вайна Иза веза, дуьхьара Цунна ваьш дезна дела. Иийса Дала леррина Къобалвинарг хиларх тешаш волу хIора а Делах схьаваьлла ву. ХIунда аьлча Деле безам хилар — Делан весеташ кхочушдар ду. Ткъа Делан весеташ кхочушдан тIех хала а дац»; харцпайхамарех: «Делан Са иштта къасталур ду шуьга: Дала леррина къобалвина Иийса адам санна веана хилар къобалдо са — Делера ду. Ткъа Иийса къобалвеш доцу са — Делера дац, иза Дала леррина Къобалвинчунна дуьхьал волчун са ду»; хедар доцчу дахарх: «Аса хIара яздина шуьга, Делан КИантах шу тешаш хиларна, шун бакъдолу дахар дуйла шуна дIахайтархьама».

ЯХЪЯН 1-РА КЕХАТ

ЯхIудан кехат

Массарна а хетарехь, хIара кехат «Иийсас беанчу Маттайс язбинчу Хазачу Кхоа» тIехь хьахийначу векало ЯхIуда яздина (13:55).

ЯхIуда керста нахе кхойху «массо а ханна Дала Шен нахана делла долу дин чIагIдарехьа кыйсам латто». Товратна тIерачу масалшца ЯхIуда тешаш болчаьрга ларло боху кьинош летийначу нехан гIуллакхех: «Шуна иза хууш делахь а, шуна юха а дагадаийта лаь суна, Везачу Эло Мисар-махкара Шен халкъ арадаккхар а, амма тIаьхьо халкъана юкьара Шех цатешнарш хIаллакбар а. Иштта шуна дагадан деза, шайн даржана реза ца хила а, шайн хIусам дIатесна а долу маликаш, гуттаренна а йолчу ханна, буржалш а тоьхна, боданехь латтадо Цо доккхачу кьематдийнахь кхел ярхьама. Дагахь латтаде иштта, и маликаш санна, телхина яра Седам а, Iамор а, царна гонахара гIаланаш а. Маьгтаза хIуманаш лелийна йолу а, боьха гIуллакхаш лело лууш йолу а уьш гуттаренна а йогуш йолчу цIеран таIзаран кхелана йитина ю кхечарна масална. Иштта сатийсаре бевллачу кху наха шайн догIмаш а бехдо, хьаькамаш а ца лору, стигалан сийлаллин бахархой а емалбо. Мусан докьах лаьцна ша иблисаца кьуййсучу хенахь коьртачу Микаал-малико, Iоттар еш бехке хIума ала а ца даьхьна, иштта аьлла: „Везачу Эло таIзар дойла хьуна“. Амма кху наха шайна цахуург емалдо. Шайн амалшка хьаьжжина, шаьш, луьра дийнаташ санна, кхета хIуманаш бахьана долуш цара шаьш хIаллакбо».

Делаца боьцчу оцу Iесачу некъана дуьхьал векало ЯхIуда хьехам бо, тешар а долуш муха ваха веза: «Ткъа аша, хьоменаш, шайн уггар дезачу динехь чIагI а луш, Делан Синан гIоьнца доIанаш а деш, Делан безамехь шаьш Iалашде, вайн Везачу Эло, Дала леррина кьобалвинчу Иийсас, Шен кьинхетамца Дела волчохь хедар доцу дахар даларе а хьоьжуш. Шеко йолуш болчаьрца кьинхетаме хила, вуьш, цIергара схьа а бохуш, кIелхьарбаха, ткъа кхечаьрца, лар а луш, кьинхетаме хила, амма церан хьарамчу сино сийсазйна бедар ма еза».

Кехат чекхдолу Дела хасторан исбаьхьачу дешнашца: «Шу охьаьгарх лардан а, цIена а долуш, доккхачу хазахетарца Шен сийлаллина хьалха хIотто а ницкъ бу Делан. Цхьаь бен воцучу а, вайн Веза Эла волчу, Дала леррина кьобалвинчу Иийсагахула вай кIелхьардохучу а Далла сий а, паччахьалла а, ницкъ а, олалла а хуьлийла, азалера дуьйна а, хIинца а, абаденналц а. Амин».

Векалан ПахІалан кехаташ

Мнжилна юккѣ векалан ПахІалан 13 кехат дахана. Цо уыш Римехъ а, Коринтехъ а, Эпасехъ а, Пилапехъ а, Ковлусехъ а, Тассалникехъ а, Галатехъ а Іаш болчу керста нахе яздина, цул сов шен накѣосташка а – Тимапига, Тите, Пхъалмане яздина цо. (Іебархошка яздина кехат билггал хъан яздина хууш дац. Иза ПахІала яздина хила тарлуш ду, делахъ а цуьнан кхин автор хила а мега).

ПахІалан кехаташа Инжилан добалгІа дакъа дІалоцу. Масех агІонна тІехъ векалан даггара йолчу ойланийн хазна схъаелла дубхъалдІа ницкъ кхочур бац. ХЮкху книги тІехъ ПахІалан масех кехате хъвсур ду вай.

БЕЗАМ

«Дела Ша а безам бу», – Іамадо Делан Йозанаша.

Коринтошка дахъйтинчу хъалхарчу кехата тІехъ ПахІала безамах лаьцна иштта яздо:

Нагахъ санна аса адамийн я маликийн меттанашкахъ къамел деш делахъ а, амма сан безам бацахъ, со зевне зурма я бекаш болу горгали санна хуьлу.

Нагахъ санна Делера болу хаамаш баран похІма сан делахъ а, ерриге а къайленаш суна евзаш елахъ а, мел болу кхетам сан белахъ а, лаьмнаш а меттахдаххал тешар сан делахъ а, амма сан безам бацахъ, со хІумма а вац.

Нагахъ санна аса сайн берриг а бахам дІабекъахъ а, ур-аттал сайн дегІ ас дагадайтахъ а, амма сан безам бацахъ, суна цунах цхъа а пайда ца хуьлу...

Безам – иза Дала леррина къобалвинчу Іийсан хъехаран бух бу. Іийсас аьлла: «Хъайн Веза Дела доггах, доллучу синца, дерриг а хъекъалца веза». Иза уггар хъалхара, уггар лакхара тІедиллина гуллакх ду. Цунах терра шолгІа тІедиллинарг а ду: «Хъайн уллораниг хьо санна веза». Товрат тІера бина берриге а хъехамаш а, пайхамарша яздина дерриге а Дала тІедиллинчу оцу шина гуллакх тІехъ лаьтташ ду (*Маттай 22:37–40*).

Иштта Іийсан Делан безамах долу дешнаш: «Шен цхъаъ бен воцу КІант дІаваллал дезна Далла хІара дуьне, муьлхха а Цунах тешнарг, хІаллак а ца хуьлуш, Ша волчохъ долчу хедар доцучу дахаре кхачийтархъама» (*Яхъья 3:16*).

БЕЗАМ

Безам собаре а, дика а хуьлу.
Безамца хьагI а ца хуьлу.
Безамо дозалла а ца до, иза кура а ца хуьлу.
Безамо лело ца дезарг ца леладо,
шена пайден дерг ца лобху,
атта обгIаз ца обху,
шена дина вон дагар ца до.
Безам харцдолчух боккха ца боь,
ткъа цунна бакьдерг хазахета.
Безамо доллу хIума а ловш хуьлу,
массо а хенахь цуьнца тешар а хуьлу,
гуттара а цуьнца сатийсар а хуьлу,
массо а хенахь цуьнца садеттар а хуьлу.
Безам цкъа а хедар бац...
Хинца долуш дерг хIара кхоь ду:
тешар, сатийсар, безам.
Ткъа безам царах уггаре а лакхара бу.

(1 Коринтхошка 13:4–13)

«Вайн хъарам лаамаш» а, «Делан Сино кхуллуш дерг» а

Везачу Эло Дала леррина къобалвинчу Иийсас аьлла Шен мурдашка: «Со кемсийн таьлланг ю, ткъа шу гаьннаш ду. Муьлххачо а ша Сьцца волчо а, Со шеца волчо а шортта стоьмаш кхиор бу. Со воцуш шуьга хIумма а далур дац». Ламанан басенна тIера бинчу кхайкхамехь иштта масал далийна Иийсас: «УьстагIийн аматехь шайна дуьхьал хIуьттущ болчу харц-пай-хамарех ларлолаш. Кийрахь луьрачу берзан дог ду шуна церан. Уьш шайн стоьмашца бевзар бу шуна. ГулIой аша коканийн кулла тIера кемсаш я вирбаI тIера комарш? Дикачу дитто дика стом ло, ткъа вочу дитта тIехь вон стом кхуьу».

Галатахошка дахьийтинчу кехата тIехь ПахIала яздо «вайн хъарамчу лаамех» а, «Делан Сино кхуллуш долчух» а: «Вайн хъарам лаамаш вайна бевзаш бу. Уьш бу: нахаца лелар, боьха лаамаш хилар, къилахь долу хIума дар, цIушна корта беттар, бозбуунчалла леладар, мостагIалла хилар, девнаш дахар, эмгаралла лелор, оьгIазьэхар, дагазаллаш хилар, барт ца хилар, декьадалар, цабезам хилар, малар тIехдаккхар, лар тIера валар, иштта кхидолу а ца оьшу хIуманаш дар. Цунах лаьцна, айса хьалха ма-аллара, хIинца а боху аса шуьга, и гIуллакхаш деш берш Делан Олалле кхочур бац. Ткъа Делан Сино кхуллуш дерг хIара ду: безам, хазахетар, деган машар, доккха собар, вовшашца безамехь хилар, дикалла, тешаме хилар, эсала хилар, чуьра ца валар».

ГАЛАТАХОШКА 5:19–23; МАТТАЙ 7:15–17; ЯХЬБЯ 15:5–6

Жима стаг Тимапи

ахІал хаза кхаь кхайкхо шолґа араваьлча, Дерба а, Листар а ґаланашка кхецира. Цигахь цунна вевзира кьона керста стаг Тимапи. Цуьнан нана Эвника Дала леррина Кьобалвинчух тешна жуьгти яра, тька да — грек. Цуьнан баба Луси а керста яра. Тимапи, Хазачу Кхоан автор Лака санна, ерриге а хенахь ПахІалан некьахо хилла лийлира. Иза ПахІалца Македонехь, Грецехь, Жимачу Азехь, ур-аттал Римехь а хилира. Дийцарехь, ПахІал Римехь вийначул тІаьхьа Тимапи эпасхойн динан йоккхачу тобанан куьйгалле хЮьгтира. Римхойн цьхана императоро керста нахана таІзар дойтуш, уьш лаьхкина лелочу хенахь кьиза Южалла ТІеэцна цо.

Векало ПахІала ши кехат яздина Тимапига. Царна тІера кьаьсттина мехала ойланаш иштта ю: дерриге а адамашна тІерачу доІанах: «Иштта, уггар хьалха ас доьху хьобьга Деле доІанаш дар а, дехарш дар а, кхайкхамаш бар а, Далла хастамаш бар а массо а адамашна а, паччахьашна а, массо а олалла дечарна а тІера. Иштта доІанаш де, вай ваьш мел хилало суьпа а, озьда а хуьлуш, иштта тийна а, маьрша а дахар хилийтархьама. ХІунда аьлча вайн КІелхьардохург волчу Дала хьалха иза дика а, Цунна тамехь дерг а ду»; жинийн хьехамех: «Делан Сино кхеттош сьхабоху: тІаьхьарчу хенашкахь цьхаболу нах Іийсах тешарх юхабевр бу. Адамаш Іехош долчу харцжинашна а, жинийн хьехамашна а тІаьхьахІуьттур бу уьш»; хьолах: «Массо а тайпана вочу хІуманан орам — ахчанна сутара хилар ду. Ахчанна тІаьхьа а бевлла, дукхахберш динах дІабирзира. Цундела шаьш-шайга баккхий баланаш хьобьгуйту цара. Хьом Делан стаг вай, Тимапи. Оцу вочу хІуманех кьахкалахь. Делан лаамехь хилар, суьпа хилар, тешар, безам, собар, эсала хилар лахалахь»; тешарца боьзна болчу дикачу тІамехь хуьнар гайтар: «Тешарца боьзна болчу дикачу тІамехь хуьнарца тІом бе, хедар дощучу дахаран ял хьайна тІеэца тІерта. Цу дахарна Дала хьотІекхайкхира, дуккха а тешашна хьалха хьайн хаза тоьшалла ахь дича»; Далла бакьдолу ґуллакхар: «Мелхо а, хьо суьпа хилийта чІоґа кьахьега деза. Іийсах тешачарна массарна а хьайх дика масал гайта айьха дуьйщучуьнца, озьда леларца, безамца, тешам хиларца, дог шена хиларца. Нахана юкьах Делан Юзанаш а доьшуш, Делан дош дІа а кхайкхош, нахана хьеха а хьобьхуш, дикка хан яккха».

Хетарехь, ПахІала Тимапига Шолґа Кехат набахти чохь а волуш, веран кхеле хьобьжучу хенахь яздина: «Дикачун дуьхьа бечу тІамехь ас хуьнарца тІом а би, и кьийсам чехк а баьккхи, сайн тешар а ларди. Делан лаамехь со ваьхна дела, хІинца суна кийча ду толамхочунна доґлу таж. Оцу тІедоґун долчу дийнахь нийса Кхелахо волчу Везачу Эло лур ду суна и таж. Со воцчунна а, Іийса кху дуьнен чу сьхаваре безамца сатийсинчарна массарна а лур ду Дала иза».

ТИМАПИГА ЯЗДИНА 1-РА А, 2-ҒА А КЕХАТАШ

«Делан Йозанаша ма-аллара, цхьа Веза Эла а,
цхьа тешар а, цхьаь долу хих чекхдахар а...»
Делан Йозанаш тIера аяташ

Массара а кьинош а летийна, массо а Делан сийлаллех дIа-къастийна а ву (*Римхошка 3:23*).

Кьинош леторна луш йолу ял Южалла ю, ткъа Дала луш долу совгIат Дала леррина къобалвинчу Ийсаца цхьаьна хир долу хедар доцу дахар ду (*Римхошка 6:23*).

Дела цхьаь бен вац, иштта Далла а, адамашна а юкъахь юкъяр-ло лелош Верг а цхьаь бен вац. И Стаг Дала леррина къобалвина Ийса ву (*1-ра Тиманига 2:5*).

Дала леррина Къобалвинарг вайн кьиношна тIера велла (*1-ра Коринтхошка 15:3*).

«Ийса Веза Эла ву!» – бохург хьайн баганца ахь къобалдахь, Дала Иза веллачуьра денвина хиларх хьо даггара тешахь, хьо кIелхъярваьккхина хир ву (*Римхошка 10:9*).

ХIаллакхуьлуш болчарна Ийса жIарах дIатохарх лаьцна болу хаам сонта бу, ткъа кIелхъярдохуш долчу тхуна – иза Делан ницкъ бу (*1-ра Коринтхошка 1:18*).

Шу сема хилалаш, шайн тешарехь чIагIлой Iелаш, доьналла долуш а, майрра а латталаш (*1-ра Коринтхошка 16:13*).

Суна эхь ца хета хаза кхаь дIакхайкхо, хIунда аьлча и кхаь Делан ницкъ бу Ийсах мел тешарг кIелхъярваккха (*Римхошка 1:16*).

Шу Iеха ма лолаш! Дела-м Iехалур вац, хIунда аьлча адамо ша дIадийнарг хьокхур а ду (*Галатахошка 6:7*).

ХIора адам буц санна ду, цуьнан хазалла араρχу зезагийн санна ю. Буц а якъало, зезаг а маргIалдулу (*1 Кипин 1:24*).

Вай дерриш а Дала леррина Къобалвинчун кхелана хьалха дIахIитта дезаш ду. Вайх хIораммо а ваьш кху дегIа чохь дехачу хенахь динчуьнга хьаьжжина, дика я вон и делахь, доггIург схьаоьцур ду (*2 Коринтхошка 5:10*).

Иштта, Далла хьалха вайх хIораммо а ша-шех жоп лур ду (*Римхошка 14:12*).

Тахана шуна Цуьнан аз хазахь, дуьхьал ма довлалаш, яьссачу арачь шаьш зуьйчу хенахь хамталла еш ма-хиллара (*Иебархошка 3:15*).

Цхьа Веза Эла а, цхьа тешар а, цхьаь долу хих чекхдахар а (*Эпасхошка 4:5*).

Яхья-векална довзийтинарг

Вай тЕхь дехаш долу латта гуттар а хир дац. Делан Йозанийн дуккха а меттигашкахь тЕаьххьарчу заманах лаьцна яздина ду, амма оцунах лаьцна шатайпа дуьйцуш ду Яхья-векална довзийтинарг цЕ йолчу Делан Йозанийн тЕаьххьарчу книги тЕхь.

Яхья Дала леррина къобалвинчу Иийсан шийтта векалех цхьаь вара. Дийцарехь, цхьа Яхья воцчун вукху векалийн къиза балар хилла. Амма Дала леррина Къобалвинарг бахьанехь Яхьяна а дина таIзар – грекийн Патмас цЕ йолчу гIайри тЕ хьажийна иза. Цигахь цунна дуьхьалвеанчу Везачу Эло аьлла: «Со ву массо а хIума Долийнарг а, Чекхдоккхун верг а; хьайна гуш дерг тептар тЕ дIа а яздай, динан ворхIе а тобанийн гуламашка дIадахьийта» (*Довзийтинарг 1:8–11*).

Довзийтинарг Книги тЕхь тЕаьххьарчу денойх болу хаамаш билгалонашкахула гойтуш бу: ворхI динан тобане дохьуйту кехаташ, ворхI мухIар, виь дошло, ворхI турба, Делан оьгIазлонан ворхI бога, ХIар-Магдон, дахаран тептар, акхарочун терахь – ббб, Бавел-гIала – нахаца лела зуда, ворхI корта а, итт маIа а йолу акхаро, итт паччахь, эзар шерийн пачхьалкх, Керла Ярушалайм, деза тIулгаш, дахаран дитт...

Яста ца лучу къайленех юьзна ю Довзийтаран Книга. Амма цхьаь билггал хууш ду: Веза Эла Дала леррина къобалвина Иийса юха а лаьтта тЕ воьгIур ву, Цо дуьненна кхел иийр ю. Цуьнан шолгIачу схьаваре хьобжуш хьалхалера керста нах Иийнера, вай а ду и хиларе хьобжуш.

ВорхI динан тобане дахьийтинчу кехатех цхьаь доьшур вай. И ворхI динан тоба Довзийтинарг яздинчу хенахь йолуш яра, амма цаьрга яздина кехаташ Динан тобанан хиндолчуьнга хьажийна а ду. Хила мега, оцу кехатан цхьадолу дешнаш вайна лерина хила а.

«Со, неІарх пІелг а бетташ, лаьтташ ву»

овзийтинарг Книги тІехъ векало Яхъбяс яздо:

«Лаудика-ГІаларчу динан тобанан малике а дІаязде. Иштта боху Ша Амин волчу, Дала кхоьллина долчун Хьоста Ша волчу, тешам а болуш, билггал бакъволчу Тешо: „Девза Суна шун ГІуллакхаш – шу я шийла а дац, я довха а дац. Я шийла, я довха делара шу! Довха а, шийла а доцуш, шу мела хиларна, Ас Сайн багара а дІадохур ду шу. ХІунда аьлча аша боху: ‘Тхо дехаш а ду, хьал долуш а ду, тхуна оьшуш хІумма а дац’“. Ткъа шу ца кхета шаьш ирс дайна а, декъаза а, къен а, бІаьрзе а, дерзина а хиларх! Ас иштта хьехам бо шуна: шаьш хьал долуш хилийтархьама, цІергахь дахчийна деши эца шайна Соьгара. КІайн духар а эца шайна, иза, тІе а дуьйхина, шайн эхье меттигаш дІахьулъярхьама! Хьакхар а эций, иза бІаьргех хьакха, бІаьрса даийтархьама! Сайна везарг, метта а валош, таІзарца нисво Ас. Цундела, дикане а кхийдаш, даггара Далла тІедерза!»

Хьовсал! Со, неІарх пІелг а бетташ, лаьтташ ву. Сан аз а хезна, неІ дІайиллинчун цІа чу вер ву Со. Цуьнца цхьаьна хІума юур ю Ас, ткъа иза Соьца шуьне хуур ву.

Толам а баьккхина, Сайн Ден Іаршана уллехь долчу паччахьан ГІанта тІе Со охьахааре terra, толам баьккхинчунна бакьо лур ю Ас Сайн Іаршана уллехь долчу паччахьан ГІанта тІе охьахаа. Лергаш долчо ладугІийла Делан Сино динан тобанашка бохучуьнга».

ДОВЗИЙТИНАРГ 3:14–22

«Керла стигал а, керла латта а»

Я

хьяна Довзийтинчун тӀаьххӀара масех корта — иза тӀаьххӀарчу кхелах а, керлачу стигалх а, керлачу лаьттах а цӀхьа маьӀна долу яздар ду.

Цул тӀаьхьа суна гира йоккха кӀайн басахь йолу Ӏарш а, цигахь хиьна Верг а. И волчуьра стигал а, латта а кӀайладелира, царна кхин меттиг ца йисира. ТӀаккха суна гира лараме боцу а, цӀеяххана болу а белларш. Уьш Ӏаршана хьалха лаьтташ бара. Масех тептар схьадиллира. ТӀаккха кхин а цӀхьа тептар схьадиллира — иза дахаран тептар дара. Цу тептаршна тӀе дӀаяздина долчу адамийн гӀуллакхашка хьаьжжина, кхел йора оцу беллачарна. ХӀордо а схьабелира шена чохь болу белларш. Шайна чохь болу белларш схьабелира Южалло а, эхарто а. Царна хӀоранна, шайн-шайн гӀуллакхашка хьаьжжина, кхел йира.

Керла стигал а, керла латта а гира суна, хӀунда аьлча хьалха хилла йолу стигал а, латта а хӀинца дӀадаьллера. ХӀорд а кхин бацара. ТӀаккха суна гира Делан гӀала. Шен майрачунна кечдина долчу нускалх тера йолу, Дела волчуьра стигалара охьайогӀу керла Ярушалайм-гӀала яра иза. Стигларчу Ӏаршара айдина аз хезира суна. Цо бохура: «ХӀинца Дела Ӏаш волу меттиг адамашна юкьахь ю! Дела цаьрца Ӏийр ву, ткьа царах Цуьнан халкъ хир ду. Церан Дела Ша а адамаш долчохь Ӏийр ву. Дала церан хӀюра бӀаьрхи а дӀадоккхур ду. ХӀинца дуйьна кхин валар, я белхар, я тийжар, я лазар хир дац, хӀунда аьлча хьалхалера хӀуманаш дӀадевлла».

Ӏаршана тӀехь хиьна Волчо элира: «ХӀинца Ас массо а хӀума керла кхуллур ду». ТӀаккха Цо элира: «ДӀаязде иза, хӀунда аьлча хӀара дешнаш тешаме а, билгал бакъ а ду». Кхин а Цо соьга элира: «Со ву массо а хӀума Долийнарг а, Чекхдоккхун Верг а, церан Хьалхе а, Чаккхе а. Хьогах волчунна Ас бакъо лур ю дахаран хи долчу шовдан чуьра маьхза хи мала. Толам баьккхинчунна и дерриг а дубсур ду, ткьа Со цуьнан Дела а хир ву, иза Сан кӀант а хир ву. Ткьа кӀиллойн а, Ӏийсах тешар доцучеран а, вон болчеран а, адам дийначеран а, сийсаза лелачийн а, бозбуунчийн а, харцделанашна Ӏамал еш болчеран а, массо а харцлуйчеран а дакьа хир ду царах а, саьмгалх а богучу Юма чохь. Иза шозлагӀа валар ду».

Оцу гӀалина, иза серлаялийтархьама, я малх, я бутт ца оьшу, хӀунда аьлча Делан сийлаллин нуьро серлайоккху иза. Ӏахар а цуьнан кьуьда бу. ЦӀхьа а боьха хӀума а, иштта сийсаза долу гӀуллакхаш дийраш а, харцдерг лелош берш а чубевр бац цу гӀалина. Ӏахарех долчу дахаран тептар тӀехь цӀераш язйина берш бен цӀхьа а гӀур вац цу чу.

ДОВЗИЙТИНАРГ 20:11–13; 21:1–8, 23, 27

Делан Йозанийн ТӀаьххӀара агӀо

Делан Йозанаш чекхдовлу Делан КӀант, Дала леррина кьобалвина Ийса ШолгӀа дуьнен чу вогӀур ву аьлла долу хиндерг хайтарца. ДӀадоьшур вай векална Яхьяна Довзийтинчун дерзоран дакъа – Делан Йозанийн тӀаьххӀара агӀо:

Малико кхин а элира соьга: «Кху тептар тӀехь язбина болу Делера хаам къайла ма бакхалахь, хӀунда аьлча и дерриг а хир долу хан тӀекхочуш ю. Харцдерг лелочара кхидӀа а леладойла изза. Ботьха лаамаш кхочушбийраш кхин а бехлойла. Делан лаамехь берш кхидӀа а лелийла бакьонца. Далла гергахь цӀена берш кхидӀа а цӀена лелийла». Ийсас боху: «Со кестта вогӀур ву. Сан ял а Соьца ю, хӀоранна а, ша динчу гӀуллакхашка хьаьжжина, хьакъ дерг дӀадалархьама.

Со ву массо а хӀума Долийнарг а, Чекхдоккхун Верг а, церан Чаккхе а, ДуьххӀарлерниг а, ТӀаьххӀарлераниг а. Декъала бу шайн духарш цӀандинарш. Цундела церан бакьо хир ю, кевнехула чекх а бевлла, гӀалина чубовла а, дахаран дитта тӀера стом баа а. ГӀалина арахь буьсур бу жӀаьлех тера леларш а, бозбунчаш а, сийсаза леларш а, стаг вийнарш а, цӀушна Тамал йийраш а, ерриге а харцонаш ян лууш, уьш йийраш. Аса, Ийсас, Сайн малик дахийтина динан тобанашкахь долчу шуьга оцу хӀуманех лаьцна хаам байта. Со бу Даудан Орам а, ТӀаьхье а, Иуьйренан сирла Седа а».

Делан Сино а, нускало а доьху: «Схьаволахь!» – бохуш. И хезаш волчо а олийла: «Схьаволахь!» Ша хьогах верг а схьавогӀийла! Мала лууш волчо маьхза схьаоьцийла дахаран хи. Кху тептар тӀехь дӀаяздина долу Делера болчу хаамийн дешнаш хезаш волчу хӀоранга а Аса дӀахьедар до: «Нагахь цхьаммо кху дешнашна тӀе цхьа хӀума тӀетохахь, Дала цу тептар тӀехь бийцина болу массо а бала тӀебоуьйтур бу цунна. Нагахь кху тептар тӀехь дӀаяздинчу Делера болчу хаамийн дешнех цхьа хӀума тӀера дӀадаккхяхь, Дала кху тептар тӀехь дийцина долчу дахаран диттехь а, иштта йийцинчу езачу гӀали чохь а дакъалацар дӀадоккхур ду цуьнан. Кху дерригенах тоьшалла деш Волчо боху: „И бакъ ду, Со кестта вогӀур ву! Амин“».

Волахьа, Веза Эла волу Ийса! Веза Эла волчу Ийсан дика хуьлийла шуьца даим а.

ДОВЗИЙТИНАРГ 22:10–21

Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καιρὸς γὰρ ἔγγυς ἐστίν. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

Ἴδου ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

Μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἔξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φάρμακοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός.

Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, Ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ,

καὶ ἐάν τις ἀφῆλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

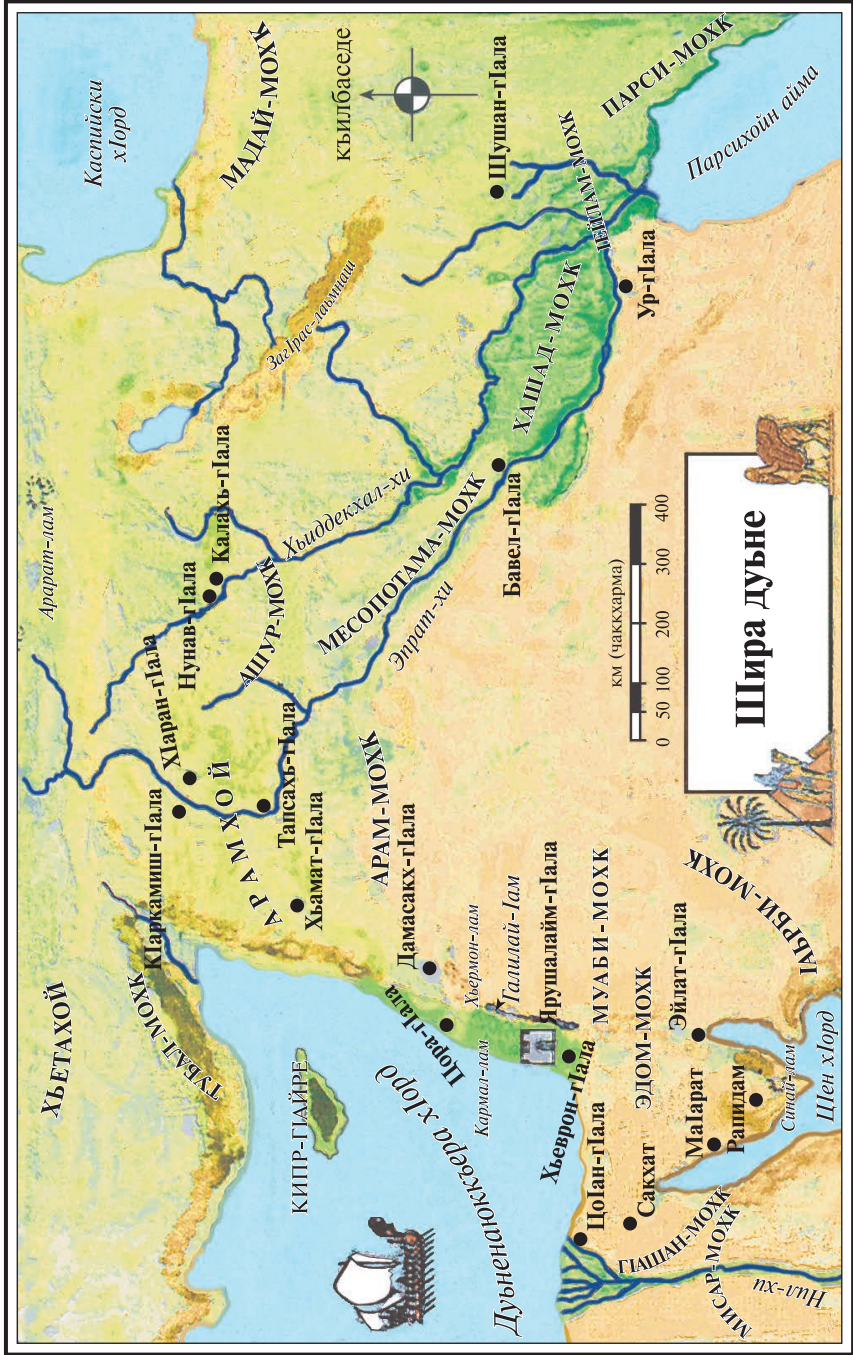
Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.

Ἀποκάλυψις 22:10–21

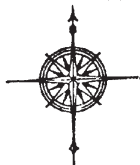
**ДЕЛАН ЙОЗНАШНА ТІЕРА
МЕТТИГИЙН КАРТАНАШ А,
СУЪРТАШ А**

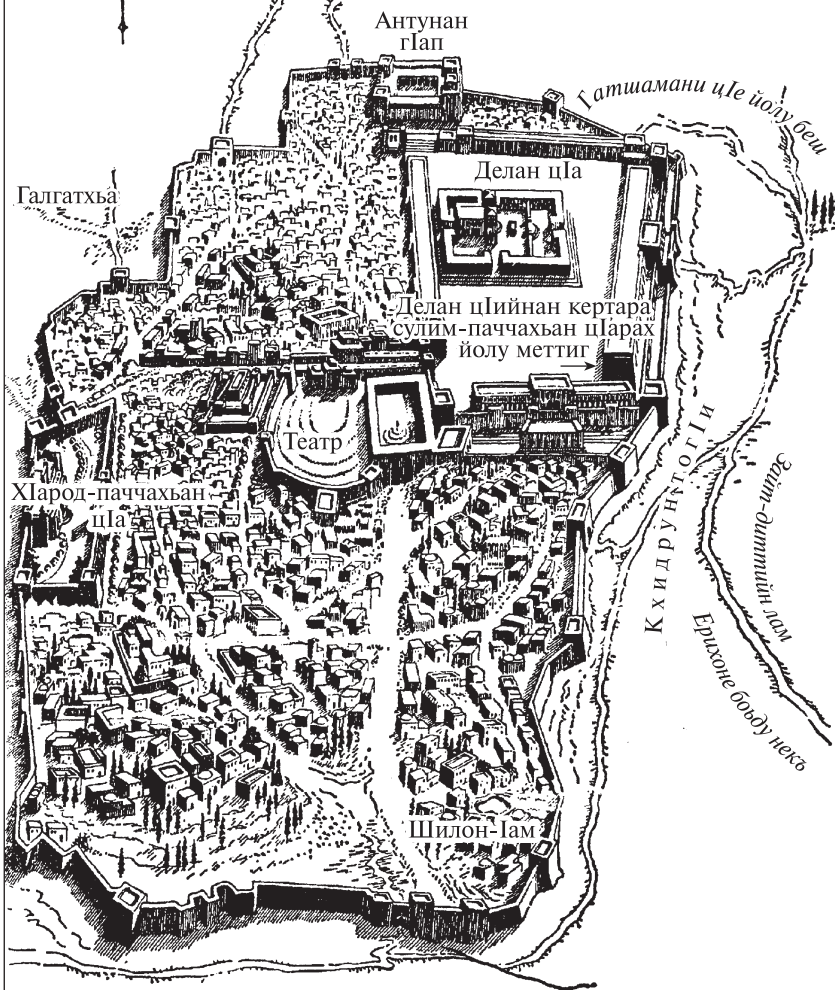

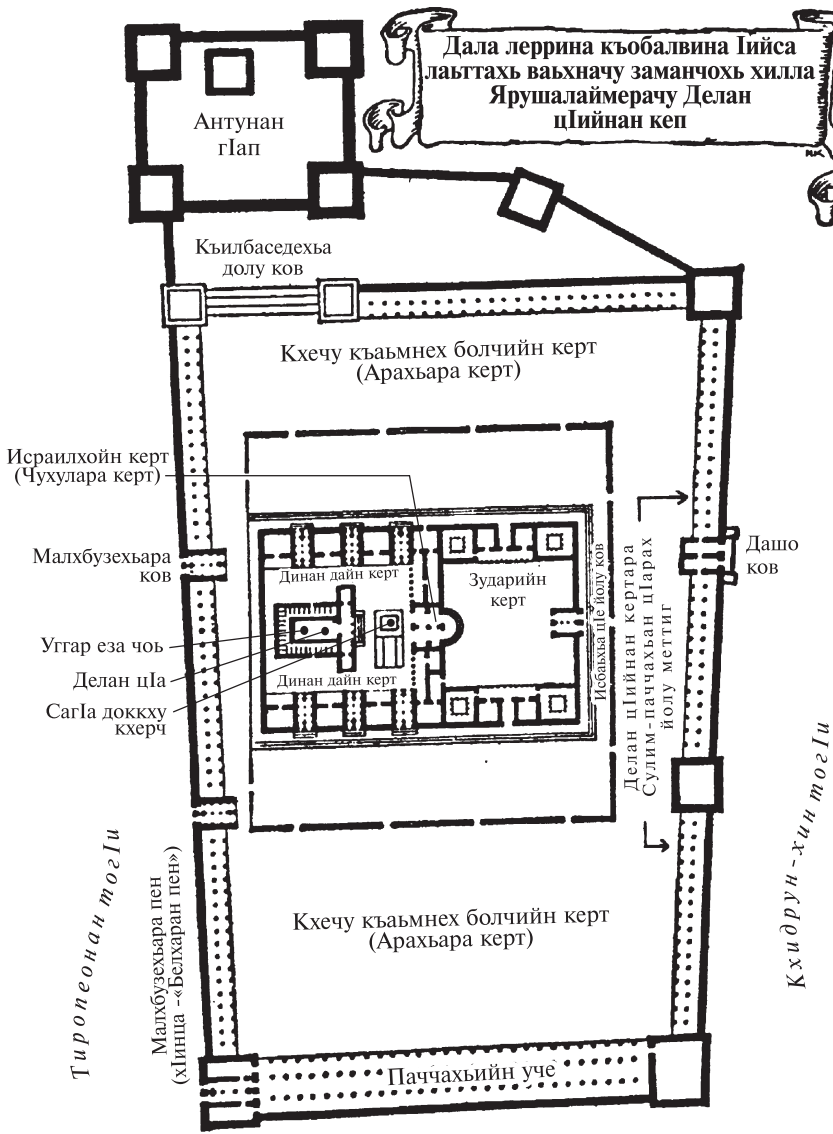
кьилбаседе

**Ярушалайм-гГала Дала
леррина кьобалвина
Ийса лаяттахь
ваьхначу заманахь**

Бен-Хинам-тогИи

Horace Knowles © The British & Foreign Bible Society 1954, 1967, 1972

Дала леррина кьобалвина Гийса
лаьгтахь ваьхначу заманчоьхь
хилла римхойн импери

**Паҫал-векало Иийсан
дин дӀасадаржош
бина хьалхара некъ**

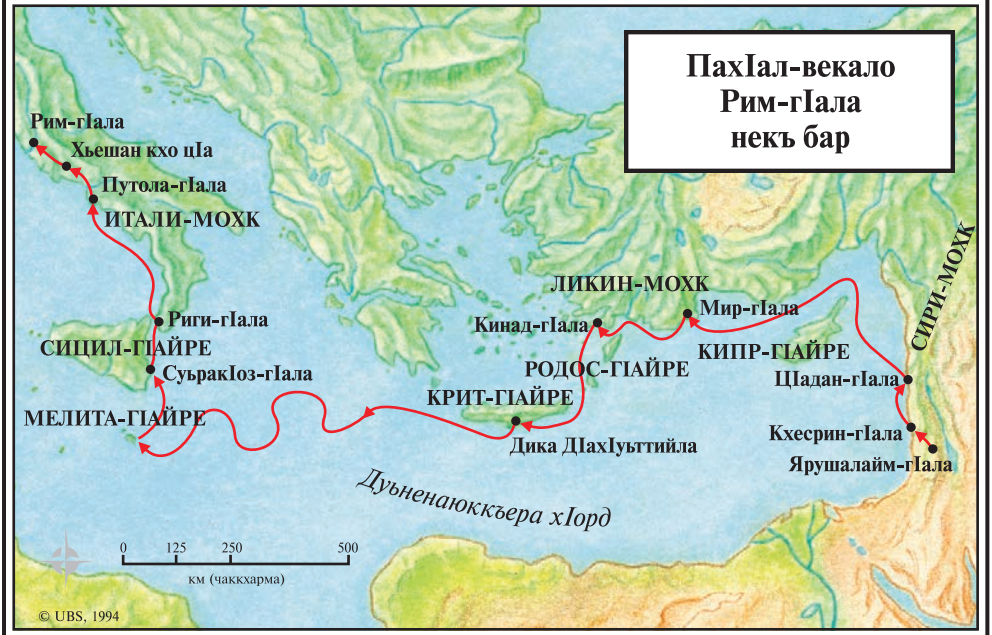

**Паҫал-векало Иийсан
дин дӀасадаржош
бина шолгӀа некъ**

**ПахIал-векало Иийсан
 дин дIасадаржош
 бина кхоалгIа некъ**

**ПахIал-векало
 Рим-гIала
 некъ бар**

ЯРУШАЛАЙМ. ЗАЙТ-ДИТТИЙН ЛАМ ТІЕРА ГАР (малхбалехъара)
Сулим-паччахь дина Делан цӀа хилла меттиг. ХӀинца кхузахь Іумаран
маъждиг ду.

ЯРУШАЛАЙМ А, ЗАЙТ-ДИТТИЙН ЛАМ А
Уьш Ярушалаймана улло кхаьчча, гӀала а гина, Іийсан бӀаьргех хи делира
(Лака 19:41).

СИНАЙ-ЛАМ

Синай-ламанан бохь тГе воьссинчу Везачу Эло Мусага лам тГе кхайкхира. Муса хьлавелира (Арадаккхар 19:20).

ДУЪРА ХІОРД

Кхара шайн эскарш цхьъантуьйхира Сидим цГе йолчу тогЛи чохь, хІинца Дуьра хІорд лаьттачохь (Доладалар 14:3).

ТАБУР-ЛАМ

*Кзилбаседехъа а, кзилбехъа а ерг Ахъа кховьлина. Табур-лам а, Хвермон-лам а
Хъуна баккхийбеш бу (Забур 88:13).*

НАЗАРТ-ГИАЛА

*Элисат доъзалхочух йолу ялхалгIа бутт болуш, Дала Джабраил-малик дахийтира
Галилай-махкара Назарт цIе йолчу гIала Марем цIе йолу йоIстаг йолчу. Дауд-
паччахъан тIаьхъенах волчу Юсупца захало дийцина яра Марем (Лака 1:26-27).*

БАЙТЛАХАМ-ГІАЛА

«Хьо а, ЯхІуд-махкара Байтлахам-гІала, ЯхІудан махкарчу сийлахьчу гІаланаи юкбахь лахара яц. Хьан махкара вер ву, Сан Исраилан кьоман куьйгалхо хилла дахІуттун верг!» (Маттай 2:6).

ЙОРДАН-ХИ

Галилай-махкара Йордан-хи тІе веара Іийса, Ша Яхььага хих чекхвакхийта (Маттай 3:13).

КЪАПАРНАМ-ГИАЛА

Назарт-гИала а йитина, Иза Къапарнам-гИалахъ ваха хиира. И гИала Галилай-Юмана йистехъ Юхкуш долчу Забул-мехкан а, Наптал-мехкан а латтанаиш тIехъ хила (Маттай 4:13).

ГАЛИЛАЙ-МАХКАРА КХАНА-ЮРТ

ТIаккха кхоалгIачу дийнахъ Галилай-махкара Кхана-юртаихъ зуда ялош хIоттийна той дара. Ийсан нана а яра цигахъ (Яхъбъя 2:1).

ЯХІУД-МАХКАРА ШАМРАН-МАХКА БОЛУ НЕКЪ
*Ийса, ЯхІуд-мохк битина, юха а Галилай-махка вахара. ТІаккха Шамран-
махкахула чекхвала дезара Цуьнан (Яхъьа 4:3-4).*

ГАНСАРТ-ІАМ (ГАЛИЛАЙ-ІАМ)
*Цкъа Гансарт цІе йолчу Іомана йистехъ лаьттиш вара Ийса. Дукха адам дара
Цунна гонах гулделла, тІе теІаш, Делера долчу даше ладогІархъама (Лака 5:1).*

БЕТ-ХИИНА-ГИАЛА

Иштта, Пасахъан деза де тЕкхача ялх де дисича, Бет-ХИина олучу гIала веара Ийса. Ийсас веллачуъра денвина волу ЛаИзар а вара цигахъ вегахш (Яхъбъа 12:1).

РИМАХОЙН КОЛИЗЕЙ

ДУККХА БОЛУ ИЙСАНА ТIАБЪХАХИИТТИНЧАРАХ БЕРШ КЪИЗА БАЙИНА МЕТТИГ

Цул тIаьхъа суна гира... Делан дош дIасадаржорна а, Ийсах тоьшалла дарна а тIера кортош даьхна болчеран синош а гира суна. Я экханна а, я цуьнан суьртана а Ибадат ца динера цара. Цу экханан мухIар а тIе ца диллийтинера цара я шайн хъаьжнаш тIе а, я куйгаш тIе а (Довзийтинарг 20:4).

Делан Йозанийн текстана тле ТОВЖАРШ ГОЙТУРГ

ТОВРАТ

Тепгар	АгЮ	Тепгар	АгЮ	Тепгар	АгЮ
ДОЛАДАЛАР		АРАДАККХАР		ЮШАИ	
1:1–13	10	1:6–14	76	1:1–7; 2:1–16	124
1:14–25	12	2:1–4	78	1:9	130
1:26–31; 2:7–22	14	2–3 кортош	80	3:7–17; 4:1–24	126
3:1–23	16	3:1–12	82	6:1–24	128
4:2–12	18	4–10 кортош	84	10:6–15	130
6:5–18	20	11 корта;			
7:1–23	22	12:1–17, 30	86	КУЪЙГАЛХОЙ	132
7:24–8:17	24	12:31–40;		6–7 кортош	134
8:18–22; 9:8–17	26	13:20–22	88	13:1–5; 14:5, 6;	
11:1–9	28	14:5–22	90	15:14, 15; 16:1–3	136
12:1–7	30	14: 23–31; 15:1–18	92	16:14–30	138
13:1–18	32	16:1–31	94		
13:14–16; 15:1–6;		17:1–7	96	РУТИ	
17:15 –16	34	20 корта	98	1:1–17	140
18:1–19; 21:1–3	36	20:12	298	1:19–21; 2:1–16;	
19:1–26	38	32:1–20	100	4:13–17	142
22:1–18	40	33:7–11	102		
24:1–60	42	35:4–29	104	ШАМЪАЛ	
24:63–67;		40:17–38	106	1:1–18	144
25:24–28	44			1:25–28; 2:1–10,	
27:1–41	46	ГАМАЛЪАР		18, 19, 26	146
27:41–46; 28:1–5,		19:26; 20:27	466	3:1–14	148
10–22	48			4:1–18	150
29:1–28	50	ЛЕЛАР		8:1–22; 9:2, 17;	
32:9–31	52	13:1–34; 14:1–30	108	10:1	152
33:1–20	54	14:29–30, 34	116	13:13–14; 16:11–23	154
37:1–4	56	16:1–3, 23–35	110	17:1–53	156
37:5–20	58	21:4–9	112	17:57–58; 18:1–11;	
37:21–35	60	22:3–35; 23:7–20	114	19:1–6	158
39:1–20	62	27:12–23	116	20:1–43; 26:2–21	160
39:21–23; 40:1–22	64				
41:1–36	66	КАРЛАБАЪККХИНАРГ		ДАУД	
41:37–48	68	5:32–33; 6:4–25	118	1:1–4, 23–27;	
41:54–57; 42:1–25	70	18:10–12	466	2:1–4	162
42:36–38;		26:1–19	120	6:2–19; 7:14–16,	
43:1–34, 45:1–15	72	29:23	38	18–29	164
45–50 кортош	74	32:10	184	11:2–17; 12:1–14	168
		34:1–12	122		

Тенграт	Аглю	Тенграт	Аглю	Тенграт	Аглю
5:3–16	322	10:46–52	372	24:13–32	420
5:17–37	324	12:38–44	390	24:33–49	422
5:38–48	326	16:1–7, 9	416		
6:1–8	326			ЯХЪБЪЯ	
6:2	350	ЛАКА		2:1–11	310
6:16–34	328	1:5–21	278	2:13–23	312
6:33	428	1:22–25, 57–80	280	3:1–21	314
7:1–14	330	1:26–35	282	3:16	488
7:15–29	332	2:1–7	284	3:36	428
7:15–17	490	2:9–14	286	4:1–42	316
8:23–27	340	2:15–20	288	5:24	428
10:32–33	428	2:21–35	290	6:3–14	344
11:28–30	428	2:40, 50–52	298	6:35	428
13:3–9, 18–23	336	2:40–52	300	9:5	428
13:24–33, 44–50	338	3:2–18	302	10:1–5; 7–18, 30	354
13:55	486	5:1–10	318	11:1–50	374
14:22–33	346	5:17–26	320	11:25	428
17:1–9	348	7:11–16	334	12:12–19	380
18:1–5	370	7:37–50	378	13:4–35	400
18:21–35	350	8:22–25	340	14:6, 27	428
19:13–15	370	9:23, 25	428	15:1–7, 9–10,	
21:1–11	380	9:28–36	348	17–23	396
22:14	384	10:25–37	352	15:5–6	490
22:15–22	386	10:38–42	356	15:14	30
22:36–40	388,	12:15–21, 29–34	358	18:1–12	404
	488	13:34–35	382	18:28–30, 33–38	408
23:1–5	386	14:12–24	384	19:1–14, 16–17	410
24:3–14, 24,		15:3–7	362	19:19–23, 30	412
29–36, 42	392	15:11–32	364	19:31–42	414
25:1–13	394	16:19–31	360	20:3–8	418
26:33–34	400	17:11–19	366	21:1–17	424
26:36–44	402	18:10–14	368		
26:45–57	404	18:43	372	ВЕКАЛИЙН	
26:58–75	406	19:1–10	376	1:3–11	426
27:1–4	408	19:10	428	1:12–26	432
27:20–26	410	19:37–40	380	2:1–13	432
27:45–49, 51–54	412	19:41–44	382	2:14–47	434
27:57–66	414	21:33	428	3:1–26	436
28:1–8, 11–15	416	22:8–20	398	4:1–21	438
28:8–10	418	22:39–46	402	6:2–15; 7:1–60	440
		22:45–53	404	7:58	444
МАРК		23:2, 7–23	408	8:26–39	442
1:1–8	302	23:27–29	410	8:1, 3; 9:1–2	444
3:13–19	308	23:35–43, 46, 48	412	9:3–20	446
4:37–41	340	24:1–7	416	9:21–28	448
5:21–42	342	24:9–12	418	9:36–43	450

Тептар	АгЮ	Тептар	АгЮ	Тептар	АгЮ
10 корта	452	2 КИПИН		ЭПАСХОШКА	
12:1–17	454	2:5	20	4:5	494
13–14 кортош	456				
15:36–18:22	458	1 ЯХЪБЪЯС	484	ПИЛАПХОШКА	
16:16–39	460			3:7–9	448
17:16–31	462	ЯХІУДА	486		
18:23–21:34	464			1 ТИМАПИГА а,	
19:11–20	466	РИМХОШКА		2 ТИМАПИГА а	492
20:17–38	468	1:16; 3:23; 6:23	494		
23–26 кортош	470	8:28	472	1 ТИМАПИГА	
25:1–12	472	10:9; 14:12	494	2:5	494
27:14–44	472				
28:1–11	472	1 КОРИНТХОШКА		2 ТИМАПИГА	
28:23–31	474	1:18	494	2:9	476
		13:4–13	489		
ЯКЪУБА	480	15:3; 16:13	494	ІЕБАРХОШКА	
				3:15	494
1 КИПИН		2 КОРИНТХОШКА			
1:18–19, 24–25	482	5:10	494	ДОВЗИЙТИНАРГ	
1:24	494	11:23–26	464	1:8, 11	496
2:11–12, 24–25	482			3:14–22	498
3:9, 15, 18;		ГАЛАТАХОШКА		20:11–13; 21:1–8,	
4:14–16	482	5:19–23	490	23, 27	500
		6:7	494	22:10–21	502